

SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginhallitus pöytäkirja 08.02.2021

Pöytäkirjan kansilehti	1
1 § Kokouksessa saadut selostukset	4
2 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus	5
3 § Pöytäkirjan tarkastaminen	6
4 § Kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet pöytäkirja ja päätökset	7
5 § Kaupunginvaltuuston 25.1.2021 pitämän kokouksen täytäntöönpanot	9
6 § Oikaisuvaatimus vahingonkorvausta koskevaan vahinkorahaston asiamiehen päätökseen § 106 / 2020	11
7 § Valtuustoaloitteet vuodelta 2020	13
- Valtuustoaloitteet vuodelta 2020	14
8 § Kunnan asukkaiden tekemät aloitteet vuonna 2020	17
- Kuntalaisten tekemät aloitteet vuonna 2020	18
9 § Vantaan kaupunkikonsernin valmiusohje	21
10 § Kaupunkistrategian ja johdon toimialan valmiussuunnitelma	23
11 § Oy Apotti Ab osakkeen omistajien antamien takausten voimassaolemisen vahvistaminen	24
- Takauksen vahvistamisilmoitus	27
12 § Omavelkaisen takauksen allekirjoittaminen	28
13 § Vantaan tuottavuus- ja kasvuohjelma 2021-2025 ja toimikunnan ehdotukset	32
- Vantaan tuottavuus- ja kasvuohjelma 2021-2025	34
14 § Lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta	48
- Liite Lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta	49
15 § Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan apulaiskaupunginjohtajan sijaiset	54
16 § Vastaus valtuustoryhmien yhteiseen aloitteeseen koskien asunnottomien hätämajoituspaikkojen turvaamisesta talvella 2020-2021	55
- Valtuustoryhmien yhteinen aloite asunnottomien poistaminen Vantaalta	58
17 § Perusopetuksen poikkeusjärjestelyt IV	60
18 § Lausunto liikenne- ja viestintäministeriölle luonnoksesta valtioneuvoston periaatepäätökseksi kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä	62
- Vantaan kaupungin lausunto Fossiilittoman liikenteen tiekartasta -luonnos valtioneuvoston periaatepäätökseksi kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi	65
- Hyväksytty KH 8.2.2021, Vantaan kaupungin lausunto Fossiilittoman liikenteen tiekartasta - luonnos valtioneuvoston periaatepäätökseksi kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi	66
19 § Lausunto liikenne- ja viestintäministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista	67
- Vantaan kaupungin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista	70
20 § Lausunto liikenne- ja viestintäministeriölle luonnoksesta valtakunnalliseksi liikennejärjestelmäsuunnitelmaksi vuosille 2021-2032 sekä sen vaikutusten arviointiohjelmasta	72

SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginhallitus pöytäkirja 08.02.2021

- Vantaan kaupungin lausunto luonnoksesta valtakunnalliseksi liikennejärjestelmäsuunnitelmaksi vuosille 2021-2032 sekä sen vaikutusten arviointiohjelmasta	74
- Lausuntopyyntö: Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma vuosille 2021-2032 - Suunnitelmaluonnos ja vaikutusten arviointi	82
21 § Lausunto HSY-kuntayhtymän hallitukselle Kestävän kaupunkielämän ohjelman luonnoksesta	95
- Lausuntopyyntö koskien Kestävän kaupunkielämän ohjelman luonnosta	97
22 § Etuosto-oikeuden käyttäminen 10.12.2020 vahvistetussa kiinteistökaupassa / Kiinteistö 92-420-4-553 Tönsä	166
- Liitekartat	168
23 § Ennakkolausunto etuosto-oikeuden käyttämättä jättämisestä kiinteistökaupassa: Kiinteistö 92-68-12-9 (Köyhämäentie 12)	171
- Kartta kaupan kohteesta	173
24 § Vastaus Minna Kuuselan ja 17 muun valtuutetun aloitteeseen glyfosaattipohjaisten torjunta-aineiden käytöstä luopumisesta	174
- Minna Kuuselan ja 17 muun valtuutetun aloite glyfosaattipohjaisten torjunta-aineiden käytöstä luopumisesta	177
25 § Vastaus Chau Nguyen ja 5 muun valtuutetun aloitteeseen ympäristön siistinä pitämiseksi koirankakkapussitelineillä ja roskakoreilla	178
- Chau Nguyen ja 5 muun valtuutetun aloite ympäristön siistinä pitäminen koirakakkapussitelineillä ja roskakoreilla	180
26 § Vastaus Minna Kuuselan ja Maija Rautavaaran sekä 16 muun valtuutetun aloitteeseen viljelyosuuskuntien perustamisesta	182
- Minna Kuuselan ja Maija Rautavaaran sekä 16 muun valtuutetun aloite viljelyosuuskuntien perustamisesta	185
27 § Vastaus Anssi Auran ja 32 muun valtuutetun aloitteeseen Kivistön suuralueen liikenneturvallisuuden parantamiseksi	187
- Anssi Auran ja 32 muun valtuutetun aloite Kivistön suuralueen liikenneturvallisuuden parantamiseksi	190
Muutoksenhakuohje 1. Oikaisuvaatimus	192
Muutoksenhakuohje 2. Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen	193
Muutoksenhakuohje 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto	194
Muutoksenhakuohje 4. Hankintaoikaisuohje ja valitusosoitus	195
Muutoksenhakuohje 5. Valitus asemakaavan muutosta koskevassa asiassa	200
Muutoksenhakuohje 6. Valitus rakennuskieltoa koskevassa asiassa	201
Muutoksenhakuohje 7. Valitus etuosto-oikeuden käyttämistä koskevassa asiassa	202

Kaupunginhallituksen kokous

Aika 8.2.2021 klo 17.00-20.05

Paikka Kaupungintalo, Tikkurila tai Teams-yhteys

Osallistujat

Jäsenet	Läsnä	Varajäsenet	Läsnä
Multala Sari, puheenjohtaja	x	Kortesalmi Marilla	-
Tahvanainen Säde, I varapuheenjohtaja	x (etäyhteydellä)	Nieminen Irja	-
Norrena Vaula, II varapuheenjohtaja	x (etäyhteydellä)	Hölttä Heikki	-
Abdi Faysal	x (etäyhteydellä)	Kähkönen Osmo	-
Jääskeläinen Jouko	x (etäyhteydellä)	Vanhanen Maija	-
Kaira Lauri	x (etäyhteydellä)	Weckman Markku	-
Kaukola Ulla	x (etäyhteydellä)	Hall Anu	-
Niikko Mika	x (etäyhteydellä)	Kärki Niilo	-
Orpana Anitta	x (etäyhteydellä)	Sieviläinen Marianne	-
Pajunen Sirpa	-	Kuusela Minna	x (etäyhteydellä)
Puoskari Pentti	x (etäyhteydellä)	Särkelä Jussi	-
Rokkanen Sakari	x (etäyhteydellä)	Kanerva Sami	-
Tyystjärvi Kati	x (etäyhteydellä)	Karinen Ville	-
Nuorisovaltuuston edustaja		Varajäsenet	
Hoviniemi Matilda	x (etäyhteydellä)	Lindqvist Noa	-
		Parkkonen Santeri	-
Muut osallistujat			Läsnä
Lindtman Antti, valtuuston puheenjohtaja			x (etäyhteydellä)
Orlando Carita, valtuuston I varapuheenjohtaja			x (etäyhteydellä)
Kauppinen Sirpa, valtuuston II varapuheenjohtaja			x (etäyhteydellä)
Viljanen Ritva, kaupunginjohtaja			x
Kalske Katri, apulaiskaupunginjohtaja			x (etäyhteydellä)
Åstrand Riikka, apulaiskaupunginjohtaja			x (etäyhteydellä)
Penttilä Hannu, apulaiskaupunginjohtaja			x (etäyhteydellä)
Aronkytö Timo, apulaiskaupunginjohtaja			x (etäyhteydellä)
Rainio Päivi, viestintäjohtaja			x (etäyhteydellä)
Ruusula Matti, talous- ja strategiajohtaja			x (etäyhteydellä) §§ 1-11 klo 17.00- 19.04, §§ 13-27 klo 19.06-20.05
Pennanen Sari-Anna, kaupunginlakimies			x (etäyhteydellä)
Westlin Henry, kaupungininsinööri			x (etäyhteydellä)
Vähä-Piikkiö Armi, tonttipäällikkö			x (etäyhteydellä)
Vaherlehto Tuomas, tilanhoitaja			x (etäyhteydellä)
Kari Antti, kiinteistöjohtaja			x (etäyhteydellä)

Viljamaa Kimmo, elinkeinojohtaja		x (etäyhteydellä)
Silfverberg Lotta, pöytäkirjanpitäjä		x
Isotalus Birgit, hallintosihteeri		x
Pellonpää Taija, hallintosihteeri		x

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin

Allekirjoitukset

Puheenjohtaja Sari Multala

Pöytäkirjanpitäjä Lotta Silfverberg

Pöytäkirjan tarkastus

Aika ja paikka 15.2.2021, Kaupungintalo, Asematie 7, 01300 Vantaa (Tikkurila)

Pykälät 12, 19, 21 ja 23 tarkastettiin ja hyväksyttiin heti kokouksessa.

Jouko Jääskeläinen

Lauri Kaira

Pöytäkirja on yleisesti nähtävänä

Aika ja paikka 17.2.2021, Vantaan kaupungin internetsivuilla paatokset.vantaa.fi.

1 §

Kokouksessa saadut selostukset

Kaupunginhallitus 8.2.2021 § 1

Käsittely:

Kokouksessa annettiin seuraavat selostukset:

- Selvitys kaupungin ruuantuotannossa olevien peltujen vuokraamisesta yksityisille maanviljelijöille kaupungininsinööri Henry Westlin, tonttipäällikkö Armi Vähä-Piikkiö ja tilanhoitaja Tuomas Vaherlehto
- Vantaan yritystonttien tarjonta- ja kysyntätilanne kiinteistöjohtaja Antti Kari, tonttipäällikkö Armi Vähä-Piikkiö ja elinkeinojohtaja Kimmo Viljamaa
- Koronatilannekatsaus kaupunginjohtaja Ritva Viljanen

Päätös:

Merkittiin tiedoksi saadut selostukset ja käyty keskustelu.

2 §

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Kaupunginhallitus 8.2.2021 § 2

Kaupunginjohtajan esitys:

Todetaan kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginhallitus 8.2.2021 § 2

Kaupunginjohtajan esitys:

- a) valita kaksi pöytäkirjantarkastajaa toimittamaan pöytäkirjan tarkastus kaupungintalossa maanantaina 15.2.2021 klo 16.00 ja

Jäsenet	Kokous pvä
Abdi Faysal	25.1.2021
Jääskeläinen Jouko	8.2.2021
Kaira Lauri	8.2.2021
Kaukola Ulla	
Niikko Mika	
Norrena Vaula, II varapuheenjohtaja	
Orpana Anitta	
Pajunen Sirpa	
Puoskari Pentti	
Rokkanen Sakari	
Tahvanainen Säde, I varapuheenjohtaja	
Tyystjärvi Kati	25.1.2021

- b) pitää tarkastettu pöytäkirja yleisesti nähtävänä kaupungin internetsivuilla (www.vantaa.fi/paatoksenteko) keskiviikosta 17.2.2021 lähtien.

Päätös:

Päätettiin

- a) valita Jouko Jääskeläinen ja Lauri Kaira pöytäkirjantarkastajiksi toimittamaan pöytäkirjan tarkastus kaupungintalossa maanantaina 15.2.2021 klo 16.00, ja
- b) pitää tarkastettu pöytäkirja yleisesti nähtävänä kaupungin internetsivuilla (www.vantaa.fi/paatoksenteko) keskiviikosta 17.2.2021 lähtien.

4 § Kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet pöytäkirja ja päätökset

RV/BI

Kaupunginhallitukselle on kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten lähetetty seuraava pöytäkirja ja päätökset:

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen johtokunnan pöytäkirja nro 1/26.1.2021

Kaupunginjohtajan päätökset

- § 4 Hallintosäännön 3 luvun 4 §:n mukainen hankintajohtajan päätösvalta
- § 6 Hallintosäännön 14 luvun 8 §:n (täyttökielto) mukaisen päätösvallan delegointi täyttölupien myöntämiseen 1.2.2021 alkaen
- § 7 Vuoden 2021 talousarvion meno- ja tulotilien hyväksyjien määrääminen niille menoille ja tuloille, jotka eivät kuulu toimialojen varsinaiseen toimintaan
- § 8 Kaupungin toimintojen suljettuna pitäminen koronaepidemian vuoksi

Henkilöstö- ja konsernijohtajan päätökset

- § 4 Hyväksymisoikeudet kaupunkistrategian ja johdon toimialan henkilöstön ja konsernipalveluiden palvelualueella 1.2.2021 alkaen
- § 5 Paikallinen virka- ja työehtosopimus lomarahavapaasta 1.1.2021–31.12.2023

Hankintajohtajan päätökset

- § 8 Optiopäätös laitospöytäkirjaan tarkoitettujen pyykinkäsittelykoneiden sekä niiden huollon ja korjauksen hankinnassa (noin 95 000 euroa, alv 0 %)
- § 9 Keskeytyspäätös koulu- ja päiväkotikuvausten hankinnassa

Suun terveydenhuollon johtajan päätös

- § 2 Suun terveydenhuollon liikelaitoksen lasten erikoishammashoidon palveluiden ostaminen Keravan kaupungin suun terveydenhuollolta toistaiseksi

Tietohallintojohtajan päätökset

- § 3 Titanian työvuorosuunnittelujärjestelmän lisälisenssien hankinta (40 480 euroa)
- § 4 Vantaan kaupungin kiinteistöjen hallinnan ja palvelutuotannon hallinnan Optimaze SaaS palveluiden kehitystöiden hankinta (28 000 euroa)
- § 5 Esri Finland Oy lisäkehitystöiden hankinta (50 000 euroa)
- § 7 Asiakas- ja potilastietojärjestelmän (APOTTI-järjestelmän) käyttöönottoon liittyvien vaiheen 16 tietojen poiminnan määrittely, suunnittelu-, toteutus- ja testaustyö sekä koordinointi ja seuranta VATJ:stä (212 040 euroa)

Kaupunginhallitus 8.2.2021 § 4

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään olla ottamatta kaupunginhallituksen käsiteltäväksi esittelyosassa mainitussa pöytäkirjassa olevia ottamiskelpoisia päätöksiä ja esittelyosassa mainittuja päätöksiä.

Käsittely:

Merkittiin, että kaupunginjohtaja täydensi esitystään seuraavilla päätöksillä:

Kaupunginjohtajan päätökset

- § 9 Hallintosäännön 3 luvun 4 §:n mukainen hankintajohtajan päätösvalta
§ 10 Tiedonhallintamallin hyväksyminen

Tietohallintojohtajan päätös

- § 6 Päätös Integraatioalustan hankinnasta

Päätös:

Hyväksyttiin täydennetty esitys.

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu

5 § Kaupunginvaltuuston 25.1.2021 pitämän kokouksen täytäntöönpanot

RV/AH

Kuntalain mukaan kunnanhallitus vastaa valtuuston päätösten täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta (39 §). Päätökset voidaan panna täytäntöön ennen kuin ne ovat saaneet lainvoiman, kuitenkin niin, että täytäntöönpanoon ei saa ryhtyä, jos valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi tai jos valitusviranomaisen kieltää täytäntöönpanon (143 §). Jos kunnanhallitus katsoo, että valtuuston päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, valtuusto on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen, kunnanhallituksen on jätettävä päätös täytäntöön panematta. Asia on tällöin viipymättä saatettava valtuuston uudelleen käsiteltäväksi (96 §).

Kaupunginvaltuusto teki 25.1.2021 päätökset seuraavissa asioissa:

- § 3 Kaupunginreviisorin viran täyttäminen
- § 4 Eron myöntäminen Piia Malmbergille Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin valtuuston varajäsenen tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen
- § 5 Luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden sidonnaisuusilmoitukset
- § 6 Vahinkorahaston säännön päivittäminen
- § 7 Lyhytaikainen lainanottovaltuus, kuntatodistusohjelmat, limiittien korotus
- § 8 Omavelkaisen takauksen myöntäminen VTK Kiinteistöt Oy:lle
- § 9 Vantaan Energia Oy:n yhteisökohtaisten omistajapoliittisten linjausten hyväksyminen
- § 10 Vantaan kaupungin rakennusvalvonnan tarkastus- ja valvontatehtävistä sekä muista viranomaistehtävistä suoritettavista maksuista perittävän taksan uudistaminen
- § 11 Vantaan kaupungin tilintarkastuspalvelujen hankinta 2021–2024, tilintarkastusyhteisön valinta
- § 12 Vastaus Sirpa Kauppisen, Tiina Tuomelan, Kai-Ari Lundellin ja Jari Jääskeläisen sekä 16 muun aloitteeseen sisäilma-asioiden tiedonkulun parantamiseksi
- § 13 Vastaus Sirpa Kauppisen, Kai-Ari Lundellin ja Markus Lyyran sekä 37 muun valtuutetun aloitteeseen Tuomelan koulurakennuksen käytöstä
- § 14 Yleiskaava 2020 (YK0048) hyväksyminen
- § 15 Asemakaavan muutos 002365 sekä tonttijaon muutos, 61 Tikkurila / Kielotie 13
- § 16 Lähivirkistysalueen osan myynti Espoon kaupungille / kiinteistö 49–413–2–395
- § 17 Jari Jääskeläisen ja 15 muun valtuutetun aloite kuntoportaiden saamiseksi Päiväkumpuun
- § 18 Vasemmistoliiton valtuustoryhmän ja 14 muun valtuutetun aloite erityisnuorisotyön jatkaminen yläkouluissa ja ammatillisessa koulutuksessa
- § 19 Vasemmistoliiton valtuustoryhmän ja 8 muun valtuutetun aloite maksuton aamupala vantaalaisiin kouluihin
- § 20 Faysal Abdin ja 15 muun valtuutetun aloite läksyavustaja tueksi koululaisille
- § 21 Joel Linnainmäen ja 25 muun valtuutetun aloite kehitysvammaisten työllistämisen tukeminen
- § 22 Maija Rautavaaran ja Minna Kuuselan sekä 18 muun valtuutetun aloite kaupunkiviljelyn lisäämiseksi
- § 23 Antero Eerolan ja 15 muun valtuutetun aloite Vantaalle kokonaisvaltainen strategia koronakriisistä toipumiseen
- § 24 Jarno Eskelisen ja 1 muun valtuutetun aloite pienoismalli rakennus/askartelutilat Vantaalle
- § 25 Paula Lehmuskallion ja 2 muun valtuutetun aloite aurauslumien kasaantumisen estämiseksi asuntotonttien tieliittymissä

§ 26 Sirpa Kauppinen ja 16 muun valtuutetun aloite lapset ja nuoret mukaan kouluväkivallan ehkäisyn toimintamallien valmisteltuun

Kaupunginvaltuuston pöytäkirja 1/25.1.2021 on kokonaisuudessaan nähtävänä kaupunginvaltuuston extranet-sivuilla ja kaupungin internet-sivuilla.

Kaupunginhallitus 8.2.2021 § 5

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) todeta, että kaupunginvaltuuston 25.1.2021 tekemät päätökset voidaan panna täytäntöön, ja
- b) lähettää päätökset ao. toimialoille toimenpiteitä varten.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu/ao. toimialat

6 §

Oikaisuvaatimus vahingonkorvausta koskevaan vahinkorahaston asiamiehen päätökseen § 106 / 2020

VD/2949/03.01.02.00/2020

RvHN/S-AP/AH

Yksityishenkilö on vaatinut Vantaan kaupungilta vahingonkorvausta lääkärin ja terveyskeskuksen tekemien laiminlyöntien vuoksi. Vaaditun korvauksen määrä on 10 486,95 euroa, sekä korkolain mukainen viivästyskorko koko summalle 29.2.2016 lukien.

Hakija on ollut potilaana Hakunilan terveysasemalla liittyen hänelle aiemmin tapahtuneeseen liikennevahinkoon. Auto-onnettomuus tapahtui helmikuussa 2014. Hän on saanut onnettomuudessa kaularangan piiskaniskuvamman. Hän tuli terveyskeskuslääkärin vastaanotolle lokakuussa 2015 toivoen jatkoa elokuussa 2015 päättyneeseen sairauslomaan. Hakijan ongelmana oli niska-hartiaseudun kivut ja nukkumisen hankaluus. Vastaanotolla ei todettu mitään objektiivisia löydöksiä eikä toimintakyvyn haittaa. Lääkärin merkintöjen mukaan kaulan liikkeet tutkimushetkellä onnistuvat. Käsien motoriiikka, sensoriiikka, ja verenkierto ovat lääkärin havaintojen mukaan normaali. Potilaan toimintakyky alentunut kivun vuoksi.

Terveyskeskuslääkäri on antanut hakijalle B-lausunnon työkyvyttömyydestä. B-lausuntoa on sittemmin korjattu useampaan kertaan muutoksenhakijan pyynnöstä. Kela ei ole myöntänyt sairauspäivärahaa ajalta 1.9.2015 – 29.2.2016, jota terveyskeskuslääkärin lausunnot ovat koskeneet. Kelan asiantuntijalääkäri on 12.11.2015 todennut, ettei hakijan statuksessa ole todettu selkeitä löydöksiä. Subjektiiivista kipua ei voida pitää sairautena. Lisäksi Kelan asiantuntijalääkäri on tässä yhteydessä todennut, että kipulääkeostoksia on niin vähän, että hän ei pidä hakijaa työkyvyttömänä.

Hakija on kannellut Aluehallintovirastoon terveyskeskuslääkärin B-lausunnossa olleista puutteita, joka ovat hänen mielestään johtaneet siihen, ettei sairauspäivärahaa ole määrätty maksettavaksi. Aluehallintovirasto on asiaa koskevassa kanteluratkaisussaan todennut, että esitetietojen statuskirjausten osalta terveyskeskuslääkärin lausunnot ovat asianmukaisia ja niissä on selkeästi erotettu potilaan kertoman ja lääkärin tutkimushavaintoihin perustuvat tieto. Sen sijaan työkyvynarvion osalta lausunnot ovat epäselviä ja ristiriitaisia. Tältä osin lausunnot eivät vastaa lainsäädännössä ja lääkärinliiton ohjeessa asetettuja edellytyksiä.

Vahinkorahaston asiamies on päätöstä tehdessään todennut, ettei toimitetuissa Kelan asiakirjoissa ole mitään mainintaa siitä, että kielteiset päätökset olisivat perustuneet nimenomaan terveyskeskuslääkärin lausunnoissa ilmenneisiin puutteisiin. Hylkäävä päätös on perustunut siihen, että potilaalla ei ole todettu mitään sairautta ja että potilas on ostanut vähän kipulääkkeitä. Hylkäävän päätöksen on katsottava perustuneen niihin osiin lääkärin B-lausuntoja, jotka ovat olleet aluehallintoviraston mukaan oikein laaditut. Lausuntoon kirjatut lääkärin arviot henkilön työkykyisyydestä eivät suoraan oikeuta sairausajan palkkaa, sairauspäivärahaan, kuntoutustukeen tai työkyvyttömyyseläkkeeseen, vaan ne toimivat ratkaisussa päätöksenteon yhtenä perusteena.

Vahingonkorvauslain mukana korvausvelvollisuus syntyy sille, joka tahallaan tai huolimattomuudellaan aiheuttaa toiselle vahinkoa. Korvauksen hakijan tulee osoittaa aiheutunut vahinko, vahingonaiheuttajan tuottamus sekä näiden välinen syy-yhteys.

Terveyskeskuslääkärin kirjoittamissa B-lausunnoissa on ollut selkeästi puutteita. Kyseisten puutteiden ei voida kuitenkaan osoittaa vaikuttaneen siihen, että hakijan sairauspäivärahan maksaminen on evätty. Näillä perusteilla vahinkorahaston asiamies on hylännyt hakijan korvausvaatimuksen.

Oikaisuvaatimuksessa ei ole tuotu ilmi sellaisia seikkoja, jotka eivät olisi olleet tiedossa vahinkorahaston asiamiehen ratkaisua tehtäessä. Hakija ei ole antanut sellaista lisäselvitystä, joka olisi olennaista asian ratkaisemisen kannalta. Oikaisuvaatimus tulee hylätä perusteettomana.

Oikaisuvaatimus, vahinkorahaston asiamiehen päätös sekä vahinkorahaston päätöksen valmisteluvaiheessa käytössä ollut muu asiaan vaikuttanut materiaali ovat kaupunginhallituksen jäsenten nähtävillä extranetissä.

Kaupunginhallitus 8.2.2021 § 6

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään edellä esitetyin perustein hylätä hakijan oikaisuvaatimus vahinkorahaston asiamiehen päätöksestä § 106 / 2020.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 2. Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen

Lisätiedot:

kaupunginlakimies Sari-Anna Pennanen, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

7 §

Valtuustoaloitteet vuodelta 2020

VD/443/00.02.00.03/2015

RV/HO/AH

Vantaan kaupungin hallintosäännön (22 Luku § 1) mukaan on valtuutetuilla ja valtuustoryhmällä oikeus tehdä aloitteita kunnan toimintaa ja hallintoa koskevista asioista. Kaupunginhallituksen on valmisteltava vastaus aloitteeseen, jossa on vähintään 15 valtuutetun allekirjoitus, viimeistään puolen vuoden kuluessa sen jättämisestä ja se on annettava valtuustolle tiedoksi. Aloitteet, jotka merkitsevät uuden määrärahan ottamista talousarvioon tai määrärahan korottamista, on käsiteltävä seuraavan vuoden talousarvion yhteydessä.

Kaupunginhallituksen on vuosittain maaliskuun loppuun mennessä tuotava valtuustolle tiedoksi luettelo valtuutettujen edellisen vuoden aikana tekemistä aloitteista. Luettelosta tulee käydä ilmi, milloin aloitteeseen on vastattu tai mikä aloitteen käsittelyvaihe on. Samassa yhteydessä voidaan tuoda luettelo muista aikaisemmin valtuustokauden aikana tehdyistä, edelleen vastaamatta olevista aloitteista.

Kuntademokratian palvelualueen lakiasiat ja päätösvalmistelun palveluyksikössä on pidetty luetteloa valtuutettujen tekemistä aloitteista vuodelta 2020 sekä kaupunginhallituksen antamista vastauksista aloitteisiin.

Vuonna 2020 jätettiin 32 valtuustoaloitetta, mikä on samalla tasolla edellisvuoteen nähden, jolloin valtuustoaloitteita jätettiin 33 kappaletta. Vuosittain jätettävien valtuustoaloitteiden määrä on hieman laskenut viime vuosina - vuonna 2017 jätettiin aloitteita 43 kappaletta ja vuonna 2018 42 kappaletta. Aloitteet kohdentuivat aihepiireiltään edellisvuosien tapaan pääasiassa kaupunkiympäristön toimialalle.

Kaupunginhallitus 8.2.2021 § 7

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle tiedoksi merkittäväksi liitteenä oleva luettelo valtuustoaloitteista vuodelta 2020.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- luettelo valtuustoaloitteista vuodelta 2020

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

hallintojohtaja Hanna Ormio, puh. 040 582 6554, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

VALTUUSTOALOITTEET VUODELTA 2019/2020

Toimiala	pvm	Dnro	Aloitteentekijä + allekirjoittajien määrä	Aloite	Tila	Suljettu
Konsas	16.12.2019	VD/10028/00.02.00.03/2019	Antero Eerola +20	Antero Eerolan ja 20 muun valtuutetun aloite kaupungin tilojen maksuttomuus vantaalaisille vapaaehtoisjärjestöille	KH 16.11.2020§ 18, palautettiin valmisteluun	

VALTUUSTOALOITTEET VUONNA 2020

Päivitetty 1.2.2021

ylläpitäjä: kaupunginkanslia; sihteeristo@vantaa.fi

	Toimiala	pvm	Dnro	Aloitteentekijä + allekirjoittajien määrä	Aloite	Tila	Suljettu
1	Kaku	29.1.2020	VD/1063/00.02.00.03/2020	Eve Rämö ja Pekka Rautio + 38	Eve Rämön ja Pekka Raution sekä 38 muun valtuutetun aloite lasten ja nuorten harrastuspankin perustamiseksi	KV 24.8.2020 § 13.	X
2	Sote	29.1.2020	VD/1061/00.02.00.03/2020	Juha Malmi + 22	Juha Malmin ja 22 muun valtuutetun aloite Kivistöön tarvitaan väliaikainen terveysasema	KV 24.8.2020 § 14.	X
3	Kato	29.1.2020	VD/1056/00.02.00.03/2020	Ulla Kaukola + 48	Ulla Kaukolan ja 48 muun valtuutetun aloite vanhat kadut kuntoon Vantaalla	KH 24.2.2020, KV 15.6.2020 § 17.	X
4	Kaso	24.2.2020	VD/2047/00.02.00.03/2020	Jenni Chen-Ye + 44	Jenni Chen-Yen ja 44 muun valtuutetun aloite englanninkielisten koulujen lisääminen	KV 21.9.2020 § 18.	X
5	Kato	24.2.2020	VD/2049/00.02.00.03/2020	Jenni Chen-Ye + 24	Jenni Chen-Yen ja 24 muun valtuutetun aloite Kivistön juna-aseman ja Keimolantien risteykseen liikennevalot	KV 15.6.2020 § 18.	X
6	Kato	24.2.2020	VD/2057/00.02.00.03/2020	Jari Jääskeläinen + 34	Jari Jääskeläisen ja 34 muun valtuutetun aloite kameravalvonnan saamisesta Päiväkummuntien ja Peijaksentien linja-autojen kääntöpaikalla olevan Suomen Pakkauskierrätys RINKI Oy:n keräilypisteelle	KV 21.9.2020 § 11.	X
7	Sote/Kaku	24.2.2020	VD/2069/00.02.00.03/2020	Pirjo Ala-Kapee-Hakulinen + 51	Pirjo Ala-Kapee-Hakulinen ja Tarja Eklund sekä 51 muun valtuutetun aloite muistisairauden elämänlaadun parantaminen ja Omakylä projektin perustaminen Vantaalle	KH 18.5.2020 § 12, KV 15.6.2020 § 9.	X
8	Sote	24.2.2020	VD/2072/00.02.00.03/2020	Antero Eerola + 21	Antero Eerolan ja 21 muun valtuutetun aloite Länsimäen terveysaseman palveluiden ympärivuotinen aukiolo	KV 24.8.2020 § 15.	X

9	Kaku/Kajo	24.2.2020	VD/2067/00.02.00.03/2020	Kimmo Kiljunen + 31	Kimmo Kiljusen ja 31 muun valtuutetun aloite kansalaisuusjuhla Vantaalle	KV 21.9.2020 § 17.	X
10	Kaku	18.5.2020	VD/4711/00.02.00.03/2020	Antero Eerola + 15	Antero Eerolan ja 15 muun valtuutetun aloite Vantaalla käynnistettävä ikäihmisten digitaalisten taitojen ohjelma	KH 16.11.2020 § 19, KV 14.12.2020 § 14.	X
11	Kato	18.5.2020	VD/4717	Jenny Chen-Yen +9	Jenny Chen-Yen ja 9 muun valtuutetun aloite Kivistön autoparkki ongelmalle ratkaisu	KV 16.11.2020 § 34.	X
12	Kato	18.5.2020	VD/4720	Minna Kuusela ja Maija Rautavaara + 16	Minna Kuuselan ja Maija Rautavaaran sekä 16 muun valtuutetun aloite viljelyosuuskuntien perustamisesta	KH 8.2.2021	
13	Kato	18.5.2020	VD/4739	Markku Weckman, Tiina Tuomela ja Juha Hirv	Markku Weckmanin, Tiina Tuomelan ja Juha Hirvosen sekä 8 muun valtuutetun aloite Kuusitien (Asola) läpiajon kieltämiseksi	KH 10.8.2020 § 29.	X
14	Kato	15.6.2020	VD/5551/00.02.00.03/2020	Anssi Aura + 32	Anssi Auran ja 32 muun valtuutetun aloite Kivistön suuralueen liikenneturvallisuuden parantamiseksi	KH 7.9.2020 § 22, KH 8.2.2021	
15	Kato	15.6.2020	VD/5553/00.02.00.03/2020	Sirpa Kauppisen, Tiina Tuomelan, Kai-Ari Lundellin ja Jari Jääskeläisen + 16	Sirpa Kauppisen, Tiina Tuomelan, Kai-Ari Lundellin ja Jari Jääskeläisen sekä 16 muun aloite sisäilma-asioiden tiedonkulun parantamiseksi	KH 16.11.2020 § 16, KV 25.1.2021 § 12.	
16	Kato/Kaso?	15.6.2020	VD/5556/00.02.00.03/2020	Sirpa Kauppisen, Kai-Ari Lundellin ja Markus Lyyran sekä 37	Sirpa Kauppisen, Kai-Ari Lundellin ja Markus Lyyran sekä 37 muun valtuutetun aloite Tuomelan koulurakennuksen käytöstä	KH 14.12.2020 § 21, KV 25.1.2021 § 13.	
17	Kato	15.6.2020	VD/5561/00.02.00.03/2020	Minna Kuuselan + 17	Minna Kuuselan ja 17 muun valtuutetun aloite glyfosaattipohjaisten torjunta-aineiden käytöstä luopumisesta	KH 8.2.2021	
18	Kaso	15.6.2020	VD/5563/00.02.00.03/2020	Maija Rautavaaran + 13	Maija Rautavaaran ja 13 muun valtuutetun aloite sosiaaliohjaajien palkkaamiseen kouluihin osana MEK-ohjelmaa	KH 11.1.2021 § 9.	X
19	Kajo/Hankinta	24.8.2020	VD/7095/00.02.00.03/2020	Antero Eerolan + 14	Antero Eerolan ja 14 muun valtuutetun aloite Vantaalle uudet ohjeet vastuullisista hankinnoista	Vastaamatta	
20	Kaso	24.8.2020	VD/7097/00.02.00.03/2020	Siri Ahokkaan ja 14	Siri Ahokkaan ja 14 muun valtuutetun aloite Vantaa brändin mukaisen ulkovaatetuksen tarjoaminen kaupungin kasvatus- ja opetushenkilöstölle työkäyttöön	Vastaamatta	
21	Soster	24.8.2020	VD/7100/00.02.00.03/2020	Kati Tyystjärven ja 18	Kati Tyystjärven ja 18 muun valtuutetun aloite Vantaan kaupungin liittymisestä Kaikukortti-järjestelmään	Vastaamatta	
22	Kaku	21.9.2020	VD/7808/00.02.00.03/2020	Antero Eerolan ja 14	Antero Eerolan ja 14 muun valtuutetun aloite Havurastin ja Myyrastin toiminnan turvaaminen	Vastaamatta	
23	Kato	21.9.2020	VD/7809/00.02.00.03/2020	Kati Tyystjärven ja 7	Kati Tyystjärven ja 7 muun valtuutetun aloite sesonkiluonteisen joukkoliikenteen kehittämiseksi	KH 11.1.2021 § 16.	X

24	Kato	21.9.2020	VD/7811/00.02.00.03/2020	Chau Nguyen ja 5	Chau Nguyen ja 5 muun valtuutetun aloite ympäristön siistinä pitäminen koirakakkapussitelineillä ja roskakoreilla	KH 8.2.2021	
25	Kato	19.10.2020	VD/8718/00.02.00.03/2020	Ulla Kaukolan sekä 16	Ulla Kaukolan sekä 16 muun valtuutetun aloite jalankulkijoiden ja muun kevyen liikenteen ottaminen huomioon rakentamisaikana	Vastaamatta	
26	Soster	19.10.2020	VD/8720/00.02.00.03/2020	Valtuustoryhmien yhteinen	Valtuustoryhmien yhteinen aloite asunottomien poistaminen Vantaalta	KH 8.2.2021	
27	Kato	14.12.2020	VD/10566/00.02.00.03/2020	Sveta Silvennoinen sekä 13	Sveta Silvennoinen-Hiiskun ja 13 muun valtuutetun aloite lisää siirtolapuutarhoja Vantaalle	Vastaamatta	
28	Kajo/viestintä	14.12.2020	VD/10570/00.02.00.03/2020	Sveta Silvennoinen sekä 19	Sveta Silvennoinen-Hiiskun ja 19 muun valtuutetun aloite monikielisen viestinnän lisäämisestä Vantaalla	Vastaamatta	
29	Soster	14.12.2020	VD/10579/00.02.00.03/2020	Antero Eerola sekä 26	Antero Eerolan ja 26 muun valtuutetun aloite Vantaan liittyminen maailman ikäystävällisten kaupunkien verkostoon	Vastaamatta	
30	Kajo/vaalitoimisto/viestintä	14.12.2020	VD/10584/00.02.00.03/2020	Jari Jääskeläinen sekä 9	Jari Jääskeläisen ja 9 muun valtuutetun aloite kuntavaaliehdokkaiden sitoutuminen Vantaan arvoihin	Vastaamatta	
31	Kaku	14.12.2020	VD/10592/00.02.00.03/2020	Faysal Abdi sekä 5	Faysal Abdin ja 5 muun valtuutetun aloite tunnustusta ansioituneille vantaalaisille	Vastaamatta	
32	Soster/Kaso	14.12.2020	VD/10597/00.02.00.03/20	Joel Linnainmäki ja Eve Rämö sekä 15	Joel Linnainmäen ja Eve Rämön sekä 15 muun valtuutetun aloite koronan aiheuttaman jonotilanteen purku matalan kynnyksen mielenterveyspalveluissa	Vastaamatta	

Vuonna 2020 jätettiin yhteensä 32 valtuustoaloitetta, jotka jakautuivat seuraavasti toimialojen vastattaviksi:

Kaupunkistrategian ja johdon toimiala	3
Kaupunkikulttuurin toimiala	5
Kaupunkiympäristön toimiala	14
Kasvatuksen ja oppimisen toimiala	3
Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala	7

8 §

Kunnan asukkaiden tekemät aloitteet vuonna 2020

VD/2774/00.01.02.02/2015

RV/HO/AH

Kuntalain 23 §:n mukaan kunnan asukkaalla on oikeus tehdä kunnalle aloitteita sen toimintaa koskevissa asioissa. Aloitteen tekijälle on ilmoitettava aloitteen johdosta suoritettavat toimenpiteet. Valtuuston tietoon on saatettava vähintään kerran vuodessa sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa tehdyt aloitteet ja niiden johdosta suoritettavat toimenpiteet.

Jos valtuuston toimivaltaan kuuluvassa asiassa aloitteen tekijöinä on vähintään kaksi prosenttia kunnan asukkaista, asia on otettava valtuustossa käsiteltäväksi viimeistään kuuden kuukauden kuluessa asian vireille tulosta.

Kaupungin hallintosäännön (25 Luku § 2) mukaan kaupunginhallituksen on vuosittain esitettävä valtuustolle luettelo sen toimivaltaan kuuluvista aloitteista. Valtuusto voi samalla päättää, mitkä aloitteista on loppuun käsitelty.

Kaupungille tehtiin vuonna 2020 yhteensä 51 kuntalaisaloitetta, joista yhdessäkään ei ollut aloitteen tekijöitä yli kahta prosenttia kunnan asukkaista. Aloitteiden määrä on edellisvuosien tasolla (2019; 49 2018; 30, 2017; 52, 2016; 44). Aloitteiden aiheet painottuivat kaupunkiympäristön ja kaupunkikulttuurin toimialoille, jotka vastasivat yhdessä suurimpaan osaan kuntalaisaloitteista.

Luettelo kaikista kuntalaisten vuonna 2020 tekemistä aloitteista löytyy asian liitteenä.

Kaupunginhallitus 8.2.2020 § 8

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle tiedoksi merkittäväksi liitteenä oleva luettelo kuntalain 23 §:ssä tarkoitetuista kuntalaisten vuonna 2020 tekemistä aloitteista.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- luettelo kunnan asukkaiden tekemistä aloitteista vuonna 2020

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

hallintojohtaja Hanna Ormio, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

KUNTALAISALOITTEET VUONNA 2020

päivitetty 1.2.2021

yhteystaho: kaupunginkanslia,
sihteeri@vantaa.fi

	Toimiala	pvm	Dnro	Aihe	Toimeksiantaja	Tila
1	Kaso	2.1.2020	VD/10331/00.01.02.02/2019	Kuntalaisaloite Skeittihalli Itä-Vantaalle	1 allekirjoittanut	Vastattu 15.4.2020
2	Kaso	7.1.2020	VD/190/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite Puuportaat ulkoliikuntaan Itä-Vantaalle		Vastattu 21.1.2020
3	Kato	23.1.2020	VD/880/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite Valvontakamera kokeilu Vapaalan kaduille		Vastattu 4.2.2020
4	Kato	24.1.2020	VD/954/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite Jalankulun turvallisuuden parantaminen bussipysäkillä V8609		Vastattu 18.2.2020
5	Kato	31.1.2020	VD/1129/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite katuvalaistus pois päältä yöllä		Vastattu 11.2.2020
6	Kato	5.2.2020	VD/1369/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite Kirkkotiestä turvallisempi		Vastattu 26.2.2020
7	Kato	26.2.2020	VD/2088/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite 3- tien meluaita jatkettava Koukkuniityn puiston kohdalla		Vastattu 23.7.2020
8	Kato	19.3.2020	VD/2791/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite tievalaistuksen yhtenäistämiseksi Vanhalla Porvoontieellä (tie nro 11576) tieosuudella Byända (Vantaa) -Svartböle (Sipoo)		Vastattu 17.6.2020
9	Sote	3.4.2020	VD/3185/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite tapaamishuoneiden saamiseksi koronakaranteenin ajaksi vanhustenhoitolaitoksiin.		Vastattu 20.4.2020
10	Kato	15.4.2020	VD/3595/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite Vaskipelto Myyrmäki välillä olevan Mätäojan ylittävän puusillan korotus		Vastattu 28.4.2020
11	Kato	20.4.2020	VD/3764/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite Lähdepuistontien pääty Vaaralassa toiseen käyttöön		Vastattu 5.5.2020
12	Kato	20.4.2020	VD/3761/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite Vaskipellon pohjoisosan ulkoiluteille valaistus		Vastattu 28.4.2020
13	Kato	30.4.2020	VD/4179/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite, Malminiitynpolulla estettävä autoilu ympäri vuoden		Vastattu 4.6.2020
14	Kaso	30.4.2020	VD/4177/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite, Vantaan kansainvälisen koulun pääsykoe 7. luokalle	1 allekirjoittanut	Vastattu 12.6.2020
15	Kato	5.5.2020	VD/4290/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite Otavantien, kävely/pyörätien merkitsemisen parantaminen		Vastattu 12.5.2020
16	Kato	1.6.2020	VD/5064/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite Juhlatien liikenneturvallisuuden parantaminen		Vastattu 17.9.2020
17	Kato	4.6.2020	VD/5186/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite Aurinkoenergiavalaitusta Rekolaan	1 allekirjoittanut	Vastattu 28.1.2021
18	Sote	4.6.2020	VD/5187/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite terveyspalveluiden normalisoimiseksi (Covid-19) / Vantaan Diabeteksen Vertaistuki ry		Vastattu 15.6.2020
19	Kato	15.6.2020	VD/5510/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite koskien Muumimaailmaa	1 allekirjoittanut	Vastattu 25.1.2021
20	Kato	15.6.2020	VD/5515/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite / Meteli öisin Myyrmäen urheilutalon takaisilta koripallokentiltä		Vastattu 25.6.2020
21	Kato	16.6.2020	VD/5539/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite: Vessat Vantaan suurimpiin puistoihin	1 allekirjoittanut	Vastaamatta

22	Kato	24.6.2020	VD/5727/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite: Hidasteet Vanhalle Porvoontielle		Vastattu 12.10.2020
23	Kato	14.7.2020	VD/6176/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite/ Pysäköintipaikkoja Taikapuiston leikkikentän yhteyteen		Vastattu 22.9.2020
24	Kato	24.7.2020	VD/6422/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite Siilireitin ja Näätäkujan välinen puistikko saisi kasvaa		Vastattu 17.8.2020
25	Kato	28.7.2020	VD/6483/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite metro Hakunilaan		Vastattu 12.8.2020
26	kato	29.7.2020	VD/6519/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite Kenraalintien liikenneturvallisuutta vaarantavat istutukset	1 allekirjoittanut	Vastaamatta
27	Kaku	4.8.2020	VD/6599/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite Tikkurilan Veinimyllyn ja viereisen talon tilat matalan kynnyksen näyttely ja tapahtumatiloiksi	1 allekirjoittanut	vastaamatta
28	Kato	13.8.2020	VD/6817/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite Korsontielle hidasteita suojaatielle	1 allekirjoittanut	Vastattu 24.11.2020
29	Kato	14.8.2020	VD/6872/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite metron jatkamisesta Vuosaaresta Hakunilaan.		Vastattu 22.9.2020
30	Kato	17.8.2020	VD/6890/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite Kallioimarteentien turvallisuudesta		Vastattu 24.9.2020
31	Kato	19.8.2020	VD/6953/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite moporallin loputtava, Hämeenkylässä koulun pihalla	1 allekirjoittanut	Vastattu 29.1.2021
32	Kato	19.8.2020	VD/6968/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite: Raideliikenteen kehittäminen käyttäen mahdollisimman paljon raideliikenteeseen jo sijoitettuja investointeja		Vastattu 22.9.2020
33	Kato	24.8.2020	VD/7046/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite kuntoportaat Vaaralaan kaunispolulle	6 allekirjoittanutta	Vastattu 1.2.2020
34	Kato	26.8.2020	VD/7112/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite Keimolanmäki - Keimolankaarteelle ajohidaste		Vastattu 17.11.2020
35	Kato	21.9.2020	VD/4601/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite Malminiityn frisbeegolf radan laajentaminen ja kehittäminen		Vastattu 16.10.2020
36	Kato	5.10.2020	VD/8224/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite / Askiston urheilukenttä muutettava toimivammaksi	166 allekirjoittanutta	Vastaamatta
37	Kato	6.10.2020	VD/8275/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite Pientaloalueet turvattava	472 allekirjoittanutta	Vastattu 29.1.2021
38	Kato	14.10.2020	VD/8548/00.01.02.02/2020	aloite mopoilijoiden ja moottoripyörien alueen asukkaita erittäin suuresti häiritsevä 30 km:n tuntivauhdin	27 allekirjoittanutta	Vastattu 15.1.2021

39	Kato	14.10.2020	VD/8571/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite Vapaalanaukeen koirapuiston viereisen polun kuntoon laittaminen.	1 allekirjoittanut	Vastattu 4.12.2020
40	Kato	16.10.2020	VD/8612/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite: Läpiajokielto tai -esto Otavantien ja Siilireitin välillä (Naalitie, Hopeaketunpolun ja Hopeak	4 allekirjoittanutta	Vastattu 2.12.2020
41	Kato	20.10.2020	VD/8701/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite Askiston leikkipaikkojen päivitys	1 allekirjoittanut	Vastattu 24.11.2020
42	Kato	29.10.2020	VD/9054/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite: Ovien maalaus, Korsonpolkutien varrella	1 allekirjoittanut	Vastattu 27.1.2021
43	Kato	3.11.2020	VD/9158/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite (korjausvaatimus) / Kevyenliikenteenväylän ennallistaminen	1 allekirjoittanut	Vastattu 27.1.2021
44	Kato	5.11.2020	VD/9280/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite / Meluaita Kehä III melusaasteen esteeksi suojaamaan Veromieheen Perintötielle rakentuv	1 allekirjoittanut	Vastattu 27.1.2021
45	Kato	5.11.2020	VD/9241/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite Ehdotus nopeuttaa Helsingin ja Vantaan välistä junaliikennettä		Vastattu 6.11.2020
46	Kajo	11.11.2020	VD/9449/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite Vastustamme kiinteistöveron korotusta vuodelle 2021	174 allekirjoittanutta	Vastaamatta
47	Kato	16.11.2020	VD/9606/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite / Meluaita taloyhtiön (Asunto Oy Vantaan Seljankukka) kohdalle, Luhtitien jatke	2 allekirjoittanutta	Vastattu 29.1.2021
48	Kato	23.11.2020	VD/9769/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite / Liikuntapaikkojen, välituntipaikkojen lisärakentaminen koulun läheisyyteen / Veromäen koulun oppilaskunta	Oppilaskunnan puolesta 3	Vastattu 8.12.2020
49	Kato	26.11.2020	VD/9903/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite / Kivistönkorventien nopeusrajoituksen lasku	46 allekirjoittanutta	Vastattu 28.1.2021
50	Kato	7.12.2020	VD/10247/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite / Myyrmäen keskustan kausivalot		Vastattu 21.12.2020
51	Kato	21.12.2020	VD/10758/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite / Hiekkatien rakentaminen Tuulitie - Vantaanjoenraitti osuudelle	1 allekirjoittanut	Vastattu 5.1.2021
52	Kato	30.12.2020	VD/10888/00.01.02.02/2020	Kuntalaisaloite / Kestävä matkailun Caravan alueen perustaminen Vantaalle	18 allekirjoittanutta	Vastattu 27.1.2021

Kaupunkistrategian ja johdon toimiala
Kaupunkikulttuurin toimiala
Kaupunkiympäristön toimiala
Kasvatuksen ja oppimisen toimiala
Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala

1
1
45
3
2

VD/1171/09.05.00.00/2021

RV/HO/MH/AH

Valmiuslain (29.12.2011/1552) 12 §:ssä säädetään kuntien varautumisvelvollisuudesta. Kunnan tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa.

Poikkeusolot on määritelty valmiuslaissa viisiportaisesti: aseellinen hyökkäys, aseellisen hyökkäyksen uhka, väestön toimeentulon tai talouselämän perusteiden vaarantuminen, vakava suuronnettomuus ja vakava tartuntatauti.

Häiriötilanteet ovat normaaliolojen tai poikkeusolojen tilanteita, jotka vaarantavat yhteiskunnan turvallisuutta tai väestön elinmahdollisuuksia. Häiriötilanteen hallinta edellyttää viranomaisten ja muiden toimijoiden tavanomaista laajempaa yhteistoimintaa ja viestintää. Normaaliolojen häiriötilanteissa toimitaan pääsääntöisesti viranomaisten normaaleilla valtuuksilla hyödyntäen tarvittaessa poikkeusolojen varalta valmisteltuja järjestelyjä. Esimerkiksi energiahuollon, vesihuollon ja tietojärjestelmien vakavat häiriöt voivat aiheuttaa suuria vaikeuksia väestön turvallisuudelle ja elämän sujumiselle.

Vantaan kaupunki toimii asukkaidensa turvallisuuden varmistamiseksi yhteistyössä valtion viranomaisten, yritysten, seurakuntayhtymän ja järjestöjen kanssa kaikissa oloissa. Kaupunki huolehtii asukkaiden hyvinvoinnista ja asukkaille elintärkeiden palvelujen tarjonnan jatkuvuudesta häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Valmiusohjeessa kuvataan valmiussuunnittelun lähtökohdat ja merkittävimmät Vantaan kaupunkitason riskit osana maan tärkeintä kaupunkiseutua. Varautuminen elintärkeiden tehtävien hoitoon ja kaupunkilaisten turvallisuuden varmistamiseen edellyttää keskeisten toimintojen valmiussuunnitelmia ja poikkeusolojen toiminnan varmistamisen järjestelyjä. Ohjeessa kuvataan keskeistä valmiuslainsäädäntöä.

Vantaan kaupunkikonsernin valmiusohjeessa määritellään kaupungin omien ja konserniin kuuluvien keskeisten organisaatioiden avaintehtävät ja tärkeimmät yhteistyöjärjestelyt häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Kaupungin toimialat, liikelaitokset, kaupungin toimintoja hoitavat kuntayhtymät ja kaupunkikonserniin kuuluvat yhtiöt laativat lisäksi kaupunkikonsernin valmiusohjetta tarkentavat omat valmiussuunnitelmansa vastuullaan olevien elintärkeiden tehtäviensä hoitamiseksi kaikissa oloissa.

Kaupungin tavoitteena on häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisella luoda valmius kansalaisille välttämättömän palvelutuotannon jatkuvuudelle kaikissa oloissa. Lisäksi on varauduttava huolehtimaan lakisäateisistä erityistehtävistä poikkeusoloissa, joita ovat kunnissa väestönsuojelu ja erilaiset säännöstelytehtävät paikallistasolla.

Kaupunkikonsernin aiempi valmiusohje on vuodelta 2013 ja vaatii päivittämistä. Uutta ohjetta on valmisteltu kaupungin turvallisuuspäällikön johdolla poikkihallinnollisessa valmiussuunnittelun ohjausryhmässä, jossa on edustus myös valmiuden kannalta merkittävimmistä konserniyhtiöistä.

Kaupunginjohtajan esitys:

Hyväksytään liitteenä oleva luonnos Vantaan kaupunkikonsernin valmiusohjeeksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite

- luonnos Vantaan kaupunkikonsernin valmiusohjeeksi

Täytäntöönpano: Kuntademokratia

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätietoja:

turvallisuuspäällikkö Markus Hammarström, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

hallintojohtaja Hanna Ormio, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

10 § Kaupunkistrategian ja johdon toimialan valmiussuunnitelma

VD/1172/09.05.00.00/2021

RV/HO/MH/AH

Asian esittely ja päätösesitys ovat liitteenä (salassa pidettävä, JulkL 24.1 § 8 kohta).

Kaupunginhallitus 8.2.2021 § 10

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään hyväksyä liitteenä oleva esitys.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- kaupunkistrategian ja johdon toimialan valmiussuunnitelman esityslistateksti (salassa pidettävä, JulkL 24.1. § 8 kohta)
- valmiussuunnitelmaluonnos (salassa pidettävä, JulkL 24.1. § 8 kohta)

Täytäntöönpano: Kuntademokratia

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

hallintojohtaja Hanna Ormio, (etunimi.sukunimi@vantaa.fi)

11 § Oy Apotti Ab osakkeen omistajien antamien takausten voimassaolemisen vahvistaminen

VD/772/02.03.07/2021

RV/PvN/SV/AH

Helsingin, Vantaan ja Kauniaisten kaupunkien, Kirkkonummen kunnan sekä HUS-kuntayhtymän käynnistämän yhteisen Apotti -hankkeen tarkoituksena on parantaa sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa ja palveluja. Apottihankkeen yhtenä osana on asiakas- ja potilastietojärjestelmän hankinta ja käyttöönotto. Perustajaosakkaiden lisäksi yhtiön omistajiksi ovat sittemmin liittyneet Keravan kaupunki, Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymä, Loviisan kaupunki, Siuntion kunta sekä Inkoon kunta.

Nykyiset omistusosuudet yhtiössä ovat: Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoidopiirin kuntayhtymä (43,2 %), Helsingin kaupunki (35,7 %). Vantaan kaupunki (12,2 %), Kirkkonummen kunta (2,3 %), Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymä (aiemmin Tuusulan omistusosuutta vastaavasti 2,3 %), Keravan kaupunki (2,1 %), Loviisan kaupunki (1,0 %), Kauniaisten kaupunki (0,5 %), Siuntion kunta (0,4 %) sekä Inkoon kunta (0,3 %).

Oy Apotti Ab:n toiminnan järjestämiseksi yhtiön omistajat ovat myöntäneet aiemmin omavelkaisia takauksia omistusosuuksien suhteessa yhteensä 280 milj. euron arvosta. Tämän lisäksi on käynnissä vakuuksien myöntäminen Kuntayritystodistusohjelmaan liittymiseksi enintään 60 miljoonan euron limiitillä lyhytaikaisen rahoituksen riittävyden varmistamiseksi. Vantaan kaupunginvaltuusto on 19.10.2020 myöntänyt 7 322 000 euron omavelkaisen takauksen osana kuntayritystodistusohjelmaa.

Vantaan kaupunki on myöntänyt Oy Apotti Ab:lle yhteensä kaupungin omavelkaisia takauksia 34,799 milj. euroa kokonaismäärältään 280 milj. euron suuruisen pitkäaikaisten lainojen vakuudeksi. Kaupungin myöntämien takausten määrä on kaupunginvaltuuston päätöksillä rajattu vastaamaan enimmillään kaupungin omistusosuutta Oy Apotti Ab:ssä (12,2 %). Näin ollen uusien osakkaiden tulon myötä kaupungin yhteenlaskettu takausten määrä on viimeisimmän lainaerän noston jälkeen n. 34,2 milj. euroa.

Takausten lisäksi Vantaa on tehnyt yhtiöön yhteensä 3,85 milj. euron edestä SVOP-sijoituksia ja 13 000 euron suuruisen oman pääoman sijoituksen (tilanne 1/2021).

Tuusulan omistamien Oy Apotti Ab:n osakkeiden myynti KEU-sotelle ja takausvastuut

Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän (jäljempänä KEU-sote) valtuusto hyväksyi 29.10.2020 Tuusulan kunnan Oy Apotti Ab:n osakkeiden siirron kuntayhtymään. Samassa yhteydessä kuntayhtymän valtuusto myönsi Tuusulan takausten mukaisen 6 424 000 euron omavelkaisen takauksen osana Oy Apotti Ab:n yhteensä 280 miljoonan euron suuruisesta rahoitusjärjestelyä sekä Oy Apotti Ab:n lyhytaikaisen rahoituksen varmistamiseksi kuntayritystodistuksilla 1 356 000 euron omavelkaisen takauksen. KEU-soten taattavien lainojen yhteismäärä on enintään 7 780 000 euroa. Takausjärjestelyjen yhteydessä Tuusulan takausvastuut Oy Apotti Ab:n lainoista Kuntarahoitus Oyj:lle siirtyvät KEU-sotelle.

Tuusula on Oy Apotti Ab:n osakkeiden omistajana ollessaan antanut omavelkaisia takauksia omistusosuutensa mukaisesti Oy Apotti Ab:n lainoista. Kaikki lainat on kilpailutettu ja tähän saakka kilpailutusten voittajaksi on tullut Kuntarahoitus. Kuntarahoitus edellyttää kaikkien vanhojen nostettujen lainojen sekä käsittelyssä olevan 60 miljoonan euron kuntayritystodistus-ohjelman takausten osalta kunkin omistajan ja takauksen antajan osalta nimenomaisen hyväksynnän sille, että takaajat hyväksyvät

Tuusulan takausvasuiden siirtämisen KEU-sotelle ja KEU-soten myös käynnissä olevan kuntayritystodistusohjelman edellyttämäksi takaajaksi Tuusulan omistusosuutta vastaavalta osalta.

Oy Apotti Ab:n osakassopimuksen 13.2. kohdan mukaan osakkaan ollessa osallisena muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevassa palvelurakennemuutuksessa osakkailla on hankintasopimuksen mukaisesti oikeus edellä tarkoitetuissa erityistilanteissa ilman muiden osapuolten suostumusta siirtää osakkeensa sekä hankintasopimukseen liittyvät oikeutensa ja velvollisuutensa kokonaan tai osittain toiselle oikeushenkilölle, jolle osakkaan tehtävät siirtyvät tai vastaava osa niistä siirtyy. Tällaisen muutoksen seurauksena järjestelmän käyttö voi kuitenkin jatkua vain siinä laajuudessa kuin toiminta siirtyy toiselle organisaatiolle.

Tuusulan osakkeiden myyntiin KEU-sotelle ei sovelleta Oy Apotti Ab:n yhtiöjärjestyksen 15 §:n mukaista suostumuslauseketta eikä myöskään 16 §:n mukaista lunastuslauseketta, koska kyseessä on tilanne, jossa osakkeenomistajan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät ovat siirtyneet KEU-sotelle sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevan uudistuksen vuoksi.

Osakassopimuksen 4.2. kohdan mukaan osakkaana voi olla kunta tai kuntayhtymä. Osakkaaksi tulevan kuntayhtymän jäsenkunnan rahoitusvastuu sellaisista kuntayhtymän sitoumuksista yhtiölle, joista aiheutuvia menoja ei muuten saada katetuiksi, määräytyy kuntalain 410/2015 117 §:n mukaisesti.

Vantaan kaupunginvaltuusto on Apotille myöntämässään takauksissa edellyttänyt, että kaupungin omavelkainen takaus ei koskaan ylitä kaupungin omistusprosentin mukaista osuutta taattavien rahoitusjärjestelyjen kokonaismäärästä tai yksittäisistä lainoista/ järjestelyistä. Koska KEU-sote on osana sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevaa uudistusta ostanut Tuusulan osakkeet ja ottanut vastatakseen Tuusulan takausvastuista, ei Oy Apotti Ab:n omistajien antamien takauksen suhde muutu. KEU-soten tuleminen Oy Apotti Ab:n lainojen takaajaksi, ei ole myöskään muulla tavoin vastoin Vantaan asettamia takausehtoja eikä se muuta kaupunginvaltuuston myöntämiä takauksia.

Hallintosäännön 9 luvun 1 §:n mukaan kaupunginhallitus päättää kaupungin puhevallan käyttämisestä sekä esitysten ja lausuntojen antamisesta ulkopuolisille.

Kaupunginhallitus 8.2.2021 § 11

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) hyväksyä, että Tuusula on luovuttanut omistamansa Oy Apotti Ab:n osakkeet Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymälle, ja että Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä tulee Tuusulan kaupungin tilalle Oy Apotti Ab:n lainojen takaajaksi;
- b) todeta, että a) kohdan muutoksella ei ole vaikutusta Vantaan kaupungin Oy Apotti Ab:lle antamiin takauksittaisiin.
- c) Valtuuttaa kaupunginjohtaja allekirjoittamaan liitteenä oleva takauksen vahvistamisilmoitus Kuntarahoitus Oyj:lle.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Takauksen vahvistamisilmoitus

Täytäntöönpano: talous ja strategia

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:
rahoitusjohtaja Pirjo van Nues, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Tuusulan kunnan Oy Apotti Ab:n liittyvien vastuiden ja takausten siirtyminen Keski-uudenmaan Sote- kuntayhtymälle

Oy Apotti Ab:n (Yhtiö) omistavat tahot takaavat Yhtiön Kuntarahoituksen vastuita omistusosuksiensa mukaisesti. Tuusulan kunnan omistusosuus Yhtiöstä on siirtynyt Keski-Uudenmaan Sote-kuntayhtymälle. Tällä ilmoituksella vahvistamme, että Vantaan kaupunki hyväksyy takaajamuutoksen Tuusulan kunnasta Keski-Uudenmaan Sote-kuntayhtymäksi ja muutoksella ei ole vaikutusta Vantaan Yhtiölle antamiin takaussitoumuksiin.

Vantaan kaupungin puolesta

Aika ja paikka

Nimenselvennys

*Liitteeksi ote hallintosäännöstä ja päätöksestä

12 § Omavelkaisen takauksen allekirjoittaminen

VD/1165/02.03.07/2021

RV/PvN/SV/AH

Kiinteistö Oy Kehäsuora on Vantaan kaupungin kokonaan omistama yhtiö, joka omistaa linja-autovarikot Tuupakassa ja Hakunilassa sekä Tuupakan varikon maa-alueen. Yhtiön yhtiöjärjestyksen mukaisena toimialana on omistaa ja hallita tonttia 92–41–106-10 (Tuupakka) ja sillä olevia korjaamo- ja varasto- ja myymäläkäyttöön tarkoitettuja rakennuksia sekä hallita tiloja Savela, PalvoVo, K4T6 ja Liikenne Sotungin kylässä sekä omistaa ja hallita niillä olevia rakennuksia.

Tausta

Vantaan kaupunginhallituksen iltakoulu linjasi 8.2.2016, että Hakunilan varikon toiminta päättyy elokuun lopussa 2019. Suunnitelmien mukaan purettavan Hakunilan varikon toimintoja varten rakennutetaan korvaava varikko Ojangan kaupunginosan (92) kortteliin 92203. Tontin omistaa kaupunki. Linja-autovarikon mahdollistava kaava (asemakaava ja asemakaavamuuTos 920300 sekä tonttijako 92 Ojanko/Ojangan erityisalueet) hyväksyttiin **kaupunginvaltuustossa** 13.11.2017 (§ 13). Asemakaavassa osa Ojangan lähivirkistysalueesta on muutettu noin 200 linja-autolle mitoitetuksi Itä-Vantaan linja-autovarikoksi.

Vantaan kaupungin toimialojen ja Kiinteistö Oy Kehäsuoran välillä neuvoteltiin varikon rakennuttamisesta yhtiön taseeseen siten, että yhtiö vuokraisi tontin kaupungilta pitkäaikaisella maanvuokrasopimuksella ja omistajana vuokraisi varikkotilat Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) osoittamien kilpailutuksen perusteella valittujen liikenteenharjoittajien käyttöön.

HSL:n hallitus on 21.11.2017 hyväksynyt osaltaan sopimuksen, jonka nojalla se sitoutuu vastaamaan kaikissa tilanteissa yhtiön katkeamattomasta ja täysimääräisestä vuokratulosta varikon käyttöönotosta lukien 1.1.2048 asti. Tämän mukaisesti HSL vastaa mm. siitä, että tilojen vuokrausaste on sovitulla tasolla ja siitä, että sen yhtiölle osoittama liikennöitsijä suorittaa vuokranmaksun sovitusti. Maksuviivästystilanteessa yhtiö on oikeutettu ennen muihin toimiin ryhtymistä vaatimaan erääntynyttä ja maksamatonta vuokrasuoritusta HSL:ltä, jolle siirtyy regressioikeus vuokralaista kohtaan.

Kiinteistö Oy Kehäsuoran hallitus käsitteli 20.12.2017 varikkojärjestelyitä. Hallitus päätti pyytää konsernistrategian mukaisen yleisjaoston ennakkosuostumuksen käynnistää Ojangan linja-autovarikon rakennuttamista koskevan projektin, solmia tonttia koskevan pitkäaikaisen maanvuokrasopimuksen kaupungin kanssa ja allekirjoittaa osaltaan HSL:n 21.11.2017 hyväksymän sitoumuksen. Lisäksi hallitus totesi, että kaupungin myöntämä omavelkainen takaus vakuudeksi 80 %:lle nostettavaa lainapääomaa on edellytys hankkeen rahoittamiselle. Hankkeen kustannusarvioksi todettiin 10 395 000 euroa (alv 0 %) ja toteutettavan varikon kapasiteetiksi linja-autopaikoilla laskien 160.

Omavelkaisesta takauksesta ja valtiontuesta

Kaupunki myöntää takauksia pääsääntöisesti ainoastaan omille tytäryhteisöilleen. Takauksia myöntäessään kaupunki huomioi aina EU:n valtiontukisäännösten sekä soveltuvien kansallisten säännösten noudattamisen.

Kuntalain 129 §:n mukaan kunnan myöntämä takaus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä. Kunta ei saa myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vastavakuuksilla. Kunnan on

lisäksi otettava huomioon, mitä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklassa säädetään. Kuntalaissa tarkoitetun merkittävän taloudellisen riskin poistaa yhtiön lainanmaksukyvyyn turvaava liikevaihto, jonka HSL on edellä kuvatuin tavoin taannut sekä negative pledge ja vakuuttamista koskevat vaatimukset. Riittävänä vastavakuutena voidaan puolestaan pitää rakennettavaan varikkoon vahvistettuja kiinnityksiä tilanteessa, jossa kaupungin takaus kattaa enintään 80 % investoinnista. Valtiontukea koskevat reunaehdot ja puitteet määritellään Euroopan Unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107–109 artikloissa. Komissio on antanut tiedonannon EY:n perustamissopimuksen soveltamisesta valtiontukeen takauksina (2008/C 155/02, jäljempänä *tiedonanto*). Komissio katsoo, että kaikkien tiedonannossa mainittujen seuraavassa erikseen esitettyjen edellytysten (a–d) täyttyminen riittää osoittamaan, ettei takaus sisällä valtiontukea eikä toimenpiteestä ole ennakoilmoitusvelvollisuutta.

Lainanottaja ei ole taloudellisissa vaikeuksissa

Komissio katsoo, että kyse on vaikeuksissa olevasta yrityksestä, jos yritys ei pysty omilla taikka omistajilta/ osakkailta tai luotonantajilta saaduilla varoilla pysäyttämään tappiollista kehitystä, joka johtaa lähes varmasti yrityksen toiminnan loppumiseen lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä, jos viranomaiset eivät puutu tilanteeseen.

Yhtiön kassavirta on vakaa ja sen liikevaihto vuonna 2018 oli 979 591,23 (2017: 950 600,44) euroa. Vuoden lopussa yhtiön kassavarat olivat 2 058 040,61 euroa. Yhteenlasketut edellisten tilikausien voittovarot ovat 1 995 009,66 euroa. Vuoden 2018 lopussa yhtiöllä ei ollut lainkaan pitkäaikaista velkaa. Yhtiön lainanmaksukyky on turvattu HSL:n 21.11.2017 hyväksymällä Ojangan varikon katkeamattoman vuokranmaksun takaavalla sitoumuksella.

Edellä Kiinteistö Oy Kehäsuoran taloudellista tilaa kuvaavien tunnuslukujen perusteella voidaan todeta, ettei lainanottaja ole tiedonannossa tarkoitetulla tavalla taloudellisissa vaikeuksissa vaan, että yhtiön taloudellinen tilanne on hyvä.

Takauksen laajuus voidaan myöntämishetkellä mitata asianmukaisesti

Takaus kohdistuu Kiinteistö Oy Kehäsuoran Ojankoon rakennettavaan enintään 200 linja-autolle mitoitettuun varikkoon, jonka kustannukseksi on arvioitu enintään 13 milj. euroa. Rahoitusjärjestelylle asetetaan 13 milj. euron enimmäismäärä, mikä vastaa hankkeen kokonaiskustannuksia ja mistä Vantaan kaupunki myöntää takauksen enintään 10,4 milj. eurolle.

Takauksen voimassaolo rajoitetaan 25 vuoteen, mikä on ajallisesti lyhyempi kuin HSL:n takaama katkeamaton vuokranmaksu.

Takaus ei kata enempää kuin 80 % lainasaamisen tai muun rahoitussitoumuksen määrästä.

Vantaan kaupunki myöntää takauksen siten, että lainasitoumuksen osalta Vantaan kaupungin myöntämän takauksen osuus on enintään 80 %. Rahoitusjärjestelystä vähintään 20 % hankitaan yhtiön omilla vakuuksilla. Kun lainan määrä takaisinmaksun kautta vähenee, kaupungin takaama määrä pienenee samassa suhteessa siten, että takaus ei missään vaiheessa kata enempää kuin 80 % lainan kulloisestakin jäännöspääomasta.

Tiedonannossa määrätyin tavoin mahdolliset luottotappiot jakautuvat samassa suhteessa ja samalla tavalla siten, että kaupunki kantaa takausvastuunsa kautta tappioriskin enintään 80 %:sta laiminlyötyä määrää.

Takauksesta maksettava markkinaperusteinen hinta

Takausriskistä on tiedonannon mukaan yleensä perittävä takauksen kohteena olevaan määrään perustuva asianmukainen takausmaksu. Kaupunki perii yhtiöltä vuosittain takausprovision, jonka suuruus määräytyy kahdella eri vakuusmallilla kilpailutettujen rahoitustarjousten marginaalien välisenä erotuksena. Takausprovision tasoa tarkistetaan myöhemmin kulloistakin markkinatilannetta vastaavaksi. Rahoituslaitoksilta pyydetään tarjouksia kahdella eri vakuusvaihtoehdolla. Kuitenkin takausprovisiona peritään vähintään 0,5 %, joka lasketaan takausvastuun kohteena olevan lainan jäljellä olevasta pääomasta. Takausprovisio on edellä kuvatulla järjestelyllä markkinaehtoinen ja eliminoi sen hyödyn, jonka kaupungin omavelkainen takaus nostettavan lainan edullisempina ehtoina muodostaisi. Takausprovision tasoa tarkistetaan asetettujen takausehtojen mukaisesti myöhemmin kulloistakin markkinatilannetta vastaavaksi.

Edellä mainitut perustelut huomioiden **kaupunginvaltuusto päätti 26.8.2019 § 7 a)** myöntää Kiinteistö Oy Kesäsuoralle enintään 10,4 milj. euron määräinen Vantaan kaupungin omavelkainen takaus osana enintään 13 milj. euron määräistä rahoitusjärjestelyä. Jäljelle jäävä osuus rahoituksesta järjestetään Kiinteistö Oy Kehäsuoran omilla vakuuksilla. Takaus myönnetään Kiinteistö Oy Kehäsuoran Ojankoon rakennettavalle enintään 200 linja-autolle mitoitettulle varikolle. Takauksen voimassaolo on rajoitettu 25 vuoteen, b) todeta, että myönnettävien takausten piirissä on aina enintään 80 % lainan jäännöspääomasta, c) että Kiinteistö Oy Kehäsuoralle myönnettävälle omavelkaiselle takaukselle vaaditaan vastavakuudeksi panttikirjat rakennettavaan varikkorakennukseen vahvistetuista kiinnityksistä, d) että Kiinteistö Oy Kehäsuoralle myönnettävästä omavelkaisesta takauksesta peritään vuosittain takausprovisiona eri vakuusmallien välisten marginaalien erotuksen suuruisen takausprovisio, kuitenkin vähintään 0,5 %, joka lasketaan takausvastuun kohteena olevan lainan jäljellä olevasta pääomasta, e) että kaupunginhallitus oikeutetaan tarkistamaan takausprovision määrää myöhemmin komission tiedonannon (2008/C155/02) mukaisesti, f) että Kiinteistö Oy Kehäsuoralta edellytetään panttauskieltosopimusta (negative pledge), g) että Kiinteistö Oy Kehäsuoralta edellytetään Ojangan varikkorakennuksen täysarvovakuutuksen ottamista ja vakuutuksen voimassa pitämistä keskeytysvakuutuksineen koko takausvastuun ajan, ja h) että Kiinteistö Oy Kehäsuoralle myönnettävä takaus pannaan täytäntöön kaupunginhallituksen erikseen hyväksymin tarkemmin ehdoin kuitenkin siten, että tässä päätöksessä todetut edellytykset toteutuvat.

Vantaan kaupungin rahoitus ja riskienhallinta -yksikkö on kilpailuttanut Koy Kehäsuoralle pitkäaikaisen lainan kaupunginvaltuuston päätöksessä esitetyt reunaehdot huomioiden. Tarjouspyyntö lähetettiin joulukuussa 2020 neljälle rahoituslaitokselle (Nordea, Danske Bank, Handelsbanken ja OP Yrityspankki), joista kaikki jättivät tarjouksen tammikuun määräaikaan mennessä. Kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous saatiin OP Yrityspankki Oyj:ltä.

Rahoitusjohtaja esittää, että kaupunki allekirjoittaa omavelkaisen takauksen Koy Kehäsuoran OP Yrityspankki Oyj:ltä nostettavan lainan vakuudeksi. Lainan pääoma on 13 milj. euroa, laina-aika on 7 vuotta ja lyhennykset noudattelevat 15 vuoden lyhennysaikaa. Laina tulee näin ollen osittain jälleenrahoitettavaksi viimeistään 7 vuoden kuluttua lainan nostosta. Korko on sidottu 6 kk:n euriboriin marginaalilla korjattuna siten, että lainasta maksetaan aina vähintään marginaali (euribor aina vähintään 0). Pankki varaa itselleen oikeuden marginaalin tarkistukseen 5 vuoden kuluttua lainan nostosta, jolloin laina voidaan tarvittaessa maksaa pois ennenaikaisesti kuluitta. Lisäksi lainaan liittyy kertaluonteinen järjestelypalkkio, jonka suuruus on huomioitu vertailussa. Lisäksi rahoitusjohtaja toteaa, että eri vakuusmallilla saatujen tarjousten perusteella takausprovisio suuruudeksi on perusteltua määritellä 0,5 %.

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) allekirjoittaa enintään 10,4 milj. euron määräinen Vantaan kaupungin omavelkainen takaus osana Koy Kehäsuoran OP Yrityspankki Oyj:stä nostettavan, edellä selostetun enintään 13 milj. euron suuruisen lainan vakuudeksi. Takauksen voimassaolo on rajoitettu 25 vuoteen.
- b) todeta, että myönnettävien takausten piirissä on aina enintään 80 % lainan jäännöspääomasta.
- c) että Kiinteistö Oy Kehäsuoralle myönnettävälle omavelkaiselle takaukselle vaaditaan vastavastavakuudeksi panttikirjat rakennettavaan varikkorakennukseen vahvistetuista kiinnityksistä.
- d) että Kiinteistö Oy Kehäsuoralle myönnettävästä omavelkaisesta takauksesta peritään vuosittain takausprovisiona 0,5 %:ia, joka lasketaan takausvastuun kohteena olevan lainan jäljellä olevasta pääomasta.
- e) että kaupunginhallitus on oikeutettu tarkistamaan takausprovision määrää myöhemmin komission tiedonannon (2008/C155/02) mukaisesti.
- f) että Kiinteistö Oy Kehäsuoralta edellytetään panttauskieltosopimusta (negative pledge).
- g) että Kiinteistö Oy Kehäsuoralta edellytetään Ojangan varikkorakennuksen täysarvovakuutuksen ottamista ja vakuutuksen voimassa pitämistä keskeytysvakuutuksineen koko takausvastuun ajan.

Käsittely:

Merkittiin, että talous- ja strategiajohtaja Matti Ruusula poistui yhteisöjääviiden vuoksi kokouksesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Täytäntöönpano: rahoitus ja riskienhallinta -yksikkö

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

rahoitusjohtaja Pirjo van Nues, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

13 §

Vantaan tuottavuus- ja kasvuohjelma 2021-2025 ja toimikunnan ehdotukset

VD/1343/02.01.00.00/2021

RV/MR/HY-L

Vantaan pidemmän aikavälin rakenteelliset talouden haasteet sekä koronavirusepidemian suuret ja kauaskantoiset talousvaikutukset Vantaalle ovat niin suuria, että kaupunginhallitus päätti 4.5.2020 (§ 8) käynnistää valmistelun tuottavuus- ja kasvuohjelman laatimiseksi. Ohjelman tuli sisältää ehdotuksia tarvittavista rakenteellisista muutoksista, toimenpiteistä kaupungin tulotason kehittämiseksi, pitkän aikavälin kulutason tavoitetasoista sekä investointihankkeiden aikataulutuksesta ja investointitalouden tavoitetasoista.

Tämän työn tueksi perustettiin luottamushenkilöistä koostuva toimikunta. Toimikunnan tehtävänä oli toimia ohjelman valmistelun ohjausryhmänä, jolle raportoidaan säännöllisesti valmistelun etenemisestä ja jossa linjataan jatkovalmistelua. Toimikunnan tehtäväksi annettiin myös tehdä ehdotus seuraavan valtuustokauden talouden reunaehdoista ja talouslinjauksista.

Toimikunnan jäseniksi nimettiin kaupunginhallituksen puheenjohtajisto, vaaleissa valittujen valtuustoryhmien puheenjohtajat sekä lisäksi yksi jäsen kahdesta suurimmasta puolueesta. Kaupunginvaltuuston puheenjohtajistolla oli läsnäolo- ja puheoikeus toimikunnan kokouksissa. Toimikunnan puheenjohtajana toimi Sari Multala ja varapuheenjohtajana Sade Tahvanainen.

Toimikunnan linjausten ja ehdotusten pohjalta on valmisteltu liitteenä oleva Vantaan tuottavuus- ja kasvuohjelma 2021–2025. Ohjelma sisältää vuoden 2021 tuottavuus- ja kasvuohjelmatoimenpiteet siinä muodossa kuin kaupunginvaltuusto hyväksyi ne 16.11.2020 osana vuoden 2021 talousarviota. Toimikunta linjasi syksyllä 2020 tavoitteena olevan vuosikatteen kasvattamisen vuosittain siten, että käyttötalous olisi tasapainossa 2023. Liitteen ohjelma pitää sisällään tämän mukaisesti toimikunnan ehdotuksen vuosien 2022–2023 talouden tasapainottamisen linjauksiksi. Ohjelma pitää sisällään myös tuottavuus- ja kasvuohjelmatoimikunnan ehdotuksen seuraavan valtuustokauden 2022–2025 talouden reunaehdoista ja talouslinjauksista.

Vuonna 2020 koronavirusepidemia vaikutti huomattavasti kuntatalouteen mm. sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten kasvun ja verotulovaikutusten vuoksi. Valtio tuki kuntia sekä yleisen valtionosuuden lisätukien, yhteisöveron jako-osuuden korotuksen sekä erillisten valtionapujen kautta. Tämä kompensoi kunnille vuoden 2020 koronan aiheuttamia talousvaikutuksia. Vuodelle 2021 valtion lisätuki on oleellisesti vuoden 2020 tasoa pienempi eikä seuraavien vuosien tuista ole vielä linjauksia. Kuntataloudessa on varauduttava huomattavasti vuotta 2020 kireämpiin vuosiin. Tämän vuoksi on perusteltua valmistella Vantaan tulevien vuosien taloutta tuottavuus- ja kasvuohjelman linjausten ja ehdotusten mukaisesti.

Tuottavuus- ja kasvuohjelmatoimikunta ehdottaa, että kaupungin tulevan vuoden 2022 talousarvion valmisteluvaiheessa otetaan huomioon liitteen mukaiset toimikunnan ehdotukset tuottavuus- ja kasvuohjelman vuosien 2022–2023 talouden tasapainottamisen linjauksiksi sekä ehdotukset seuraavan valtuustokauden 2022–2025 Vantaan kaupungin talousohjelman reunaehdoista ja yleistavoitteista. Vuoden 2022 talousarviosta ja 2022–2025 taloussuunnitelmasta sekä seuraavan valtuustokauden talouslinjauksista tekee päätökset kunnallisvaalien jälkeen aloittava uusi valtuusto.

Kaupunginhallitus 8.2.2021 § 13

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi kaupunginhallituksen asettaman tuottavuus- ja kasvuohjelmatoimikunnan laatima ehdotus tuottavuus- ja kasvuohjelman vuosien 2022–2023 talouden tasapainottamisen linjauksiksi sekä ehdotukset seuraavan valtuustokauden 2022–2025 Vantaan kaupungin talousohjelman reunaehdoista ja yleistavoitteista.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Merkittiin, että pöytäkirjaan jätettiin seuraavat pöytäkirjalausumat:

Vihreiden pöytäkirjalausuma:

"Vihreät toteavat, että tulevan valtuustokauden talouslinjaukset ovat vaaleissa valittavan valtuuston käsissä. Vihreät korostavat, että talouden tasapainottaminen ei saa johtaa palvelu- ja investointivajeeseen ja siten merkittävien talouspaineiden kasaamiseen tuleville taloussuunnitelmakausille. Talouden tasapainottamisessa on korostettava pysyvää tulopohjan vahvistamista palvelujen leikkausten sijaan. Kärkihankeinvestoinnit eivät saa vaarantaa kaupungin korjausrakentamista ja peruspalveluinvestointeja."

Vasemmistoliiton pöytäkirjalausuma:

"Vasemmistoliiton valtuustoryhmä katsoo, että tällä valtuustokaudella ei tule enää tehdä linjauksia kaupungin taloudesta."

Kokoomuksen pöytäkirjalausuma:

"Kokoomus on sitoutunut tavoitteeseen tasapainottaa Vantaan kaupungin talous. Toimikunnan esityksessä ei sitouduta ratikan toteuttamiseen. Päätös siitä tehdään tulevilla valtuustokaudella. Kokoomus lisäksi edellyttää, että kaupunginvaltuuston 16.12.2019 päätöksen mukaisesti ratikkakäytävän maankäytöstä laaditaan kaavarunko ja ratikkainvestointi Vantaan osalta rahoitetaan pitkällä aikavälillä ratikan ja kaavarungon tuomilla kiinteistötaloudellisilla hyödyillä. Ratikan rakentaminen ei saa luoda paineita veronkorotuksille tai palveluiden heikentämiselle."

Kristillisdemokraattien pöytäkirjalausuma, johon perussuomalaiset yhtyivät:

"Nykyisessä taloustilanteessa emme voi sitoutua ratikan mahdollisen rakentamispäätöksen aiheuttamiin lisäkustannuksiin. Kaikki tulevan valtuustokauden talouslinjaukset ovat vaaleissa valittavan valtuuston käsissä. Uudet investointihankkeet eivät saa vaarantaa kaupungin nykyisen rakennuskannan korjausrakentamista tai kuntalaisten keskeisiin peruspalveluihin tarvittavia investointeja. Laskelmat esimerkiksi liikenneinvestointien hyödyistä ja kustannuksista tulee toteuttaa realistisesti ja varovaisuusperiaatteella."

Liite:

- Vantaan tuottavuus- ja kasvuohjelma 2021–2025

Täytäntöönpano: talous ja strategia

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot: kaupunginjohtaja Ritva Viljanen, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
talous- ja strategiajohtaja Matti Ruusula, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

VANTAAN TUOTTAVUUS- JA KASVUOHJELMA 2021-2025

**TUOTTAVUUS- JA
KASVUOHJELMATOIMIKUNTA 1.2.2021**

**Vantaa
Vanda**

Tuottavuus- ja kasvuohjelman laatiminen

- Vantaan pidemmän aikavälin rakenteelliset talouden haasteet sekä korona-virusepidemian suuret ja kauaskantoiset talousvaikutukset Vantaalle ovat niin suuria, että kaupunginhallitus päätti 4.5.2020 käynnistää valmistelun tuottavuus- ja kasvuohjelman laatimiseksi Vantaan kaupungille 31.12.2020 mennessä.
- Ohjelman tuli sisältää ehdotuksia
 - ✦ tarvittavista rakenteellisista muutoksista
 - ✦ toimenpiteistä kaupungin tulotason kehittämiseksi
 - ✦ pitkän aikavälin kulutason tavoitetasoista sekä
 - ✦ investointihankkeiden aikataulutuksesta ja investointitalouden tavoitetasoista.

Tuottavuus- ja kasvuohjelmatoimikunta

- Tuottavuus- ja kasvuohjelman laatimisen tueksi perustettiin luottamushenkilöistä koostuva toimikunta.
- Toimikunnan tehtävänä oli toimia ohjelman valmistelun ohjausryhmänä, jolle raportoidaan säännöllisesti valmistelun etenemisestä ja jossa linjataan jatkovalmistelua.
- Toimikunnan tehtäväksi annettiin myös tehdä ehdotus seuraavan valtuustokauden talouden reunaehdoista ja talouslinjauksista.
- Toimikunnan jäseniksi nimettiin kaupunginhallituksen puheenjohtajisto, vaaleissa valittujen valtuustoryhmien puheenjohtajat sekä lisäksi yksi jäsen kahdesta suurimmasta puolueesta.
- Kaupunginvaltuuston puheenjohtajistolla oli läsnäolo- ja puheoikeus toimikunnan kokouksissa.
- Toimikunnan puheenjohtajana toimi Sari Multala ja varapuheenjohtajana Sade Tahvanainen.

Taloushaaste on mittava

- Vuosikate olisi saatava vastaamaan poistojen tasoa, jotta käyttötalous olisi tasapainossa eli tilikauden tulos vähintään 0 euroa.
- Käytännössä n. 115–120 milj. euron vuosikatetaso on välttämättömyys tasapainon saavuttamiseksi.

- Vantaalla on taseessa ylijäämiä n. 400 milj. euroa, mutta suuret vuosittaiset alijäämät syövät sen nopeasti.
- Lisäksi velkaantuminen olisi hyvin voimakasta, jos investointeja ei pääosin saada katettua vuosikatteella.
- Valtio on myöntänyt kunnille koronavirusepidemiaan liittyen taloudellista lisätukea vuosille 2020 ja 2021. Valtion lisätukea tarvitaan vuoden 2021 jälkeenkin - omin voimin kunnat eivät selviä epidemian aiheuttavista negatiivisista talousvaikutuksista.
- Valtion tuen lisäksi tarvitaan kuntien voimakkaita talouden tasapainottamistoimenpiteitä ja tuottavuuden parantamista.

Tavoitteena talous tasapainoon kolmessa vuodessa

Tuottavuus- ja kasvuohjelmatoimikunta linjasi Vantaan kaupungin talouden tuottavuus- ja kasvutavoitetta seuraavasti:

- Tavoitteena on vuosikatteen kasvattaminen vuosittain siten, että vuosikate vuonna 2023 on 120 milj. euroa, jolloin käyttötalous olisi tasapainossa.
- Tavoitteen saavuttaminen edellyttää 20–40 milj. euron vuosittaisia talouden tuottavuus-, kasvu- ja tasapainottamistoimenpiteitä vuosina 2021–2023, joista puolet tulisi olla vaikutuksiltaan pysyväisluonteisia.
- Tavoitteen saavuttaminen edellyttää myös merkittävää valtion lisätukea kuntatalouteen vuosina 2021–2023 kuntatalouden koronavaurioiden korjaamiseksi.

Vuoden 2021 tuottavuus- ja kasvuohjelman toimenpiteet (hyväksytty kaupunginvaltuustossa 16.11.2020 osana vuoden 2021 talousarviota)

Tasapainotuksen pääperiaatteet

- Tasapainotusta tehdään etupainotteisesti, vuoden 2021 osuus on suurin.
- Talouden tasapainotuksen merkittävin osuus on kaupungin omissa toimissa - niistä koostuu 41,0 milj. euroa.
- Valtion tuki auttaa tilannetta, mutta ei täyttänyt tasapainotuksen vähentämislle asetettua tavoitetasoa.
- Vuoden 2021 tasapainotus on tehtävä keinoin, jotka pystytään toteuttamaan nopeasti, painotus tulojen lisäyksessä.
- Vuosina 2022 ja 2023 painottuvat enemmän rakenteelliset, pitempää suunnittelua edellyttävät keinot.
- Vuosittaisesta tasapainotuksesta vähintään puolet on saatava pysyviksi.
- Lähtökohtana on, että henkilöstöä ei lomauteta eikä irtisanota.
- Lähtökohtana on, että palvelut säilyvät edelleen hyvinä ja korkeatasoisina.
- Investoinnit pidetään korkealla tasolla, jotta niillä on elvyttävää vaikutusta Vantaalle.
- Vuosikate vuonna 2021 saadaan nousemaan 68 milj. euroon kaupungin omin toimin ja valtion lisätuen avulla, lähtötilanne kehysvaiheessa oli 0. Vuonna 2021 näillä toimilla kaupungin tilikauden alijäämäennuste on -28 milj. euroa.

Tasapainotuksen pääkohteet vuonna 2021

- Kiinteistöverojen korotus 17,7 milj. euroa
- Maanmyyntitulojen kasvattaminen 4 milj. euroa
- Muun omaisuuden myyntitulojen (myyntivoitto) kasvattaminen 10 milj. euroa
- VTK:n kaupungilta perimien vuokrien vuokratason alentaminen 1 milj. euroa
- Toimialojen toimenpiteet 8,3 milj. euroa (tarkempi erittely liitteessä)

Tuottavuus- ja kasvuohjelmatoimikunnan ehdotus vuosien 2022-2023 talouden tasapainottamisen linjauksiksi

Vuosien 2022-2023 talouden tasapainotus

- Nykyinen voimassa oleva taloussuunnitelma 2021-2024 on rakennettu siten, että käyttötalous on vuonna 2023 tasapainossa
- Ehdotuksena tuottavuus- ja kasvuohjelman vuosien 2022-2023 käyttötaloustavoitteeksi ovat nykyisen taloussuunnitelman vuosien 2022-2023 vuosikate-tavoitteet

<u>VUOSI</u>	<u>VUOSIKATE</u>	<u>TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)</u>
TS 2021	68 M€	-28,4 M€
TS 2022	94 M€	-15,7 M€
TS 2023	112 M€	+0,4 M€
TS 2024	121 M€	+5,8 M€

- Vuosikate on keskeinen tunnusluku ja elementti käyttötalouden tasapainottamisessa
- Vuosikatetavoite on tavoitteen asettamisen kannalta perusteltua, sillä muutavassa Korona-taloussympäristössä esim. menojen kasvuprosentin, verotulokehityksen ja valtion kuntatuen ennakointi on hankalaa kovin kauaa ennen talousarvion hyväksymistä, mutta vuosikatetavoite voidaan asettaa selkeästi
- Jos kaupungin taloussympäristö kehittyy suotuisasti, helpottaa se vuosikatetavoitteen saavuttamista
- Vastaavasti tiukka taloustilanne edellyttää tiukempia taloustoimia vuosikatetavoitteen saavuttamiseksi
- Vuosikatetavoitteen toteutus edellyttää
 - Vuonna 2021 41 miljoonan euron tasapainotusta
 - Vuonna 2022 20 miljoonan euron tasapainotusta
 - Vuonna 2023 20 miljoonan euron tasapainotusta
- Puolet tasapainotustavoitteesta on oltava pysyviä vaikutukseltaan

Tasapainotuksen yleisiä linjauksia ja keinoja vuosina 2022-2023

- Vuosien 2022-2023 talousarviovalmistelu tapahtuu ns. normaalin talousarvion vuosiprosessin mukaisesti
- Talouden tasapainottamiseksi ja vuosikatteen kasvattamiseksi voidaan käyttää mm. seuraavia keinoja:

Tulojen kasvattaminen

- Verotuottojen kasvattaminen (mm. väestönkasvu, työllisyyden paraneminen, yritysten myönteinen tuloskehitys, verotettavien kiinteistöjen määrän kasvu rakentamisen myötä)
- Maanmyyntituottojen kasvattaminen
- EU-rahoitusmahdollisuuksien ja muun ulkoisen rahoituksen hyödyntämisen lisääminen
- Maksujen ja taksojen tarkastelut
- Omaisuuden myynnit harkitusti

Tuottavuuden kasvattaminen

- Palvelujen kustannustehokkuuden lisääminen
- Prosessien ja palveluketjujen kehittäminen
- Digitalisaation hyödyntäminen
- Ennaltaehkäisevän toiminnan kehittäminen
- Ostopalvelujen kilpailutukset ja tuottavuuden kasvattaminen
- Tilatehokkuuden kasvattaminen, etätyön ja etäkokousten lisääntymisen huomiointi
- Investointien kustannustehokkuus ja priorisointi
- Kuntayhtymien omistajaohjauksen vahvistaminen

Rakenteelliset muutokset

- Palvelujen uudelleen organisoinnit ja järjestämistavat
- Kumppanuusmallit
- Palveluverkon tarkastelut

Tuottavuus- ja kasvuohjelmatoimikunnan ehdotus seuraavan valtuustokauden 2022-2025 talouden reunaehdoista ja talouslinjauksista

Vuosikatetavoite

- Vuosikatetta tulee nostaa valtuustokauden päättymiseen mennessä, jotta perusinvestoinnit (n. 150 milj. euroa vuosittain) pystytään rahoittamaan ilman nettolainanoton kasvua. Tähän tarvitaan noin 130 milj. euron vuosikate.
- ➔ Ehdotus: Vuoden 2025 vuosikatetavoite vähintään 130 milj. euroa

Tuottavuustavoitteen asettaminen

- Kiinteä prosenttirajoite menojen kasvuprosentille on ongelmallinen toimintaympäristön muutosten näkökulmasta. Sen tavoitteellisuusasteeseen vaikuttavat mm. inflaatio, palkkaratkaisut, kuntien uudet tehtävät, väestönkasvun muutokset.
- Helsingissä käytössä kaava, jolla laskennallinen kasvuprosentti määritetään taloussuunnittelun pohjaksi. Se osittain poistaa em. ongelmia:

Väestönkasvun %-muutos + Peruspalvelujen hintaindeksin %-muutos
- Tuottavuuden parantaminen 0,5 prosenttiyksikköä = Kasvuprosentti

- ➔ Ehdotetaan samanlaista tuottavuuskaavaa Vantaalle seuraavalle valtuustokaudelle:

Väestönkasvun %-muutos + Peruspalvelujen hintaindeksin %-muutos
- Tuottavuuden parantaminen 0,5 prosenttiyksikköä = Kasvuprosentti

Kasvuprosenttia käytetään tavoitteellisena lukuna talousarviovalmistelussa koko Vantaan toimintamenojen kehitystä arvioitaessa. Kuntien uudet lakisääteiset tehtävät ja sisäisten vuokrien muutokset tarkastellaan erikseen, niissä vastaavat tulot kompensoivat menojen kasvua.

Investointitavoitteet

- ➔ Ehdotus: Kaupungin omien investointien omarahoitusosuus vuosina 2022-2025 enintään 600 milj. euroa. Tämän lisäksi investointitasoa voi kasvattaa mahdollinen ratikkapäätös.

Pitkäaikaisen lainakannan tavoitteet

- ➔ Ehdotus: Kaupungin pitkäaikainen asukaskohtainen lainamäärä enintään 4200 e/asukas vuonna 2025. Vantaan ratikan rakentamisen lähtiessä liikkeelle vuonna 2024 asukasmääräinen lainamäärä voi olla enintään 4600 e/asukas vuonna 2025
- ➔ Ehdotus 2: Konsernin pitkäaikaiselle lainamäärälle asetetaan valtuustokauden strategiassa tavoitetaso

LIITE

Vuoden 2021 toimialakohtaiset toimenpiteet, 8,3 milj. euroa (hyväksytty kaupunginvaltuustossa 16.11.2020 osana vuoden 2021 talousarviota)

Toimialakohtainen talouden tasapainotus

- Kasvatuksen ja oppimisen toimialan menojen vähentäminen 1,57 milj. eurolla. Kotihoidontuen kuntalisän pienentäminen 1.4.2021 alkaen, jonka vaikutus 570 000 euroa, jolloin toimialan muiden toimenpiteiden osuudeksi jää 1,0 milj. euroa.
- Kaupunkikulttuurin toimialan tulojen lisääminen 0,3 milj. eurolla ja menojen vähentäminen 1,0 milj. eurolla.
- Kaupunkiympäristön toimialan tulojen lisääminen 1,3 milj. eurolla ja menojen vähentäminen 1,9 milj. eurolla.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan menojen vähentäminen 1,0 milj. eurolla.
- Kaupunginjohtajan toimialan menojen vähentäminen 1,2 milj. eurolla.

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan toiminnan tasapainotuksen pääkeinot 2021

Menojen vähennykset:

Kotihoidontuen kuntalisän pienentäminen 1.4.2021 alkaen	570 000 e
Selvitetään ryhmäperhepäiväkotien palveluverkko	291 000 e
Perhepäivähoitajien väheneminen (7 htv)	220 000 e

Käytetään Varian saamaa lisäsuoritepäätöstä tasaamaan säästöpainneiden vaikutuksia vuosina 2021–2023, pidetään Varian opetus nykytasolla	123 000 e
Selvitetään aikuislukioiden palveluverkko ja opetusmenetelmät	50 000 e
Säästöt henkilöstömenoissa (sis. ruotsinkielisten palveluiden, yhteisten palveluiden ja lukioiden henkilöstömenosäästöjä)	112 000 e
Säästöt materiaali- ja koulutuskustannuksista ym. (sis. perusopetuksen, ruotsinkielisten palveluiden, lukioiden ja yhteisten palveluiden säästöjä)	204 000 e
Yhteensä	1 570 000 e

Kaupunkikulttuurin toimialan toiminnan tasapainotuksen pääkeinot 2021

Tulojen lisäykset:

Liikuntapalvelut

Käynti- ja kurssimaksujen korotukset	250 000 e
--------------------------------------	-----------

Kulttuuripalveluiden nettoyksiköt (musiikkiopisto- ja kuvataidekoulu)

Lukukausimaksujen korotukset	40 000 e
Muut lisätulot (järjestötilojen vuokrakorotukset, omaisuuden myynti)	40 000 e

Yhteensä	330 000 e
-----------------	------------------

Menojen vähennykset:

Bruttoyksiköiden yhteiset

Säästöt henkilöstömenoissa (rekrysaastöt, Seureostot, uimahallin remontti) 200 000 e

Säästöt palveluostoissa (tapahtumat, kurssitoiminta, siivouspalvelut) 93 500 e

Säästöt aineissa ja tarvikkeissa (kirjaston aineisto, työpajatoiminta, painotuotteet) 50 000 e

Muut sopeuttamiskeinot (vähennetään monitoimilaitteita) 18 000 e

Yhteiset palvelut

Luovutaan toimitiloista (Lauhatien järjestötila, Kielotie 20:n toimisto) 81 000 e

Kulttuuripalveluiden bruttoyksiköt

Luovutaan suurista toritapahtumista ja itsenäisyyspäivän juhlasta 160 000 e

Supistetaan museoiden näyttelytoimintaa 30 000 e

Luovutaan toimitiloista (museon varasto) 20 000 e

Kulttuuripalveluiden nettoyksiköt

Rekrysaastöt 39 000 e

Säästöt palveluostoissa 17 500 e

Kirjastopalvelut

Sunnuntaiaukiolojen rajaaminen 110 000 e

Kuntalaispalvelut

Luovutaan toimitiloista (Kielotie 28 toimisto, Kafnet) 101 000 e

Nuorisopalvelut

Luovutaan Kukkonotkon leirikeskuksen palveluostoista 85 000 e

Liikuntapalvelut

Kohdennetaan säästöjä eri kohteista 30 000 e

Yhteensä 1 035 000 e

Kaupunkiympäristön toimialan toiminnan tasapainotuksen pääkeinot 2021
(sisältävät myös kehysvaiheen säästövelvoitteen 2,0 milj. euroa -> yhteensä
3,2 +2,0 = 5,2 milj. euroa)

Tulojen lisäykset:

Kaupunkirakenne ja ympäristö

Rakennusvalvontatulot	200 000 e
Muut taksankorotukset	70 000 e

Kiinteistöt ja tilat

Kaupunkimittauksen taksojen korotus	150 000 e
-------------------------------------	-----------

Kadut ja puistot

Maanlajitysmaksut	700 000 e
Lumenlajitysmaksut	350 000 e
Pysäköintivirhemaksun korotus	100 000 e
Maksullinen pysäköinti: Pysäköintimaksun korotus ja liityntäpysäköintimaksu	300 000 e
Muut taksankorotukset	100 000 e

Yhteensä 1 970 000 e

Menojen vähennykset:

Yhteiset palvelut

Palveluostojen rajoittaminen. Koulutusmäärärahojen karsinta. Harkinta henkilöstömenoissa	250 000 e
--	-----------

Kaupunkirakenne ja ympäristö

Palveluostojen rajoittaminen. Koulutusmäärärahojen karsinta. Harkinta henkilöstömenoissa	150 000 e
--	-----------

Kiinteistöt ja tilat

Vähennetään rakennusten kunnossapitotöitä	600 000 e
Vähennetään pihojen varusteiden ja kasvillisuuden hoitoa	200 000 e
Palveluostojen rajoittaminen. Koulutusmäärärahojen karsinta. Harkinta henkilöstömenoissa	800 000 e

Kadut ja puistot

Luovutaan yksityisteiden kunnossapidosta ja korjausavustuksista	300 000 e
Palveluostojen rajoittaminen. Koulutusmäärärahojen karsinta. Harkinta henkilöstömenoissa	900 000 e

Yhteensä 3 200 000 e

Sosiaali- ja terveystoimen toiminnan tasapainotuksen pääkeinot 2021

Menojen vähennykset:

Perhepalvelut

Säästö Seuren sijaisten käytössä, ylitöiden tekemisessä ym. henkilöstömenoissa	400 000 e
Tavoitevalmennusryhmät asiakkaille kotiin annetun tuen sijasta	150 000 e
Muita yksittäisiä alle 20 te toimenpiteitä yht.	50 000 e

Terveyspalvelut

Diagnostiikka-ostojen järkevöittäminen, Laboratoriopalveluiden ostomäärän vähentäminen HUS:ilta 2 % - 10 %	100 000 e
Vantaan oma lääkäri vs. vuokralääkäri; säästö per lääkäri 0,1 me/vuosi	80 000 e
Päihde- ja mielenterveyspalvelut; Liikkuva terveysneuvonta omaksi toiminnaksi	90 000 e
Rajakylän neuvolan siirtäminen Hakunilan neuvolan yhteyteen	80 000 e

Yhteensä 950 000 e

Kaupunginjohtajan toimialan toiminnan tasapainotuksen pääkeinot 2021

Menojen vähennykset:

Palkattomat vapaat, säästövapaat ja lomarahen vaihto koko kaupunkia koskien	600 000 e
IT-palveluportfolion (sovellukset & palvelut & laitteet) läpikäynti ja karsinta	300 000 e
Taloushallinnon robotiikan lisääminen	100 000 e
Kuntouttava työtoiminta	100 000 e
Muut säästötoimenpiteet	100 000 e
Yhteensä	1 200 000 e

14 § **Lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta**

VD/621/00.04.03/2021

KH/RV/STV/EV/EK/AH

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta. Lausunto pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön 26.2.2021 mennessä.

TEM on valmistellut esityksen työttömyysturvatehtävien laajemmasta siirtämisestä kokeilualueiden kunnille. Eduskunta on hyväksyessään ehdotuksen laiksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta hyväksynyt lausuman, jonka mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee tarvittavat säännökset työttömyysturvatehtävien hallituksen esityksissä (HE 87/2020 vp ja HE 114/2020 vp) ehdotettua laajemmaksi siirtämiseksi työ- ja elinkeinotoimistoilta kokeilualueen kunnille ja antaa niitä koskevan esityksen eduskunnalle mahdollisimman pian. Esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle maaliskuussa 2021. Työttömyysturvatehtävien siirron arvioitu voimaantulo olisi 4.9.2021.

Siirrettävät tehtävät vastaavat tehtäväkokonaisuutena arviolta yhteensä noin 43 henkilötyövuotta. TEM arvioi työmäärälisäyksen jäävän edellä kerrottua pienemmäksi, koska 1.3.2021 alkaen kokeilualueiden kunnille kohdennettavasta noin 1100 henkilötyövuoden suuruudesta resurssista osa kohdistuu työttömyysturvatehtäviin ja kokeilualueiden kunnat hoitavat jo osan siirrettäväksi ehdotettavasta tehtäväkokonaisuudesta. Tehtäväsiirron johdosta kokeilualueen kunta antaisi selvittämästään työttömyysturva-asiasta ratkaisun sen sijaan, että ilmoittaisi tiedot työ- ja elinkeinotoimistolle ratkaisua varten.

Kaupunginhallitus 8.2.2021 § 14

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään antaa työ- ja elinkeinoministeriölle liitteenä oleva Vantaan kaupungin lausunto.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

työllisyyspalveluiden johtaja Susanna Taipale-Vuorinen, 040 044 4883, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)
hankepäällikkö Eija Väättäinen, 040 481 0685, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Asia:

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää lausuntoja hallituksen esitysluonnoksesta, jolla ehdotetaan muutettavaksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia (1269/2020), julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia (916/2012), työttömyysturvalakia (1290/2002) ja työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettua lakia (1369/2014).

Aika:

Lausuntoa pyydetään 26.2.2021 mennessä

Lausunnon ohjeistus:

Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Työ- ja elinkeinoministeriön pyytää antamaan lausunnon alla olevien otsikoiden mukaisesti:**1. Yleinen palaute esitysluonnoksesta****Lähtökohdat: esitysluonnoksen sisältö**

Hyväksyessään työllisyyden edistämisen kuntakokeilua koskevat lakiesitykset (HE 87/2020 ja HE 114/220) hyväksyi kaksi lausumaa, joissa edellytettiin, että hallitus valmistelee säännökset, jotka mahdollistavat

- työllisyyden kuntakokeilun kokeilualueen kunnan asiakkaan siirtämisen perustellusta syystä työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaaksi ja
- työttömyysturvatehtävän ehdotettua laajemmaksi siirtämiseksi työ- ja elinkeinotoimistoilta kokeilualueen kunnille.

Lisäksi hallituksen esitysluonnokseen on lisätty eräitä muutoksia, joihin ilmeni tarve eduskuntakäsittelyn yhteydessä. Esityksessä todetaan, että eduskuntakäsittelyn yhteydessä tunnistetut muutostarpeet on tarkoituksenmukaista toteuttaa tässä yhteydessä. Nämä muutokset ovat:

- Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa on tämän lain nojalla maksettavien korvausten osalta viittaukset tuloverolakiin, lakiin tuloverojärjestelmästä ja valtioneuvoston asetukseen maaseudun yritystuen maksamisesta. Nykyinen sanamuoto on sellainen, ettei em. säännöksiä voi suoraan soveltaa kokeilualueen kunnan kokeilulain nojalla tekemiin päätöksiin ja myöntämiin korvauksiin tai etuuksiin. Kokeilulakiin ehdotetaan lisättäväksi tarvittavat muutokset viittaussäännöksiin.
- Monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisterin käyttöoikeudet
- Lisäksi ehdotetaan muutoksia kokeilulain 1 pykälään. Lain tarkoituksena on ollut, että kokeilualueen kunta hoitaa asiakkaidensa osalta työ- ja elinkeinotoimiston tehtävät kuntouttavasta työtoiminnasta annetusta laissa tarkoitetun aktivointisuunnitelman laatimiseksi ja monialaisen työllistymissuunnitelman laatimiseksi. Kokeilualueen kunta vastaisi myös työllistymisestä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa tarkoitetusta palvelutarpeen arvioinnista ja monialaisen yhteispalvelun tarpeen päättymisen arvioinnista asiakkaidensa osalta. Kokeilulain 1 §:ään lisättäisiin selvyiden vuoksi em. säännökset edellä mainituista tehtävistä.

- Kokeilualueen kunnalla on kokeilulain 10 §:n 1 momentin 3 kohdan c alakohdan nojalla sekä työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 10 §:n 2 momentin perusteella mahdollisuus myöntää kulukorvausta henkilöasiakkaalle työ- ja elinkeinotoimiston tapaan. Kunnan myöntämään kulukorvauksen myöntämiseen sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetuissa säännöksissä säädetään kulukorvauksesta.
 - Esityksessä tehdään muutoksia muutoksenhaun selkeyttämiseksi, siltä osin kuin ne koskevat harkinnanvaraista kulukorvausta koskevia päätöksiä.
- Varmistetaan, että työllisyyden edistämisen kuntakokeilun päättymisen varalta (30.6.2023) on olemassa asiakkaiden palveluiden ja oikeuksien turvaamiseksi riittävät säännökset

Lausunto-osa:

Vantaa/ Kerava esittää, että:

- *uudistus on aiempaa tarpeellisempi koronan aiheuttaman suuren työttömyyden takia*
- *uudistus on edennyt päälinjoiltaan hyvin, mutta käytännön toimeenpanossa on ollut valitettavasti useita ongelmia.*
 - *Esimerkkinä mainitsemme Te-henkilöstön siirtoihin liittyvän puutteellisen yhteistyön ja tiedonvaihdon TE- hallinnon ja kaupunkien välillä. Tämä on aiheuttanut tarpeetonta epätietoisuutta siirtyvän henkilöstön määrästä ja osaamisesta. Lisäksi prosessi on arviomme mukaan vähentänyt TE- henkilöstön halukkuutta siirtyä työskentelemään kokeilukaupunkeihin.*
 - *TE- hallinnon ja kaupunkien välisen yhteistyösopimuksen käsittely on Uudellamaalla edelleen kesken, koska kaupunkien edellytettiin hyväksyvän KEHA- keskuksen laatima sopimus ilman varsinaisia neuvotteluita sopimuksen sisällöstä.*
- *ehdotamme, että uudistus vakinaistettaisiin mahdollisimman pikaisesti*
- *kannatamme myös valtion yrityspalvelujen siirtoa kunnille, sillä täydennetään työllisyyden hoitotehtävää oikealla tavalla.*

Vantaan/Keravan kaupunki toteaa, että eduskuntakäsittelyn aikana havaitut muutostarpeet on perusteltua ratkaista työllisyyden edistämisen kuntakokeilua koskevan lainsäädäntökokonaisuuden muutuskäsittelyn yhteydessä.

Työttömyysturvatehtävän laajentaminen kokeilualueiden ja kuntien tehtäväksi on työttömien työnhakijoiden sujuvan palvelun turvaamiseksi perusteltua, mutta edellyttää henkilöresurssien uudelleen arviointia määrän ja osaamispääoman osalta.

Asiakkuuden siirto kokeilun aikana on asiakkaiden valinnan vapauden turvaamiseksi perusteltua. Edellytämme, että siirto voidaan käynnistää myös kokeilualueen kunnassa, mikäli työnhakijan asiakkuus on siirtynyt kokeilulain perusteella kokeilualueelle.

2. KOMMENTIT TYÖLLISYYDEN EDISTÄMISEN KUNTAKOKEILUSTA ANNETUN LAIN MUUTOSEHDOTUKSISTA

2.1 Työttömyysturvatehtävien laajempi siirto

Ehdotus 12 a § työvoimapolitiisesta lausunnosta on uusi ja siinä säädetään kokeilualueen kunnan työvoimapolitiisesta lausunnon antamiseen liittyvistä tehtävistä. Momentin 1 kohdan mukaan kokeilualueen kunta antaisi työvoimapolitiisesta lausunnon työttömyysturvain 2 luvun 1 pykälässä säädettyistä työvoimapolitiisesta etuuden saamisen yleisistä edellytyksistä.

Esityksessä ehdotetaan, että kokeilualueen kunnille lisätään työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoon liittyviä tehtäviä. Ehdotetut lausuntotehtävät koskevat sellaisia työvoimapolitiittisia lausuntoja, joihin ei liity harkintaa tai liittyy vähäistä harkintaa. Samalla todetaan, että nämä lausunnot annetaan nykyisin työ- ja elinkeinotoimistossa muun asiakaspalvelun yhteydessä ja ne koskevat esimerkiksi työnhakijan työttömyyden alkamista tai päättymistä tai työnhaun voimassaoloa.

Lausunto-osa:

Vantaa/Kerava kaupunki toteaa, että esitykseen tehtävien muutosten tavoitteena tulee olla työttömän työnhakijan mahdollisimman sujuva ja viivytyksetön asian käsittely. Tästä näkökulmasta käsin työttömyysturvatehtävän siirto edellä kuvattujen ns. peruslausuntojen osalta on tärkeää ja perusteltua.

Päinvastainen säätely johtaisi käytännössä työttömän työnhakijan tarpeettomaan pompotteluun ja viivästykseen. Käytännössä työttömän työnhakijan edellytettäisiin esimerkiksi tekemään selvityksiä kahdelle viranomaiselle työttömyyden alkamisesta tai päättymisestä tai työnhaun voimassaolosta. Lisäksi järjestely vaatisi tiivistä tiedonvaihtoa kuntakokeilujen ja työ- ja elinkeinotoimiston kesken, mikä todennäköisesti lisäisi selvitystarvetta ja toisi riskejä tiedonkulkuun ja siten hidastaisi asioiden käsittelyä.

Vantaa/Kerava toteavat, että esityksen perustelutekstissä esitetty arvio työttömyysturvatehtävän hoitamiseen tarvittavien resurssien määrästä sekä työttömyysturvatehtävässä tarvittavasta osaamisesta sekä asiakkaan kannalta sujuvan tiedonvaihdon toteuttamisesta, on alimitoitettu.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilulain lähtökohtana on, että kokeilualueen kunnilla on velvollisuus järjestää riittävästi ja asiakkaiden yhdenvertaisuuden turvaavalla tavalla kokeilulain 7–10 pykälissä tarkoitettuja palveluja koko alueellaan työmarkkinoiden toimivuuden ja osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi sekä maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi.

Työttömyysturvatehtävän laajempi siirto edellyttää, että työvoimapolitiittisen lausunnon antava yksikkö vastaa myös lausuntoon liittyvästä neuvonnasta, lausuntoa koskevasta muutoksenhausta johtuvista toimista sekä kantelun takia annettavista selvityksistä. Tämä lisää kokeilukuntien työmäärää.

Esityksessä työttömyysturvatehtävien tehtäväkokonaisuus on arvioitu enimmillään noin 43 henkilötyövuodeksi. Esityksessä on arvioitu myös, että kokeilualueen kunnilla on tosiasialliset edellytykset hoitaa työttömyysturvatehtävän kokonaisuutta, koska te -hallinnosta siirtyä tätä tehtävää hoitanutta henkilöstöä kokeilualueen kuntiin.

Vantaan/Keravan kaupunki korostaa, että kokeilualueen kuntien mahdollisuudet arvioida henkilöstöresurssien ja siirtyvän osaamispääoman riittävyyttä ja kohdentumista eri tehtäviin ovat jo toteutuneissa henkilöstösiirroissa osoittautuneet vähäisiksi. Esimerkiksi Uudellamaalla kokeilualueen kunnat eivät ole saaneet tietoa ennakkoon työ- ja elinkeinotoimiston siirtoesityksistä. Lisäksi henkilöstöresurssin kokonaismäärä on edelleen avoin ja lisärekrytoinneilla valittujen henkilöiden kokemus esimerkiksi työttömyysturvatehtävän hoitamisen edellytyksistä ei ole tiedossa

Vantaan/Keravan kaupungit esittää, että työ- ja elinkeinoministeriön laatimat henkilöstöresurssilaskelmat avataan uudelleen kokeilukaupunkien tarkasteltavaksi toimintaympäristön muutosten ja lainvalmistelussa ilmenneiden useiden muutostarpeiden takia. Kokeilualueiden kaupunkien henkilöstöä koskevia resurssilaskelmia on tarkasteltava kokonaisuutena, laskelmien kriteerit on avattava ja resurssoinnin osalta on arvioitava myös kokeilualueille siirtyvän

henkilöstön todellista osaamispääomaa kokeilualueiden velvoitteiden ja perehdyttämistarpeiden näkökulmasta.

Samalla Vantaan/Keravan kaupunki toteaa, että em. perusteluin on tarkoituksenmukaista, että erityisesti työttömyysturvatehtävän laajempaa siirtoa koskevat tehtävät tulisivat voimaan vasta 4.9.2021

2.2 Asiakkuuden siirtäminen kokeilun aikana

Työelämä ja tasa-arvovaliokunta kiinnitti huomiota siihen, ettei HE 87/2020 ja HE 114 /2020 ehdotettu sääntely mahdollistanut asiakkuuden siirtämistä kotikunnasta toisen kokeilualueen asiakkaaksi tai takaisin työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaaksi.

Lausunto-osa:

Vantaan/Keravan kaupunki toteaa, että esitetty muutos asiakkuuden siirtämisestä kokeilun aikana on perusteltu, sillä muutos huomioi aiempaa esitystä paremmin asiakkaan valinnanvapauden turvaamisen tilanteessa, jossa asiakkaan olosuhteet ovat tosiasiallisesti muuttuneet niin, ettei hän pysty käyttämään kotikuntansa palveluita. Perusteltua on myös se, että siirto edellyttäisi asiakkaan pyyntöä ja sitä, että siirto olisi tarpeellinen:

- asiakkaan kielellisten oikeuksien turvaamiseksi*
- epätarkoituksenmukaisen asiakassuhteen välttämiseksi tai muusta perustellusta syystä ja että siirtäminen ei vaaranna asiakkaan mahdollisuutta saada palvelutarpeensa mukaisia palveluja.*

Esityksessä todetaan, että asiakkaan olisi esitettävä siirtoa koskeva pyyntö kotikuntansa mukaan määräytyvälle työ- ja elinkeinotoimistolle.

Lausunto-osa:

Vantaan ja Keravan kaupunki toteaa, että esitykseen tehtävien muutosten tavoitteena tulee olla työttömän työnhakijan mahdollisimman sujuva ja viivytyksetön asian käsittely.

Tilanteessa, jossa työnhakijan asiakkuus on siirtynyt kokeilukunnalle, asiakkaan kannalta on tarkoituksenmukaisinta, että siirtopyyntö voidaan esittää asiakasta palvelevalla kotikunnalla, joka voi käynnistää prosessin siirron toteuttamisen selvitys- ja tiedonantovelvollisuutensa mukaisesti työ- ja elinkeinotoimiston kanssa.

Muut muutokset:

Esityksen lisäys työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmien käytön laajentamisesta koskemaan kuntayhtymän palveluksessa olevan virkamiehen käyttöoikeutta on perusteltu ja vastaa tehtävän hoitamisen vaatimuksia.

3 KOMMENTIT JULKISESTA TYÖVOIMA- JA YRITYSPALVELU ANNETUN LAIN MUUTOSEHDOTUKSISTA

Lausunto-osa:

Esitystä koskeva pykälä on uusi ja sisältää säädökset harkinnanvaraista kulukorvausta koskevasta muutoksenhausta ja erityisesti pykälän 2 momenttiin, jossa säädettäisiin valituskirjeen toimittamisesta päätöksen tehneelle työ- ja elinkeinotoimistolle 30 päivän määräajassa. Työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa valituskirjelmä olisi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 17 §:n 2 momentin nojalla toimitettava päätöksen tehneelle kunnalle. Esitys on perusteltu.

4 KOMMENTIT TYÖTTÖMYYSTURVALAIN MUUTOSEHDOTUKSESTA

Lausunto-osa:

Toteamme 2 a luvun 13 a §:ään tehdystä muutoksesta, joka koskee työvoimapoliittisesti moitittavaa menettelyä, että asiakkaan oikeus jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelma tai sitä korvaava suunnitelma on perusteltu ja parantaa asiakkaiden yhdenvertaisuutta, koska peruste toteuttamatta jättämiseen muodostuu, jos asiakkaalle ei myönnetä julkisesta työvoima ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitettua kulukorvausta tai vastaavaa korvausta.

5 KOMMENTIT TYÖLLISTYMISTÄ EDISTÄVÄSTÄ MONIALAISESTA YHTEISPALVELUSTA ANNETUN LAIN MUUTOSEHDOTUKSISTA

Lausunto-osa:

Monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriä koskevan 9 §:n muutokset mahdollistavat, että elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskukset ja työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voivat myöntää käyttöoikeuden te -toimiston, kunnan ja kuntayhtymän tai Kansaneläkelaitoksen monialaiseen yhteispalvelun asiakasrekisteriin kunnan lisäksi myös kuntayhtymän henkilölle, joka hoitaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Ehdotus on perusteltu ja vastaa arviomme mukaan tehtävän asiakaslähtöisen hoitamisen vaatimuksia.

15 § Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan apulaiskaupunginjohtajan sijaiset

VD/3943/00.01.01.03/2020

TA/TP/LS

Hallintosäännön 14 luvun 9 §:n mukaan kaupunginhallitus päättää kaupunginjohtajan ja apulaiskaupunginjohtajien sijaisista.

Kaupunginhallitus on nimennyt sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan apulaiskaupunginjohtajan sijaiset päätöksellään 16.11.2020 § 20. Toimialalla on katsottu, että aiemmin tehtyä päätöstä on tarpeen muuttaa henkilövaihdosten takia.

Kaupunginhallitus 8.2.2021 § 15

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) nimetä sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan apulaiskaupunginjohtajan sijaiset 15.2.2021 alkaen seuraavassa järjestyksessä:
 1. vanhus- ja vammaispalvelujen johtaja Minna Lahnalampi-Lahtinen
 2. perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja va. Mirja Varis
 3. terveystalouden johtaja va. Eila Koivunen
 4. talous- ja hallintojohtaja Teemu Paavola
- b) valtuuttaa kaupunginjohtaja tarvittaessa tilapäisesti päättämään kohdassa a nimettyjen lisäksi apulaiskaupunginjohtajan muista sijaisista.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:

Talous- ja hallintojohtaja Teemu Paavola, puh. 09 8392 4290, etunimi.sukunimi(at)vantaa.fi

16 §

Vastaus valtuustoryhmien yhteiseen aloitteeseen koskien asunnottomien hätmajoituspaikkojen turvaamisesta talvella 2020-2021

VD/8720/00.02.00.03/2020

TA/MV/LM-P/LS

Valtuustoryhmät yhdessä jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Vantaalaisten asunnottomien keskuudessa on syntynyt huolta hätmajoituspaikkojen riittävydestä Vantaalla talvella 2020–2021. Asia tuli esiin 17.10.2020 järjestetyssä Asunnottomien yön -tapahtumassa, johon vantaalaisten valtuustoryhmien edustajat osallistuivat.

Suomessa on tällä hetkellä noin 4600 asunnottomia, joista arviolta tuhat on pitkäaikaisasunnottomia. Asunnottomista noin puolet on pääkaupunkiseudulla ja Vantaalla vajaat 300.

Asuntoa vailla olevista heikoimmassa asemassa ovat ne, jotka joutuvat olemaan täysin taivasalla tai esimerkiksi yöpymään porraskäytävissä, lehtiroskiksissa tai julkisissa käymälöissä. Moni vain kävelee koko yön pysäkkeen lämpiminä. Koronapandemia on entisestään heikentänyt heidän tilannettaan, sillä monen aiemmin avoimena olleen tilan aukioloa rajoitetaan nyt entistä enemmän.

Vantaalla ainoa asunnottomien hätmajoituspaikka on Koisonrannan palvelukeskus. Se on kuitenkin tarkoitettu lähinnä päihdeongelmallisille. Näin ollen moni hätmajoituksen tarpeessa oleva päihteetön henkilö voi kokea tilan turvattomaksi. Keskukseen kapasiteetti ei monesti ole myöskään riittävä.

Siksi hätmajoituksen tarvitaan myös muita ratkaisuja. Tärkeää olisi, että Vantaan kaupungin hätmajoituksessa voisi olla myös päihteetön puoli. Keskeistä on kuitenkin se, että Vantaan kaupunki järjestää asunnottomille ihmisille riittävän hätmajoituksen talvella 2020–2021. Ketään ei pitäisi – päihteistä tai päihteettömyydestä riippumatta - käännä ovelta siksi, että hätmajoituspaikkoja ei ole riittävästi.

Me allekirjoittaneet valtuustoryhmät ja valtuutetut teemme aloitteen, että Vantaan kaupunki huolehtii kaikissa oloissa - myös koronapandemiaan liittyvien mahdollisesti kiristyvien rajoitustoimien oloissa – asunnottomien riittävän hätmajoituksen järjestämisestä talvella 2020–2021.”

Kaupunginvaltuusto 19.10.2020 § 11

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Asunnottomien määrä Vantaalla vuonna 2020 oli yhteensä 251, joista 37 oli pitkäaikaisasunnottomia. Asunnottomien kokonaismäärä on laskenut vuodesta 2019, mutta pitkäaikaisasunnottomien määrä on kasvanut (v. 2019 pitkäaikaisasunnottomia oli 14). (Lähde: ARA.) Vuoden 2020 aikana Koisonrannan asumispäivystyksessä yöpyi 244 eri henkilöä (miehiä 192, naisia 51, sukupuoli määrittelemättä 1).

Koisorannan palvelukeskus on ollut v. 2008 alkaen avoinna kaikille asumispäivystyspalvelua tarvitseville. Koisorannan asumispäivystys toteutetaan yhteismajoituksena. Eri asiakasryhmien turvallisuuden lisäämiseksi Koisorannan palvelukeskukseen on kuluvan vuoden alusta lähtien hankittu paikallista vartiointipalvelua (vartija on paikalla klo 16-24 joka päivä).

Tilapäisen asumisen turvaamiseksi Vantaan kaupunki on kilpailuttanut kriisiasumisen palvelun, jossa asunto tulee järjestää asiakkaalle vuorokauden sisällä tilauksesta. Virka-aikana asiakkaat ohjataan kriisiasuntoihin tai muihin heidän palvelutarpeensa mukaisiin asumisen palveluihin puitesopimuskumppaneille. Lisäksi Vantaan kaupunki on sopinut asiakkaiden ohjaamisesta puitesopimuskumppanin palveluihin, mikäli Koisorannan palvelukeskuksen asumispäivystyksessä ei ole tilaa tai palvelukeskus ei ole asiakkaalle tarkoituksenmukainen paikka. Sosiaali- ja kriisipäivystyksen kautta voidaan tarvittaessa hankkia yksittäisille asiakkaille hotellimajoitusta hätmajoituksena (akuutit kriisitilanteet, esim. tulipalot, hädät).

Koisorannan palvelukeskuksen tarjoamien palvelujen lisäksi Vantaa on aloittanut asumispäivystyspalvelujen hankinnan valmistelun. Hankinnan tavoitteena on lisätä asumispäivystyspaikkoja ja -palveluja sekä turvata palvelut nykyistä paremmin myös akuuteissa tilanteissa erilaisille asiakasryhmille.

Koronapandemia on vaikeuttanut asunnottomien tilannetta yleisesti. Vaikeutuneessa tilanteessa Vantaalla on toteutettu erityisjärjestelyjä palvelujen turvaamiseksi asunnottomille. Keväällä 2020 tuettuun asumiseen kohdennetut Arvi-asunnot otettiin käyttöön asumispäivystyksen flunssaoireisille asiakkaille. Liikkuva koronatestausyksikkö toteuttaa koronatestauksen tarvittaessa Koisorannan tiloissa, mikä nopeuttaa testituloksen saamista. Toimenpiteillä on pystytty ehkäisemään koronan leviäminen ja turvaamaan palvelun saatavuus.

Vantaan kaupungin tavoitteena on kuntouttaa ja tukea asiakkaiden toimintakykyä siten, että asumispäivystyksen tarve on mahdollisimman lyhytaikainen. Sosiaalihuoltolain 36 §:n mukaan jokaiselle sosiaalihuollon asiakkaalle tulee tehdä palvelutarpeen arviointi, jossa arvioidaan ja määritellään asiakkaan palvelutarve ja etsitään yksilöllistä ratkaisua. Vantaan kaupunki turvaa kiireellisen hätmajoituksen kaikissa olosuhteissa.

Kaupunginhallitus 8.2.2021 § 16

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa valtuustoryhmien yhteiseen aloitteeseen toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus,
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Käsittely:

Merkittiin, että apulaiskaupunginjohtaja muutti esitystään siten, että vastauksen loppuun lisättiin seuraava lause:

“Vantaan kaupunki turvaa kiireellisen hätmajoituksen kaikissa olosuhteissa.”

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- allekirjoitettu valtuustoryhmien yhteinen aloite asunnottomien poistaminen Vantaalta

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys kaupunginvaltuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

va. perhepalvelujen johtaja Mirja Varis, etunimi.sukunimi(at)vantaa.fi

erityisasiantuntija Leena Marila-Penttinen, etunimi.sukunimi(at)vantaa.fi

Valtuustoaloitteen otsikko & Aloite	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
ASUNNOTTOMIEN HÄTÄMAJOITUSPAIKKOJEN TURVAAMINEN TALVELLA 2020-2021 Vantaalaisten asunnottomien keskuudessa on syntynyt huolta hätämaajoituspaikkojen riittävydestä Vantaalla talvella 2020-2021. Asia tuli esiin 17.10. järjestetyssä Asunnottomien yön – tapahtumassa, johon vantaalaisten valtuustoryhmien edustajat osallistuivat. Suomessa on tällä hetkellä noin 4600 asunnotonta, joista arviolta tuhat on pitkäaikaisasunnottomia. Asunnottomista noin puolet on pääkaupunkiseudulla ja Vantaalla vajaat 300. Asuntoa vailla olevista heikoimmassa asemassa ovat ne, jotka joutuvat olemaan täysin taivasalla tai esimerkiksi yöpymään porraskäytävissä, lehtiroskiksissa tai julkisissa käymälöissä. Moni vain kävelee koko yön pysyäkseen lämpiminä. Koronapandemia on entisestään heikentänyt heidän tilannettaan, sillä monen aiemmin avoimena olleen tilan aukioloa rajoitetaan nyt entistä enemmän. Vantaalla ainoa asunnottomien hätämaajoituspaikka on Koisonrannan palvelukeskus. Se on kuitenkin tarkoitettu lähinnä päihdeongelmaisille. Näin ollen moni hätämaajoituksen tarpeessa oleva päihteetön henkilö voi kokea tilan turvattomaksi. Keskuksen kapasiteetti ei monesti ole myöskään riittävä. Siksi hätämaajoituksen tarvitaan myös muita ratkaisuja. Tärkeää olisi, että Vantaan kaupungin hätämaajoituksessa voisi olla myös päihteetön puoli. Keskeistä on kuitenkin se, että Vantaan kaupunki järjestää asunnottomille ihmisille riittävän hätämaajoituksen talvella 2020-2021. Ketään ei pitäisi – päihteisistä tai päihteettömyydestä riippumatta - käännättää ovelta siksi, että hätämaajoituspaikkoja ei ole riittävästi.	<u>Aloitteen tekijän nimi:</u> <i>Valtuustoryhmien puolesta</i> 1. Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä 2. Kokoomuksen valtuustoryhmä 3. Vihreä valtuustoryhmä 4. Vasemmistoliiton valtuustoryhmä 5. Perussuomalainen valtuustoryhmä 6. Kristillisdemokraattinen valtuustoryhmä. 7. Keskustan valtuustoryhmä 8. <i>Svenska folkpartiets fullmäktigegrupp</i>

Me allekirjoittaneet valtuustoryhmät ja valtuutetut teemme aloitteen, että Vantaan kaupunki huolehtii kaikissa oloissa - myös koronapandemiaan liittyvien mahdollisesti kiristyvien rajoitustoimien oloissa – asunnottomien riittävän hätämajoituksen järjestämisestä talvella 2020-2021.

Vantaalla 19.10.2020

17 § Perusopetuksen poikkeusjärjestelyt IV

VD/9738/00.01.01.01/2020

KK/PSA/AH

Vantaan kaupungin hallintosäännön 9 luvun 1 §:n 5 momentin 30 kohdan mukaan kaupunginhallitus päättää kunnan tartuntatautilain torjunnasta vastaavana toimielimenä tartuntatautilain 58 §:n mukaisista toimenpiteistä.

Tartuntatautilain 58 §:n mukaan, kun laajaa tartunnan vaaraa aiheuttava yleisvaarallinen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäilty tartuntatauti on todettu tai sen esiintyminen on perustellusti odotettavissa, kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi päättää toimialueellaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden, oppilaitosten, päiväkotien, asuntojen tai vastaavien tilojen sulkemisesta sekä yleisten kokousten tai yleisötilaisuuksien kieltämisestä. Edellytyksenä on lisäksi, että toimenpide on välttämätön yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi epäillyn tartuntataudin leviämisen estämiseksi.

Perusopetuslakiin on määräaikaaisesti lisätty 20 a §. Kyseisen pykälän nojalla, jos opetusta ei tartuntatautilain 58 §:n nojalla annettavan päätöksen johdosta voida järjestää turvallisesti lähiopetuksena koulussa tai muussa opetuksen järjestämispaikassa. Poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin siirtymistä koskeva päätös voidaan tehdä enintään yhden kuukauden ajaksi kerrallaan. Poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen aikana opetusta järjestetään osittain tai kokonaan muuna kuin lähiopetuksena etäyhteyksiä hyödyntäen.

Pääkaupunkiseudun koronakoordinaatioryhmä on todennut 20.11.2020, että pääkaupunkiseutu on koronaepidemian osalta ns. leviämisvaiheessa, jolloin on tarpeen ottaa käyttöön uusia rajoituksia ja suosituksia epidemian leviämisen hillitsemiseksi. Vantaalla on koronatartunnat jatkaneet jyrkkää kasvuaan marraskuun ja joulukuun alun, tosin viimeisinä päivinä tartuntojen määrä on hieman laskenut. Koronatartuntojen ilmaantuvuusluku 14 vuorokauden osalta on ollut 232,5/100 000 asukasta kohden ja positiivisten näytteiden osuus kaikista testatuista näytteistä on ollut vastaavana aikana 4,6 %. Ilmaantuvuusluku on noussut viimeisen seitsemän vuorokauden aikana.

Vantaan kaupungin alueella epidemian tilanne huomioiden on olemassa perusteet peruskoulujen osittaiselle tai kokonaan sulkemiselle tartuntatautilain 58 §:n nojalla. Lievempänä keinoja opetuksen järjestäjä voi päättää poikkeusjärjestelyjen toteuttamisesta, jotta peruskoulujen osittaiselta tai kokonaan sulkemiselta vältyttäisiin.

Kaupunginhallitus 8.2.2021 § 17

Kasvatuksen ja oppimisen apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään, että koronaepidemian vuoksi on olemassa perusteet sille, että Vantaan kaupungin alueella sijaitsevilla peruskouluissa voidaan siirtyä perusopetuslain 20 a §:n mukaisiin poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin. Poikkeusjärjestelyihin siirtymisestä päätöksen tekee opetuksen järjestäjä.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Tämä päätös on voimassa kuukauden sen antamisesta.

Täytäntöönpano: Kasvatuksen ja oppimisen toimialat / Yhteiset palvelut

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:

Sari-Anna Pennanen, kaupunginlakimies (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

18 §

Lausunto liikenne- ja viestintäministeriölle luonnoksesta valtioneuvoston periaatepäätökseksi kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä

VD/587/00.04.03/2021

HP/HW/JV/EP/AP/LS

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää Vantaan kaupungilta lausuntoa aiheesta: Fossiilittoman liikenteen tiekartta - luonnos valtioneuvoston periaatepäätökseksi kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä.

Hallitusohjelman mukaan Suomi on hiilineutraali vuonna 2035. Kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöt tulee hallitusohjelman mukaan vähintään puolittaa vuoteen 2030 mennessä, ja pitkällä aikavälillä liikenteen päästöjen vähentämisen tulee vastata Suomen hiilineutraaliustavoitetta. Hallitusohjelman mukaan tällä hallituskaudella laaditaan tiekartta fossiilittomaan liikenteeseen. Tiekartassa esitetään keinot, joilla kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöt puolitetaan vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 2005 tasoon ja liikenne muutetaan nollapäästöiseksi viimeistään vuoteen 2045 mennessä.

Fossiilittoman liikenteen tiekartan toimenpiteet kohdentuvat ensisijaisesti tieliikenteeseen, josta aiheutuu valtaosa liikenteen päästöistä. Tiekartta koostuu kolmesta vaiheesta. Ensimmäisessä vaiheessa edistettäisiin fossiilisten polttoaineiden korvaamista, ajoneuvokannan uudistamista ja liikennejärjestelmän energiatehokkuutta erilaisin tuin ja kannustimin. Päätökset tuista ja kannustimista tehtäisiin alkuvuodesta 2021. Toisessa vaiheessa arvioitaisiin keinoja, joiden vaikutuksista päästöihin tarvitaan lisää tietoa ennen päätöksentekoa. Vaikutusarviointit valmistuisivat viimeistään syksyllä 2021. Viimeinen vaihe on ehdollinen. Syksyllä 2021 hallitus arvioisi sitä, riittävätkö ensimmäisen ja toisen vaiheen keinot sekä EU-tasolla tehtävät päätökset Suomen liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen puolittamiseen vuoteen 2030 mennessä. Jos tavoite ei näyttäisi toteutuvan, hallitus tekisi päätökset muista tarvittavista toimista. Päätöstä tehtäessä huomioitaisiin päästövähennysten kustannustehokkuus, vaikutus kilpailukykyyn sekä alueellinen ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus.

Nyt lausuttavana olevan valtioneuvoston periaatepäätösluonnoksen valmistelussa on hyödynnetty lokakuussa 2020 valmistuneen fossiilittoman liikenteen tiekartta -työryhmän työtä sekä liikenne- ja viestintäministeriön erikseen tilaamia vaikutusarviointeja. Luonnos on valmisteltu virkatyönä liikenne- ja viestintäministeriössä. Luonnos viimeistellään lausuntokierroksella saatavan palautteen pohjalta ja siitä annetaan valtioneuvoston periaatepäätös keväällä 2021.

Luonnos valtioneuvoston periaatepäätöksestä kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä sekä lausuntopyyntö ovat luettavissa lausuntopalvelu.fi -palvelussa, jossa lausunto tulee jättää vastaamalla lausuntopyyntöön 19.2.2021 mennessä.

Vantaan kaupungin lausunto on valmisteltu kaupunkiympäristön toimialalla katujen ja puistojen palvelualueella sekä Ympäristökeskuksessa.

Vantaan kaupungin hallintosäännön luvun 9 § 1 kohdan 2 mukaan kaupunginhallitus päättää kaupungin puhevallan käyttämisestä sekä esitysten ja lausuntojen antamisesta ulkopuolisille.

Kaupunginhallitus 8.2.2021 § 18

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään antaa Liikenne- ja viestintäministeriölle liitteenä oleva Vantaan kaupungin lausunto.

Käsittely:

Kaupunginhallitus päätti muuttaa lausuntoa seuraavasti:

Vantaan kaupungin lausunto Fossiilittoman liikenteen tiekartasta -luonnos valtioneuvoston periaatepäätökseksi kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi

Vantaan tavoitteena on olla hiilineutraali vuonna 2030. Se edellyttää tiekartassa asetetun tavoitteen ylittämistä. Sama tilanne on myös muissa edelläkävijäkunnissa. Asia olisi ollut hyvä näkyä tiekartassa ja myös valtion erityistukena kunnille, jotka etenevät nopeammin päästövähennystoimissa. Nämä kunnat kirittävät samalla muita kuntia ja pilotoivat uusia kestävään liikkumiseen liittyviä toimenpiteitä. Toimenpiteitä kannattaakin kohdentaa erityisesti suurille kaupunkiseuduille ja siitä olisi hyvä olla arvio kuinka suuriin päästövähennyksiin voidaan päästä tiekartan toimilla ja niiden tehostamisella. *Vantaa kannattaa erityisesti suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuen nostoa sekä lisätukea suuriin joukkoliikenteen raidehankkeisiin.*

Toimenpidevalikko on kattava ja kannatettava. ~~sekä ne ovat~~ *Toimenpiteet ovat pääosin Vantaan kaupungin tavoitteiden mukaisia. Enemmän tulisi kiinnittää vielä huomiota ajoneuvoliikenteen suorituksen alentamiseen ja niihin liittyviin keinoihin. Tätä voidaan ohjata tehokkaimmin hinnoittelun keinon kuten ruuhkamaksuilla ja pysäköintipolitiikalla. Lisäksi fossiilisen polttoaineen hinnoittelulla voidaan vähentää näitä kilometrejä. Uusiutuva polttoaine tulisi olla hinnaltaan edullisempaa kuin fossiilinen.*

Ruuhkamaksuista on todettu, että ~~siitä~~ *niistä* säädetään erillinen laki ja ~~siitä eikä maksuista~~ ei päätetä tiekartan yhteydessä. *Ratkaisun tulee olla kuntien omassa päätösvallassa. Ruuhkamaksuilla on toimenpiteenä hyvin merkittävä vaikutus kaupunkiseuduille ja käyttöönotettaessa siitä saatavat maksutulot tulisi kanavoida kyseisen kaupunkiseudun kestävään liikkumiseen. Ne eivät saa vähentää myöskään aiempaa rahoitusta.*

~~Autoverotuksessa~~ *Autoilun verotuksessa* painopiste tulisi olla, että tuetaan vähäpäästöisiä ajoneuvoja ja fossiilisia käyttävien hinnoittelua kasvatetaan, jotta saavutetaan paras mahdollinen ohjaus. *Lisäksi valtion tulisi tukea sellaisia päästövähennyskeinoja, jotka vaikuttavat kuntiin. Tällaisia ovat esimerkiksi liityntäliikenteen pysäköintipaikkojen rakentaminen ja investoinnit raskaan liikenteen runkoväyliin.*

Päätös:

Hyväksyttiin kaupunginhallituksen muutettu esitys.

Liite:

- Vantaan kaupungin lausunto luonnoksesta valtioneuvoston periaatepäätökseksi kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

kaupungininsinööri Henry Westlin, puh. 0400 417 436, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)
ympäristöpäällikkö Jari Viinanen, puh 040 723 8353, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Vantaan kaupungin lausunto Fossiilittoman liikenteen tiekartasta -luonnos valtioneuvoston periaatepäätökseksi kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi

Vantaan tavoitteena on olla hiilineutraali vuonna 2030. Se edellyttää tiekartassa asetetun tavoitteen ylittämistä. Sama tilanne on myös muissa edelläkävijäkunnissa. Asia olisi ollut hyvä näkyä tiekartassa ja myös valtion erityistukena kunnille, jotka etenevät nopeammin päästövähennystoimissa. Nämä kunnat kirittävät samalla muita kuntia ja pilotoivat uusia kestävään liikkumiseen liittyviä toimenpiteitä. Toimenpiteitä kannattaakin kohdentaa erityisesti suurille kaupunkiseuduille ja siitä olisi hyvä olla arvio kuinka suuriin päästövähennyksiin voidaan päästä tiekartan toimilla ja niiden tehostamisella.

Toimenpidevalikko on kattava ja kannatettava sekä ne ovat Vantaan kaupungin tavoitteiden mukaisia. Enemmän tulisi kiinnittää vielä huomiota ajoneuvoliikenteen suoritteiden alentamiseen ja niihin liittyviin keinoihin. Tätä voidaan ohjata tehokkaimmin hinnoittelun keinon kuten ruuhkamaksuilla ja pysäköintipolitiikalla. Lisäksi fossiilisen polttoaineen hinnoittelulla voidaan vähentää näitä kilometrejä. Uusiutuva polttoaine tulisi olla hinnaltaan edullisempaa kuin fossiilinen.

Ruuhkamaksuista on todettu, että siitä säädetään erillinen laki ja sitä ei päätetä tiekartan yhteydessä. Ruuhkamaksuilla on toimenpiteenä hyvin merkittävä vaikutus kaupunkiseuduille ja käyttöönotettaessa siitä saatavat maksutulot tulisi kanavoida kyseisen kaupunkiseudun kestävään liikkumiseen. Ne eivät saa vähentää myöskään aiempaa rahoitusta.

Autoverotuksessa painopiste tulisi olla, että tuetaan vähäpäästöisiä ajoneuvoja ja fossiilisia käyttävien hinnoittelua kasvatetaan, jotta saavutetaan paras mahdollinen ohjaus.

**Vantaan kaupungin lausunto Fossiilittoman liikenteen tiekartasta -luonnos
valtioneuvoston periaatepäätökseksi kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen
vähentämiseksi**

Vantaan tavoitteena on olla hiilineutraali vuonna 2030. Se edellyttää tiekartassa asetetun tavoitteen ylittämistä. Sama tilanne on myös muissa edelläkävijäkunnissa. Asia olisi ollut hyvä näkyä tiekartassa ja myös valtion erityistukena kunnille, jotka etenevät nopeammin päästövähennystoimissa. Nämä kunnat kirittävät samalla muita kuntia ja pilotoivat uusia kestävään liikkumiseen liittyviä toimenpiteitä. Toimenpiteitä kannattaakin kohdentaa erityisesti suurille kaupunkiseuduille ja siitä olisi hyvä olla arvio kuinka suuriin päästövähennyksiin voidaan päästä tiekartan toimilla ja niiden tehostamisella. Vantaa kannattaa erityisesti suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuen nostoa sekä lisätukea suuriin joukkoliikenteen raidehankkeisiin.

Toimenpidevalikko on kattava ja kannatettava. Toimenpiteet ovat pääosin Vantaan kaupungin tavoitteiden mukaisia. Enemmän tulisi kiinnittää vielä huomiota ajoneuvoliikenteen suoritteiden alentamiseen ja niihin liittyviin keinoihin. Uusiutuva polttoaine tulisi olla hinnaltaan edullisempaa kuin fossiilinen.

Ruuhkamaksuista on todettu, että niistä säädetään erillinen laki eikä maksuista päätetä tiekartan yhteydessä. Ratkaisun tulee olla kuntien omassa päätösvallassa.

Autoilun verotuksessa painopiste tulisi olla, että tuetaan vähäpäästöisiä ajoneuvoja ja fossiilisia käyttävien hinnoittelua kasvatetaan, jotta saavutetaan paras mahdollinen ohjaus. Lisäksi valtion tulisi tukea sellaisia päästövähennyskeinoja, jotka vaikuttavat kuntiin. Tällaisia ovat esimerkiksi liityntäliikenteen pysäköintipaikkojen rakentaminen ja investoinnit raskaan liikenteen runkoväyliin.

19 §

Lausunto liikenne- ja viestintäministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista

VD/10602/03.00.00/2020

HP/HW/JV/KW/MH/JR/LS

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Vantaan kaupungilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista. Ehdotetulla lailla pantaisiin täytäntöön muutettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi puhtaiden ja energiatehokkaiden moottoriajoneuvojen edistämisestä. Direktiiviin perustuvan sääntelyn lisäksi ehdotettuun lakiin sisältyisi myös käyttöoikeussopimuksin hankittujen ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimukset. Kuntia koskevat vaatimukset vähä- ja nollapäästöisten ajoneuvojen vähimmäisosuuksista on lakiehdotuksessa eritelty alueellisten erityispiirteiden perusteella.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin puhtaiden ja energiatehokkaiden moottoriajoneuvojen edistämisestä mukaan Suomen tulee varmistaa, että vuoden 2025 loppuun mennessä julkisissa hankinnoissa henkilö- ja pakettiautoista 38,5 %, linja-autoista 41 % ja raskaasta kalustosta 9 % ovat puhtaita ajoneuvoja. Vuodesta 2026 vuoteen 2030 Suomen tulee varmistaa, että henkilö- ja pakettiautoista 38,5 %, linja-autoista 59 % ja raskaasta kalustosta 15 % ovat puhtaita ajoneuvoja. Puhtaaksi ajoneuvoksi katsotaan vuoden 2025 loppuun saakka henkilö- tai pakettiauto, jonka päästöt ovat enintään 50 g/km, ja vuodesta 2026 alkaen henkilö- tai pakettiauto, jonka päästöt ovat enintään 0 g/km. Raskaan kaluston osalta puhtaaksi ajoneuvoksi katsotaan ajoneuvo, joka käyttää 100 % vaihtoehtoista polttoainetta, kuten kaasu, sähkö, vety tai biopolttoaine. Linja-autojen hankinnoissa tulee lisäksi täyttää erillinen 50 % suuruinen vähimmäisosuus täyssähköbusseja kokonaishankintaosuudesta.

Lakiehdotus sisältäisi julkisille hankintayksiköille veloitteen varmistaa vähimmäisosuus nolla- ja vähäpäästöisiä ajoneuvoja kahden hankinta-ajanjakson aikana. Velvoite koskisi julkisten hankintayksiköiden hankkimia ajoneuvoja ja liikennepalveluhankintoja. Liikennepalveluhankintojen osalta vaatimuksia sovellettaisiin direktiivin liitteen mukaisten CPV-koodien myötä täsmennettyihin hankintoihin. Vaatimuksia sovellettaisiin ainoastaan EU:n hankintakynnysarvot ylittäviin hankintoihin, joiden hankintamenettely on käynnistetty 2.8.2021 jälkeen.

Lakiehdotukseen sisältyvä ensimmäinen hankinta-ajanjakso olisi ajalla 2.8.2021 - 31.12.2025. Toinen hankinta-ajanjakso olisi ajalla 1.1.2026 - 31.12.2030. Ensimmäisen hankinta-ajanjakson aikana henkilö- ja pakettiautohankinnoissa vähimmäisosuuden nolla- ja vähäpäästöisille ajoneuvoille voisi täyttää alle 50 CO₂ g/km päästöisellä ajoneuvolla ja toisen hankinta-ajanjakson aikana 0 CO₂ g/km päästöisellä ajoneuvolla. Raskaan kaluston hankinnoissa ja linja-autohankinnoissa vähimmäisosuuden voisi täyttää kummankin hankinta-ajanjakson aikana 100 % vaihtoehtoisella polttoaineella kulkevalla kalustolla. Lisäksi linja-autohankinnoille asetettaisiin vähimmäisvaatimus täyssähköbusseja.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että henkilö- ja pakettiautohankinnoissa hankintayksikön tulisi varmistaa kummankin hankintajakson aikana 38,5 %:in vähimmäisosuus vähä- ja nollapäästöisiä ajoneuvoja. Kuntien osalta vähimmäisosuus olisi eritelty 20 %, 35 % ja 50 % vähimmäisosuuksiin perustuen alueellisiin erityispiirteisiin, kuten etäisyyksiin, taloudellisiin valmiuksiin, latauspisteiden saatavuuteen ja taksimarkkinoiden tilanteeseen. Esityksen mukaan Vantaalla vähä- ja nollapäästöisten ajoneuvojen vähimmäisosuus henkilö- ja pakettiautohankinnoissa tulisi olla 50 %.

Raskaan kaluston hankinnoissa hankintayksikön tulisi esityksen mukaan varmistaa ensimmäisen hankinta-ajanjakson aikana 9 %:in vähimmäisosuus ja toisen hankintajakson aikana 15 %:in vähimmäisosuus vähä- ja nollapäästöisiä ajoneuvoja. Kuntien osalta vähimmäisosuus olisi eritelty ensimmäisen hankinta-ajanjakson aikana 0 %, 5 % ja 15 % vähimmäisosuuksiin ja toisen hankinta-ajanjakson aikana 5 %, 10 % ja 21 % vähimmäisosuuksiin perustuen alueellisiin erityispiirteisiin. Esityksen mukaan Vantaalla vähä- ja nollapäästöisten ajoneuvojen vähimmäisosuus raskaan kaluston hankinnoissa tulisi olla ensimmäisen hankinta-ajanjakson aikana 15 % ja toisen hankinta-ajanjakson aikana 21 %.

Linja-autoja koskevilla hankinnoissa hankintayksikön tulisi lakiehdotuksen mukaan varmistaa ensimmäisen hankinta-ajanjakson aikana 41 %:in ja toisen hankinta-ajanjakson aikana 59 %:in vähimmäisosuus puhtaita vähä- ja nollapäästöisiä ajoneuvoja. Lakiehdotuksen täyssähköbusseja koskeva alataavoite olisi eritelty alueellisten erityispiirteiden perusteella.

Lakiehdotuksessa Liikenne- ja viestintävirastoa esitetään valvovaksi viranomaiseksi. Valvontaviranomaisen tehtävänä olisi valvoa lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisten määräysten noudattamista sekä ympäristöystävällisiä ja energiatehokkaita ajoneuvoja koskevien vähimmäisosuuksien toteutumista. Valvontaviranomaisella olisi lakiehdotuksen mukaan oikeus määrätä laissa tarkoitettujen veloitteiden noudattamisen tehosteeksi uhkasakko taikka määrätä hallinnollisesta seuraamusmaksusta, jos hankintayksikkö ei virheen tai laiminlyönnin vuoksi ole hankinta-ajanjakson aikana täyttänyt lain mukaisia veloitteitaan.

Luonnos hallituksen esitykseksi sekä lausuntopyyntö ovat luettavissa osoitteessa <https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=c1ca6bde-26d0-492b-97e6-e9336be5ef3c>. Lausunnot on pyydetty toimittamaan viimeistään 8.2.2021 vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Vantaan kaupunki on saanut Liikenne- ja viestintäministeriöltä lisäaikaa lausunnon toimittamiseen 10.2.2021 saakka.

Vantaan kaupungin lausunto on valmisteltu kaupunkiympäristön toimialalla kadut ja puistot palvelualueella sekä Ympäristökeskuksessa.

Vantaan kaupungin hallintosäännön luvun 9 § 1 kohdan 2 mukaan kaupunginhallitus päättää kaupungin puhevallan käyttämisestä sekä esitysten ja lausuntojen antamisesta ulkopuolisille.

Kaupunginhallitus 8.2.2021 § 19

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään antaa Liikenne- ja viestintäministeriölle liitteenä oleva Vantaan kaupungin lausunto.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liite:

- Vantaan kaupungin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

kaupungininsinööri Henry Westlin, puh. 0400 417 436, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Vantaan kaupungin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista

Esitys tukee Suomen ja Vantaan hiilineutraalisuustavoitetta. Vantaalla tavoite on asetettu vuoteen 2030. Vantaa on allekirjoittanut syyskuussa 2020 Ympäristöministeriön kanssa päästöttömät työmaat - kestävien hankintojen green deal - sopimuksen. Sopimuksen tavoitteena on, että mukana olevien kuntien ja Senaatin työmaat ovat vuoden 2025 loppuun mennessä fossiilittomia, eli niillä ei käytetä fossiilisia polttoaineita. Lisäksi vuoteen 2030 mennessä työmailla käytettävistä työkoneista ja työmaiden kuljetuksista vähintään 50 prosenttia toimii sähköllä, biokaasulla tai vedyllä. Lausunnolla oleva lakiehdotus ei koske lainkaan työkoneita, jota voi pitää puutteena.

Esityksen suhde hankintalainsäädäntöön ja hankintakäytäntöihin on ongelmallinen. Päällimmäisenä huolena esille nousee kuntien hankintayksiköille määritellyistä, alueellisesti eritellyistä vähimmäisosuuksista aiheutuva hankintayksiköiden epäyhdenvertaisuus kansallisten tavoitteiden toteuttamisessa. Vantaan kaupungin käsityksen mukaan muita lain toteuttamisvaihtoehtoja ei ole selvitetty riittävän laajasti ja riskinä on, että tällaisenaan laki vaatisi etenkin suurilta kaupungeilta enemmän kuin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi puhtaiden ja energiatehokkaiden moottoriajoneuvojen edistämisestä Suomelta kansallisesti edellyttää.

Hallituksen esityksen perusteluissa on esitetty lain vaihtoehtoisena toteuttamistapana vähimmäisosuuksien soveltamista tasaisesti kaikkiin hankintayksiköihin. Esityksen perusteluissa tätä vaihtoehtoista toteuttamistapaa pidetään haasteellisena sillä perusteella, että sähköautojen kantaman vuoksi kuljetusten järjestäminen haja-asutusalueilla voisi olla haastavaa pidempien matkojen vuoksi, haja-asutusalueilla palveluntarjoajia on lukumääräisesti vähemmän ja haja-asutusalueilla sähköautojen latausinfrastruktuuri ei ole samalla tasolla kuin kaupunkiseuduilla. Näitä perusteluja vaihtoehtoisen toteuttamistavan hylkäämiselle ei voida pitää riittävinä. Vaikka haja-asutusalueilla matkat ovatkin pidempiä kuin kaupunkiseuduilla, voidaan sähköautojen kantamaa lisätä haja-asutusalueilla hyvin suunnitellulla latauspisteinfrastruktuurilla. Tarvittaessa latauspisteinfrastruktuuria voidaan laajentaa haja-asutusalueilla julkisin varoin. Vantaan kaupungin näkemys on, että joka tapauksessa valtion tulee kompensoida uusista lakisääteisistä tehtävistä aiheutuvat kustannukset kunnille täysimääräisinä. Biodieselin tai biokaasun jakelusta vastaavat yksityiset yritykset, joiden jakelua tulisi valtion vastaavasti edistää systemaattisesti.

Vantaan kaupunki suhtautuu erittäin kriittisesti siihen, että vähimmäisosuuksien alueellinen erittely koskee vain kuntien hankintayksiköitä. Esityksessä ei ole riittävällä tavalla perusteltu sitä, miksi valtion ja muiden valtakunnallisesti toimivien hankintayksiköiden katsotaan pystyvän itse painottamaan ajoneuvohankintansa huomioiden teknologian saatavuus ja soveltuvuus alueittain, mutta kuntien hankintayksiköiden vähimmäisosuudet on alueellisesti

eritelty. Lisäksi suurille kaupungeille asetetut tavoitteet ovat korkeampia kuin direktiivissä määritetty kansallinen vaatimustaso ja myös korkeammat, kuin valtion hankintayksiköille asetetut tavoitteet. Esityksessä määriteltäviä vähimmäisosuuksien prosenttimääriä ja niiden jaottelua kuntien kesken ei ole perusteltu riittävällä tavalla. Esityksen aiheuttamat kustannusvaikutukset kohdistuisivat kohtuuttomasti suuriin kaupunkeihin, koska suurten kaupunkien hankintayksiköille asetetut tavoitteet ovat selkeästi korkeammat kuin muiden hankintayksiköiden tavoitteet. Sähköautojen hinnat halpenevat lähivuosina, mutta niiden edellyttämä infrastruktuuri aiheuttaa kaupungeille myös kustannuksia ja niiden kustannusten kompensoinnille tulisi olla mekanismi.

Ensimmäisellä hankinta-ajanjaksolla henkilö- ja pakettiautojen koskevan tavoitteen osalta henkilöautojen osuus hankinnoissa tulee väistämättä korostumaan, koska direktiivin mukaisia puhtaita pakettiautoja on toistaiseksi vähän markkinoilla.

Lakiehdotuksen 3 §:ssä on mainittu ajoneuvot, joihin lakia ei sovelleta. Ambulanssi- ja ensihoitoajoneuvot, hälytysajoneuvot sekä muut pelastusajoneuvot onkin tarkoituksenmukaista jättää lain soveltamisalan ulkopuolelle. Lisäksi lakiehdotuksen 3 §:ssä on mainittu lain soveltamisalan ulkopuolelle jääviksi ajoneuvot, jotka on tarkoitettu lumen auraukseen. Lumen auraukseen käytettävistä ajoneuvoista tulisi esittää laissa tarkempi määritelmä, koska käytännössä lumen auraukseen käytettävää ajoneuvokalustoa hyödynnetään muissa käyttötarkoituksissa lumettomina kausina. Lakiluonnoksesta on jäänyt pois M2 ajoneuvot eli pienlinja-autot. Direktiivissä ne ovat vaatimusten osalta samassa korissa henkilöautojen ja pakettiautojen kanssa). Pienlinja-autoja käytetään kuntien järjestämissä henkilökuljetuksissa

Lakiehdotuksessa M1, N1 ja M2 –korin osalta uusiutuvia biopolttoaineita ei hyväksytty puhtaaksi käyttövoimaksi. Huoltovarmuussyistä henkilö- ja pakettiautojen sekä pienoishenkilöautojen kokonaan sähköistäminen ei ole tarkoituksenmukaista Suomessa poikkeusolojen, erityisesti laajan ja pitkäkestoisen sähkökatkon varalta. Siksi on tärkeää, että em. ajoneuvojen kokoluokkaan hyväksyttäisiin myös biokaasuautot ja pakettiautoissa ja pienoishenkilöautoissa hyväksyttäisiin myös biodiesel. Suomi ei ole sähköntuotannossa omavarainen, mutta biokaasua tuotetaan Suomessa ja se tehdään jätteistä, jolloin kiertotalous tulee erinomaisesti huomioitua.

Yhteenvetona Vantaan kaupunki toteaa, että vähimmäisosuuksien tulee koskea yhdenvertaisesti kaikkia kuntia, valtiota, kuntayhtymiä ja niiden hankintayksiköitä kaikissa esityksen mukaisissa ajoneuvohankinnoissa ja valtion tulee lisäksi korvata uusista lakisääteisistä tehtävistä aiheutuvat kustannukset kunnille täysimääräisinä.

20 § **Lausunto liikenne- ja viestintäministeriölle luonnoksesta valtakunnalliseksi liikennejärjestelmäsuunnitelmaksi vuosille 2021-2032 sekä sen vaikutusten arviointiohjelmasta**

VD/1025/00.04.03/2021

HP/HW/MH/EP/KN/LS

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Vantaan kaupungilta lausuntoa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksesta sekä sen vaikutusten arvioinnista, johon sisältyy viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005) mukainen ympäristöarviointi. Lausunto on pyydetty antamaan 23.2.2021 mennessä.

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma vuosille 2021–2032 on strateginen suunnitelma liikennejärjestelmän kehittämisestä. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatiminen perustuu maanteistä ja liikennejärjestelmästä annettuun lakiin. Suunnitelmassa käsitellään kaikki liikennemuodot, henkilö- ja tavaraliikenne, liikenneverkot, palvelut ja liikennejärjestelmän tukitoimet. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tarkoitus on luoda yhteistä tilannekuvaa liikennejärjestelmän kehittämistarpeista ja ratkaisuista ja koota yhteen valtion ja kuntien toimenpiteet liikennejärjestelmän kehittämiseksi.

Vantaan kaupunki on valmistellut lausuntoa yhteistyössä Kuntaliiton ja suurten kaupunkiseutujen kanssa. Lausunnon merkittävimmät huomiot liittyvät hankkeiden rahoituksen liittyviin kysymyksiin. Valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa esitetään muun muassa hyötyjä maksaa -mallin käyttöä nykyistä laajemmin. Kunta-valtiosuhteessa on pitkään jo siirrytty suuntaan, jossa kunnat ovat rahoittaneet entistä suuremmalla rahoitusosuudella valtion väyläverkkoa. Tätä ei voi pitää kestäväenä kehityssuuntana, mistä syystä Vantaan kaupunki edellyttää rahoitusmallin poistamista suunnitelmista.

Liikennejärjestelmäsuunnitelmaluonnoksessa ei esitetä sellaista periaatteellista muutosta rahoitukseen, mikä aidosti tuottaisi suurimmat hyödyt tavoitteisiin nähden. Siinä ei myöskään kuvata tarkemmin, kuinka suurimmat nähtävissä olevat muutokset eli Fossiilittoman liikenteen tiekartta, Liikenteen verot ja maksut -työ sekä suuret raidehankkeet tulevat vaikuttamaan liikennejärjestelmään.

Kaupunginhallitus 8.2.2021 § 20

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään antaa liikenne- ja viestintäministeriölle liitteen mukainen Vantaan kaupungin lausunto.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Vantaan kaupungin lausunto luonnoksesta valtakunnalliseksi liikennejärjestelmäsuunnitelmaksi vuosille 2021–2032 sekä sen vaikutusten arviointiohjelmasta
- Lausuntopyyntö: Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma vuosille 2021–2032 / Suunnitelmaluonnos ja vaikutusten arviointi

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

suunnittelupäällikkö Markus Holm, puh. +358 43 827 0942, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Vastaanottaja: Liikenne- ja viestintäministeriö

Viite: LVM/1354/01/2019

Vantaan kaupungin lausunto luonnoksesta valtakunnalliseksi liikennejärjestelmäsuunnitelmaksi vuosille 2021-2032 sekä sen vaikutusten arviointiohjelmasta

Vantaan kaupunki on valmistellut omaa lausuntoaan yhteistyössä suurten kaupunkiseutujen ja Kuntaliiton kanssa. Vantaan kaupunki pitää valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnittelua erittäin tärkeänä. Suunnitelmaan liittyvä käsittelykokonaisuus Liikenne12, liikenneverkon strateginen kehityskuva, suunnittelu- ja investointiohjelma ja vaikutusten arviointi muodostavat yhdessä hyvän tarkastelukokonaisuuden ja prosessin edelleen kehitettäväksi.

Vantaan lausunnossa korostuvat hankkeiden rahoituksen liittyvät kysymykset. Valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa esitetään muun muassa hyötyjä maksaa -mallin käyttöä nykyistä laajemmin väylästön hankkeiden yhteisrahoituksen perusteena. Kunta-valtiosuhteessa on pitkään jo siirrytty suuntaan, jossa kunnat ovat rahoittaneet entistä suuremmalla rahoitusosuudella valtion väyläverkkoa. Tätä ei voi pitää kestäväenä kehityssuuntana, mistä syystä Vantaan kaupunki edellyttää rahoitusmallin poistamista suunnitelmista. Hyvinvointialueiden perustaminen heikentää edelleen voimakkaasti kuntien mahdollisuuksia rahoittaa suuria liikennehankkeita edes nykyisellä tasolla. Rahoitustason nostaminen on käytännössä mahdotonta hyvinvointialueiden perustamisen jälkeen.

Liikennejärjestelmäsuunnitelmaluonnoksessa ei esitetä sellaista periaatteellista muutosta rahoitukseen, mikä aidosti tuottaisi suurimmat hyödyt tavoitteisiin nähden, tai kuvata tarkemmin, kuinka suurimmat jo näköpiirissä olevat muutokset eli Fossiilittoman liikenteen tiekartta, Liikenteen verot ja maksut -työ sekä suuret raidehankkeet tulevat vaikuttamaan liikennejärjestelmään.

Vantaan kaupunki lausuu liikenne- ja viestintäministeriön laatimasta Valtakunnallisen liikennejärjestelmän vaikutusten arviointiohjelmasta seuraavaa:

1. Suunnitelmaluonnos

Mitkä ovat tärkeimmät toimenpiteet suunnitelman tavoitteiden saavuttamiseksi?

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteiksi on määritelty

- saavutettavuus: Liikennejärjestelmä takaa koko Suomen saavutettavuuden ja vastaa elinkeinojen, työssäkäynnin ja asumisen tarpeisiin,

- kestävyys: Ihmisten mahdollisuudet valita kestävämpiä liikkumismuotoja paranevat - erityisesti kaupunkiseuduilla ja
- tehokkuus: Liikennejärjestelmän yhteiskuntataloudellinen tehokkuus paranee.

Vantaan kaupunki pitää valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimista erittäin tärkeänä, koska se tuo toivottua pitkäjänteisyyttä koko maan liikennejärjestelmän kehittämiseen. Vantaa sijaitsee useiden valtakunnallisesti ja kansainvälisestikin sijaitsevien liikenneväylien solmukohdassa. Tästä syystä myös Vantaan kaupunkirakenne ja elinkeinoelämä ovat rakentuneet pitkälti liikenteen ansiosta ja sen ehdoilla.

Vantaan kaupunki kokee, että suunnitelma ei kuitenkaan anna kaikilta osin riittävästi eväitä pitkäjänteiseen kaupunkiseutujen suunnitteluun. Suurten kaupunkiseutujen välisen saavutettavuuden kehittämisen tulee olla valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman keskiössä. Suurten kaupunkiseutujen sisäisen saavutettavuuden kehittämisessä MAL-sopimuksilla on keskeinen rooli, ja MAL-sopimusten yhteydessä tunnistetut kaupunkiseutujen tarpeet tulee tunnistaa osana valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa. MAL-sopimusneuvotteluissa viitattiin monen asian ratkaisemisessa valmisteilla olevaan valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan, mutta nyt niitä teemoja ei kuitenkaan ole ratkaistu.

Haasteena on myös puutteelliset kytkennät ajankohtaisiin, laajasti valtakunnalliseen liikennejärjestelmään ja sen kehittämismahdollisuuksiin vaikuttaviin töihin. Suunnittelua tulee jatkaa, tunnistaa sen epätarkkuudet sekä tulkita suunnitelmaa myös jatkossa joustavasti, jottei lukkiuduta epätarkkojen tarkastelujen vuoksi puutteellisiin ratkaisuihin.

- Suuria epävarmuuksia sisältävien teemojen osalta ei tule tehdä pitkäjänteisiä linjauksia vaan jatkaa, täydentää ja päivittää VLJS-suunnittelua yhteen sovittaen MAL-suunnittelu- ja sopimusprosessiin. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman suhdetta MAL-sopimukseen onkin kokonaisuutena vielä selkeytettävä.
- Liikennejärjestelmäsuunnitelmaan tulee kirjata selkeästi, kuinka Fossiilittoman liikenteen tiekartta, Liikenteen verot ja maksut -työ sekä hankeyhtiöiden suuret raidehankkeet vaikuttavat liikennejärjestelmän kokonaisuuteen ja liikennejärjestelmäsuunnitelman

Vantaan kaupunki haluaa korostaa toivettaan yhteistyöhön suunnitelman toimeenpanossa ja liikenteelle asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa, missä suurilla kaupunkiseuduilla on paljon potentiaalia. Suunnitelmaluonnos sisältää monia toimenpiteitä, joita tulee suunnitella kuntien kanssa. Esitetty liikennejärjestelmäfoorumi on kannatettava, muttei yksin tuota aitoa vuorovaikutusta. Valtakunnan suuralueisiin perustuva vuorovaikutus jättää huomiotta kasvavien kaupunkiseutujen erityishuomiota vaativan näkökulman. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikuttavuus ratkaistaan lopulta suunnittelu- ja investointiohjelmassa. Ohjelman laatimisen tulee olla osallistavaa, läpinäkyvää, tietopohjaista ja tavoitteisiin kytkettyä.

Vantaan kaupunki edellyttää että:

- Suunnittelu- ja investointiohjelman laadinnassa tulee käydä neuvotteluja yhteishankkeita rahoittavien kaupunkiseutujen kanssa ja tarkastella epäselviä hankkeita tarkemmin seudullisissa MAL-prosesseissa. Muutoinkin valtakunnalliseen suunnitelmaan liittyvän ohjelman laadinnassa tulee noudattaa SOVA-lain osallisuuden henkeä.
- Strategisen tilannekuvan muodostamisessa tulee varmistaa, että prosessissa ovat mukana riittävät ja ajantasaiset näkökulmat.
- Liikennehallinnon tulee osallistua aktiivisesti kaupunkiseutujen Ij-suunnitteluun.
- Valtion liikennehallinnon yksinäisyyttä tulee vahvistaa.

Vantaan kaupunki katsoo, että valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tarkkuustasoa tulee vielä selkeyttää. Lisäksi tulisi kuvata, kuinka suurimmat nähtävissä olevat muutokset lähivuosille eli Fossiilittoman liikenteen tiekartta, Liikenteen verot ja maksut -työ sekä suuret raidehankkeet tulevat vaikuttamaan liikennejärjestelmään. Suunnitelmasta ei ole luettavissa tai pääteltävissä minkälaisia vaikutuksia kyseiset suuret muutokset tuovat juuri Vantaan alueelle

Vantaan kaupunki katsoo, että Valtion rahoitus kaupunkiseutujen kannattavissa ja suurta seudullista kokonaisuutta tukevissa raitiotiehankkeissa tulisi olla nykyistä linjausta merkittävämpi. Suunnitelmassa on todettu, että "valtion osuus toimii siemenrahoituksena kaupunkiseutujen hankkeissa ja investoinneissa, kuten raitiotiehankkeissa". Esimerkiksi Vantaan ratikka kytkeytyy metrojärjestelmään Mellunmäessä ja toisessa päässä tarjoaa yhteyden Helsinki-Vantaan lentokentälle. Se palvelee myös vaihtoyhteyksien kautta valtakunnallisesti merkittävien väylien joukkoliikenteen käyttäjiä, kuten vt 7, vt 4, kt 45 ja päärata. Raitiotien varteen tiivistyvällä kaupungilla on näin erinomaiset yhteydet kestäväan liikenteen verkostoihin. Hanke edistää hyvin konkreettisesti kaikkia suunnitelman tavoitteita ja lisäksi palauttaa valtiolle verotuloina valtionapuun verrattuna moninkertaisen summan useiden miljardien eurojen arvoisen asunto-, toimisto- ja liiketilarakentamisen kautta.

2. Onko toimenpiteiden rahoitus kokonaisuutena oikein suunnattu taloudellisen raamin sisällä?

- **Liikenneverkko ja solmukohdat**
- **Henkilö- ja tavaraliikenteen palvelut**
- **Liikennejärjestelmän tukitoimet**
- **Muut toimenpiteet**

Vantaan kaupunki huomauttaa, että liikennejärjestelmäsuunnitelman roolia ja tarkkuustasoa tulee vielä kehittää ja kirkastaa. Rahoitus tulee ratkaista strategisemmalla tasolla, jolloin se ohjaisi valintoja lyhemmän aikavälin ja pienemmän mittakaavan työssä. Nyt rahoitustasojen määrittely on paikoin hyvinkin tarkkaa vailla kuitenkin tarkempia suunnitelmia rahan käytöstä.

Vantaan kaupungin näkökulmasta valtion esittämä yhteisrahoitusjakomalli ei ole hyväksyttävä. Sen pohjaksi ei myöskään ole osoitettavissa pätevää arviointikehikkoa. MAL-neuvottelutulokset eivät ole hyväksyttävä lähtökohta valtakunnalliselle kustannusjakomallille, eikä valtio tuonut viimevuotisissa MAL-neuvotteluissa esille, että samalla neuvotellaan kustannusjakomallista valtakunnallisesti.

Kasvaville kaupunkiseuduille kasvu on kallista. Kunnat joutuvat investoimaan etupainotteisesti ja maankäyttötulot on korvamerkitty tarpeelliseen kaupunkikehittämiseen. Valtio hyötyy kaupunkien kestävästä kasvusta paremmin toimivina työmarkkinoina ja rakennushankkeiden tuomina suorina verotuloina. Kestävät liikennejärjestelmää kehittävät seudulliset toimenpiteet myös tukevat suoraan, tehokkaasti ja erittäin monipuolisesti valtion kestävä kehityksen tavoitteita. Suurin liikenteen päästövähennyspotentiaali on pääkaupunkiseudulla, missä joukkoliikenteellä ja kestävillä liikkumismuodoilla on aito kasvava kysyntä rakenteen tiivistyessä ja liikennepalveluiden kehittyessä.

Vantaan kaupunki huomauttaa, että kunta-valtiosuhteessa on jo pitkään siirrytty suuntaan, jossa kunnat ovat rahoittaneet entistä suuremmalla rahoitusosuudella valtion väyläverkkoa. Määrittelemällä hankkeiden rahoitusvastuut koreittain tarkasti tiettyihin prosentiosuuksiin ajaututaan helposti tilanteeseen, jossa kuntien rahoitusvastuu kasvaa edelleen. Suunnitelmassa esitetty yhteisrahoitusmalli muuttaisi valtion ja kuntien kustannusvastuita. Se tekisi lain tarkoittamasta ns. erityisestä syystä, jonka pohjalta kunta voi halutessaan osallistua valtion hankkeen kustannuksiin, yleisen linjan.

Samanaikaisesti valtio on sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksella muuttamassa merkittävästi kuntien rahoitusympäristöä. Kuntien mahdollisuudet rahoittaa isoja liikennehankkeita heikkenevät eikä kaupunkien kestävä kasvuun ja kilpailukykyyn pystytä vastaamaan. Kaupunkiseudut kannattavat selkeiden periaatteiden luomista yhteisrahoitukselle, mutta ne tulee kehittää yhteistyössä. Lausuntomenettely ei takaa hyvää vuoropuhelua ja yhteistyöpohjaa kehittämiselle.

Vantaan kaupunki edellyttää, että

- Kuntien toteutuneet rahoituspanokset ja muuttuva rahoitusympäristö tulee tunnistaa periaatteiden pohjalte
- Yhteisrahoitusmallia tulee vielä työstää MAL-kaupunkiseutujen kanssa, koska hankkeiden rahoitukseen osallistuvat kaupungit ovat avainasemassa. MAL-prosessia tulee hyödyntää tarkempien periaatteiden valmistelussa.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman kokonaisrahoitustaso ei vastaa riittävästi suunnitelman tavoitteisiin eikä kasvavien kaupunkiseutujen näkemykseen liikennejärjestelmän kehittämistarpeista.

Valtakunnallisella liikennejärjestelmäsuunnitelmalla tavoitellaan merkittävää muutosta liikennejärjestelmän kestävyys, mutta rahoituksen osalta luonnoksessa tunnutaan kuvaavan

pitkälti jatkumoa nykytilanteelle. Päästötavoitteiden saavuttaminen edellyttää liikennejärjestelmältä suurempaa systeemistä muutosta. Kaupunkiseuduilla tämä on mahdollista, mutta potentiaalia ei voida hyödyntää ilman valtion tukea ja kumppanuutta. Luonnos sisältää tavoitteiden valossa perusteltavia rahoituksen korotuksia ja uusia valtionavustuksia, mutta ne ovat pieniä ja alkavat liian myöhään.

YK:n ympäristöjärjestö esittää, että valtioiden tulee käyttää 20 % määrärahoista kävelyn ja pyöräilyn infrastruktuuriin liikenneturvallisuuden parantamiseksi ja päästöjen vähentämiseksi. Vantaan kaupunki näkee, että tämän suuruusluokan tulisi olla lähtökohtana myös Suomen liikennejärjestelmän kehittämisessä. Suunnitelmassa esitetyt tasot eivät ilmennä valtion tahtotilaa tavoitteiden saavuttamiseen. Lisäksi on ongelmallista ja rahoituksen toteutumiselle epäuskottavaa, että päätös rahoituksen kasvattamisesta jätetään seuraaville hallituskausille.

Vantaan kaupunki edellyttää seuraavia muutoksia suunnitelmaan:

- Kehittämisinvestointien kokonaisrahoitustasoa tulee nostaa ja allokointia vahvistaa vaikutusten arvioinnin pohjalta kestävän liikkumisen edistämisen hyväksi MAL-kaupunkiseuduille sekä niiden välisiin raideyhteyksiin, jotta tavoitteisiin vastataan.
- Suunnitelman tulee sisältää selkeä näkymä siihen, kuinka liikenteen päästövähennykset toteutetaan ja miten tämä suunnitelma synkronoituu päästövähennystavoitteen kanssa. Lisäksi suunnitelman rahoitusratkaisujen tulee riittävästi tähän ohjata.
- Joukkoliikenteen tukea tulee nostaa jo vuodesta 2021 alkaen sekä lähivuosien vuosittaisilla erillisrahoituksilla varmistaa suoraan koronatilanteesta johtuvat lipputulomenetykset (200-300 milj. euroa vuodessa), jotta pystytään palautumaan koronasta ja edelleen kasvattamaan kestävien kulkumuotojen kulkutapaosuutta.
- Kävelyn ja pyöräilyn sekä liityntäpysäköinnin rahoitustasoa tulee nostaa esitettyä huomattavasti enemmän ja aikaisemmin.

3. Sisältääkö vuoteen 2050 ulottuva visio liikennejärjestelmän kehittämiseksi oikeat asiat?

Visio on hyvä kokonaisuus tavoitetilasta, johon kannattaa tietysin varauksin pyrkiä. Varsinkin visio turvallisesta ja päästöttömästä liikenteestä vaikuttaa mahdolliselta saavuttaa kehittyvän teknologian avulla 30 vuoden aikajänteellä. Turvallisuuden osalta aletaan olemaan sen verran pitkällä, että yhä harvemmat suuremmat investoinnit ovat enää selkeästi turvallisuushyödyillä perusteltavissa. Työtä riittää silti paikallisella tasolla.

Visiossa on hyvin kuvattu lähes kaikkien liikenteen osa-alueiden kehityksen yleisiä toivetoivoja. Yksi tiivistyvää kaupunkiseutua koskeva entistä merkittävämmän korostuva ilmiö on liikennemelu. Se ei automaattisesti poistu tekniikan kehittyessä, koska merkittävin osa melusta syntyy renkaista jo yli 50 km/h nopeuksissa. Vantaan kaupunki muistuttaa, että valtion tulisi pitää kiinni jo aiemmin sovitusta meluntorjuntatoimenpiteistä runkoverkolle. Meluntorjunnan toteutus on olennainen osa valtakunnallisen runkoväyläverkon toiminnallisuutta tiiviillä kaupunkiseuduilla erityisesti, kun nopeustason lasku ei valtakunnallista liikennettä palvelevilla väylillä tule kyseeseen.

4. Viekö toimenpideohjelma kokonaisuutena kehitystä vision suuntaan?

Vantaan kaupunki katsoo, että tavoitetilan saavuttamisesta tulisi pystyä priorisoimaan. Visio on hyvä kuvaus toivetilasta, mutta realismia on, että myöskään vuonna 2050 kaikkeen eivät rahoitus ja resurssit tule riittämään. Toimenpideohjelman rahoituskehys ei myöskään viittaa siihen suuntaan, että valintoja ei jouduttaisi jatkossakin tekemään. Kuntien osalta on vaikea nähdä, että rahoitustaso kansalliseen väylästään kasvaisi tulevina vuosina.

Visiossa tulisi tuoda esiin ja priorisoida, mitkä asiat ainakin pyritään turvaamaan jatkossa. Onko tärkeintä, että koko maassa voidaan taata jonkinlainen saavutettavuus vai tulisiko resursseja pyrkiä kohdentamaan kauaskatseisesti sinne, missä se tuottaa yhteiskunnalle pitkällä tähtäimellä eniten hyvinvointia. Riittävä saavutettavuus on hyvin suhteellinen käsite ja saavutettavuus tulee varmasti olemaan jatkossakin erilaista eri alueilla.

Suomen kokoinen maa voi erikoistua joihinkin tiettyihin kärkiin liikenteen palveluiden ja teknologian kehittämisessä. Kokonaisuudessaan johtajuuden tavoittelemisen ei ole realismia ilman suurimpia liikenne ja ICT-sektorin radikaaleja innovaatioita ja niiden varaan tuotettuja toimivia kuluttajatuotteita tuottavia toimijoita, joilla on mahdollisuudet miljardien tuotekehitykseen ja lisäksi suurimmat kotimaiset markkina-alueet. Suomessa suurimmat markkinat löytyvät pääkaupunkiseudulta, joten panostaminen sen alueella tapahtuvaan kehitykseen sopivissa keihäänkärkituotteissa voisi olla tehokkaampaa.

Vaikutusten arviointi

Onko vaikutusten arviointia täydennettävä viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain näkökulmasta?

Vantaan kaupunki katsoo, että vaikutusten arvioinnissa on käsitelty laajasti eri teemoja ja olennaiset osa-alueet, mutta samalla huomauttaa, että arviointi on tehty pitkälti asiantuntija-arvioina. Toimenpiteitä ei ole yksilöity eikä vaikutusten kohdistumisesta voi päätellä, mikä on vaikutus esimerkiksi Vantaan kaupunkiin. Arviointi kaipaasi tuekseen karttapohjaista ja yksityiskohtaisempaa esitystapaa, jotta sitä voisi objektiivisemmin kommentoida.

Arvioinnissa on todettu, että "Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma vähentää liikennemelua tukemalla kulkumuotosiirtymiä kestäviin kulkumuotoihin ja henkilöautoilun suoritteiden vähentymistä etenkin kaupunkiseuduilla. Jalan, pyörällä ja joukkoliikenteellä liikkumisen sekä uusien liikkumispalveluiden edellytykset parantuvat. Raideliikenteen hankkeet tukevat kulkumuotosiirtymiä kestäviin kulkumuotoihin, mutta toisaalta ne voivat paikoitellen lisätä tärinää aiheutuvaa haittaa." Tämä ei ole riittävä taso tutkia melun muodostumisen muutoksia, koska melu ei jakaudu tasaisesti, eikä pienet kulkumuotomuutokset vaikuta käytännössä havaittavasti melun määrään. Merkittävää sen sijaan ovat nopeustaso ja sijainti, koska runkoverkon osalta nopeustaso tullaan pitämään korkeana myös jatkossa. Runkoväylien

liikenteestä valtaosa on myös pidempimatkaista, jolloin kävely ja pyöräily eivät ole käytännössä mahdollisia kulkumuotoja.

Antaako vaikutusten arviointi riittävän hyvän kuvan suunnitelman vaikutuksista?

Vaikutusten arvioinnin pohjana olevat toimenpiteet on kuvattu vain yleisellä tasolla. Yksityiskohtaisten toimenpiteiden puuttuessa on vaikea hahmottaa kuinka vaikutukset tulevat Vantaan alueelle kohdistumaan. Suurimmat odotettavissa olevat systeemitason vaikutuksen syntyvät liikenteen verotuksen ja maksujen uudistuksesta ja myös fossiilittoman liikenteen tiekartan toimenpiteistä.

Fossiilittoman liikenteen tiekartassa linjataan, että "Pidemmällä aikavälillä liikenteen kaikki fossiiliset polttoaineet tulee korvata uusiutuvilla tai päästöttömillä polttoaineilla ja käyttövoimilla kuten sähköllä, biopolttoaineilla ja sähköpolttoaineilla. Tavoitteena on, että fossiilisten liikennepolttoaineiden myynti kotimaan liikenteeseen loppuu vuonna 2045."

Tällä hetkellä on vielä vaikea hahmottaa, mitkä eri polttoaineiden osuudet tulevat olemaan tai mikä liikkumisen käyttövoimien ja verotuksen vaikutus kustannuksiin ja myös ruuhkautumiseen eri alueilla tulee olemaan. Se on kuitenkin ratkaisevaa eri kulkumuotojen kilpailukyvyyn näkökulmasta. Nyt liikennejärjestelmäsuunnitelmaa on tehty ilman maantieteellisiä tarkasteluja ikään kuin kirjallisuusselvityksenä.

Yleistä

Miten valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnittelun prosessia (vuorovaikutus, viestintä ja vaikutusten arviointi mukaan lukien) tulisi kehittää?

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnittelun aloittaminen on tärkeä ja odotettu tapahtuma koko toimijakentälle. Matkan varrella opitaan aina prosessista ja myös sidosryhmien kiinnostus lopputulokseen kohti kasvaa. Nyt luonnosteltu suunnitelma on hyvä lähtökohta, joka pyrkii kokoamaan valtavan joukon erilaisia suunnitelmia, selvityksiä ja strategioita. Raportti itsessään selittää tehtäväkentän ja siihen liittyvät problematiikan laajuutta havainnollisesti.

Vantaan kaupunki näkee, että vuorovaikutuksellisen suunnittelun ja yhteen kytkennän MAL-prosessiin tulisi jatkossa olla selvempi. Valtion virastojen johdon, joka vastaa valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta, tulisi osallistua myös riittävässä määrin MAL-suunnitelmien laadintaan. Tämä toisi selkeyttä ja vahvistaisi suunnitelmatasojen kytkentää.

Vantaan kaupunki on kerännyt joukon ehdotuksia, joiden nähtäisiin parantavan lopputulosta:

1. Kehittämisinvestointien kokonaisrahoitustasoa tulee nostaa ja alokointia vahvistaa vaikutusten arvioinnin pohjalta kestävä liikumisen edistämisen hyväksi MAL-kaupunkiseuduille sekä niiden välisiin raideyhteyksiin, jotta tavoitteisiin vastataan.

2. Suunnitelman tulee sisältää selkeä näkymä siihen, kuinka liikenteen päästövähennykset toteutetaan ja miten tämä suunnitelma synkronoituu päästövähennystavoitteen kanssa. Lisäksi suunnitelman rahoitusratkaisujen tulee riittävästi tähän ohjata.
3. Joukkoliikenteen tukea tulee nostaa jo vuodesta 2021 alkaen sekä lähivuosien vuosittaisilla erillisrahoituksilla varmistaa suoraan koronatilanteesta johtuvat lipputulomenetykset (200-300 milj. euroa vuodessa), jotta pystytään palautumaan koronasta ja edelleen kasvattamaan kestävien kulkumuotojen kulkutapaosuutta.
4. Kävelyn ja pyöräilyn sekä liityntäpysäköinnin rahoitustasoa tulee nostaa esitettyä huomattavasti enemmän ja aikaisemmin.
5. Kuntien toteutuneet rahoituspanokset ja muuttuva rahoitusympäristö tulee tunnistaa periaatteiden pohjalta.
6. Yhteisrahoitusmallia tulee vielä työstää MAL-kaupunkiseutujen kanssa, koska hankkeiden rahoitukseen osallistuvat kaupungit ovat avainasemassa. MAL-prosessia tulee hyödyntää tarkempien periaatteiden valmistelussa.
7. Suuria epävarmuuksia sisältävien teemojen osalta ei tule tehdä pitkäjänteisiä linjauksia vaan jatkaa, täydentää ja päivittää VLJS-suunnittelua yhteen sovittaen MAL-suunnittelu- ja sopimusprosessiin. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman suhdetta MAL-sopimuksiin onkin kokonaisuutena vielä selkeytettävä.
8. Liikennejärjestelmäsuunnitelmaan tulee kirjata selkeästi, kuinka Fossiilittoman liikenteen tiekartta, Liikenteen verot ja maksut -työ sekä hankeyhtiöiden suuret raidehankkeet vaikuttavat liikennejärjestelmän kokonaisuuteen ja liikennejärjestelmäsuunnitelman sisältöön, sekä niiden aiheuttamat epävarmuudet ja jatkotarkastelutarpeet. Fossiilittoman liikenteen tiekartan vaiheistetun päätöksenteon konkretisoituessa tulee tarkistaa liikennejärjestelmäsuunnitelman kirjaukset ja linjaukset, jotta se on linjassa mm. mahdollisen polttoaineen kansallisen päästökaupan kanssa.
9. Suunnittelu- ja investointiohjelman laadinnassa tulee käydä neuvotteluja yhteishankkeita rahoittavien kaupunkiseutujen kanssa ja tarkastella epäselviä hankkeita tarkemmin seudullisissa MAL-prosesseissa. Muutoinkin valtakunnalliseen suunnitelmaan liittyvän ohjelman laadinnassa tulee noudattaa SOVA-lain osallisuuden henkeä.
10. Strategisen tilannekuvan muodostamisessa tulee varmistaa, että prosessissa ovat mukana riittävät ja ajantasaiset näkökulmat.
11. Liikennehallinnon tulee osallistua aktiivisesti kaupunkiseutujen Ij-suunnitteluun.
12. Valtion liikennehallinnon yksiaanisyyttä tulee vahvistaa.

Lausuntopyyntö

21.01.2021

LVM/1354/01/2019

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma vuosille 2021–2032 – Suunnitelmaluonnos ja vaikutusten arviointi

Johdanto

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää lausuntoja luonnoksesta valtakunnalliseksi liikennejärjestelmäsuunnitelmaksi vuosille 2021-2032 sekä sen vaikutusten arvioinnista, johon sisältyy viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005) mukainen ympäristöarviointi.

Tausta

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma vuosille 2021-2032 on strateginen suunnitelma liikennejärjestelmän kehittämisestä. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatiminen perustuu maanteistä ja liikennejärjestelmästä annettuun lakiin. Suunnitelmassa käsitellään kaikki liikennemuodot, henkilö- ja tavaraliikenne, liikenneverkot, palvelut ja liikennejärjestelmän tukitoimet. Suunnitelmaa valmistellaan parlamentaarisesti ja vuorovaikutteisesti sidosryhmien kanssa. Valtioneuvoston on tarkoitus antaa valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma vuosille 2021-2032 selontekona eduskunnalle keväällä 2021. Eduskuntakäsittelyn jälkeen valtioneuvosto päättää suunnitelmasta.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelu luo yhteistä tilannekuvaa liikennejärjestelmän kehittämistarpeista ja ratkaisuista ja kokoaa yhteen valtion ja kuntien toimenpiteet liikennejärjestelmä kehittämiseksi. Suunnitelmassa esitetään visio liikennejärjestelmän kehittämisestä vuoteen 2050, liikennejärjestelmän nykytilaa ja toimintaympäristön muutoksia koskeva arvio, valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteet ja niitä tarkentavat strategiset linjaukset sekä toimenpideohjelma tavoitteiden saavuttamiseksi. Lisäksi suunnitelmaan sisältyy valtion rahoitusohjelma. Suunnitelmaluonnos on laadittu vuosien 2021-2024 osalta julkisen talouden suunnitelman asettamassa taloudellisessa raamissa, kuten laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä edellyttää. Vuosien 2025-2032 osalta suunnitelmaluonnos on laadittu parlamentaarisen ohjausryhmän linjaaman taloudellisen raamin mukaisesti. Suunnitelmaluonnoksessa ei ole huomioitu vuoden 2020 seitsemättä lisätalousarviota eikä hallituksen esitystä vuoden 2021 talousarvion täydentämisestä. Niiden edellyttämät korjaukset tehdään lausuntokierroksen jälkeen.

Suunnitelmaluonnoksesta on laadittu viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain mukainen ympäristövaikutusten arviointi, kuten laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä edellyttää. Ympäristöarvioinnin lisäksi on arvioitu, miten suunnitelmaluonnos vastaa suunnitelmalle asetettuihin tavoitteisiin. Vaikutusten arviointi on tärkeä osa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelua. Sen tavoitteena on edistää tietoon pohjautuvaa päätöksentekoa.

Lausuntokierroksella saatu palaute huomioidaan valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman viimeistelyssä ennen päätöksentekoa ja vaikutusten arvioinnissa

Vastausohjeet vastaanottajille

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää lausuntoja ensisijaisesti Lausuntopalvelun kautta, www.lausuntopalvelu.fi. Lausunnon voi toimittaa myös liikenne- ja viestintäministeriön kirjaamoon osoitteella kirjaamo@lvm.fi tai osoitteeseen liikenne- ja viestintäministeriö, PL 31, 00023 Valtioneuvosto. Suoraan liikenne- ja viestintäministeriölle tulevissa lausunnoissa pyydetään mainitsemaan tunnus VN/7835/2019.

Lausuntopyyntö on avoin kaikille.

Aikataulu

Lausunnot pyydetään 23. helmikuuta 2021 mennessä.

Valmistelijat

Kaisa Kuukasjärvi
Neuvotteleva virkamies
+358 295 342 030
etunimi.sukunimi@lvm.fi

Hanna Perälä
Liikenneneuvos
+358 295 342 007
etunimi.sukunimi@lvm.fi

Maria Torttila
Erityisasiantuntija
+358 295 342 237
etunimi.sukunimi@lvm.fi

Tuire Valkonen (vaikutusten arviointi)
Erityisasiantuntija
+358 295 342 047
etunimi.sukunimi@lvm.fi

Linkit

<https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM018:00/2019> - Valtakunnallinen liikennejärjestelmä hankeikkunassa.

Liitteet:

[Liikenne12 Suunnitelmaluonnos FI.pdf](#)
[Liikenne12 Suunnitelmaluonnos sv.pdf](#)
[Liikenne12 Vaikutusten arviointi.pdf](#)
[Liikenne 12 vaikutusten arviointi tiivistelmä SV.pdf](#)
[Liikenne 12_suunnitelmaluonnos kalvosarja fi.pdf](#)
[Liikenne 12_suunnitelmaluonnos kalvosarja sv.pdf](#)
[Liikenne12 vaikutusten arviointi kalvosarja fi.pdf](#)
[Liikenne 12 vaikutusten arviointi kalvosarja sv.pdf](#)

Jakelu:

Aalto yliopisto
ABB Oy Finland
Ahvenanmaan maakunnan hallitus / Ålands landskapsregering
Airpro Oy
Aivoliitto ry
Aivovammaliitto ry
Akava
ANS Finland
Arctia
Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA
Autismi- ja aspergerliitto ry
Auto- ja kuljetusalan työntekijäliitto
Autoalan Keskusliitto AKL ry
Autoliikenteen työnantajaliitto ry
Autoliitto ry
Beweship Oy Ab
Brahea-keskus/Merenkulkualan koulutus- ja tutkimuskeskus
Business Finland Oy
Cargotec
CGI Suomi oy
CHS Group
Cinia
DB Core
DB Schenker
Destia

DHL Freight (Finland) Oy
DNA
Dodo ry
Eckerö Linea Oy Ab
Elinkeinoelämän keskusliitto
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Elintarviketeollisuusliitto ry
Elisa
Eläkeliitto
Energiateollisuus ry
Energiateollisuus ry
Enter ry
Epilepsialiitto ry
Espoo
Espoo
Etelä-Karjalan liitto
Etelä-Karjalan liitto
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Etelä-Pohjanmaan kauppakamari
Etelä-Pohjanmaan liitto
Etelä-Pohjanmaan Liitto
Etelä-Savon ELY-keskus
Etelä-Savon kauppakamari
Etelä-Savon maakuntaliitto
Etelä-Savon maakuntaliitto
ETLA
FDUV rf Vaasan konttorin yhteystieto
Fenniarail
Finanssiala ry
Finavia Oyj
Finest Bay Area Development Oy
Finlands Svenska Handikappförbund
Finlands öar rf – Suomen saaret ry (FÖSS)
Finnair
Finnet-liitto
Finnlines Oyj
Finnpilot Pilotage Oy
Finrail
Foreca
Forum Virium
Förbundet De Utvecklingsstördas Väl rf (FDUV rf)
Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf
Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf
Greenpeace
HaminaKotka Satama Oy
Hangon satama - Hangö Hamn Oy Ab
Harvinaiset
Helsingin Satama Oy
Helsingin seudun kauppakamari
Helsingin Seudun Liikenne HSL
Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY

Helsingin Taksipalvelu Oy
Helsingin yliopisto
Helsingin-Uudenmaan taksit Oy
Helsinki
Helsinki
Helsinki
Hengityslaitetilat ry
Hengitysliitto
Heta-Liitto ry
HKL
HKScan Finland Oy
HSL
HSL
Huoltovarmuuskeskus
Hyvinkää
Hämeen ELY-keskus
Hämeen kauppakamari
Hämeen liitto
Hämeen liitto
Hämeenlinna
Ilmansuojeluyhdistys ry
Ilmatieteen laitos
Imatra
Inex partners
Infra ry
INFRA ry
Invalidiliitto ry
ITM Finland
ITS Finland ry
Itä-Suomen yliopisto
J.Vainion Liikenne Oy
Jaatinen-vammaisperheiden monitoimikeskus ry
Jetpak Finland Oy
Joensuu
Jyväskylä
Jyväskylä
Jyväskylän yliopisto
Järvenpää
Järvi-Suomen Uittoyhdistys
Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Kainuun ELY-keskus
Kainuun liitto
Kainuun liitto
Kajaani
Kajon Oy
Kaupan liitto ry
Kaupunkipoliittinen työryhmä
Kehitysvammaisten Tukiliitto ry
Kehitysvammaliitto ry
Kehyskuntaverkosto
Kemi

Kemianteollisuus ry
Kemin Satama Oy
Keski-Pohjanmaan liitto
Keski-Pohjanmaan liitto
Keski-Suomen ELY-keskus
Keski-Suomen kauppakamari
Keski-Suomen liitto
Keski-Suomen liitto
Kesko
Keskuskauppakamari
Keskuskauppakamari
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Kokkola
Kokkolan Satama Oy
Kone Oyj
Kotka
Kouvola
Kouvola Cargo Handling Oy
Kouvola Innovation
KT (kuntatyöntajat)
Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry
Kuntaliitto
Kuntalogistiikka
Kuopio
Kuopio
Kuopion alueen kauppakamari
Kuopion alueen kauppakamari, toimitusjohtaja
Kuortti Logistics Oy
Kuuloliitto ry
KUUMA-seutu
Kuurojen Liitto ry
Kymenlaakson kauppakamari
Kymenlaakson liitto
Kymenlaakson liitto
Kynnys ry
Kyyti Group
Lahden kaupunki
Lahti
Langh Ship Oy
Lapin ELY-keskus
Lapin kauppakamari
Lapin liitto
Lapin liitto
Lapin yliopisto
Lappeenrannan yliopisto
Lappeenranta
Lentotulli
Lidl Suomi
Lihastautiliitto ry
Liikennesuunnittelun Seura ry
Liikenneturva

Liikennevakuutuskeskus
Liikenneympäristöyhdistys
Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES
Linea Konsultit Oy
Linja-autoliitto
Linja-autoliitto ry
Linkker
Logistiikkayritysten Liitto ry
Logistiikkayritysten Liitto ry
Lohja
Luonnonsuojeluliitto
Luotsiliitto - Lotsförbundet ry
Lähitaksi
Länsi-Uudenmaan kauppakamari
Maa- ja metsätalousministeriö
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK
Maanmittauslaitos
MaaS Global
Maaseutupolitiikan neuvosto
Mara ry
Matkahuolto
Matkailu- ja ravintolapalvelut ry
Me itse ry
Meritaito
Meriteollisuus ry
Meriturvallisuuden ja -liikenteen tutkimuskeskus
Metropolia Ammattikorkeakoulu
Metso
Metsägroup
Metsähallitus
Metsäteollisuus ry
Metsäteollisuus ry
Mielenterveyden Keskusliitto ry
Mikkeli
Motiva
MTK ry
Muistiliitto
Naantalin Satama Oy
NCC Suomi Oy
Neste
Neuroliitto ry
North European Logistics Institute
Nurminen Logistics
Näkövammaisten Keskusliitto ry
Onnibus
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Oulu
Oulu
Oulun kauppakamari
Oulun kaupunki
Oulun Satama Oy

Oulun yliopisto
Outokumpu Oyj
Oy Finnshipping Ltd
Oy Kaskisten Satama - Kaskö Hamn Ab
Pellervon taloustutkimus PTT
Perille Mobility Services Oy
Pietarsaaren Satama Oy
Pirkanmaan ELY-keskus
Pirkanmaan liitto
Pirkanmaan liitto
Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjanmaan kauppakamari
Pohjanmaan liitto
Pohjanmaan liitto
Pohjois-Karjalan ELY-keskus
Pohjois-Karjalan kauppakamari
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjois-Pohjanmaan liitto
Pohjois-Pohjanmaan liitto
Pohjois-Savon ELY-keskus
Pohjois-Savon liitto
Pohjois-Savon liitto
Pori
Porin Satama Oy
Porvoo
Posti
PostNord Oy
Psoriasisliitto ry
Puolustusministeriö
Puolustusvoimat
Pyöräilykuntien verkosto ry
Pyöräliitto
Päijät-Hämeen liitto
Päijät-Hämeen liitto
Raahen Satama Oy
Raaseporin kaupunki
Rakennusalan suhdanneryhmä
Rakennusteollisuus
Rakennusteollisuus RT ry
Rakennustietosäätiö RTS rs
RAKLI ry
Ramboll Finland Oy
Rauma
Rauman kauppakamari
Rauman Satama Oy
Rautaruukki
Riihimäki
Riihimäki-Hyvinkään kauppakamari
Riihimäki-Hyvinkään Kauppakamari

Rovaniemi
Ruokavirasto
Saamelaiskäräjät
Saaristoasiain neuvottelukunta
Sahateollisuus ry
SAK
Salo
SAMS-Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf
Satakunnan ELY-keskus
Satakunnan kauppakamari
Satakuntaliitto
Satakuntaliitto
Satamaoperaattorit ry
Savonlinna
Seinäjoki
Selkäydinvammaiset Akson ry
Senaatin Asema-alueet Oy
Senaatti-kiinteistöt
Seutukaupunkiverkosto
Sipoon kunta
Sisäministeriö
Sitra
SKAL ry
Skanska
SKOL ry
Sosiaali- ja terveysministeriö
Sotainvalidien Veljesliitto ry
SRV
Storaenso
STTK
Suomen CP-liitto ry
Suomen Diabetesliitto
Suomen Huolinta- ja Logistiikkaliitto ry
Suomen Huolinta- ja Logistiikkaliitto ry (SHLL)
Suomen Huolintaliikkeiden Tuki ry
Suomen Kaukokiito Oy
Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry
Suomen Kuurosokeat ry
Suomen Laivameklariliitto
Suomen Lauttaliikenne Oy
Suomen Liikenneliitto SuLi ry
Suomen Liikkumisoperaattori Oy
Suomen Matkustajalaivayhdistys
Suomen Merimies-Unioni SMU ry
Suomen Metsäkeskus
Suomen Osto- ja Logistiikkayhdistys, LOGY ry
Suomen Paikallisliikenneliitto ry
Suomen Palvelutaksit ry
Suomen Polioliitto ry
Suomen Reumaliitto ry
Suomen Satamaliitto

Suomen Satamaliitto
Suomen senioriliike - Arvokkaan vanhenemisen puolesta ry
Suomen Sokeri Oy
Suomen Taksidata Oy
Suomen Taksiliitto ry
Suomen Taksiliitto ry
Suomen Tieyhdistys ry
Suomen Varustamot ry
Suomen Vesitiet ry
Suomen ympäristökeskus SYKE
Svenska handelshögskolan
Taksi Helsinki
Taksiliiton Yrityspalvelu Oy
Tampere
Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampereen kauppakamari
Tampereen kaupunki
Tampereen kaupunki
Tampereen kaupunkiseutu
Tampereen kaupunkiseutu
Tampereen kaupunkiseutu
Tampereen yliopisto
Tampereen yliopiston Liikenteen tutkimuskeskus Verne
Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry
TATU ry
Tekninen kauppa
Teknologiateollisuus
Teknologiateollisuus ry
Telia
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)
Tieke
Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto
Tilastokeskus
TMFG (Traffic Management Finland)
Tornion kaupunki / Meri-Lapin TVV
Tradeka
Tulevaisuuden tutkimuksen seura ry
Tulli
Turku
Turku
Turun kauppakamari
Turun kaupunki
Turun Satama Oy
Turun yliopisto
Tuup Oy
Työ- ja elinkeinoministeriö
Työtehoseura
Uber
UKK-instituutti
Ulkoministeriö
UPM

Uudenmaan ELY-keskus
Uudenmaan liitto
Uudenmaan liitto
Vaasan kaupunki
Vaasan Oy
Vaasan yliopisto
Valio
Valtakunnalliset eläkeläisjärjestöt VENK ry
Valtion liikuntaneuvosto
Valtiovarainministeriö
Vammaisfoorumi
Vammaisneuvosto
Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto Valli ry
Vanhustyön keskusliitto
Vantaa
Vantaa
Varsinais-Suomen ELY-keskus
Varsinais-Suomen liitto
Varsinais-Suomen liitto
Veolia Transdev Oy
VR Yhtymä Oy
WSP Finland Oy
VTS Finland
VTT
WWF
Wärtsilä
Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto
Yhdyskuntasuunnittelun seura YSS ry
Yhteinen toimialaliitto YTL
YIT Oyj
Ympäristöministeriö
YVA ry
Åbo Akademi

Suunnitelmaluonnos

Mitkä ovat tärkeimmät toimenpiteet suunnitelman tavoitteiden saavuttamiseksi?

Onko toimenpiteiden rahoitus kokonaisuutena oikein suunnattu taloudellisen raamin sisällä?

- Liikenneverkko ja solmukohdat
- Henkilö- ja tavaraliikenteen palvelut
- Liikennejärjestelmän tukitoimet
- Muut toimenpiteet

Sisältääkö vuoteen 2050 ulottuva visio liikennejärjestelmän kehittämiseksi oikeat asiat?

Viekö toimenpideohjelma kokonaisuutena kehitystä vision suuntaan?

Vaikutusten arviointi

Onko vaikutusten arviointia täydennettävä viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain näkökulmasta?

Antaako vaikutusten arviointi riittävän hyvän kuvan suunnitelman vaikutuksista?

Yleistä

Miten valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnittelun prosessia (vuorovaikutus, viestintä ja vaikutusten arviointi mukaan lukien) tulisi kehittää?

Kievari Timo
LVM

Torttila Maria

21 § Lausunto HSY-kuntayhtymän hallitukselle Kestävän kaupunkielämän ohjelman luonnoksesta

VD/10567/00.04.03/2020

HP/EP/LS

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän hallitus on pyytänyt Vantaan kaupungilta lausuntoa Kestävän kaupunkielämän ohjelman luonnoksesta. Lausuntoa on pyydetty 15.2.2021 mennessä. Kestävän kaupunkielämän ohjelmaluonnos on tehty laajassa seudullisessa yhteistyössä ja sen muodostamisessa on pyritty huomioimaan kaupunkien omat ohjelmat sekä valtakunnalliset ja kansainväliset sopimukset ja linjaukset.

Kaupunginhallitus 8.2.2021 § 21

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään antaa seuraava Vantaan kaupungin lausunto Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän hallitukselle:

”Vantaan kaupungin ympäristö- ja ilmastotyötä ohjaa resurssiviisauden tiekartta, jossa on määritelty Vantaan tavoite olla hiilineutraali kaupunki vuonna 2030. Vantaan kaupunki katsoo, että HSY:n Kestävän kaupunkielämän ohjelmassa on huomioitu Vantaan resurssiviisauden tiekartan suuntaviivat ja ohjelma tukee hyvin hiilineutraalisuuden ja resurssiviisauden tavoitteita ja painopisteitä.

Vantaan kaupunki haluaa tuoda esiin muutamia huomioita, joita toivotaan edistettävän Kestävän kaupunkielämän ohjelman jatkotyöstössä. Vantaan kaupunki pitää tärkeänä, että ohjelmassa näkyisi paremmin HSY:n keskeisimpien vastualueiden toimet, joiden kautta HSY edesauttaa koko seudun hiilineutraalisuustavoitteiden toteutumista. Tällöin keskiöön nousevat jätehuolto ja jätevedenkäsittely, ilmansuojelu, Ilmastoinfon toiminta sekä pääkaupunkiseudun yhteinen päästölaskenta, joiden eteenpäinviemiseksi HSY:n tulisi erityisesti osoittaa kehittämistoimia ja resursseja. Lisäksi Vantaan kaupunki kokee HSY:n tärkeänä seudullisen yhteistyön edistäjätahona. HSY:n rooli hankekoordinaattorina ja hankkeiden alullepanijana on kaupungeissa tunnettu ja arvostettu.

HSY:n kaupungeille vuosittain tekemän päästölaskennan kehittäminen on kaupunkien ilmastotyön seurannan kannalta keskeistä. Laskennan kehittämisen tarpeet liittyvät etenkin nopeampaan tiedon tuottamiseen, vertailukelpoisuuden edistämiseen ja tarkemman sektorikohtaisen tiedon erittelyyn. Myös kulutusperäisten päästöjen laskennan kehittäminen on keskeistä, mikä onkin tuotu hyvin esiin ohjelmaluonnoksessa. Lisäksi kaupunkien alueellisten hiilinielujen arviointi ja kytkeminen päästölaskentaan on tärkeää ja tämä on jo HSY:n ja kaupunkien yhteistyöllä käynnistynyt.

Uusi kansallinen hankintastrategia konkreettisine toimenpiteineen kannattaisi sisällyttää ohjelmaan kappaleeseen kolme. Hankintoihin liittyen julkisissa ruokapalveluhankinnoissa on tukeuduttava valtakunnallisiin ravitsemussuosituksiin, joten HSY voisi pyrkiä vaikuttamaan ravitsemussuositusten päivittämiseen kestävyysnäkökulmasta, jotta kaupunkien strategisten tavoitteiden saavuttaminen ja planetaariseen ruokavalioon siirtyminen olisi mahdollista.

Ohjelmaluonnoksessa todetaan, että toimenpiteiden vastuutus ja konkretisointi tapahtuu vasta ohjelman hyväksynnän jälkeen. Vantaan kaupunki katsoo, että selkeä vastuutus ja työnjako tulisi sopia jo ohjelmantyyntä tässä vaiheessa, jotta jatkossa välttyttäisiin mahdolliselta päällekkäiseltä raportoinnilta.

Lisäksi vastuista sopiminen myöhemmin saattaa edellyttää uutta lausuntokierrosta ja hallinnollista päätöstä. Vastuutuksen ja työnjaon yhteydessä tulisi Kestävän kaupunkiohjelman toimenpiteistä karsia ne toimenpiteet, joita kaupunki jo oman ohjelmatyönsä kautta toteuttaa.”

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; ote Helsingin seudun ympäristöpalvelut -
kuntayhtymälle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

ympäristösuunnittelija Marja Vuorinen, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Jakelussa mainituille

Lausuntopyyntö
14.12.2020

1277/00.01.013.0132/2020

Lausuntopyyntö koskien Kestävän kaupunkielämän ohjelman luonnosta

Pääkaupunkiseudun kaupungit ovat kaupunkistrategioissaan sitoutuneet kunnianhimoisiin ilmastotavoitteisiin. Helsingin ja Kauniaisten tavoite hiilineutraaliudelle on vuosi 2035, Espoon ja Vantaan jo vuonna 2030. Myös HSY on asettanut oman toimintansa osalta tavoitteekseen hiilineutraaliuden vuoteen 2030 mennessä.

HSY:n hallitus on hyväksynyt 12.10.2018 HSY:n strategian vuosille 2019-2025. Siinä visiona on ”Yhdessä teemme maailman kestävimmän kaupunkiseudun”. Strategian yhtenä mahdollistajapäämääränä on tiedolla vaikuttaminen. Tiedolla vaikuttamisen ohjelman tavoitteena on ”Tuotetaan tietoa kuntien käyttöön ja tehdään aktiivista yhteistyötä. Osallistutaan seudullisten ohjelmien valmisteluun (ilmasto, kiertotalous)”. Tämän pohjalta HSY:n hallitus päätti 16.11.2018 hyväksyä Kestävän kaupunkielämän ohjelman valmistelun käynnistämisen. Ohjelmatyötä on koordinoanut HSY:n ilmastoyksikkö.

Ohjelmaa valmisteltiin vuonna 2019, jolloin järjestettiin viisi sidosryhmätyöpajaa. Työpajoihin kutsuttiin laajasti asiantuntijoita kaupungeista, tutkimuslaitoksista, järjestöistä ja kestävyysteemojen parissa toimivista yrityksistä ja niissä koottiin ehdotuksia ohjelman tavoitteista ja toimenpiteistä. Ohjelmatekstiä työstettiin alkuvuonna 2020, jolloin konsultoitiin HSY:n eri toimialojen asiantuntijoita. Ohjelmaluonnos valmistui lokakuussa, ja se julkistettiin avointa vuorovaikutusta varten. Luonnos lähetettiin yli 300:lle ohjelmatyöhön osallistuneelle tai ohjelman teemojen kannalta tärkeäksi tunnistetulle asiantuntijalle kommentoitavaksi. Palautetta antoi yli 70 henkilöä. Samaan aikaan käynnistettiin Kestävän kaupunkielämän asukaskysely, jolla kartoitettiin asukkaiden näkemyksiä ohjelman toimenpide-ehdotuksia kohtaan. Kyselyyn vastasi 618 henkilöä. Ohjelmaluonnosta on tarkennettu asiantuntija- ja asukaspalutteen perusteella.

Kestävän kaupunkielämän ohjelma on laaja seudullinen ohjelma, jossa teemoina ovat ilmastomuutoksen hillintä, sopeutuminen lämpenevään ilmastoon sekä kiertotalouden edistäminen. Se vastaa Pääkaupunkiseudun ilmastostrategian tavoitteiden tarkastelussa tehtyyn huomioon, että materiaalitehokkuus tulee ottaa seudun ilmastotyössä paremmin esille ja siinä esitetään uusia toimenpiteitä ilmastomuutokseen sopeutumiselle, kun vuosille 2012-2020 laadittujen Pääkaupunkiseudun ilmastomuutokseen sopeutumisen strategian toimenpidelinjausten seuranta päättyy.

Ohjelmassa ei ole mukana energiantuotantoon eikä liikenteeseen liittyviä toimenpiteitä, sillä näitä koskevia ilmastotavoitteita toteutetaan muuta kautta (energialaitosten omat ohjelmat, MAL-suunnittelu). Kestävän kaupunkielämän ohjelma tukee pääkaupunkiseudun kaupunkien ilmasto- ja kiertotaloustavoitteiden toteutumista, ja tuo kaupunkiseudun kestävyystarkasteluun uuden ulottuvuuden: kulutusperäisten päästöjen arvioinnin ja niihin vaikuttamisen.

HSY laskee vuosittain jäsenkaupunkiensä tuotantoperäiset kasvihuonekaasupäästöt. Laskentatapa noudattaa kansainvälistä Global Protocol for Community-Scale Greenhouse Gas Emissions Inventories (GPC) -standardia ja keskittyy kaupunkialueen sisäpuolella tapahtuvien toimintojen energiankulutukseen ja siitä aiheutuviin kasvihuonekaasupäästöihin. Nämä ilmastopäästöt ovat tarkastelussa myös kaupunkien hiilineutraaliustavoitteiden toteutumisessa. Laskennassa ei huomioida asukkaiden aiheuttamia välillisiä päästöjä, jotka tulevat esimerkiksi rakennustuotteiden ja kulutushyödykkeiden valmistuksesta, ruoantuotannosta ja matkailusta. Nämä niin sanotut kulutusperäiset päästöt muodostavat noin puolet suomalaisten kokonaishiilijalanjäljestä, mutta tietoa niistä on tuotettu toistaiseksi vähän.

Kestävän kaupunkielämän ohjelmassa ehdotetaan näiden kuluttamisen välillisten päästöjen arvioinnin käynnistämistä pääkaupunkiseudulla. Ohjelmassa ehdotetaan myös toimenpiteitä, joilla kulutuksesta johtuvia päästöjä voidaan alentaa erityisesti kiertotalouden keinoja edistämällä.

Kestävän kaupunkielämän ohjelmassa esitetään myös ilmastokestävään kaupunkisuunnitteluun sekä kiertotalouden ja muuttuvat sääolosuhteet huomioivaan rakentamiseen liittyviä toimenpiteitä. Näiden toimenpiteiden muotoilussa on hyödynnetty muun muassa laajojen EU-rahoitteisten hankkeiden (SMART-MR ja CIRCult) tuloksia.

Kestävän kaupunkielämän ohjelmassa esitetään toimenpiteitä, joiden toteuttaminen edellyttää seudullista yhteistyötä. Ohjelman toimenpiteiden toteuttamiselle sovitaan vastuutahot ja luodaan avoin seurantajärjestelmä sen hyväksymisen jälkeen. HSY tulee toimimaan toimenpiteitä käynnistävänä ja seuraavana tahona, mutta monet toimenpiteet voivat käynnistyä myös ilman HSY:n osallistumista. Toimenpiteiden hankkeistamisessa voidaan hyödyntää sekä kansallisia että Euroopan Unionin rahoituskanavia. Monet ohjelman toimenpiteet sopivat koronapandemian johdosta myönnettäviin kestävän elvytyksen hankkeiden rahoitushakuihin.

<https://julkaisu.hsy.fi/kestavan-kaupunkielaman-ohjelma-luonnos.html>

HSY:n hallitus merkitsi kokouksessaan 11.12.2020 Kestävän kaupunkielämän ohjelman luonnoksen tiedoksi ja päätti pyytää Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupunkeja antamaan 15.2.2021 mennessä ohjelmaluonnoksesta lausuntonsa.

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä

Raimo Inkinen
toimitusjohtaja

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu

Liitteet Kestävän kaupunkielämän ohjelman luonnos

Jakelu Helsingin kaupunki
Espoon Kaupunki
Kauniaisten kaupunki
Vantaan kaupunki

Tiedoksi HSY:n kirjaamo

PL 100, 00066 HSY, Puh. 09 1561 2110, Y-2274241-9, www.hsy.fi

Samkommunen Helsingforsregionens miljötjänster

PB 100, 00066 HSY, Tfn 09 1561 2110, FO-2274241-9, www.hsy.fi

Kestävän kaupunkielämän ohjelma

Luonnos HSY:n hallitukselle 11.12.2020

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä
Samkommunen Helsingforsregionens miljötjänster
Helsinki Region Environmental Services Authority

Kestävän kaupunkielämän ohjelma toteuttaa osaltaan HSY:n strategian kunnianhimoista visiota "Yhdessä teemme maailman kestävimmän kaupunkiseudun". Ohjelman tarkoituksena on tukea pääkaupunkiseudun kaupunkien ilmastotavoitteiden toteutumista sekä hillinnän että sopeutumisen osalta, tuoda kulutuksesta aiheutuvat päästöt ja niiden vähentäminen näkyvämmiin mukaan kaupunkiseudun kestävä kehityksen työhön, ja vauhdittaa siirtymistä kiertotalouden periaatteiden mukaisiin ratkaisuihin. Ohjelmaluonnoksessa ehdotetaan toimenpiteitä, jotka voidaan toteuttaa seudullisessa yhteistyössä julkisten organisaatioiden, yritysten, tutkimuslaitosten ja asukkaiden kanssa seuraavan kymmenen vuoden aikana.

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä
PL 100
00066 HSY
puhelin 09 156 11
faksi 09 1561 2011
www.hsy.fi

Lisätietoja:
Maaria Parry
maaria.parry@hsy.fi

Kuvat: HSY (/valokuvaaja)

Sisällysluettelo

- 1 Johdanto
 - 1.1 Kestävän kaupunkielämän ohjelman taustaa
 - 1.2 Kiertotalous vauhdittaa kestävyystavoitteita
 - 1.3 Ilmastokestävyys osana kestävää kaupunkielämää
- 2 Kestävän kaupunkielämän ohjelman painopisteet ja tavoitteet
 - 2.1 HSY:n ja ohjelman rooli pääkaupunkiseudulla
 - 2.2 Valitut painopisteet ja toimenpiteet
 - 2.3 Koronaviruksen ja kestävä elvytyksen vaikutukset ohjelmatyöhön
- 3 Kestävämpää kulutusta tietoa lisäämällä ja palveluja parantamalla
 - 3.1 Selvitetään ja jaetaan seudullista tietoa kulutuskäyttäytymisestä ja kulutuksen päästöistä
 - 3.2 Parannetaan kestäviä palveluja ja niiden valikoimaa seudulla
 - 3.3 Vaikutetaan kuluttajien valintoihin
 - 3.4 Vauhditetaan kestäviä julkisia hankintoja
- 4 Syödään paremmin, vältetään hävikkiä
 - 4.1 Kestävämpiä ruokavalintoja
 - 4.2 Vähennetään ruokahävikkiä
 - 4.3 Kehitetään pääkaupunkiseudun ruokajärjestelmää
- 5 Mahdollistetaan kiertotaloutta innovatiivisen jäte- ja vesihuollon keinoin
 - 5.1 Kannustetaan tehokkaaseen yhdyskuntajätteen lajitteluun
 - 5.2 Hyvä paha muovi – muovin paikka vähähiilisessä kiertotaloudessa
 - 5.3 Ravinne- ja hiilen kiertoa mahdollistamassa - biomassat ja lietteet
 - 5.4 Energiatehokasta ja kiertotalouden mukaista vesihuoltoa
 - 5.5 Kiertotalous- ja teollisuuskeskukset kestävien ratkaisujen kiihdyttämöinä
 - 5.6 Mitä et voi mitata, sitä et voi johtaa – seudulliset kiertotalousindikaattorit
- 6 Suunnitellaan hiilineutraali ja terveellinen kaupunki
 - 6.1 Osaamisen jakaminen hiilineutraalien alueiden kehittämisessä – seuraava askel seudullisessa yhteistyössä
 - 6.2 Vastataan ilmastoviisaan kaupunkisuunnittelun uusiin tietotarpeisiin
 - 6.3 Rakennettu ympäristö sopeutuu ilmastonmuutoksen vaikutuksiin
- 7 Rakentamisen kiertotaloustoimet ulottuvat maamassoista ja viherrakentamisesta talonrakentamiseen
 - 7.1 Kestävää rakentamista seuraa energia- ja materiaalitehokas rakennuksen käyttö
 - 7.2 Seudullisen yhteistyön voimaa maa- ja infrarakentamisessa
 - 7.3 Viherrakenteella viihtyisyyttä ja monia muita hyötyjä
- 8 Edistetään asukkaiden hyvinvointia muuttuvassa ilmastossa
- 9 Kestävän kaupunkielämän ohjelman valmistelu
 - 9.1 Kestävän kaupunkielämän ohjelman työpajat
 - 9.2 Ohjelmaluonnoksen palaute syksyllä 2020
- 10 Kestävän kaupunkielämän ohjelman toteuttaminen ja seuranta
- 11 Lähdeluettelo
- 12 Liite 1

1 Johdanto

Kuva 1. Kaupunkielämää Helsingin Vallilassa. Kuva: HSY/ Suvi-Tuuli Kankaanpää.

Kaupunkien rooli ilmastokriisin ratkaisussa on merkittävä. Euroopan unionin alueella 75 prosenttia ihmisistä asuu kaupunkiseuduilla (The World Bank 2019), jolloin myös huomattava osuus päästöistä syntyy kaupunkilaisten energian- ja liikkumistarpeen täyttämisestä ja luonnonvarojen käytöstä. Kaupungeilla on kuitenkin myös taloudellista ja kulttuurillista valtaa ajaa muutosta. Kaupungit ja paikallishallinnot ovatkin asettaneet itselleen entistä vaikuttavampia ilmastotavoitteita, ja päästövähennyskeinojen käyttöönottoaminen on usein ketterämpää kuin kansalliselta tasolta tuleva ohjaus.

Kaupunkialueet ovat myös haavoittuvia ilmastonmuutoksen vaikutuksille ja nämä vaikutukset näkyvät myös pääkaupunkiseudulla. Vaikka kasvihuonekaasupäästöt pystyttäisiin pysäyttämään nyt täysin, osa ilmastonmuutoksen seurauksista on väistämättömiä. Ilmaston lämpenemisellä on monimuotoisia suoria ja välillisiä seurauksia, jotka pahimmillaan voivat aiheuttaa suurta inhimillistä ja taloudellista haittaa, mikäli emme muuta suunnittelu- ja toimintatapojamme.

Ilmastonmuutoksen ohella luonnon monimuotoisuuden väheneminen on suuri haaste. Rakennettu ympäristö valtaa tilaa luonnonympäristöiltä. Ongelmana on erityisesti metsien ja muiden viheralueiden pirstaloituminen, mikä pienentää kasvi- ja eläinlajien elinympäristöjä ja vaikeuttaa elinvoimaisten populaatioiden säilymistä alueilla. Asukkaiden kulutusvalinnoilla on myös merkitystä maailmanlaajuisesti luonnon monimuotoisuuden kannalta, kun kulutamme muualla valmistettuja tavaroita ja ruokaa.

Suomi on sitoutunut muiden Yhdistyneiden kansakuntien (YK-) jäsenmaiden lailla Kestävän kehityksen toimintaohjelman (Agenda 2030) toteuttamiseen. Agenda 2030-ohjelman keskiössä on 17 kestävän kehityksen pää tavoitetta (Sustainable Development Goals eli SDGs) (Suomen YK-liitto 2020). Vaikka Suomi sijoittuu kansainvälisessä SDG Index-pisteytyksessä kolmen kärkeen, maamme nykyistä kestävän kehityksen tilaa ja politiikkaa arvioivan POLKU2030-hankkeen mukaan Suomen suurimmat haasteet kestävän kehityksen tavoittelussa liittyvät ilmastonmuutokseen, ympäristön tilaan ja kulutukseen sekä yhteiskunnan eriarvoistumiseen (Berg ym. 2019).

Kulutustottumusten ja elämäntapojen muutokset ovat ratkaisevassa asemassa ilmastomuutoksen torjunnassa (Lettenmeier ym. 2019, Ilmastopaneeli 2020). Vuonna 2015 Pariisissa solmitun ilmastopöytäkirjan mukaisesti tavoitteiden saavuttamiseksi – ilmastolämpenemisen rajoittamiseksi enintään 1,5 asteeseen – elämäntapojemme hiilijalanjälkeä on leikattava jopa yli 70% vuoteen 2030 ja 90 % vuoteen 2050 mennessä. 1,5 asteen ilmastotavoitteen mukaisesti elämäntapoihin sisältyy olennaisesti liha- ja maitotuotteiden kulutuksen, fossiilienergian ja yksityisautoilun vähentäminen. Elämäntapojen muuttaminen ei ole yksin yksilöiden henkilökohtaisten valintojen vastuulla, vaan ne edellyttävät yhteisiä toimenpiteitä kaikilta toimijoilta, etenkin yksityiseltä sektorilta ja hallinnolta. 1,5 asteen elämäntapojen mukainen elämä ei myöskään yksin riitä; tarvitaan sekä vastuullista kansalaisuutta että yhteiskunnallisia ilmastotoimia.

Kiertotalouteen siirtymistä pidetään merkittävänä ratkaisuna kestävyysshaasteille ja tärkeänä strategiana edistää vähähiilistä yhteiskuntaa. Kiertotalouden toteuttamisen on tunnistettu tuottavan kaupungeissa suuria taloudellisia, sosiaalisia ja ympäristöhyötyjä, ja se on linjassa useiden SDG-tavoitteiden kanssa (Ellen MacArthur Foundation 2017).

Näiden haasteiden ja ratkaisujen inspiroimana Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä HSY (2020a) on asettanut strategiassaan vuosille 2019-2025 vision **”Yhdessä teemme maailman kestävimmän kaupunkiseudun”**. Tämän vision pohjalta HSY:n hallitus päätti käynnistää Kestävän kaupunkielämän ohjelman valmistelun loppuvuonna 2018. Ohjelman tarkoituksena on:

- tukea pääkaupunkiseudun kaupunkien ilmastotavoitteiden toteutumista sekä hillinnän että sopeutumisen osalta,
- tuoda kulutuksesta aiheutuvat päästöt ja niiden vähentäminen näkyvämmiin mukaan kaupunkiseudun kestävä kehityksen työhön, sekä
- vauhdittaa siirtymistä kiertotalouden periaatteiden mukaisiin ratkaisuihin.

Ilmastopäästöjen vähentäminen tukee samalla myös ilmanlaadun paranemista ilmanlaadua heikentävien päästöjen vähentyessä. Monilla päästöjä vähentävillä toimilla, kuten kasvispainotteisella ruokavaliolla ja kestäväillä liikkumismuodoilla on myös paljon myönteisiä terveysvaikutuksia. Ohjelman tavoitteena on myös myötävaikuttaa Uudenmaan maakunnan ja kansallisen tason hiilineutraaliustavoitteiden saavuttamiseen. Ohjelmaan on valittu toimenpiteitä, joilla ilmastotavoitteita ja kiertotaloutta voidaan edistää seudullisessa yhteistyössä. Tällä yhteistyöllä mahdollistetaan kaupunkien suunnittelemien ja toteuttamien ilmastotoimenpiteiden vaikuttavuuden parantaminen ja tukeminen.

1.1 Kestävän kaupunkielämän ohjelman taustaa

Pääkaupunkiseudun ilmastostrategia 2030 (YTV 2007) laadittiin Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten sekä HSY:tä edeltäneen YTV:n yhteistyönä jo vuonna 2007 ja hyväksyttiin vuonna 2008. Ilmastomuutoksen hillitseminen linjattiin siinä keskeiseksi osaksi pääkaupunkiseudun kaupunkien suunnittelua ja päätöksentekoa. Tavoitteeksi asetettiin asukasta kohti syntyvien ilmastopäästöjen vähentäminen 39 prosenttia vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Tämä tarkoitti nykyisellä laskentamenetelmällä päästöjen vähentämistä 6,9 tonnista CO₂-ekvivalenttia 4,2 tonniin. Liikennesektorille sovittiin erilliseksi tavoitteeksi 20 prosentin päästövähennys asukaskohtaisista päästöistä. Yhteisen pääkaupunkiseudun ilmastostrategian hyväksymisen jälkeen kaupungit laativat tarkennettuja kaupunkikohtaisia strategioita ja toimintaohjelmia alueilleen.

Pääkaupunkiseudun ilmastostrategian toteutumista tarkasteltaessa vuosikymmen myöhemmin todettiin, että ilmastopäästöjen määrä kääntyi vuoden 2007 jälkeen selvään laskuun kaikissa neljässä kaupungissa, ja asukaskohtaisten päästöjen vähennystavoite saavutettiin jo vuonna 2015 (HSY 2018). Vähennys johtui erityisesti kulutussähkön päästöjen laskusta, sillä sähkön ominaispäästöt Suomessa ovat laskeneet vastaavalla ajanjaksolla merkittävästi. Sen sijaan pääkaupunkiseudulla lämmityksestä ja liikenteestä aiheutuvien päästöjen lasku on ollut hitaampaa.

Helsinki, Espoo ja Vantaa olivat mukana perustamassa ”kuutoskaupunkien”, eli Suomen kuuden suurimman kaupungin kaupunginjohtajien ilmastoverkostoa vuonna 2011 ja sitoutuivat sen myötä lisäämään uusiutuvan energian osuutta ja parantamaan energiatehokkuutta. Helsinki, Espoo ja Vantaa olivat jo sitä ennen liittyneet EU:n Kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopöytäkirjaan (Covenant of Mayors for Climate & Energy). Ilmastotavoitteita kiristettiin uuden ilmastotiedon sekä kansainvälisten verokkikaupunkien esimerkkien myötä, ja kaupungit asettivat omia, seudun yhteistä ilmastostrategiaa tiukempia päästövähennystavoitteita.

Vuoden 2017 kuntavaalien jälkeen pääkaupunkiseudun hiilineutraaliustavoitteita aikaistettiin. Helsinki ja Kauniainen linjasivat kaupunkistrategioissaan olevansa hiilineutraaleja vuonna 2035, Espoo ja Vantaa jo vuonna 2030

(Taulukko 1 ja Tietolaatikko 1). Kaupungit ryhtyivät valmistelevaan toimenpideohjelmiaan hiilineutraaliuteen. Uudenmaan maakunta lähti myös tavoittelevaan hiilineutraaliutta vuoteen 2035 mennessä. Suomen kansallinen hiilineutraaliustavoite on linjassa näiden kanssa. Alleviivaten ilmastotoimien kiireellisyyttä, Helsingin kaupunki julisti ilmastohätätilan – ensimmäisenä kaupunkina Suomessa – syyskuussa 2020 (Helsingin kaupunki 2020a).

Taulukko 1 Hiilineutraaliustavoitteet pääkaupunkiseudulla ja laajemmin. (Helsingin kaupunki 2019a, Sjöblom ym. 2019, Vantaan kaupunki 2018, Kauniaisten kaupunki 2020, HSY 2018, YTV 2007, Uudenmaan liitto 2020, Ympäristöministeriö n.d.). Khk-päästöt tarkoittavat kasvihuonekaasupäästöjä.

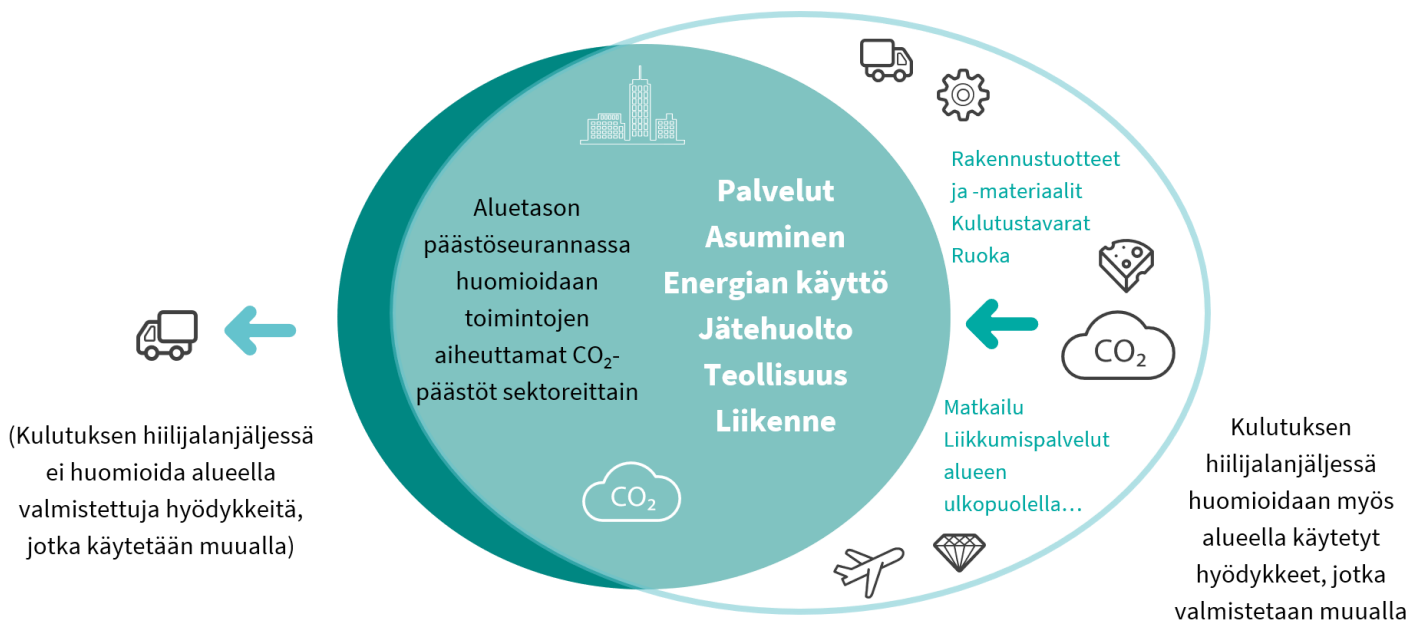
Alue	Tavoite	Päätetty	Toimenpideohjelma
Helsinki	Hiilineutraali 2035 (khk-)päästöjen vähentäminen 80 %:lla vuoden 1990 tasosta)	2017	Hiilineutraali Helsinki 2035-toimenpideohjelma
Espoo	Hiilineutraali 2030 (khk-päästöjen vähentäminen 80 %:lla vuoden 1990 tasosta)	2017	Espoon kaupungin kestävän energian ja ilmaston toimintasuunnitelma
Vantaa	Hiilineutraali 2030 (khk-päästöjen vähentäminen 80 %:lla vuoden 1990 tasosta)	2018	Resurssiviisauden tiekartta
Kauniainen	Hiilineutraali 2035 (khk-päästöjen vähentäminen 80 %:lla vuoden 1990 tasosta)	2017	Resurssiviisauden tiekartta - Kohti hiilineutraalia Grania 2035
Pääkaupunkiseutu	Hiilineutraali 2050	2012	Pääkaupunkiseudun ilmastostrategia 2030
Uusimaa	Hiilineutraali 2035 (khk-päästöjen vähentäminen 80 %:lla vuoden 2005 tasosta)	2017	Hiilineutraali Uusimaa 2035 -tiekartta (luonnos)
Suomi	Hiilineutraali 2035 (khk-päästöjen vähentäminen 80 %:lla vuoden 1990 tasosta)	2019	Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma ja kansallisen energia- ja ilmastostrategian päivitys (valmisteilla)

Tietolaatikko 1. Ilmastopäästöt, suorat ja epäsuorat päästöt ja hiilineutraalius

Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupungit ovat sitoutuneet omissa kaupunkistrategioissaan olemaan hiilineutraaleita vuonna 2030 tai 2035. Hiilineutraaliudella tarkoitetaan tilaa, missä alueella syntyvät päästöt ja erilaiset hiiltä sitovat mekanismit ovat yhtä suuret. Tavoitteen mukaisia päästöjä laskettaessa tarkastellaan kaupungin alueella tapahtuvia, niin sanottuja suoria päästöjä: kaukolämmön kulutuksen, liikenteen, teollisuuden, maatalouden ja jäte- ja vesihuollon päästöjä sekä sähkönkulutuksesta laskettavia päästöjä (Kuva 2). Näistä aiheutuvat ilmastopäästöt olivat pääkaupunkiseudulla vuonna 2019 noin 4 000 kg hiilidioksidiekvivalenttia per asukas (HSY 2020b).

Suorien päästöjen seuranta kattaa kuitenkin vain osan kaupunkilaisten hiilijalanjäljestä, sillä merkittävä osa pääkaupunkiseudun kulutuksen, kuten elintarvikkeiden, tavaroiden ja matkustamisen, kasvihuonekaasupäästöistä muodostuu alueen ulkopuolella. Näiden epäsuorien, kulutushyödykkeisiin sitoutuneiden välillisten päästöjen huomioiminen voi nostaa pääkaupunkiseudun asukaskohtaiset päästöt yli kaksinkertaisiksi, sillä Suomen kotitalouksien keskimääräisen hiilijalanjäljen on laskettu olevan noin 11 000 kg hiilidioksidiekvivalenttia asukasta kohden. Kotitalouksien osuus Suomen kulutusperusteisista päästöistä on noin 66 % (vuonna 2015). Kulutusperäisten päästöjen on arveltu olevan kasvussa, sillä epäsuorat päästöt ovat usein sidoksissa käytettävissä

oleviin tuloihin ja kulutusmahdollisuuksiin. (Heinonen & Junnila 2012, Nissinen & Savolainen 2019).

Kuva 2. Aluetason päästöseuranta keskittyy tyypillisesti ainoastaan rajojen sisäpuolella tapahtuviin toimintoihin ja energiankulutuksesta aiheutuviin kasvihuonekaasupäästöihin. Kulutuksen hiilijalanjälki tarjoaa tätä laajemman näkökulman, sillä päästöjen tarkastelussa huomioidaan myös alueella käytetyt hyödykkeet, jotka valmistetaan muualla, mutta niiden kulutus tapahtuu alueen sisäpuolella. Kuva: HSY.

HSY laskee ja raportoi vuosittain pääkaupunkiseudun sekä Helsingin, Espoon, Vantaa ja Kauniaisten kaupunkikohtaiset ilmastopäästöt. Kasvihuonekaasupäästöjen laskenta ja seuranta toteutetaan HSY:n ja kaupunkien yhdessä kehittämän päästölaskentamallin mukaisesti, ja se on ollut käytössä vuodesta 2007. Monien vastaavien kaupunkikohtaisten menetelmien tapaan laskenta perustuu Global Protocol for Community-Scale Greenhouse Gas Emission Inventories (GPC)-päästölaskennan standardiin (WRI, C40 & ICLEI 2014) ja keskittyy erityisesti kaupunkialueen sisäpuolella tapahtuvien toimintojen energiankulutukseen ja niistä aiheutuviin kasvihuonekaasupäästöihin. Tarkasteltavina ilmastopäästöjä aiheuttavina sektoreina ovat rakennusten lämmitys, sähkönkulutus, liikenne, jätteiden ja jäteveden käsittely, maatalous, työkoneet ja teollisuus. Kansainvälisen päästölaskennan viitekehyksen näkökulmasta tarkastelu vastaa niin sanottua Scope 1- ja Scope 2- osa-alueet kattavaa tarkastelua, joten esimerkiksi ruuantuotannon ja kulutushyödykkeiden valmistamisen aiheuttamia välillisiä päästöjä (Scope 3) ei huomioida (Kuva 3).

Kuva 3. Alueellinen kasvihuonekaasujen päästölaskenta huomioi tavallisesti alueen sisäisen toiminnan ja energiankulutuksen aikaansaamat kasvihuonekaasupäästöt (Scope 1) sekä alueen ulkopuolelta tuodun ostoenergian, kuten sähkön käyttöön liittyvät päästöt (Scope 2). Sen sijaan esimerkiksi liikunnan ja kulutushyödykkeiden valmistuksesta aiheutuvat päästöt (Scope 3) jätetään tavallisesti huomiotta, silloin kun ne aiheutuvat alueen ulkopuolella. Kuva: HSY, mukailtu WRI, C40 & ICLEI 2014 englanninkielisestä versiosta.

1.2 Kiertotalous vauhdittaa kestävyystavoitteita

Ilmaston nopean lämpenemisen lisäksi maapalloa uhkaa sen kantokyvyn ylittäminen, sillä tällä hetkellä kulutamme luonnonvaroja enemmän kuin niitä syntyy. Kiertotalouteen siirtymistä pidetään yhtenä välttämättömänä keinona sekä kantokyvyn säilyttämisessä että ilmastonmuutoksen hillinnässä (Sitra 2019a) (katso Tietolaatikko 2).

EU:n näkemyksen mukaan täydelliseen kiertotalouteen siirtyminen on edellytys sille, että vuoteen 2050 mennessä voidaan saavuttaa ilmastoneutraalius, suojella riittävästi luonnonympäristöjä ja vahvistaa talouden kilpailukykyä. Puolet kaikista kasvihuonekaasupäästöistä ja yli 90 prosenttia biologisen monimuotoisuuden vähenemisestä aiheutuu luonnonvarojen talteenotosta ja jalostuksesta (Euroopan komissio 2020.)

Kiertotalouteen nojaava kaupunkikehitys on haaste, jonka saavuttaminen edellyttää poliittisten päätösten, investointien ja teknologisen kehityksen hyödyntämisen ohella monia uudenlaisia toimintatapoja yhdyskuntien palveluiden toteuttamisessa. Tällaiset uudet toimintamallit on perusteltua ottaa käyttöön kattavasti koko pääkaupunkiseudulla, sillä metropolialueen sisällä merkittävästi toisistaan poikkeavista käytännöistä tai hallinnollisista kriteereistä aiheutuisi todennäköisesti turhia, kestävää liiketoimintaa ja kuluttamista hidastavia ristiriitoja. Jakamistalous linkittyy läheisesti kiertotalouteen; uusien tavaroiden ja tuotteiden ostamisen ja omistamisen sijaan painotetaan tuotteiden ja tilojen jakamista ja tehokasta käyttöä.

Materiaalien kierron tehostamisella systeemin joka vaiheessa mahdollistetaan neitseellisten raaka-aineiden käytön vähentäminen (Kuva 4), mutta harva raaka-aine kuitenkaan kestää kierrossa loputtomasti. Siksi tarvitaan myös kulutuksen kohtuullistamista ja ihmisten kokeman hyvinvoinnin varmistamista muilla kuin tavaroiden ja kuormittavimpien palveluiden kuluttamisen keinoin. Tämä vaatii muutoksia myös hyvinvoinnin mittaamisen vallitseviin käytäntöihin, jotka perustuvat pääosin kuluttamisesta johtuvaan talouskasvuun.

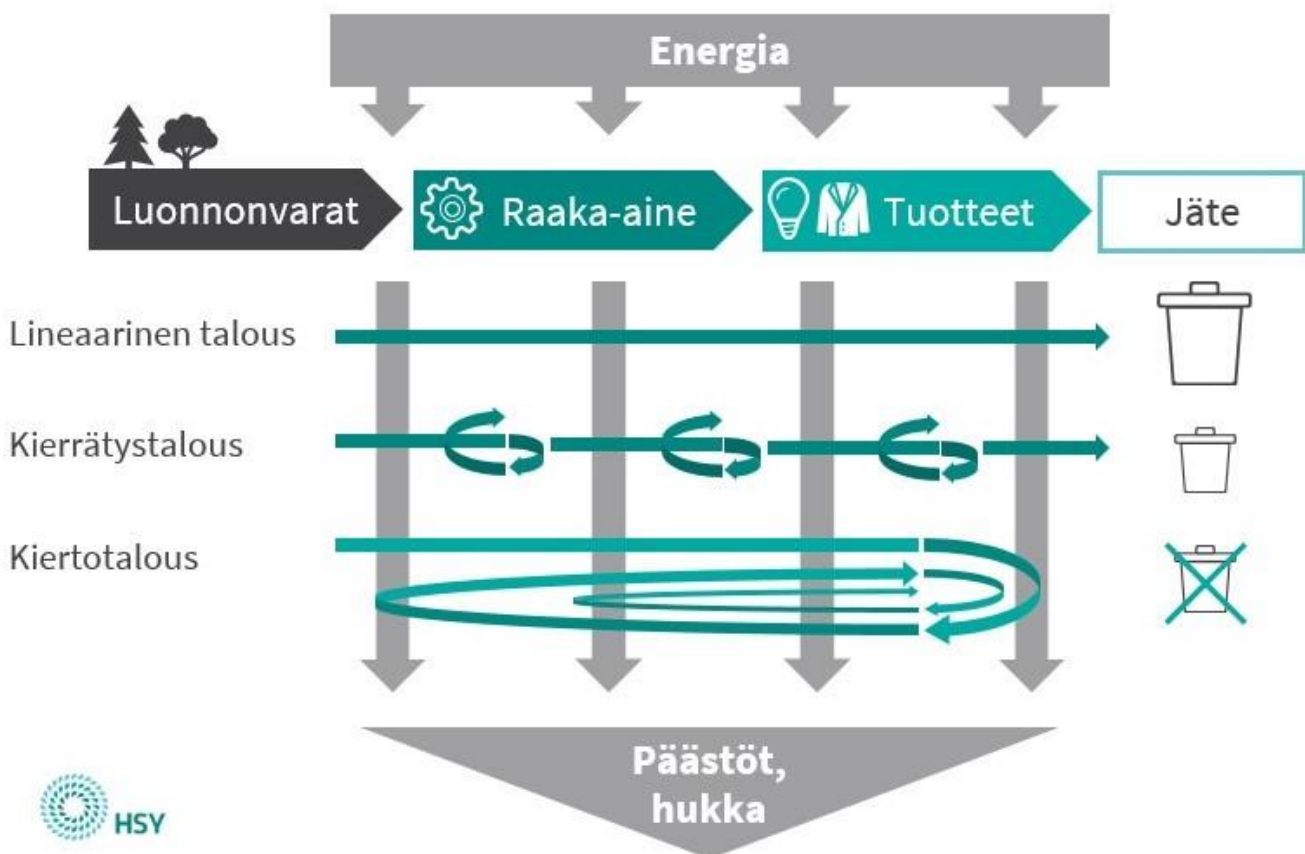
Yhteiskunnan digitalisoituminen ja sähköistyminen mahdollistavat monella sektorilla turhaa materiaalien kulutusta. Samalla se kasvattaa palvelinkapasiteetin, elektronisten laitteiden ja niiden vaatimien jalometallien kysyntää sekä muuttaa yhteiskuntaa riippuvaisemmaksi sähköverkosta ja dataliikenteen toimivuudesta, mikä on tärkeää huomioida systeemissä muutoksessa.

Tietolaatikko 2. Kantokyky, kiertotalous ja jakamistalous

Maapallon kantokyky on luonnonvarojen käytön aiheuttaman rasituksen yläraja, jonka ylittyessä on seurauksena ympäristötuhoja, jotka heijastuvat nopeasti myös omaan hyvinvointiimme ja elinkeinoihimme (Sitra 2019a).

Kiertotalouden tavoitteena on säilyttää materiaalien arvo taloudessa mahdollisimman pitkään. Kiertotaloudessa käytetään mahdollisimman vähän neitseellisiä raaka-aineita, joiden hävikki ja haitalliset ympäristövaikutukset kierron eri vaiheissa minimoidaan. Kiertotalouden vastakohta on lineaarinen ja materiaaleja tuhlaava talousmalli, jossa otetaan jatkuvasti käyttöön neitseellisiä materiaaleja. Ne jalostetaan tuotteiksi ja tavaroiksi, kulutetaan ja lopuksi hävitetään. (Tikkanen ym. 2018.) Kiertotalous edistää talouskasvun ja luonnonvarojen ylikulutuksen välistä irtikytkentää (Sitra 2019a).

Jakamistalous on uusi taloudellinen ajattelutapa, jossa mahdollisuus käyttää tavaroita ja palveluita on tärkeämpää kuin niiden omistaminen. Erilaiset digitaaliset alustat ja sovellukset mahdollistavat sen toteuttamista käytännössä. On tarpeellista huomioida, ettei kaikki jakamistalous ole kiertotaloutta, ja että jakamistalous toteuttaa kiertotaloutta edistäessään resurssien viisaampaa käyttöä ja vähentää neitseellisten raaka-aineiden ja uusien tuotteiden tarvetta. (Sitra 2019a.) Jakamistalous ei aina välttämättä myöskään edistä kestävä kehitystä; kuntien mekanismien ja roolien tunnistaminen jakamistalouden ohjaamisessa on tärkeää kestävyystavoitteiden edistämiseksi (Voytenko Palgan ym. 2021).

Kuva 4. Kiertotalouteen siirtyminen on systeeminen muutos, jossa luonnonvarat kiertävät ja jätteitä ei synny. Myös energian käyttö on kestävä ja päästöjen määrä on minimoitu. Kuva: HSY.

1.3 Ilmastokestävyys osana kestäväää kaupunkielämää

Kestävä kaupunkielämä ei ole vain päästöjen leikkaamista ja vähähiilisten elämäntapojen edistämistä. Siihen sisältyy myös ilmaston lämpenemiseen liittyvä tekninen ja teknologinen sekä psyykkinen joustavuus ja toimintakyvyn säilyttäminen muutosten keskellä. Tätä joustavuutta kutsutaan resilienssiksi tai ilmastokestävyudeksi, ja sitä voidaan lisätä ilmastomuutokseen sopeutumisen keinoin (Tietolaatikko 3). Ilmastokestävyuden lisääminen on yhä tärkeämpää, sillä ilmastomuutoksen vaikutukset näkyvät jo Suomessa ja pääkaupunkiseudulla.

Pääkaupunkiseudulle on laadittu vuonna 2016 katsaus, johon on koottu tietoa ilmastomuutoksen vaikutuksista IPCC:n eli hallitustenvälisen ilmastopaneelin viidenteen arviointiraporttiin perustuen (Mäkelä ym. 2016). Sen mukaan pääkaupunkiseudun ilmasto lämpenee kaikkina vuodenaikoina, ja lämpeneminen on suurempaa talvikuukausina kuin kesällä. Mikäli päästöjen hillinnässä onnistutaan tyydyttävästi, vuoteen 2100 mennessä tammikuun keskilämpötila on arvioiden mukaan reilut viisi astetta nykyistä korkeampi. Heinäkuussa ero tulee olemaan noin 3°C. Viime vuosi Suomessa oli lähes asteen tavanomaista lämpimämpi (Ilmatieteen laitos 2020).

Pääkaupunkiseudulle laadittiin yhteinen ilmastomuutokseen sopeutumisen strategia vuonna 2012 (HSY 2012). Strategia keskittyi kaupunkiseudun ja sektori- tai hallintorajat ylittäviin sopeutumisen toimenpiteisiin aikavälillä 2012-2020.

Strategian visiona oli *"ilmastonkestävä kaupunki – tulevaisuus rakennetaan nyt"*. Sen tavoitteena oli seudun asukkaiden hyvinvoinnin ja kaupunkien toiminnan turvaaminen muuttuvissa olosuhteissa. Strategiassa sovittiin pääkaupunkiseudulle seuraavat sopeutumisen lähtökohdat ja linjaukset, jotka kuvaavat edelleen hyvin kaupunkien tahtotilaa sopeutumisen suunnittelussa:

- Ilmastomuutoksen hillintä on seudulla ensisijaista. Ilmastomuutoksen vaikutuksiin sopeutuminen ja varautuminen ovat myös välttämättömiä. Hillinnän ja sopeutumisen toimet tulee sovittaa yhteen.
- Ilmastomuutokseen sopeutuminen otetaan keskeiseksi lähtökohdaksi yhdyskuntien suunnittelussa, rakentamisen ohjauksessa ja teknisten verkostojen kehittämisessä.
- Pääkaupunkiseutu on edelläkävijä ilmastomuutokseen sopeutumisessa.
- Julkinen sektori on aloitteellinen sidosryhmien yhteistyön rakentamisessa ja organisaatioiden yhteisen ilmasto-osaamisen vahvistamisessa.
- Kaupungit ja kuntayhtymät jakavat tietoa ilmastomuutokseen varautumiseen liittyvistä hyvistä käytännöistä.
- Ilmastomuutoksesta aiheutuvat toiminnalliset riskit otetaan huomioon kaupunkien varautumisstrategioissa.
- Julkinen sektori edistää sopeutumiseen liittyvää tutkimusta tietopohjan täydentämiseksi.

HSY on seurannut vuosittain sopeutumisstrategian toteutumista. Sopeutumistarpeen ja sopeutumistoimien vaikuttavuuden ymmärtämiseksi pääkaupunkiseudulle on myös kehitetty sopeutumisen indikaattoreita. Vuoden 2019 seurantaraportissa (HSY 2020c) todettiin, että strategian toimenpidelinjaukset ovat toteutuneet pääosin hyvin ja ilmaston lämpeneminen ja tulevaisuuden ilmastoriskit huomioidaan koko ajan paremmin pääkaupunkiseudun suunnittelussa ja kaupunkien kasvaessa. Erityisesti hulevesien hallintaan ja helteisiin varautumiseen on kiinnitetty enemmän huomiota viime aikoina.

Pääkaupunkiseudulla ollaan monin paikoin edelläkävijöitä ilmastomuutokseen sopeutumisen toimissa verrattuna muuhun Suomeen. Helsinki, Espoo ja Vantaa ovat jo tehneet tai ovat tekemässä kestävästä energian ja ilmaston toimintasuunnitelman tai sitä vastaavat suunnitelmat osana EU:n kaupunginjohtajien energia- ja ilmastositoumusta. Toimintasuunnitelmaan sisältyvät ilmastomuutoksen riskien ja haavoittuvuuksien kartoitus sekä ilmastomuutokseen sopeutumisen toimenpiteet.

Sopeutumisen suunnittelu alkaa ilmastoriskien tunnistamisesta ja haavoittuvuuksien arvioinnista. Pääkaupunkiseudun kaupungeista Espoo on tunnistanut merkittävimiksi riskeiksi äärimmäisen kuumuuden, tulvat ja rankkasateet (Sjöblom ym. 2019). Helsingin ilmastoriskit ovat samankaltaisia ja kaupunki nostaa esille myös kovat tuulet ja kuivuuden (Helsingin kaupunki 2018).

Ilmastomuutokseen sopeutuminen edellyttää kaikkien kaupunkien toimialojen ja hallintotasojen yhteistyötä. Muuttuva ilmasto ja sen vaikutukset asettavat haasteen suunnittelujärjestelmille. Ne on siis huomioitava niin kaupunkisuunnittelussa ja rakentamisessa kuin sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämisessä. Viherrakenteilla on tärkeä merkitys yhdyskuntien ilmastokestävyudessa: ne auttavat hulevesien hallinnassa ja hellesuojelussa. Suunnittelu ja kehittäminen edellyttävät myös edelleen sekä uuden tiedon keräämistä lämpenemisen vaikutuksista, haavoittuvuuksista ja sopeutumiskykyä parantavista tekijöistä, että parempia ilmastokestävyuden työkaluja päätöksenteon tueksi.

Tietolaatikko 3. Ilmastomuutokseen sopeutuminen, resilienssi ja ilmastokestävyys

Ilmastomuutokseen sopeutumisella yleisesti tarkoitetaan keinoja ja tapoja, joilla voidaan varautua ilmastomuutoksen vaikutuksiin ja vähentää yhteiskunnan ja ympäristön haavoittuvuutta niille. Ilmaston lämpeneminen aiheuttaa muutoksia sään ääri-ilmiöiden esiintymisessä sekä muuttaa olosuhteita suoraan ja välillisesti pidemmällä aikavälillä. Sopeutumistoimilla vähennetään näistä muutoksista aiheutuvia haittoja ja edistetään ihmisten, yhteiskunnan toimintojen ja ympäristön toimintakykyä (HSY 2020d). Tässä yhteydessä voidaan tehdä jaottelu varautumisen ja sopeutumisen välillä: varautumisella viitataan sään ääri-ilmiöistä aiheutuvien vahinkojen vähentämiseen (lyhyt aikaväli) ja sopeutumisella yhteiskunnan, yksilöiden ja infrastruktuurin aktiivista mukautumista ilmaston lämpenemiseen niin, ettei siitä koidu negatiivisia vaikutuksia.

Kaupunkiympäristössä resilienssi voidaan määritellä kaupunkien (ja sen yksilöiden, yhteisöjen, instituutioiden, yritysten ja järjestelmien) kykyä tai kapasiteettia selvittää, sopeutua ja menestyä huolimatta siitä millaisia kroonisia stressejä tai akuutteja shokkeja ne kohtaavat (100 Resilient Cities n.d. viitattu lähteessä Fastenrath ym. 2019). Ilmastoresilienssi tai -kestävyys liittyy siten erityisesti ilmastomuutoksen aiheuttamien shokkien ja stressien sopeutumiskykyyn.

Luontopohjaiset ratkaisut voivat tuoda monihyötyisiä keinoja vastata ilmastomuutoksen ja esimerkiksi nopean kaupungistumisen aiheuttamiin haasteisiin (Tietolaatikko 4 ja 5). Niillä voidaan edistää kestävästä kaupungistumisesta, ennallistaa ekosysteemejä, hillitä ilmastomuutosta sekä kehittää siihen sopeutumista ja parantaa ilmatoriskien hallintaa (Euroopan komissio 2015). Luonnon inspiroimat tai niihin tukeutuvat ratkaisut ovat keskeisessä roolissa sopeutumisen toimenpidevalikoimassa – niihin perustuvaa lähestymistapaa on sovellettu Pääkaupunkiseudun ilmastomuutoksen sopeutumisen strategiassa (HSY 2012) ja niihin perustuvia toimenpiteitä on mukana myös tässä ohjelmassa.

Tietolaatikko 4. Luontopohjaiset ratkaisut

Luontopohjaiset ratkaisut ovat luonnosta inspiraatiota ottavia tai siihen tukeutuvia yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisuja. Niiden tavoitteena on kokonaisratkaisut ja tulevaisuuden hyödyt, jotka yhdistävät ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen ulottuvuuden. Eroina tekniikkaa painottaviin ratkaisuihin on luontopohjaisten ratkaisujen monihyötyisyys, luonnonvarojen suojeleminen tai lisääminen, mukautuminen vallitseviin olosuhteisiin ja alueen kokonaisresilienssin lisääminen. Hyvin suunnitellut luontopohjaiset ratkaisut edistävät kestävästä kehitystä, parantavat kaupunkilaisten hyvinvointia sekä lisäävät kaupunkien turvallisuutta, viihtyisyyttä ja vetovoimaisuutta; ne myös parantavat kaupunkirakenteen kykyä sopeutua muutoksiin. Esimerkkejä kaupungeissa toteutettavista luontopohjaisista ratkaisuja ovat monimuotoiset puistoalueet metsineen, niittyineen ja kotoineen, rakennetut hulevesikosteikot, tulvametsät, ennallistetut puronvarret sekä viherseinät ja -katot, ja kaupunkiviljelylaarit (Paloniemi ym. 2019a).

Tietolaatikko 5. Vihreä infrastruktuuri ja viherrakenne

Ohjelman toimenpiteissä puhutaan viher- tai vihreästä infrastruktuurista ja viherrakenteesta. Vihreä infrastruktuuri on strategisesti suunniteltu verkosto, johon kuuluu sekä luonnollisia että ihmisen luomia fyysisiä luonnon elementtejä kuten viheralueita, pihojen kasvullisia osia ja vesialueita. Se on suunniteltu tuottamaan erilaisia ekosysteemipalveluja (luonnon tarjoamia aineellisia ja aineettomia palveluja kuten ravinto, puhdas vesi ja ilma, ja virkistys). Viherrakenne on taas kaikista kasvullisista osista ja niiden välisistä viheryhteyksistä muodostuva verkosto, joka on osa yhdyskuntarakennetta. Näihin molempiin määritelmiin sisällytetään mukaan vesiympäristöt (nk. sini-infra tai -rakenne) (ViherKARA-verkosto 2013, Paloniemi ym. 2019b).

2 Kestävän kaupunkielämän ohjelman painopisteet ja tavoitteet

2.1 HSY:n ja ohjelman rooli pääkaupunkiseudulla

Kestävän kaupunkielämän ohjelma toteuttaa osaltaan HSY:n strategian kunnianhimoista visiota ”Yhdessä teemme maailman kestävimmän kaupunkiseudun”. Ohjelman rooliin ja vaikuttavuuteen pääkaupunkiseudun ilmasto- ja ympäristöstrategiatyössä liittyy monta eri tekijää.

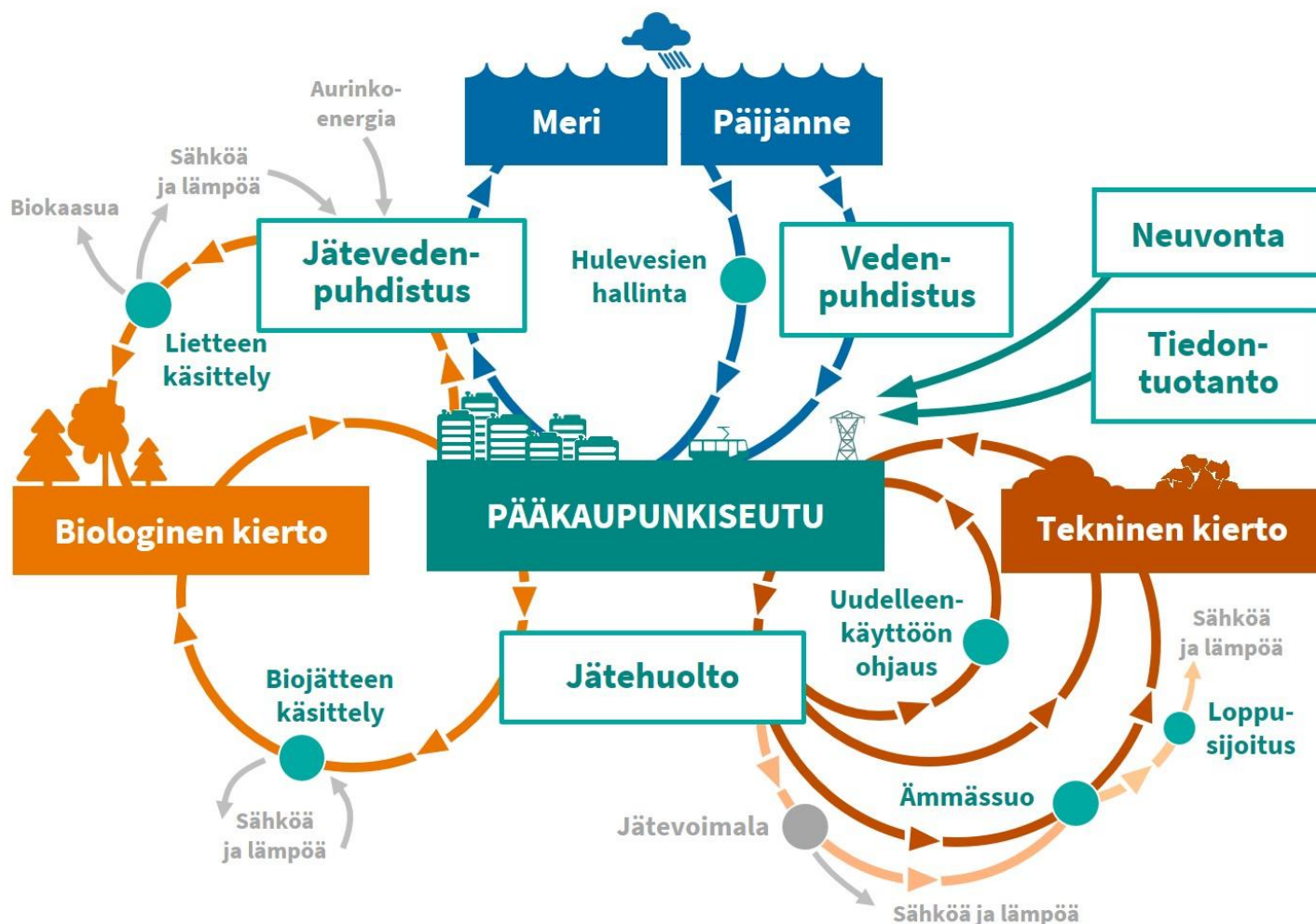
Pääkaupunkiseutu on 1,2 miljoonan asukkaan metropoli ja tarjoaa hyvän alustan kiertotalouden kokeiluille ja yritystoiminnalle. Toimijoiden rohkaisemiseksi on tärkeää, että pääkaupunkiseudun kaupungeilla on yhteinen näkemys ja tahtotila. Kaupunkien ilmasto-ohjelmien ja strategioiden toimenpiteitä vertailtaessa tämän ohjelman taustatyönä huomattiin, että ilmastomuutokseen ja kiertotalouteen liittyviä toimenpiteitä sekä kestävän kaupungin periaatteita on linkitetty yhteen jo nykyisissä, kaupunkien omissa ilmasto-ohjelmissa ja strategioissa. Kestävän kaupunkielämän ohjelmatyön kautta voidaan tunnistaa ja koota yhteen tunnistetut ilmastotyön ja kiertotalouden uudet toimet kaupunkiseudulla.

Pääkaupunkiseutu on asukkaiden ja yritysten näkökulmasta yhteinen toiminnallinen alue. Sen sisällä osaa ilmastopäästöjen vähentämisen ja ilmastomuutokseen sopeutumisen tavoitteita ja kiertotalouden edistämisen toimia voidaan edistää kustannustehokkaasti kaupunkien hallinnolliset rajat ylittävin toimenpitein. Ohjelmatyön avulla voidaan jakaa parhaita käytäntöjä ja tietoa hyödyntäen kunkin kaupungin vahvuuksia. Rakentamalla yhteisiä kehittämisverkostoja ja hankkeita voidaan motivoida eri toimijoita laajempaan ja vaikuttavampaan ilmasto- ja kiertotaloustyöhön, jossa kiinnitetään huomio entistä vahvemmin pääkaupunkiseudun kulutuksen epäsuoriin päästöihin ja asukkaiden kokonaishiilijalanjälkeen yli pääkaupunkiseudulla.

Kestävän kaupunkielämän ohjelma tunnistaa ja ottaa huomioon sekä kaupunkien hiilineutraalius- ja kiertotaloussuunnitelmat, sopeutumis suunnitelmat että Uudenmaan maakunnallisen ilmastotiekartan. Kansallisen ja EU-tason strategiatyöt ovat myös tärkeä suunnannäyttäjä ohjelmatyölle. Olennaisimmat suunnitelmat ja ohjelmatyöt on tiivistetty liitteessä 1.

2.2 Valitut painopisteet ja toimenpiteet

HSY:n ydintoimintaa on tuottaa kunnallisia vesihuollon ja jätehuollon palveluja sekä tietoa pääkaupunkiseudusta ja ympäristöstä. Kuntayhtymän tavoitteena on parantaa sekä omaa että koko Helsingin seudun materiaali- ja energiatehokkuutta sekä materiaalivirtojen hyödyntämistä (Kuva 5). HSY on siten luontevasti seudullisen yhteistyön rakentaja ilmasto- ja kiertotaloustyössä. Ilmastotyötä tehdään verkostoissa Helsingin, Espoon, Vantaan, Kauniaisten kaupunkien, kuntayhtymä HSL:n sekä maakunnallisten toimijoiden Uudenmaan liiton ja Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa.

Kuva 5. HSY:n rooli kiertotaloudessa. Kuva: HSY.

Kestävän kaupunkielämän ohjelman valmistelussa korostuivat materiaalitehokkuuden edistäminen sekä ne ilmastotyön teemat, joiden edistäminen Pääkaupunkiseudun ilmastostrategiassa ja sen vuonna 2012 tehdyssä tavoitteiden tarkistuksessa jäivät vähäisemmälle huomiolle (katso luku 9 ohjelman valmistelusta). Valmistelun aikana ohjelmaan valikoituivat mukaan seuraavat painopistealueet: kulutus, ruoka, jäte ja vesi, kaupunkisuunnittelu, rakentaminen ja hyvinvointi.

Ohjelmassa ei esitetä toimenpiteitä energiantuotannolle eikä liikennejärjestelmälle. Energiaan liittyvät toimenpiteet on sisällytetty kaupunki- ja laitospohjaisiin suunnitelmiin, ja liikennejärjestelmäsuunnitteluun liittyvät kysymykset on rajattu pois, koska niitä ohjataan pääkaupunkiseutua laajemmalla Helsingin seudun kuntien yhteisellä strategisella maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitelmalla (MAL-suunnittelu) (HSL n.d.). MAL-sopimus ohjaa kestävän yhdyskuntarakenteen edistämistä ja vähähiilistä liikkumista, mutta kestävää liikkumista tukeva kaupunkisuunnittelu on ohjelman toimenpiteissä mukana.

Ohjelman päätarkoitukset ovat:

1. Tukea pääkaupunkiseudun kaupunkien ilmastotavoitteiden toteutumista sekä hillinnän että sopeutumisen osalta.

Kestävän kaupunkielämän ohjelma tukee kaupunkien ilmastotavoitteiden toteutumista ilmastomuutoksen hillinnän ja sopeutumisen osalta siten, että se kiinnittää huomion seudulliseen, kaupunkien rajat ylittävään ilmastotyöhön yllä mainitun kuuden painopistealueen kautta. Kun ilmastomuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumista ja niihin liittyviä toimia tarkastellaan yhdessä, voidaan saavuttaa hyötyjä ja synergioita, joita yksitellen tarkasteltuna ei voitaisi saavuttaa.

Pääkaupunkiseudun ilmastostrategia 2030:n (YTV 2007) tilalle ovat tulleet kaupunkien omat ilmastomuutoksen hillinnän strategiat ja -ohjelmat ja seudullisen strategian tavoitteita on kiristetty kaupunkitasoilla. Kestävän

kaupunkielämän ohjelma tukee näitä kaupunkikohtaisia suunnitelmia ja tavoitteita, ja pyrkii voimistamaan niitä seudullisen yhteistyön kautta.

Ilmastomuutokseen sopeutumisen edistämiseksi Kestävän kaupunkielämän ohjelma on seuraava seudullinen sopeutumisen suunnitelma nykyisen sopeutumisen strategian kauden päättyessä. Vuonna 2012 laaditun Pääkaupunkiseudun ilmastomuutokseen sopeutumisen strategian (HSY 2012) toimenpiteet ulottuvat vuoteen 2020. Kestävän kaupunkielämän ohjelma esittää uusia seudullisia sopeutumisen toimenpiteitä, jotka tullaan toteuttamaan yhdessä kaupunkien ja muiden seudullisten toimijoiden kanssa.

Ilmastomuutoksen hillintään liittyviä toimenpiteitä löytyy jokaisen painopisteen alla, kun taas sopeutumisen toimenpiteitä on ruokaan (luku 4), kaupunkisuunnitteluun (6), rakentamiseen (7) ja hyvinvointiin keskittyvissä luvuissa.

2. Tuoda kulutuksesta aiheutuvat päästöt ja niiden vähentäminen näkyvämmiin mukaan kaupunkiseudun kestävän kehityksen työhön.

Koska kaupunkien ilmastotavoitteet keskittyvät suorien päästöjen vähentämiseen, Kestävän kaupunkielämän ohjelman yhtenä tavoitteena on laajentaa hiilineutraaliuteen tähtäävää kehitystä kääntämällä katse pääkaupunkiseudun kulutuksen epäsuoriin päästöihin ja kaupunkilaisten kokonaishiilijalanjälkeen. Ohjelman osana käynnistetään kulutusperäisten päästöjen laskenta ja seuranta. Sen myötä voidaan kulutuksen päästöjen vähentämistä kohdentaa tarkennetummin ja tehostaa pääkaupunkiseudulla tehtävää työtä ilmastomuutoksen hillitsemiseksi.

3. Vauhdittaa siirtymistä kiertotalouden periaatteiden mukaisiin ratkaisuihin.

HSY on seurannut pääkaupunkiseudun jätevirtoja, tuottanut tietoa kotitalouksien kierrätysasteesta ja tehnyt selvityksiä muista tavoista mitata kiertotalouden kehittymistä seudullisella tasolla. Kiertotalouden kokonaisvaltaiseen mittaamiseen ja sen seurantaan liittyy kuitenkin paljon haasteita.

Kaupungit ovat tähän asti edistäneet kiertotaloutta osana omia ohjelmiaan (katso liite 1). Vaikka erilaisia kiertotalouteen tähtääviä hankkeita on myös toteutettu kaupunkien ja HSY:n yhteistyönä jo pitkään, on kaupunkiseudulta kuitenkin puuttunut seudun yhteinen kiertotalouteen tähtäävä visio, ohjelma tai tiekartta. Kestävän kaupunkikehityksen ohjelma on ensimmäinen yhteinen kiertotalousohjelma pääkaupunkiseudulle. Ohjelman toimenpiteet toteuttavat osaltaan EU:n uutta kiertotalouden suunnitelmaa (Euroopan komissio 2020) ja Suomen kiertotalouden tiekarttaa 2.0 (Sitra 2019b). Lisäksi ohjelma tukee kaupunkien omia kiertotalouden strategioita (esitelty liitteessä 1).

Kiertotaloutta edistäviä toimenpiteitä löytyy kaikista muista paitsi hyvinvointia käsittelevästä luvusta (lukuista 3-7).

Kestävän kaupunkielämän ohjelma tarjoaa ehdotuksia toimenpiteistä, jotka voidaan toteuttaa seudullisessa yhteistyössä julkisten organisaatioiden, yritysten, tutkimuslaitosten ja asukkaiden kanssa seuraavan kymmenen vuoden aikana. Kestävän kaupunkielämän ohjelman toteuttamisen aikajänne ulottuu vuoteen 2030.

Ohjelma sisältää 68 toimenpidettä kuuden painopistealueen alla. Niiden kautta tuodaan konkretiaa ohjelmaan. Ohjelmaluonnos ei tällä hetkellä sisällä toimenpiteiden toteuttavia tahoja, vaan toimenpiteille määritellään vastuu- ja yhteistyötahot sekä resursointi ohjelman hyväksymisen jälkeen. Ohjelman toteutumisen seurannalle luodaan avoin ja päivittyvä verkkosivutoteutus (katso luku 10).

HSY:n roolin ja aseman huomioiden suurin osa toimenpiteistä on toimia, joissa HSY on tai voi olla mukana aktiivisena toimijana (toimenpide) ja, jotka ovat hankkeistettavissa. Osa taas on toimenpiteitä, joissa HSY:llä ei ole päättäväisvaltaa vaan ehdotamme niitä kaupungeille ja muille seudullisille toimijoille käynnistettäväksi (linjaus). Tämä luokittelu on tehty rakentamista koskeissa toimenpiteissä (luku 7). Ohjelmassa on mukana myös sellaisia toimenpiteitä tai niiden osia, jotka eivät suorasti liity HSY:n toimintakenttään, mutta jotka osoittavat tarpeita tai puutteita seudullisen kestävän kaupunkielämän näkökulmasta, ovat vaikuttavia ja vievät pääkaupunkiseudun kehitystä haluttuun suuntaan. Toimenpiteitä muokataan syksyn 2020 asiantuntija- ja asukaspalautteen perusteella (kts. luku 9 ohjelman valmistelun yksityiskohdista).

HSY on laatinut seuraavat visiot ja tavoitteet ohjelman painopisteille vuodelle 2030:

1. Kestävämpää kulutusta tietoa lisäämällä ja palveluja parantamalla

Visio: Pääkaupunkiseutulainen on valistunut, motivoitunut ja tietoinen kulutuksen ympäristövaikutuksista ja haluaa omalla toiminnallaan edistää kestävyttä. HSY ja kaupungit toimivat hankinnoillaan kiertotalouden, kestävyiden ja vastuullisuuden suunnannäyttäjinä seudulla. Kaupungit toteuttavat kaupunkisuunnittelua kestävästi ja edistävät kaavoituksen ja rakentamisen ohjauksen keinoin kiertotalousratkaisujen käyttöönottoa.

Tavoite: Edistetään kestävään kulutukseen ja kiertotalouteen siirtymistä kaupunkiseudulla tietoa lisäämällä ja palveluja parantamalla.

2. Syödään paremmin, vältetään hävikkiä

Visio: Pääkaupunkiseutulaiset syövät kestävästi ja eettisesti tuotettua, maukasta ruokaa noudattaen esimerkiksi planetaarista ruokavaliota, mikä edistää sekä omaa terveyttä että maapallon hyvinvointia. Asukkaat arvostavat ruokaa, ja tiedostavat siihen liittyvät terveys- ja turvallisuuskäsitteet sekä tuotannon vaatimat resurssit ja siitä aiheutuvat ympäristövaikutukset. Pääkaupunkiseudulla myös tuotetaan monipuolisesti ruokaa, mikä parantaa seudun ruokaturvaa, monipuolistaa maisemaa ja auttaa ilmastonmuutokseen sopeutumisessa.

Tavoite: Puolitetaan ruoan haitalliset ympäristövaikutukset ilmastoon, vesistöön ja luonnon monimuotoisuuteen ja lisätään myönteisiä vaikutuksia yhdessä kuntien, asukkaiden ja seudun toimijoiden kanssa.

3. Mahdollistetaan kiertotaloutta innovatiivisen jäte- ja vesihuollon keinoin

Visio: Jätteitä syntyy vain vähän, mutta se jäte mikä syntyy, lajitellaan tehokkaasti ja hyödynnetään parhailla mahdollisilla tavoilla. Vesihuolto toteutetaan energiatehokkaasti, vettä kulutetaan fiksusti ja ympäristövaikutukset minimoiden.

Tavoite: Kannustetaan tehokkaaseen jätteen lajitteluun, jotta yhdyskunta- ja kotitalousjätteen kierrätysasteet nousevat 60 %:iin, ja 60 % biojätteestä päätyy erilliskeräyksen kautta hyötykäyttöön. Vähennetään kotitalouksien sekajätteessä olevan muovin määrä puoleen vuoden 2018 tasosta.

HSY aikoo saavuttaa nämä tavoitteet vuoteen 2025 mennessä.

4. Suunnitellaan hiilineutraali ja terveellinen kaupunki

Visio: Hiilineutraalius, kiertotalous ja kestävän elämän tavoittelu ovat kaupunkisuunnittelun kulmakiviä. Kasvavalla seudulla eletään kestävää ja turvallista arkea. Yhdyskuntarakenne on eheytynyt ja perustuu kestävästi liikkumisen yhteyksiin. Kävely ja pyöräily sekä raideliikenteen ja muun joukkoliikenteen käyttö on houkuttelevaa ja sujuvaa kaikille. Asuminen on energiatehokasta ja rakennettu ympäristö tarjoaa hyvät olosuhteet käyttäjilleen huomioiden myös ilmastonmuutokseen sopeutumisen. Palvelut perustuvat kestävästi kuluttamiseen ja kiertotalouteen. Palvelurakenne on monipuolinen ja keskittynyt kestävästi liikkumisen solmukohtiin. Peruspalvelut ovat helposti saavutettavissa kestävästi liikkumismuodoilla ja viheralue on turvallisen kävelymatkan päässä kaikille.

Tavoite: Hiilineutraalit asuin- ja työpaikka-alueet toimivat esimerkkinä kaupunkiseudun kiertotalouden edistämisen sekä ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen yhteensovittamisessa.

5. Rakentamisen kiertotaloustoimet ulottuvat maamassoista ja viherrakentamisesta talonrakentamiseen

Visio: Rakennuksia käytetään tilatehokkaasti ja energiataloudellisesti. Hyvä ylläpito pidentää rakennusten elinkaaria ja rakennusosat ja -materiaalit kiertävät tehokkaasti. Maamassat optimoidaan ja kierrätysmateriaalien käyttö rakentamisessa on arkipäivää. Toimivat ja kattavat viherrakenteet turvaavat luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteempipalveluiden toiminnan.

Tavoite: Lisätään rakennusten käytönaikaista tehokkuutta ja toimivuutta sekä vahvistetaan kiertotaloutta tukevien toimien vaikuttavuutta alueen rakentamisessa seudullisten linjausten ja yhteistyön kautta.

6. Edistetään asukkaiden hyvinvointia muuttuvassa ilmastossa

Visio: Pääkaupunkiseudun asukkaat ovat tietoisia ilmastonmuutoksen vaikutuksista ja he osaavat varautua niihin. Heillä on myös työkaluja lisätä psyykkistä joustavuutta muutosten keskellä. Ilmastonmuutoksen hyvinvointi- ja terveysvaikutuksiin varaudutaan ja niitä hallitaan kaupunkiseudulla niin, että haavoittuvimmillekin ihmisryhmille taataan hyvä ja oikeudenmukainen elämä.

Tavoite: Edistetään asukkaiden hyvinvointia varautumalla ilmastonmuutoksen hyvinvointi- ja terveysvaikutuksiin tekemällä yhteistyötä seudullisten toimijoiden kanssa.

Ohjelman toimenpiteiden toteuttamisen kautta tuotetaan näitä tuloksia:

- **Projektit:** Tunnistetaan ja toteutetaan kestävästä kaupunkielämästä edistäviä hankkeita.
- **Yhteistyön rakenteet:** Luodaan ja vahvistetaan verkostoja ja muuta yhteistyötä.
- **Suuntaviivat:** Määritellään seudulliset suuntaviivat tavoiteltavalle kehitykselle.

Seuraavat ohjelman luvut kertovat yksityiskohtaisemmin, miten ohjelman kolme päätarkoitusta toteutetaan ja nämä tulokset saavutetaan.

2.3 Koronaviruksen ja kestävän elvytyksen vaikutukset ohjelmatyöhön

Maailmanlaajuinen koronaviruspandemia on vaikuttanut merkittävästi työssäkäynnin ja sosiaalisen kanssakäymisen käytäntöihin ja matkustamiseen. Pandemian aiheuttamat muutokset ovat olleet erityisen suuria kaupunkiseuduilla; suurin osa raportoiduista koronavirustartunnoista on todettu urbaaneilla alueilla (UNEP 2020). Toistaiseksi pandemian seuraukset ovat nähtävissä muun muassa talouden heikkenemisenä ja työttömyyden lisääntymisenä,

sosiaalisena eristyneisyytenä ja ruokaketjun logistisina häiriöinä. Vaikka koronakriisin pitkäaikaisia vaikutuksia on haastava ennustaa, muutokset kuluttamisen ja liikkumisen tottumuksissa ovat yhteydessä moniin ihmisen toiminnan ympäristövaikutuksiin. Arvioiden mukaan esimerkiksi päivittäiset globaalit hiilidioksidipäästöt vuoden 2020 huhtikuun aikana olivat vähentyneet 17 % edellisvuoden tasosta ja vuoden 2020 päästöjen ennustetaan olevan 4-7 % pienempiä vuoteen 2019 verrattuna (Le Quéré ym. 2020).

Myös pääkaupunkiseudulla epidemian hallintatoimet vähensivät liikennettä ja energiankulutusta erityisesti kevään 2020 aikana, mutta ilmastopäästöjä pienentävä vaikutus on toistaiseksi arvioitu vähäiseksi (Viholainen ym. 2020). Liikennemäärien pieneneminen kuitenkin paransi ilmanlaatua merkittävästi. Pääkaupunkiseudulla ei ole ollut liikenteen pakokaasujen osalta yli 30-vuotisen mittaushistorian aikana yhtä pitkää puhdasta ilmanlaadun jaksoa kuin poikkeusaikana (HSY 2020e).

Poikkeuksellinen kevät 2020 vaikutti myös pääkaupunkiseudun jätejakeiden määriin. Jäteasemien kävijämäärät lisääntyivät kymmenillä tuhansilla, puutarhajätteen määrä kasvoi kolmanneksen, ja myös noutoruoka- ja verkkokauppaostosten yleistyminen näkyi muun muassa muovi- ja kartonkijätteen lisääntymisenä (HSY 2020f, Tiihonen 2020). Koronaepidemian huippuaikaan uudelleenkäyttökelpoisten tavaroiden vastaanottoa jouduttiin rajoittamaan Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskuksessa.

Pandemian globaalit ympäristövaikutukset ovat seurausta kriisin hallintaan tarkoitetuista rajoitteista eikä rinnastettavissa sellaisenaan esimerkiksi ilmastomuutoksen hillitsemiseen tähtäävään työhön. Ne kuitenkin osoittavat, että suurilla yhteiskunnallisilla muutoksilla kasvihuonekaasupäästöt voidaan saada kääntymään laskusuuntaan nopeasti. Koronakriisin toipumisvaihe antaakin ainutlaatuisen mahdollisuuden samanaikaisesti elvyttää taloutta ja edistää ilmastotavoitteiden saavuttamista. Voimme samalla rohkaista vähemmän energiaa ja resursseja kuluttaviin elämäntapoihin, terveellisempien elinympäristöjen luomiseen ja yhteisöllisyyden lisäämiseen.

EU:ssa Suomi puoltaa pandemian aiheuttamien talousvaikutusten hallintaan ns. vihreää tai kestävää elvytystä, missä taloutta tukevia panostuksia kohdennetaan erityisesti kestävyystavoitteita tukeviin prosesseihin (Ympäristöministeriö 2020). Kaupungit ja kunnat ovat avainasemassa kestävyyshaasteiden ratkaisemisessa ja siten myös kestävässä elpymisessä. Yhtenä esimerkkinä selkeästä otteesta pandemian jälkeiseen jälleenrakennukseen paikallisella tasolla on kansainvälisen C40-ilmastokaupunkiverkoston perustama Global Mayors COVID-19 Recovery Task Force-työryhmä. Se on julkaissut kaupunginjohtajien ohjelman, joka tähtää terveyttä edistävään, oikeudenmukaiseen ja kestäväan toipumiseen pandemiasta (C40 2020).

Pääkaupunkiseudulla Kestävän kaupunkielämän ohjelma voi auttaa tunnistamaan kehityskohteita ja prosesseja, jotka vauhdittavat sekä alueen sisäisiä että valtakunnallisia kiertotalous-, hiilineutraalius- ja sopeutumisen tavoitteita. Ohjelman keskiössä oleva seudullinen yhteistyö on erityisen tärkeä voimavara tavoiteltaessa pitkäaikaisia vaikutuksia kiertotalouden, hiilineutraaliuden ja kestävän kulutuksen edistämisessä – seudullisen näkökulman huomioimalla mahdollisen kestävan elvytyksen vaikutus on mahdollista saada yksittäistä kaupunkia suuremmaksi ja panostukset tukevat kestäväälle kaupunkielämälle välttämättömiä muutoksia metropolialueella. Epidemian voidaan nähdä korostavan entisestään ohjelmatyön tärkeyttä, koska sen toimenpiteet liittyvät monilta osin ihmisten ja ekologisen ympäristön väliseen yhteyteen.

On myös huomioitava uudet pandemiat sekä muut tulevaisuuden shokit ja stressit, jotka testaavat kaupunkien selviytymis- ja sopeutumiskykyä. Ne peräänkuuluttavat kaupunkiympäristön resilienssiä (kts. Tietolaatikko 3). Kuten koronaviruspandemiakin, mikä tahansa suuren mittakaavan haaste yhteiskunnalle voi avata mahdollisuuden murrokseen, joka kiihdyttää joitain kehityskulkuja ja avaa sitä kautta muutoksen tilaisuuden yhteiskunnalle.

Hiilineutraaliin kiertotalouteen siirtymiseen voi liittyä sosiaalisen kestävyiden riskejä. Reilun ja hyvinvointia edistävän siirtymisen tulee perustua yhdenvertaisuuteen ja taata muun muassa toimeentulon, sosiaali- ja terveyspalvelujen ja turvallisuuden. Sen tulee myös sisältää resurssien ja mahdollisuuksien oikeudenmukaisen jakautumisen (Motiva 2020).

Vaikka Kestävän kaupunkielämän ohjelma keskittyy kestävyiden ja resilienssin vahvistamiseen ilmasto- ja ympäristönäkökulmista, ohjelman toimenpiteillä tuetaan myös sosiaalista kestävyttä. Esimerkiksi huolto- ja korjauspalveluita lisäämällä voidaan työllistää ihmisiä ja kestävä ruokajärjestelmä huomioi tuottajien taloudellisen ja henkisen hyvinvoinnin. Lisäämällä terveydenhuollon ammattilaisille suunnattua sopeutumisen tietoa pitkittyneissä hellejaksoissa, ja räätälöimällä ilmastomuutokseen varautumisen ohjeistuksia maahanmuuttajille, voidaan suojella yhteiskunnan haavoittuvimpia ihmisiä.

3 Kestävämpää kulutusta tietoa lisäämällä ja palveluja parantamalla

Visio: Pääkaupunkiseutulainen on valistunut, motivoitunut ja tietoinen kulutuksen ympäristövaikutuksista ja haluaa omalla toiminnallaan edistää kestävyttä. HSY ja kaupungit toimivat hankinnoillaan kiertotalouden, kestävyiden ja vastuullisuuden suunnannäyttäjinä seudulla. Kaungit toteuttavat kaupunkisuunnittelua kestävästi ja edistävät kaavoituksen ja rakentamisen ohjauksen keinoin kiertotalousratkaisujen käyttöönottoa.

Nykyiset päästötavoitteemme keskittyvät kaupunkialueiden sisällä tapahtuvan toiminnan aiheuttamien kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen. Tästä syystä suurin osa jo tunnistamistamme ja säännöllisesti seuraamistamme päästövähennystoimenpiteistä liittyy kaupunkien energiankulutukseen rakennuksissa, palveluiden tuottamisessa ja liikenteessä.

Metropolialueella kulutettavien hyödykkeiden tuottamisesta aiheutuvat ilmastopäästöt ovat toistaiseksi jääneet seurannan ulkopuolelle. Käytännössä lähes kaikki pääkaupunkiseudulla kulutettavat hyödykkeet ruuasta vaatteisiin ja elektroniikkaan tuotetaan muualla (Kuva 6). Myös rakennustuotteiden valmistamisesta aiheutuvat päästöt muodostuvat tavallisesti jossain muualla ja jäävät siten kaupunkikohtaisen päästöseurannan ulkopuolelle, vaikka niillä on merkittävä rooli tarkasteltaessa pääkaupunkiseudulla tapahtuvan toiminnan muodostamaa kokonaishiilijalanjälkeä.

Verkkokaupan lisääntynyt suosio ja todennäköinen kasvu tulevaisuudessa tuovat yhä kauempana tuotetut tuotteet yhä helpommin saavutettaviksi. Tämä lisää muualla syntyviä, mutta kulutuksestamme johtuvia päästöjä entisestään. Toisaalta verkossa käytävä kauppa mahdollistaa myös käytetyn tavaran markkinoiden kasvun kysynnän ja tarjonnan kohdatessa paremmin toisensa. Vaikka käytetyn tavaran ostaminen pidentää tuotteen elinkaarta ja on siksi ympäristön kannalta suositeltavaa, on siinäkin riski tarpeettomaan kulutukseen. Tuotteen saaminen helposti käytettynä eteenpäin ei saisi alentaa kynnystä sen ostamiseen uutena.

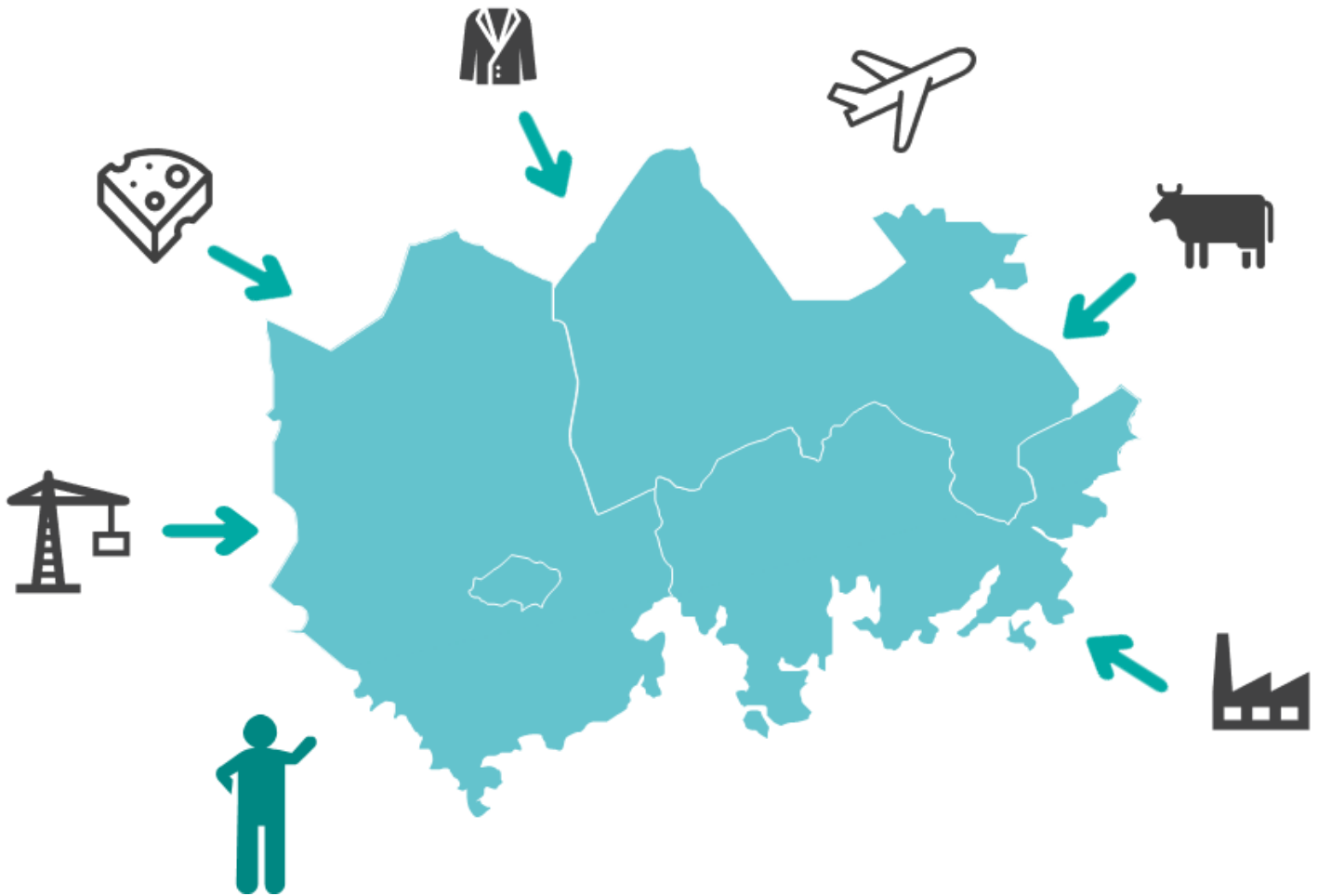
Jotta voisimme arvioida kaupunkialueen kestävän elämäntavan edistymistä, meidän on seurattava ja arvioitava alueella tapahtuvaa kuluttamista ja siinä tapahtuvia muutoksia. Ilmastovaikutusten näkökulmasta tarkasteltuna tämä tarkoittaa pääkaupunkiseudulla käytettävien tuotteiden ja palveluiden välillisten kasvihuonekaasupäästöjen huomioimista osana kuluttamisen vuosittaista hiilijalanjälkeä. Välillisten päästöjen huomioiminen tuo esimerkiksi alueen rakentamisen ilmastovaikutukset esille nykyistä selkeämmin.

Kuluttamisen hiilijalanjälki auttaa myös seuraamaan kiertotalouden edistymistä, kun tuotteiden valmistamisen, materiaalien hyötykäytön tai käytöstä poistamisen ilmastovaikutukset ovat selkeämmin näkyvissä. Hiilijalanjäljen tarkastelun myötä kestävämpien kuluttamisen muotojen kehittäjät tai uusien palveluiden tarjoajat voivat myös osoittaa toimintansa vaikutuksen seudullisella tasolla ja edetessä kohti kestävämpää kaupunkielämää. Kulutuksen päästöjen arvioinnin ja seuraamisen lisäksi on samanaikaisesti etsittävä keinoja, joilla elämäntapojamme ja arkeamme saadaan vähäpäästöisemmäksi. Kulutusvalinnoilla pystymme myös suoraan vaikuttamaan tuottamamme jätteen määrään ja siten luonnonvarojen käytön vähentämiseen.

Kestävässä kaupunkielämässä vuonna 2030:

- Kulutuksen hiilijalanjälkeä seurataan seudullisesti.
- Kuluttajien tietoisuus kulutuksen ympäristövaikutuksista lisääntyy.
- Jakamistalouden palvelut tuodaan esille ja asukkaiden aktiiviseen käyttöön.
- Tuotteiden korjaaminen ja huoltaminen pidentävät tuotteiden käyttöikää.
- Kuluttamisen muutos kohti laadukkaita ja kestäviä hankintoja, ostamisesta palveluihin, jakamistalouteen ja elämyksellisyys
- Hankinnoille on laadittu kiertotalouskriteerit.
- Kulutuksen kohtuullistuminen näkyy myös vähentyneinä jättemäärinä.

Päätavoite: Edistetään kestäväan kulutukseen ja kiertotalouteen siirtymistä kaupunkiseudulla tietoa lisäämällä ja palveluja parantamalla.

Kuva 6. Pääkaupunkiseudulla kulutetaan paljon tuotteita ja palveluita, joiden valmistamisesta aiheutuvat päästöt syntyvät jossain muualla. Kuva: HSY.

3.1 Selvitetään ja jaetaan seudullista tietoa kulutuskäyttäytymisestä ja kulutuksen päästöistä

Arviolta yli puolet pääkaupunkiseudun asukkaiden kokonaishiilijalanjäljestä muodostuu kulutuksen aiheuttamista epäsuorista päästöistä (kts. Tietolaatikko 1 ja SYKE 2011). Kokonaishiilijalanjäljen arviointi poikkeaa suorien alueellisten päästöjen seurantamenettelyistä, joten arviointityötä täytyy tehdä yhteistyössä tutkimuslaitosten, kuten Suomen ympäristökeskuksen ja Luonnonvarakeskuksen, sekä eri toimialoja edustavien tahojen kuten vähittäiskauppojen kanssa. Kuluttamista on tärkeä lähestyä useista eri tietolähteistä, jotta käyttöön saadaan mahdollisimman luotettavaa lähtötietoa päästöjen seurantaprosessin rakentamiseksi. Tilastojen lisäksi työtä voidaan tukea kuluttajatutkimuksella, jolla selvitetään pääkaupunkilaisten kulutustapoja ja kulutukseen liittyviä asenteita. Tutkimus keskittyy erityisesti kulutustavaraan, palveluihin ja varsinkin ruokaan. Näiden päästöjen selvittämiseksi on tarkoitus ryhtyä arvioimaan tuotteiden ja palveluiden välillisten päästöjen merkitystä kaupunkien kokonaishiilijalanjäljessä alueen sisäisten kasvihuonekaasupäästöjen lähteiden lisäksi.

Toimenpiteet

1. Tunnistetaan kuluttamisen välilliset päästöt ja kaupunkien kokonaishiilijalanjälki

Tunnistetaan pääkaupunkiseudun kulutusta kuvaavat lähtötiedot ja sovitaan tarvittava tiedonvaihto seurannan toteuttamiseksi. Hankitaan tarvittavat resurssit päästöjen arvioimisen ja seurannan käynnistämiseksi sekä jatkuvalle seurannalle. Tunnistetaan välillisten päästöjen näkökulmasta keskeisimmät seurattavat indikaattorit, joiden merkitystä kokonaishiilijalanjälkeen arvioidaan säännöllisesti. Luodaan tarvittavat työkalut ja

menetelmät, joilla voidaan arvioida erilaisten muutosten ja toimenpiteiden vaikutusta pääkaupunkiseudun hiilijalanjälkeen.

3.2 Parannetaan kestäviä palveluja ja niiden valikoimaa seudulla

Kestävän kaupunkielämän yksi peruspilari on saavutettavissa olevien palveluiden tarjonta. Jos haluamme edistää kestävämpää kulutusta kaupunkiseudulla, täytyy meidän myös tarjota tämän mahdollistavia palveluita asukkaille. Tätä määränpäättä kohti pyrkiessämme on ensin tärkeä selvittää, mitkä kaikki kestävästä kaupunkielämästä edistävät palvelut jo täältä kaupunkiseudulta löytyvät ja mitä vielä puuttuu. Näin voimme tukea jo olemassa olevien kestävien palvelujen näkyvyyttä ja kysyntää sekä lähteä kehittämään puuttuvien palveluiden tarjontaa. Moniin uupuviin palveluihin, joiden tarjoaminen myös täällä pääkaupunkiseudulla olisi tärkeää, löytyy hyviä malleja muualta maailmasta.

2. Avataan pääkaupunkiseudulle viihtyisiä kiertotalouskauppakeskuksia

Yhdistetään Kierrätyskeskuksen ja Sortin (pääkaupunkiseudun ja Kirkkonummen jätteiden lajitteluasemien) palvelut asukkaille helposti saavutettavaksi "yhdessä luukun" kokonaisuudeksi, jotta estetään käyttökelpoisen tavaran päätyminen jätteeksi. Toteutetaan uusia kiertotalouskauppakeskuksia alueille, joilla on suuri asukastiheys kävelyetäisyydellä, ja ne ovat hyvin saavutettavissa joukkoliikenteellä, pyörällä sekä kävellen. Asukkaat voivat viedä keskukseen itselle tarpeettomat tuotteet ja saavat siellä neuvontaa tuotteen mahdollisesta uudelleenkäytettävyydestä. Hyväkuntoiset ja korjauskelpoiset tuotteet ohjataan myyntiin Kierrätyskeskukseen ja käyttökelvottomat Sortin kautta materiaali kierto. Uudelleenkäyttöön lahjoitetut tuotteet huolletaan, puhdistetaan ja korjataan ennen myyntiin laittamista. Samat tuotteet ovat myynnissä myös verkkosivuilla monipuolisilla kuvilla ja kuvaavin tekstein varusteltuna. Samaan yhteyteen tehdään myös tiloja asukkaiden omatoimiseen ja opastettuun vaatteiden ja tavaroiden huoltoon ja kunnostukseen sekä näitä palveluita tarjoaville yrityksille. Mukana voi olla myös muita vaatteiden ja tavaroiden uudelleen käyttöön keskittyviä yrityksiä, kuten vaatelainaamoita ja kierrätysmateriaaleja hyödyntäviä designkauppoja.

3. Kartoitetaan kestävä arjen palvelujen saavutettavuutta ja vahvistetaan raideliikenteen asemanseutuja palvelukeskittyminä

Kartoitetaan kestävä arjen palvelujen saavutettavuutta seudulla, jotta kestävä ja autoton elämäntapa on seudulla houkutteleva vaihtoehto. Vahvistetaan raideliikenteen asemanseutuja kestävä kaupunkielämän solmukohtina, jossa palvelut löytyvät kestävä matkaketjun varrelta. Vahvistetaan asemanseutuja uusien vähähiilistä elämäntapaa, liikkumista ja kestävä kulutusta edistävien ratkaisujen testialustoina. Vahvistetaan julkisen ja yksityisen sektorin välistä yhteistyötä uusien kiertotalouden, kestävä liikumisen ja muiden kestävä arjen palvelupilottien ja yhteistoimintamallien jalkauttamiseksi.

4. Edistetään huolto- ja korjauspalveluiden käyttöä ja tuetaan niiden toimintaa

Kannustetaan ilmapiiriin muutosta siihen suuntaan, että rikkimenneiden tavaroiden korjaaminen olisi aina ensisijainen vaihtoehto uuden tuotteen ostamisen sijaan. Lisätään tietoa olemassa olevista korjaus- ja huoltopalveluista, mihin yksi keino voisi esimerkiksi olla laajentaa Ekokumppanien (2020) ylläpitämää korjaa.se -alustaa myös pääkaupunkiseudulle. Hyödynnetään asukkaiden omia taitoja korjauspalveluiden tarjoamisessa ja yhteisöllisyyden kasvattamisessa, esimerkiksi korjauskahviloita järjestämällä.

5. Laajennetaan kaupunkien tarjoamia jakamistalouden palveluita

Selvitetään olemassa olevat jakamistaloutta tukevat palvelut, alustat ja liiketoimintamallit, ja kehitetään selvityksen pohjalta kaupunkien tarjoamia jakamispalveluita ja niitä tukevia alustoja ja sovelluksia.

Huomioidaan myös asukaslähtöisen jakamistalouden toimintamallit ja osallistutaan niiden kehittämiseen ja tukemiseen. Kirjastoilla on tärkeä rooli kaupunkien yhteisöllisen jakamistalouden alustoina ja kumppaneina sen kehittämisprojekteissa. Mahdollisia uusia kehitettäviä jakamistalouden palveluita voisivat olla jo muualla maailmassa hyviä kokemuksia saaneet työkalu- ja lelulainaamot. Jokapäiväiset arjen lähipalvelut sijoitetaan matkan varrelle ja helposti saavutettaviksi. On tärkeää, että palvelut jakautuvat tasaisesti koko seudulle, jotta ne ovat helposti saavutettavissa mahdollisimman monelle.

Kannustetaan asukkaita lainaus-, vuokraus- ja yhteiskäyttöpalveluiden käyttöön omaksi ostamisen sijaan. Osallistetaan asukkaat mukaan palveluiden käyttäjinä ja tuottajina luomaan alueellista yhteisöllisyyttä. Nostetaan viestinnässä esille kaupunkien ja yksityisten yritysten tarjoamat jakamistalouden palvelut ja käytetään hyväksi erilaisia vaikuttajia ja innostavia viestintämateriaaleja sosiaalisessa mediassa. Ohjataan asukkaita lainaamaan tai vuokraamaan tarvitsemansa tuotteen omistamisen sijaan. Osallistetaan asukkaat mukaan palveluiden käyttäjinä ja tuottajina luomaan alueellista yhteisöllisyyttä ja lisäämään hyvinvointia.

3.3 Vaikutetaan kuluttajien valintoihin

Tietoisuuden lisääminen olemassa olevista palveluista on tärkeä tekijä siinä, että uutena ostamisen ja tavaroiden omistamisen sijaan suositaan vaihtoehtoisia ja vastuullisempia kuluttamisen tapoja. Yhä useampi asukas on kiinnostunut kuluttamisensa vastuullisuudesta, mutta ei välttämättä tiedä, kuinka voisi omassa jokapäiväisessä arjessaan edistää tätä. Osa asukkaista vaatii innostavampaa neuvontaa, jotta he ovat valmiita muokkaamaan nykyisiä toimintatapojaan. Tietoa voidaan myös jalostaa oppimateriaalikäyttöön yhdessä esimerkiksi opettajien kanssa.

Lisätietoa tarvitaan esimerkiksi mikromuovien haitoista ja siitä, miten niiden syntyä voisi ehkäistä. Mikromuoveja päätyy jätevesiin muun muassa keinokuitutuotteiden pesun yhteydessä ja kosmetiikkatuotteista (Ymparisto.fi 2020). Myös tietoisuutta esimerkiksi elektronisten laitteiden vaatimista jalometalleista ja niiden louhintaan liittyvistä eettisistä ja ympäristöllisistä vaikutuksista sekä sähkö- ja elektroniikkalaitteiden kierrätyksen haasteista on tarpeen lisätä kuluttajien keskuudessa.

6. Tarjotaan tietoa kulutusvalintojen ympäristövaikutuksista

Tarjotaan asukkaille vinkkejä vastuullisempiin valintoihin, kuten neuvontaa ostospaikoista ja miten voi tunnistaa kestävän tuotteen ja laadukkaita materiaalit. Asukkaita motivoidaan suuntaamaan kulutusta tuotteisiin ja palveluihin, jotka edistävät pitemmän aikavälin kustannus- ja päästösäästöjä. Hyödynnetään ja kehitetään jo olemassa olevia kanavia ja sovelluksia. Nostettavia teemoja ovat esimerkiksi, miten asukas voi omilla kulutusvalinnoillaan vähentää elektroniikkalaitteiden ympäristövaikutuksia tai mikromuovien syntyä. Tiedon lisäämisen tueksi suunnitellaan erilaisia tuoppaustekniikoita edistämään kuluttajien siirtymää kohti ympäristöystävällisempiä valintoja.

Toimenpide tukee ja jatkaa Espoon kaupungin ohjelmasuunnitelmassa (2019) kohdennettuja viestintätoimia kestävän elämäntavan edistämiseksi.

Vastuullisten kulutusvalintojen edistämiseksi selvitetään Etelä-Korean Soulessa kehitetyn Green Credit Card -mallin sopivuus pääkaupunkiseudulle (Tyrväinen 2018).

7. Tarjotaan tietoa kulutusvalintojen vesijalanjäljestä

Huomioidaan globaalien vesivarojen riittävyys ja nostetaan esiin kulutusvalintojen vesijalanjälki. Nostetaan veden arvostusta ja tietoisuutta vesijalanjäljestä ja ymmärrystä kestävästä vedenkäytöstä. Tällä hetkellä lähes 50 % vesijalanjäljestämme kohdistuu muualle kuin Suomeen. Tarkastellaan globaalisti myös sitä, missä määrin on kannattavampaa keskittää veden kulutusta Suomeen, koska täällä on kestäväää vesivarojen ja jätevedenpuhdistuksen näkökulmasta.

8. Motivoidaan kuluttajia vastuullisiin valintoihin vaateostoksilla

Kuluttajia herätetään pohtimaan vaateellisuuden ja erityisesti pikamuodin aiheuttamia eettisiä ongelmia, ilmastopäästöjä ja veden kulutusta. Kuluttajia motivoidaan ostamaan laadukkaita vaatteita vain tarpeeseen, arvostamaan vaatteita niitä huoltamalla ja suosimaan käytetyn vaateen ostamista.

Ilmastovastuullisena vaihtoehtona uuden vaateen ostamiselle kannustetaan hyödyntämään vaatelainaamoja. Kuluttajia neuvotaan valitsemaan laadukkaita vaatteita ja parempia materiaaleja, jotka on helpompi ohjata uudelleen käyttöön tai kierrättää materiaaleina. Lähdetään viemään eteenpäin Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskuksen kehittämää Laatuvaatekaappia, jossa opastetaan selkein esimerkein kestävämpien vaatevalintojen pariin.

9. Parannetaan käytettyjen tuotteiden imagoa ja saatavuutta

Viestinnän, vaikuttajien ja hauskan viestintämateriaalin avulla nostetaan "preloved"- ja "secondhand"-teemoilla käytettyjen vaatteiden, laukkujen ja muiden tuotteiden imagoa ja arvostusta. On tärkeää motivoida ja rohkaista asukkaita käyttämään käytettyjä tuotteita ja madaltaa kynnystä tehdä muutos nykyiseen toimintatapaan. Ohjataan asukkaita valitsemaan käytetty tuote uuden tuotteen sijaan. Tunnistetaan mahdollisia esteitä käytettyjen tuotteiden suosimiselle ja pyritään poistamaan ne viestinnän keinoin.

10. Edistetään kodin kestotuotteiden käyttöä

Lisätään yhteistyötä kestävien elämäntapojen edistämisen parissa toimivien järjestöjen ja tahojen kanssa, mm. osallistumalla tapahtumiin ja kampanjoihin kestotuotteiden edistämiseksi arjessa kertakäyttötuotteiden sijaan (esim. kestokahvikuppi, kestokauppakassi, kestovaipat jne.). Kehitetään kestotuotteiden lainaus- ja vuokrauspalveluita. Edistetään tukimekanismeja kestotuotteiden käytön lisäämiseksi.

3.4 Vauhditetaan kestäviä julkisia hankintoja

Julkisten hankintojen valjastaminen kestäväan kehityksen ajureiksi on ollut tavoitteena jo pitkään. Tätä varten on perustettu KEINO-osaamiskeskus, joka tukee ja auttaa julkisia hankkijoita kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen kehittämisessä (KEINO on Kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen verkostomainen osaamiskeskus, jonka toimintaa ohjaa ja rahoittaa Työ- ja elinkeinoministeriö, ja on osa Marinin hallituksen hallitusohjelman toteutusta). Haasteena hankinnoissa on yhdenmukaisten kestävyyskriteerien ja/tai niiden yhdenmukaisten soveltamiskäytäntöjen puuttuminen. Kattavan elinkaariarviointiin perustuvan tiedon tuottaminen kriteerien taustaksi on myös työlästä ja monitulkintaista.

11. Lisätään kaupunkien välistä yhteistyötä kestäväissä hankinnoissa

Tiivistetään ja laajennetaan jo olemassa olevaa yhteistyötä, jolla tavoitellaan vähähiilisyyttä ja hiilineutraaliutta julkisissa hankinnoissa. Kestävien hankintojen toteuttaminen linkittyy vahvasti tuotteiden ja palveluiden elinkaarivaikutuksiin ja niiden arviointiin osana hankintaprosessia. Tällöin yhteistyöhön kuuluvat olennaisesti kaupunkien hankintaorganisaatioiden välinen tiedonvaihto esimerkiksi hiilijalanjäljen käytöstä hankintakriteerinä, vuoropuhelu elinkaari- ja ilmastoasiantuntijoiden, sekä muiden osaamisverkostojen kanssa, sekä yhteistyö ympäristövaikutusten kokonaisvaltaisessa huomioimisessa. Muita yhteistyön osa-alueita ovat yhteinen markkinavuoropuhelu ja käytäntöjen kehittäminen siten, että tavoiteltava kestävyysvaikutus on mitattavissa.

Selvitetään ja tunnistetaan esteet kestävien hankintojen tekemisessä, pullonkaulat tarjouspyynnön määrittelyssä sekä portinvartijat, joiden valinnat ratkaisevat julkisen hankinnan kestävyys- ja kiertotalouskriteerit. Suunnataan koulutusta ja verkostomaista yhteistyötä näihin hankintaprosessin portinvartijoihin ja opastetaan heitä kiertotalouskriteerien käyttöön.

Tunnistetaan kestävyyskriteerien kilpailutusta helpottavia kansallisia ja kansainvälisiä malleja ja tuetaan nykyisten yhteistyöverkostojen tehokasta hyödyntämistä hankinnoissa (esim. KEINO-verkosto). Asetetaan ja seurataan erilaisten kestävyyskriteerien käyttöä koskevia tavoitteita hankinnoissa (esim. laadulliset ja määrälliset tavoitteet, ja julkisten hankintojen Green Deal-sopimukset, jotka hankintayksikkö voi solmia valtion osapuolen kanssa (KEINO 2018)).

12. Kehitetään kestävyysindeksi kaupunkien hankinnoille

Tavoiteltava askelmerkki yhteistyölle on hankintojen kiertotalouskriteerien muodostaminen.

Kiertotalouskriteereillä voidaan tavoitella esimerkiksi neitseellisten raaka-aineiden käytön minimointia sekä kierrätettävien ja uudelleenkäytettävien materiaalien käytön lisäämistä ja vesivastuullisuutta. Huomioiden kriteerien käytössä myös tarpeellinen joustavuus, ja kokemukset toteutuneista hankinnoista ja kilpailutuksista seudullisesti. Kohdistetaan kriteerien käyttö vaikuttavuuden perusteella hankintakokonaisuus kerrallaan.

13. Sitoudutaan käyttämään kestotuotteita kertakäyttöisten sijaan julkisissa hankinnoissa

Julkiset hankkijat sitoutuvat käyttämään tiloissaan ja tilaisuuksissaan kestotuotteita tarpeettomien kertakäyttöt tuotteiden sijaan. Lisäksi kaupungit aktiivisesti edistävät tai mahdollisuuksien mukaan jopa edellyttävät alueellaan järjestettävissä tapahtumissa kestotavaroiden käyttöä. Toimijat sitoutuvat olemaan hankkimatta kertakäyttöt tuotteita ja edellyttävät myös palveluhankinnoissaan ja hankintaehdoissa, etteivät palveluntuottajat käytä kertakäyttöt tuotteita. Toimenpide tukee Helsingin kaupungin tavoitetta luopua tarpeettoman muovin käytöstä omissa hankinnoissaan.

4 Syödään paremmin, vältetään hävikkiä

Visio: Pääkaupunkiseutulaiset syövät kestävästi ja eettisesti tuotettua maukasta ruokaa noudattaen esimerkiksi planetaarista ruokavaliota, mikä edistää sekä omaa terveyttä että maapallon hyvinvointia. Asukkaat arvostavat ruokaa ja tiedostavat siihen liittyvät terveys- ja turvallisuuskäsitteet sekä tuotannon vaatimat resurssit ja siitä aiheutuvat ympäristövaikutukset. Pääkaupunkiseudulla myös tuotetaan monipuolisesti ruokaa, mikä parantaa seudun ruokaturvaa, monipuolistaa maisemaa ja auttaa ilmastonmuutokseen sopeutumisessa.

Jopa noin viidesosa kulutuksen ilmastopäästöistä on peräisin ruoasta. Ruokaketjun suurimmat ilmastopäästöt syntyvät tuotantovaiheessa. Tämän lisäksi ruoantuotannolla on vaikutuksia vesistöjen ravinnepäästöihin ja luonnon monimuotoisuuteen. Kestävä ruokajärjestelmä edistää luonnon monimuotoisuutta, hiilinielujen hoitoa sekä ravinnekiertoa. Se huomioi myös tuottajien taloudellisen ja henkisen hyvinvoinnin sekä tuotannon eettiset näkökulmat. Siirtyminen kestävämpään ruokajärjestelmään mahdollistetaan tuomalla ruoantuotanto näkyväksi osaksi arkea, asettamalla tavoitteita, tuottamalla tietoa ja luomalla yhteistyöverkostoja.

YK:n tuoreessa biodiversiteettiraportissa on tuotu esiin tärkeimpiä ihmiskunnan kohtaamia muutostarpeita, joista moni liittyy jollakin tapaa ruoantuotantoon. Raportin mukaan on tärkeää mahdollistaa ihmisille kestävä ja terveellinen ruokavalio noudattamalla sekä ohjata ihmisiä pääasiassa kasvisruuan syömiseen ja lihan ja kalan maltilliseen käyttöön, sillä kasvisperäiseen ruokavalioon siirtyminen vähentää muun muassa ruoantuotantoon vaadittavaa pinta-alaa. Myös ruokahävikin dramaattinen pienentäminen ruoan toimitusketjussa sekä kulutuksessa on YK:n mukaan välttämätöntä luonnon kiihtyvän rappeutumisen estämiseksi (CBD 2020, Frilander 2020).

Suomessa syötiin lihaa noin 80 kg per henkilö vuonna 2019 (Luke 2020a). Ravitsemuskäytännöstä katsottuna suomalaisten proteiinin saanti on pääosin riittävää ja jopa runsasta. Saannista yli kaksi kolmasosaa tulee eläinproteiinista, kuten lihasta, kalasta ja maitovalmisteista. Etenkin valtaosa miehistä syö ravitsemussuosituksiin nähden liikaa punaista ja prosessoitua lihaa, yli 500 g viikossa (Valsta ym. 2018). Planeetan kantokyvyn kannalta punaisen lihan kulutus saisi olla ravitsemussuosituksiakin pienempi (WWF 2020), enintään 100 g viikossa (Tiessalo 2020). Terveellinen ja monipuolinen ravitsemus on mahdollista toteuttaa ilmastoystävällisesti. Suunnitelmalla ruokavalio ilmastonäkökohdat huomioiden on mahdollista syödä eläinperäisiä tuotteita kohtuudella tulevaisuudessakin (Siltasalmi 2019). Ympäristö- ja terveysnäkökulmien lisäksi lihapainotteiseen ruokavalioon liittyy kuitenkin myös eettisiä näkökulmia, alkaen aina tuotantoeläinten kohtelusta ja elinoloista ja päättyen niiden olemassaolon itseisarvoon. Eläineettisestä näkökulmasta katsottuna lihansyönti on yksiselitteisesti väärin (Vinnari viitattu lähteessä Nesslingin Säätiö 2016).

Liiallinen proteiinin kulutus ylipäättään kasvattaa typen määrää jätevesissä ja näkyy jo typpikuorman kasvuna pääkaupunkiseudun jätevedenpuhdistamoilla, mikä lisää Itämereen päätyvää rehevöittävää kuormitusta ja kasvattaa typpioksidipäästöjä. Typpioksiduuli on moninkertaisesti hiilidioksidia voimakkaampi kasvihuonekaasu, jota vapautuu puhdistamoiden typenpoistoprosessissa.

Mikäli ruoka päättyy hävikkiin, ovat kaikki sen elinkaaren aikaiset ympäristövaikutukset syntyneet turhaan. YK:n Kestävän kehityksen agendassa tavoitteena on puolittaa ruokajätteen määrä kotitalouksissa ja vähittäiskaupassa vuoteen 2030 mennessä sekä vähentää ruokahävikkiä ruokajärjestelmän kaikissa osissa (YK 2015). Myös EU on sitoutunut tähän YK:n tavoitteeseen (Euroopan komissio 2019). Vuonna 2021 valmistuvaa Suomen kansallista ruokahävikkitiekarttaa on valmisteltu Luonnonvarakeskuksen (Luke) ja koko ruokaketjun toimesta. Sen keinoja tulevat olemaan muun muassa järkevät ohjauskeinot ja vapaaehtoiset sopimukset, teknologian ja tutkimuksen edistäminen sekä satsaaminen aiempaa enemmän hävikkiä käsittelevään kasvatukseen ja koulutukseen sekä eri toimijoiden yhteistyöhön (Kallunki 2020). Myös asukkaille suunnattua neuvontaa ja ohjeistusta ruokahävikin vähentämisestä on syytä lisätä.

Kestävässä kaupunkielämässä vuonna 2030:

- Asukkaiden tietämys ruoasta on kasvanut ja lisännyt ruoan arvostusta.
- Asukkaiden on helppo tehdä kestäviä ruokavalintoja ja noudattaa esimerkiksi planetaarista ruokavaliota (Tietolaatikko 6).
- Asukkaiden proteiinin ylikulutus on vähentynyt ravitsemussuosituksen mukaiselle tasolle, mikä on vähentänyt myös jätevesien typpikuormaa.
- Eläinperäisen proteiinin kulutuksesta puolet on korvattu kasvisproteiinilla.
- Kaupunkikonsernit suosivat kausi-, luomu- ja lähiruokaa.
- Julkiset ja yksityiset toimijat seudulla vähentävät ruokaketjunsä ympäristövaikutuksia ja tukevat asukkaita siirtymisessä kestävämpään ruokavalioon.

- Kaupunkiseutu toimii lähiruuan ja kaupunkiviljelyn edistäjänä yhdistämällä tuottajat ja asukkaat mm. yhteisillä pöydillä ja yhteisöllisillä tiloilla ruoanlaittoon.
- Urbaani ruoantuotanto on kasvava elinkeino seudulla.
- Ruokahävikin määrä kotona, kaupoissa ja ruokapalvelussa on puolittunut.

Päätaavoite: Puolitetaan ruoan haitalliset ympäristövaikutukset ilmastoon, vesistöön ja luonnon monimuotoisuuteen ja lisätään myönteisiä vaikutuksia yhdessä kuntien, asukkaiden ja seudun toimijoiden kanssa.

Kuva 7. Urbaani viljely. Kuva: HSY/ Suvi-Tuuli Kankaanpää.

Tietolaatikko 6. Planetaarinen ruokavalio

Planetaarinen ruokavalio on EAT-Lancet -komission kehittämä ruokavalio, joka mahdollistaa terveellisen ravinnon ihmisille ympäristön kantokyvyn puitteissa. Siirtyminen planetaariseen ruokavalioon on välttämätöntä Pariisin ilmastopöytäkirjan ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden (Agenda 2030) saavuttamiseksi. Planetaarinen ruokavalio on hyvin kasvispainotteinen, ja vaikka ruokavaliossa ei varsinaisesti kielletä mitään, on pääpaino kuitenkin lihan, kananmunien, maitotuotteiden sekä tärkkelyspitoisten kasvien vähentämisessä. Tavoitteena ei ole vain pienentää ympäristövaikutuksia, vaan myös edesauttaa tyydyttyneiden rasvojen ja sokerin määrän vähentymistä ruokavaliossa. Ruokavalion muutoksen lisäksi, tavoitteiden saavuttaminen edellyttää ruokahävikin puolittamista ja tuotantotapojen kunnianhimoista kehittämistä. (EAT-Lancet Commission 2019.)

4.1 Kestävämpiä ruokavalintoja

Kuluttajat voivat valinnoillaan vaikuttaa siihen *mitä, miten* ja *missä* ruokaa tuotetaan. Esimerkiksi valitsemalla lähiruokaa tuetaan samalla paikallista elinkeinotoimintaa. Suomalaisen ruokavalion ilmastovaikutuksia voidaan vähentää 30-40 % ruokavalioimuutoksella ja lisäämällä maaperän hiilensidontaa (Saarinen ym. 2019). Ruokavaliovalinnoilla on luonnollisesti vaikutusta myös terveyteen.

Julkisten hankintojen suurilla volyymeillä voidaan tukea nopeaa siirtymistä kestäväan ruokajärjestelmään. Esimerkiksi suomalaisessa kouluruokailussa aikaan saatavat muutokset ovat niin mittavia, että vaikutukset ulottuvat koko ruokaketjuun (Hanska ym., 2020).

Myös kauppojen olisi hyvä aktiivisesti ohjata asukkaita kohti ympäristöystävällisempää ja terveellisempää, kasvisperäistä ruokavaliota. Ympäristövastuulla voi helposti brändätä kauppaa, mutta ympäristöteot on mahdollista tehdä myös näkymättömästi esimerkiksi ohjaamalla asiakkaat kestävien tuotteiden ostamiseen esimerkiksi tuotesijoittelun tai hiilijalanjälkilaskurien avulla.

Ilmastokysymyksistä onkin tullut yksi tärkeimmistä vastuullisuusasioista, joihin kaupat hakevat ratkaisuja. Voimakkaampi ostopäätöksiin puuttumisen keino kaupalle on rajata valikoima koskemaan pelkästään vastuullisia tuotteita, jolloin kuluttajalla ei ole mahdollisuutta valita vastuuttomasti kyseisessä kaupassa asioidessaan. (Hanska ym. 2020.)

14. Kasvatetaan ruoan arvostusta ja vastuullista ruokakulttuuria koulutuksen ja osallistamisen keinoin

Kasvatetaan ruoan arvostusta tuomalla yhä näkyvämmiin esiin sen tuottamiseen tarvittavaa työtä ja resursseja ja aiheutuvia ympäristövaikutuksia ja ruokavaliovalintojen vaikutusmahdollisuuksia sekä eettisiä näkökulmia esimerkiksi koulujen opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa. Edistetään osallistavaa ruokakasvatusta esimerkiksi Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliiton (MTK):n kummitilatoiminnan keinoin tai laajentamalla Kumpulän kotipuutarhatoimintaa alueen maataloille. Toimenpiteessä hyödynnetään Farm Education-menetelmään liittyvää tutkimusta, jonka mukaan omakohtainen kokemus ja tiedon kasvattaminen autenttisessa oppimisympäristössä, kuten maatilalla, vahvistaa lasten ja nuorten ymmärrystä ja oppimista ruoan reitistä ja mahdollistaa näin vastuullisen ja terveellisen kulutuskäyttäytymisen (Smeds 2017). Kouluille ja päiväkodeille voidaan kehittää esim. "oma puutarha" -tyyppisiä konsepteja kesälomien ajaksi ja hyödyntää Kierrätyskeskuksen kaupunkiviljelykoulutusmateriaaleja opetuksen tukena.

15. Pilotoidaan julkisten ruokahankintojen ympäristövaikutusten laskentaa yhteisten kestävyyskriteerien tueksi

Selvitetään, missä suurimmat vaikutukset syntyvät laskemalla ruokahankintojen nykyiset elinkaarivaikutukset pilottihankkeessa yhdessä kaupungissa. Etsitään keinoja, joilla voidaan vähintään puolittaa ruoan negatiiviset ympäristövaikutukset vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 2020 tasoon. Keinot ja kriteerit jaetaan muille pääkaupunkiseudun kunnille, jos niillä saadaan toivotut tulokset. Edistetään ympäristökriteerien huomioimista pääkaupunkiseudun julkisten ruokapalveluiden ateras suunnittelussa. Toimenpide jatkaa Espoon kaupungin ohjelmasuunnitelman (2019) tavoitetta vahvistaa kestäviä ruokavalintoja etenkin kouluissa, päiväkodeissa ja henkilöstöruokaloissa.

16. Selvitetään kauppojen vastuullisuustyötä ja kuluttajien mielipiteitä kulutuskäyttäytymisen muuttamiseen tähtäävien toimenpiteiden tueksi

Määritetään, mitä "vastuullisuus" pitää sisällään ja selvitetään kuluttajien asenteet vastuullisista kaupoista, vastuullisten tuotteiden helposta löytämisestä ja niiden kiinnostavuudesta sekä todellisesta kulutuskäyttäytymisestä. Selvitetään mitkä ovat kaupunkiseudun kuluttajien näkökulmasta esteet muuttaa kulutuskäyttäytymistä. Selvitetään, mitkä ovat kaupan näkökulmasta esteet vastuullisemmalle toiminnalle ja keskeiset toimenpiteet, joilla muutos saadaan aikaan. Hyödynnetään selvitysten tietoa uusien kehittämistoimenpiteiden ja neuvontahankkeiden toteuttamisessa, joissa pyritään poistamaan kaupan ja asukkaiden kohtaamia esteitä vastuullisemman kulutuskäyttäytymisen toteutumisen tieltä.

17. Tuetaan seudun asukkaiden siirtymistä kohti kestäviä ruokavalintoja mm. yhteiskampanjoilla ja tuoppaustekniikoilla

Kannustetaan kulutusvalintojen ohjaukseen mm. olemassa olevien kanavien kautta (Ekokompassi, Valitse vastuullisemmin) ja yhteiskampanjoilla. Tiedollisen valistuksen rinnalle otetaan käyttöön erilaisia

tuoppaustekniikoita ja käyttöinterventioita, joiden avulla kuluttajia voidaan ohjata toimimaan kestäväällä tavalla vaivattomasti. Vastuullisena tuoppauksena toimii esimerkiksi kaupoissa tuotesijoittelu ja ravintoloissa toimenpiteet, joilla annoskoko optimoidaan. Yhtenä esimerkkinä kaupoissa voitaisiin kannustaa hävikin vähentämiseen muuttamalla päiväystuotteiden alennustarrat "parasta juuri nyt" tai "ympäristöteko" -tarroiksi.

4.2 Vähennetään ruokahävikkiä

Koko ruokaketjussa (eli alkutuotannossa, teollisuudessa, kaupassa, ravintoloissa ja kotitalouksissa) kulutetusta ruoasta arviolta noin 15 % päätyy hävikkiin vuosittain. Henkeä kohden laskettuna määrä on vuosittain noin 80 kg henkilöä kohti, josta noin 25 kg per henkilö on peräisin kotitalouksista. (Hartikainen 2018.) Kotitalouksien ostamasta ruoasta noin kuusi prosenttia päätyy roskeen (Hartikainen ym. 2013). Suurin osa hävikistä on vihanneksia ja hedelmiä, kotona tehtyä ruokaa, maitotuotteita sekä leipää (Luke 2020b). Vaikka koko ruokavaliion ilmasto- ja rehevöitymisvaikutuksista vain noin 4 % muodostuu kotitalouksien ruokahävikistä (Saarinen ym. 2019), lisää ruokahävikki silti turhaa ympäristökuormaa ja on yksittäisenä tekona helpoimmasta päästä toteuttaa.

Suhteellisesti eniten hävikkiä syntyy ravitsemuspalveluissa, joissa jopa 20 % ruoasta jää hyödyntämättä. Hävikkiä syntyy ravintoloiden keittiöissä ruoan valmistuksen yhteydessä, tarjoilutähteenä etenkin linjastoruokailussa sekä ruokailijoiden lautastähteenä. Kauppojen osuus elintarvikeketjussa syntyvästä ruokahävikistä on noin 18 %. Kaupan hävikki on suurinta tuoretuotteissa. (Luke 2020b.)

Hävikkiä on vähennetty seudulla jo erilaisin pilotein (mm. koulujen ylijäämäruoan uudelleen tarjoaminen, lahjoittaminen ja/ tai voittoa myyminen) ja rakentamalla logistisia verkostoja kauppojen hävikkituotteiden keräykseen ja jakamiseen. Toimiviksi osoittautuneet pilotit on laajennettava toiminnaksi, joka ohjaa erityisesti kauppojen ja ruokapalveluiden syömäkelpoisen hävikin ruoaksi, turvallisesti ja kohtuullisessa ajassa.

18. Kannustetaan ruokahävikin vähentämiseen uudistetuilla neuvontatyökaluilla

Edistetään erityisesti asukkaiden motivointia muun muassa kampanjoilla.

Päivitetään olemassa olevia neuvontatyökaluja. Viestitään ruoan ilmasto- ja ympäristövaikutuksista ja ruokahävikin kustannuksista. Kannustetaan ja tuetaan keinoja tiedostamaan ostamiseen esimerkiksi jo olemassa olevien hiililaskureiden avulla. Järjestetään koulutuksia ja tehdään oppimateriaaleja ruokahävikistä (mm. päiväysmerkinnät ja säilytysolosuhteet) ja kotikompostoinnista. Järjestetään korttelikilpailuja ja lisätään eri kohderyhmien (mm. asukkaat, ravintolat ja kokit) innostusta vertailukohteiden ja esikuvien avulla.

19. Skaalataan jo olemassa olevia hävikkipilotteja

Tehdään seudullinen kartoitus ja arviointi toimivista ruokahävikin vähentämispiloteista ja tuotetaan niistä verkkopohjaiset neuvontamateriaalit viestittäväksi sidosryhmien kautta.

Edistetään ja laajennetaan toimivia pilotteja ja seudun verkostoja, jotka vähentävät hävikkiä (kuten Vantaan Yhteinen Pöytä, Zero Food Waste -konsepti ja hankkeet kuten CircularHoodFood).

Toimenpide tukee ja jatkaa Espoon kaupungin hävikkiruoan kehittämissuunnitelmaa, jossa oli tarkoituksena räätälöidä espoolainen Yhteinen pöytä -malli hävikkiruoan ja ruoka-aputoiminnan ympärille.

20. Tunnistetaan julkisen sektorin sekä kauppa- ja ravintola-alan ruokahävikin virrat ja selvitetään niiden vähentämiskeinoja sekä hyödyntämismahdollisuuksia hävikille ympäristö- ja kustannustehokkuus- ja ympäristönäkökulmista

Tunnistetaan yhteistyössä ruoka-alan toimijoiden ja tutkimuslaitosten kanssa julkisen sektorin sekä kauppa- ja ravintola-alan merkittävimmät ruokahävikin virrat seudulla. Kehitetään suunnittelun tehostamisen ja menekin ennustamiseen käytettäviä menetelmiä ja työkaluja.

Selvitetään onko tarjolla nykyistä kannattavampia hyödyntämismahdollisuuksia hävikille ympäristö- ja kustannustehokkuusnäkökulmista, esimerkiksi voisiko ihmisille soveltumatonta ylijäämäruokaa käyttää eläinrehuksi tai lemmikkiruoaksi.

4.3 Kehitetään pääkaupunkiseudun ruokajärjestelmää

Urbaani viljely nostaa kaupungin ruokaturvaa ja parhaassa tapauksessa tuo monimuotoisuutta kaupunkiin. Pienet taskupuistot ja "syötävät puistot" luovat vihreämmän kaupunkikuvan, lisäävät naapuruston viihtyisyyttä ja luovat yhteisöllistä tilaa. Pienet puistot ja vihreät alueet parantavat hulevesien hallintaa ja tarjoavat viileitä paikkoja hellepäivillä. Kuluttajalähtöiset ruoantuotantojärjestelmät palstaviljelystä kumppanuusmaatalousmalleihin mahdollistavat kuluttajien osallistumisen tuotantoon ja vaikuttamisen siihen, mistä ruoka tulee ja kuinka se on tuotettu. Omakohtainen kontakti ja osallisuus ruoantuotantoon ovat tutkitusti tekijöitä, jotka vahvistavat ymmärrystä ja arvostusta ruokaa kohtaan ja siten myötävaikuttavat vastuulliseen ja terveelliseen kulutuskäyttäytymiseen (mm. Smeds 2017).

Pääkaupunkiseudulla voidaan kasvattaa ruoantuotantoa edistämällä paikallisten ruokatoimijoiden yhteistyötä, urbaaneissa hukkatiiloissa tapahtuvaa ammattimaista sisätilaviljelystä (vertikaaliviljely, ruokakontit jne.), peltomaiden monimuotoisuustyötä sekä kaupunkilaisten osallisuutta ruoantuotantoon. Myös pienimuotoinen eläintuotanto, kuten kanojen kasvatusta, on mahdollista kaupunkiympäristössä.

21. Kehitetään seudun ruokajärjestelmää ja luodaan toimintasuunnitelma

Jatketaan Smart & Clean-säätiön Urban Food -hankkeessa aloitettua kestävän kaupunkiruokan ekosysteemin kehittämistyötä. Hahmotetaan ruokajärjestelmän kokonaiskuva ja luodaan yhteinen toimintasuunnitelma. Kootaan yhteen kaikki hyvät ideat ja verkostot (mm. Green City Farm -kestävän gastronomian osaamiskeskus, Vantaan ruokaklusteri, Uudenmaan ruoka -foodhub, Zero Food Waste ja Sustainable Meal -konseptit, Mission Zero Foodprint ja CircularHoodFood-hanke), Hyvinkään agroekologisen symbioosin malli). Tavoitellaan kokonaisuudessaan kestävästä paikallista/alueellista ruokajärjestelmää, jossa panokset tulevat läheltä ja energia- ja ravinneomavaraisuus on korkea. Tehdään kehittämistyötä yhdessä mm. Uudenmaan liiton kanssa. Seudullisessa ruokajärjestelmän arvioinnissa korostetaan alueen tärkeimpiä haasteita, jotka liittyvät ruoan tuotantoon, toimittamiseen ja jakeluun, sosiaaliseen ja taloudelliseen tasa-arvoon, sekä ruokaketjun hävikkiin ja jätteisiin. Selvitetään paikallisten viranomaisten, yksityisen sektorin ja yhdistysten ehdottamat tai jo toteuttamat ratkaisut näiden kysymysten ratkaisemiseksi.

22. Tehdään ruokaketju yhä näkyvämmäksi karttapalvelussa

Kehitetään edelleen karttapohjaisia palveluita lähiruokatuottajista ja olemassa olevista ruokaklustereista pääkaupunkiseudulla ja Uudellamaalla tukemaan lähiruokatuotantoa yhteistyössä tuottajien verkostojen kanssa (mm. Uudenmaan Ruoka -foodhub ja aitojamakuja.fi). Mahdollistetaan tehokas lähiruokalogistiikka sekä mahdollinen säilyttäminen, jotta toimitusketjun päästöt pysyvät hallinnassa.

23. Laaditaan opas urbaanin viljelyn hyödyistä

Maatilojen ulkopuolella kaupunkiympäristössä tapahtuva viljely tukee monimuotoisuutta, hiilivarastoja, ravinnekiertoa, ilmastonmuutokseen sopeutumista sekä lisää omavaraisuutta ja monimuotoisuutta rakennetuissa ympäristöissä. Toimenpiteessä laaditaan opas urbaanin viljelyn hyödyistä ja siitä miten esim. kaupungit, maanomistajat, viljelijät, taloyhtiöt ja/ tai yksityishenkilöt voivat turvata kaupunkiluonnon monimuotoisuutta ja millaisia säädöksiä aiheeseen liittyy. Esimerkiksi hiilivarastojen hoito otetaan vahvasti mukaan lähialueen peltomaiden hoitosuunnitelmien päivitystyöhön, lisätään pölyttäjäturvallisia alueita ja huomioidaan monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet kaavoituksessa. Huomioidaan CircularHoodFood-hankkeen opit oppaan laadinnassa.

5 Mahdollistetaan kiertotaloutta innovatiivisen jäte- ja vesihuollon keinoin

Visio: Jätteitä syntyy vain vähän, mutta se jäte mikä syntyy, lajitellaan tehokkaasti ja hyödynnetään parhailla mahdollisilla tavoilla. Vesihuolto toteutetaan energiatehokkaasti, vettä kulutetaan fiksusti ja ympäristövaikutukset minimoiden.

Kiertotalouteen siirtyminen edellyttää jätteen määrän minimoimista tuotannon kaikissa vaiheissa. Jättemäärää vähennetään parhaiten systeemitasolla tuotannossa ja tuotesuunnittelun kautta, ja henkilötasolla kulutusvalinnoilla (joista enemmän luvussa 3). Täydellisessä kiertotaloudessa systeemistä poistuisi jätteenä vain marginaalisia määriä materiaa, joka sekin voitaisiin kierrättää uudeksi raaka-aineeksi. EU:n jätedirektiivissä on asetettu yhdyskuntajätteelle 60 prosentin kierrätystavoite vuoteen 2030 mennessä (Euroopan unioni 2018). HSY tavoittelee pääkaupunkiseudulla 60 prosentin kierrätysastetta jo vuoteen 2025 mennessä. Yhdyskuntajätteeksi määritellään ihmisten kulutuksesta syntyneet jätteet kodeissa sekä julkisissa ja yksityisissä palveluissa. Yhdyskuntajäte muodostaa kuitenkin vain pienen osan kaikesta jätteestä, jota syntyy myös rakentamisessa, alkutuotannossa, teollisuudessa ja kaupan alalla.

EU:n uudessa kiertotalouden toimintasuunnitelmassa (Euroopan komissio 2020) analysoidaan tuotteiden ja materiaalien elinkaarta, jotta voidaan varmistaa resurssien kestävä käyttö ja puuttua resurssi-intensiivisten alojen (kuten tekstiili-, rakennus-, elektroniikka- ja muoviala) toimintaan. Monella toimialalla tehdäänkin paljon töitä kiertotalouden ja materiaalikierrätyksen edistämiseksi. Jotta tavoitteet onnistuttaisiin saavuttamaan, tarvitaan seudullista yhteistyötä, yhteistä tavoitetta, koordinoitua ja tietoa, sekä uudenlaisia tuotteita ja palveluita, jotka auttavat vähentämään jättemääriä.

Tässä luvussa tähdätään kiertotalouden tehostamiseen pääsääntöisesti innovatiivisen jäte- ja vesihuollon keinoin. Jättemääriä vähennetään kulutusvalinnoilla, ja siten jättemäärän vähentämistavoitteiden saavuttamiseen myötävaikutetaan myös kulutuksen (luku 3), ruoan (4) ja rakentamisen (7) toimenpiteiden kautta. Sopeutumisen toimenpiteitä ei tästä luvusta löydy (hulevesiin liittyviä toimenpiteitä on kappaleessa 6.3).

Muista ohjelman painopisteistä poiketen, tämän painopisteen tavoitteet tähtäävät jo vuoteen 2025 HSY:n strategian mukaisesti.

Kestävässä kaupunkielämässä vuonna 2025:

- Kannustetaan tehokkaaseen jätteen lajitteluun, jotta yhdyskuntajätteen ja kotitalousjätteen kierrätysasteet nousevat 60 %:iin, ja 60 % biojätteestä päätyy erilliskeräyksen kautta hyötykäyttöön.
- Vähennetään kotitalouksien sekajätteessä olevan muovin määrä puoleen vuoden 2018 tasosta.

Kuva 8. Jätteiden lajittelu kotona edistää osaltaan kiertotaloutta. Kuva: HSY/ Suvi-Tuuli Kankaanpää.

5.1 Kannustetaan tehokkaaseen yhdyskuntajätteen lajitteluun

Lajittelun tehostuminen on edellytys toimivalle kiertotaloudelle. Pääkaupunkiseudulla syntyy hieman alle 600 kiloa yhdyskuntajätettä asukasta kohti. Noin puolet (52 %) siitä menee materiaali kierrätykseen, loput energiahyötykäyttöön. Pääkaupunkiseudun yhdyskuntajätteestä 47 % on kotitalousjätettä. Kotitalouksien jätteestä yli 50 prosenttia on sekajätettä, josta suurin osa olisi kierrätyskelpoista materiaalia lajiteltuna (kierrätysaste 46 % vuonna 2019). Ainoastaan 14 prosenttia on tällä hetkellä jatkokäyttöön kelpaamatonta. Suurin hyötykäytön potentiaali on biojätteessä, joka muodostaa reilun kolmanneksen sekajätteestä (HSY 2020g).

Tietolaatikko 7. Yhdyskunta- ja kotitalousjäte

Yhdyskuntajätteellä tarkoitetaan asumisesta syntyvää jätettä (kotitalousjätettä) sekä ominaisuuksiltaan, koostumukseltaan ja määrältään siihen rinnastettavissa olevia kaupan ja teollisuuden sekä palvelutoiminnan jätteitä (esimerkiksi kouluista, sairaaloista, toimistoista, kaupoista, ravintoloista ja muista yrityksistä peräisin oleva jäte). Tällaista jätettä ovat sekajäte, biojäte, paperi, kartonki, lasi, metallit, muovipakkaukset, sähkö- ja elektroniikkalaiteromu ja käytetyt paristot. Yhdyskuntajätettä eivät ole teollisesta tuotannosta, maataloudesta, metsätaloudesta, kalastuksesta, sakokaivoista eikä viemäriverkosta ja viemärivereden käsittelystä peräisin oleva jäte, mukaan lukien puhdistamoliete, romuajoneuvot tai rakennus- ja purkujäte.

Kotitalousjätteellä tarkoitetaan asumisessa syntyvää jätettä. Kotitalouksien jätteeksi ei lueta kodin tai sen piirin ulkopuolella syntyneitä, vaikkakin kotitalouden tuottamia jätteitä

(kuten autojen öljynvaihdossa huoltamolle jääneet jäteöljyt). Kotitalousjätteisiin ei myöskään lasketa kotitaloudesta peräisin olevaa jätettä, joka ei ole yhdyskuntajätettä (kuten romuautot ja rakennus- ja purkujäte). (HSY 2020g).

24. Kehitetään jätehuollon kustannuksia kierrätystä kannustamaan

Kehitetään jätemaksuja edelleen siten, että ne ohjaavat paremmin tarkempaan syntypaikkalajitteluun. Kehitetään kimpmpakeräysratkaisuja ja selvitetään jätelaskujen eriyttämistä kiinteistökohtaisesti.

5.2 Hyvä paha muovi – muovin paikka vähähiilisessä kiertotaloudessa

Muoveilla on hyviä ja tärkeitä ominaisuuksia. Siksi niitä käytetään paljon ja niillä on keskeinen merkitys taloudessamme. Muoveista aiheutuu kuitenkin myös ongelmia, joihin ei ole yhtä helppoa ratkaisua. Ohjelman tavoitteena on, että muovin määrä kotitalouksien sekajätteessä vähenee puoleen vuoden 2018 määrästä vuoteen 2025 mennessä. Vuonna 2018 muovin määrä sekajätteessä oli 23 kg per asukas (HSY 2019).

Smart & Clean -säätiön Kaikki muovi kiertää -hankkeessa on arvioitu, että pääkaupunkiseudun kierrätyskelpoisesta muovista kiertää vain 6 prosenttia ja kierrätysaste olisi mahdollista nostaa 60-70 prosenttiin. Muovijätevirroissa on siis suurta potentiaalia kierrätykseen. Muovin valmistamisesta ja polttamisesta syntyy hiilidioksidipäästöjä. Jos muovi kiertäisi uudelleen materiaaliksi, polttamisesta aiheutuvilta päästöiltä vältyttäisiin. Neitseellisen muovin käytön vähentäminen ja muovin polttamisen lopettaminen vähentäisi hiilidioksidipäästöjä pääkaupunkiseudulla arviolta 336 000:lla tonnilla. Luku vastaa noin 80 000 pääkaupunkilaisen vuosittaisia päästöjä. (Smart & Clean 2018.)

Jatkossa on panostettava parempiin lajittelumahdollisuuksiin ja tiedontuotantoon. Sen lisäksi, että muovijäte lajitellaan, pitäisi luoda kierrätysmuovituotteille markkinoita, sekä tietysti ehkäistä turhan muovijätteen syntyä. Kierrätys tulee tietysti tapahtua hygieniariskit huomioiden. Resurssien tuhlaus ja muovijätteen päätyminen luontoon on saatava kuriin. Nämä tavoitteet ovat linjassa Suomen muovitiekartan kanssa (Ympäristöministeriö 2018). Muovi ei kuitenkaan ole yksiselitteisesti ympäristölle huono materiaali, vaan myös resurssitehokas materiaali oikeissa paikoissa käytettynä. Muovilla on myös monta hyvää käyttökohdetta, muun muassa muovin keveys vähentää logistiikka-alan kasvihuonekaasupäästöjä ja muovin hygieeniset ominaisuudet ovat elintarvikealalla ja terveydenhuollossa tärkeitä. Pakkaukset parantavat säilyvyyttä ja niillä on tärkeä tehtävä suojata itse tuotetta esimerkiksi kuljetuksen ja varastoinnin ajan. Siten muovin käyttö pakkauksissa voi jopa vähentää materiaalihävikiä ja kasvihuonekaasupäästöjä. Turhaa ja esimerkiksi tuotteen kokoon nähden ylisuurta pakkaamista on toki syytä välttää.

25. Kehitetään muovin keräystä, kierrätystä ja uudelleenkäyttöä

Kehitetään seudulla myös muiden muovijätteiden kuin muovipakkausten keräystä ja kierrätystä. Kehitetään esim. kahviloiden take-away astioiden uudelleenkäytön panttijärjestelmää hygieenisyyttä, kannattavuutta ja asiakasystävällisyyttä huomioiden ja kannustetaan yhdessä kaupunkien kanssa mm. kahviloita panttijärjestelmän käyttöönottoon.

26. Lisätään ymmärrystä muovin hyödyistä ja haitoista

Neuvonnan avulla lisäämme tietoa muovin lajitteluketjusta ja muovin ympäristövaikutuksista. Lisätään ymmärrystä muovin hyödyistä ja haitoista. Muovi ei ole pelkästään haitallista, koska sillä on merkittävä rooli ruoan säilyvyyden parantamisessa ja kevyenä materiaalina se vähentää kuljetuksista syntyviä päästöjä. Haitallista on muovin päätyminen luontoon ja sen valmistukseen tarvittavien fossiilisten raaka-aineiden käyttö. Oikein lajiteltuna muovi on resurssitehokas materiaali.

27. Suositaan julkisissa hankinnoissa kierrätysmuovista valmistettuja tuotteita neitseellisen muovin sijaan

Tunnistetaan julkisissa hankinnoissa tuoteryhmiä, joiden voidaan edellyttää olevan valmistettu kokonaan kierrätysmuovista tai sisältävän riittävässä määrin kierrätysmuovia. Tämä edesauttaa luomaan markkinoita kierrätysmuoveille ja niistä valmistetuille tuotteille.

5.3 Ravinne- ja hiilen kiertoa mahdollistamassa -biomassat ja lietteet

Vuonna 2018 kotitalouksien sekajätteestä noin 40 % oli biojätettä (mukana keittiöjäte, muu biojäte ja puutarhajäte). Kun puhutaan kotitalousbiojätteen kierrätysasteesta - verrattuna 60 % tavoitteeseen, joka tulee valtakunnallisesta jätesuunnitelmasta (Laaksonen ym. 2018) - se oli 32 % vuonna 2018 (puutarhajätettä ei lasketa mukaan) (HSY 2019). Lajittelemattoman, sekajätteen mukana poltetun biojätteen ravinteet ja orgaaninen aines eivät päädy kiertoon ja kosteana aineena se huonontaa jätteen energiapolton hyötysuhdetta. Biojätteen lajittelun ja erilliskeräyksen tehostaminen onkin merkittävin tavoite kotitalousjätteen kierrätysasteen parantamiseksi. Erityisen suuri vaikutus olisi lajitteluasteen nostamisella ja lisäksi erillislajitteluvuorituksen laajentamisella voidaan tavoittaa suurempi joukko asukkaita. Asukkaiden erikseen lajittelema biojäte hyödynnetään biokaasun tuotannossa ja sen sisältämä orgaaninen aines ja ravinteet kierrätetään.

Ravinnekierron mahdollistamiseen tarvitaan myös tehokkaita ja turvallisia keinoja kierrättää jätevedenpuhdistamon lietteet. Puhdistamoliete sisältää paljon arvokkaita ravinteita, ja olisi tärkeää huolehtia siitä, että kierrätysprosessit takaisivat näiden ravinteiden turvallisen kierron ilman haitta-aineita.

28. Otetaan käyttöön uusia keinoja asukkaiden biojätteen lajittelun edistämiseen

Tarjotaan asukkaille käyttöön innovaatioita ja ratkaisuja, jotka tekevät biojätteen lajittelusta helpompaa ja miellyttävämpää (mm. BIORENT ja 6Aika CircularHoodFood -hankkeiden kokemukset).

Laajennetaan biojätteen erillislajitteluvuoritusta koskemaan kaikkia asukkaita ja tuetaan siirtymää uusilla keräyspalveluilla. Tuetaan omatoimista kompostointia parhaan mahdollisen hyödyn varmistamiseksi.

Kehitetään myös biojätteen keräystä pientaloista. Selvitetään mahdollisuuksia perustaa uusia palvelumuotoja, esim. kausiluonteisia alueellisia viherjätteen vastaanottoaikoja sekä kortteli- ja kimpakeräyspisteitä.

29. Lisätään biomassojen kierrätystä pääkaupunkiseudulla

Määritetään erilaisille biomassoille (esim. keittiöbiojäte, lietteet, metsäbiomassa) suositus hyödyntämistapojen etusijajärjestyksestä. Suositus ottaa huomioon alan säädökset ja toiminnan luvitukset, jalostusarvon, ravinnekierron ja hiilidioksidin sitoutumisen. Pyrimme selvittämään haitta-aineiden kulkeutumisreittejä ja vähentämään negatiivisia ympäristövaikutuksia.

Laaditaan biomassojen koordinoitijärjestelmä (vrt. SeutuMassa), jonka avulla voidaan yhdistää tietoa biomassojen laadusta sekä maantieteellisistä synty- ja hyödyntämispisteistä. Järjestelmä mahdollistaa biomassojen ohjaamisen kulloinkin parhaan hyödyn tuottavaan prosessiin mm. säädösten ja luvitusten asettamisrajoissa. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan esim. Luonnonvarakeskuksen Biomassa-atlas verkkopalvelua ja CircVol-hankkeen karttakootia järjestelmän kehittämisessä.

30. Hyödynnetään kierrätyslannoitteet ja -biomassat paikallisesti, turvallisesti ja joustavasti

Julkiset toimijat hyödyntävät infrarakentamisessa ensisijaisesti omia tai jo markkinoilla olevia paikallisia kierrätyspohjaisia ja paikallisista raaka-aineista valmistettuja laatusertifioituja multa- ja maanparannustuotteita sekä kierrätyslannoitteita. Kehitetään jäteveden ravinteiden tehokkaampaa hyödyntämistä RAVITA- ja Lietehiili-hankkeissa.

31. Selvitetään biohiilille hyödyllisimmät käyttötarkoitukset

Biohiilillä, jotka ovat biomassasta hapettomasti kuumentamalla tuotettuja hiiliä, on useita hyviä ominaisuuksia, jotka edistävät ravinteiden kiertoa ja edesauttavat ilmastomuutoksen hillinnässä, kuten hiilinieluna toimiminen ja ravinteiden sitominen. Lisäksi tutkitaan menetelmän soveltuvuus haitallisten aineiden poistoon. Selvitetään biohiilille hyödyllisimmät käyttötarkoitukset pääkaupunkiseudulla ja pilotoidaan niitä. Toimenpide tukee Helsingin kaupungin tavoitetta pilotoida uusia teknologioita viherjätteiden kestävässä hyödyntämisessä ja tavoitetta osallistua biohiilen käyttöä tutkiviin ja edistäviin hankkeisiin. HSY pilotoi myös puhdistamolietteen käsittelyä vastaavalla tekniikalla ja tutkii saatavan lopputuotteen, lietehiilen, ominaisuuksia ja käyttötarkoituksia.

5.4 Energiatehokasta ja kiertotalouden mukaista vesihuoltoa

Myös veden kierto on osa kiertotaloutta. HSY käyttää juomavetenä puhdistettua järvivettä ja jätevedet ohjataan puhdistettuina mereen. Ilmastomuutoksen seurauksena järvet lämpenevät, millä tulee olemaan vaikutus juomaveden puhdistusprosesseihin. HSY:n tehtävänä on toimittaa puhdasta ja laadukasta vettä seudun asukkaille, sekä puhdistaa jätevedet tehokkaasti, jotta ravinteet ja haitta-aineet eivät päädy mereen. Prosessien kehittämisessä ei tule tinkiä merensuojelusta. HSY on mukana Itämerihaasteessa (n.d.), joka kutsuu organisaatioita sitoutumaan Itämeren suojeluun ja tekemään oman Itämeri-toimenpideohjelman.

Suurten vesimassojen käsittely vaatii paljon energiaa sekä puhtaan veden että jäteveden osalta. Juomaveden ja jäteveden käsittelyyn sekä pumpaamiseen käytettävä sähköenergia vastaa noin yhtä prosenttia koko pääkaupunkiseudun sähkönkulutuksesta.

Jätevedet sisältävät energiaa paitsi lietteen mädätyksestä saatavana biokaasuna, myös lämpönä. On arvioitu, että noin 20 % asuinrakennusten lämmitykseen kuluva energia poistuu rakennuksesta jätevesiverkostoon lämmitetyn käyttöveden myötä (Lindstedt & Junnonen 2009). Puhdistettuun jäteveeseen sitoutunutta lämpöä otetaan talteen suurissa lämpöpumppulaitoksissa, Helenin Katri Valan laitoksella Helsingissä ja Fortumin Suomenojan laitoksella Espoossa.

32. Selvitetään jäteveden puhdistuksen innovaatioita ja turvataan jätevedessä olevien ravinteiden kierto

Jatketaan jätevedenpuhdistuksen innovaatioiden selvittämistä. Selvitetään jäteveden mikromuovien laatua ja määrää.

Korvataan jätevedenpuhdistuksessa primäärisiä kemikaaleja sekundäärisillä kemikaaleilla.

Selvitetään haitallisten aineiden poistoteknologiat, ja vähennetään typpioksiduulipäästöjä ja poistetaan mikropollutanteja ja -partikkeleja, muun muassa mikromuoveja, kierrosta.

33. Vähennetään energiankulutusta ja lisätään uusiutuvaa energiantuotantoa

Vähennetään energiankulutusta ja tuotetaan uusiutuvaa energiaa jäte- ja vesihuollossa.

Maksimoidaan jätevesipohjainen energiantuotanto puhdistamoilla ravinnepäästöt minimoiden.

34. Vahvistetaan jäteveden lämmön talteenoton seudullisten vaihtoehtojen toimintaedellytyksiä

Jatketaan pohjoismaista yhteistyötä ja selvitetään jäteveden sisältämän hukkalämmön kokonaisuuden hahmottamisen työkaluja.

Tunnistetaan eri puolilla kaupunkiseutua tehtävän paikallisen jätevesilämmön talteenoton vaikutukset jätevesiverkostolle, puhdistusprosesseille ja nykyisille keskitetyille lämmöntalteenottoratkaisuille ja tuotetaan tietoa osaoptimoinnin välttämiseksi.

Kehitetään kriteerejä jäteveden lämmön talteenotolle yhdessä energiatoimijoiden kanssa, jotta voidaan

varmistaa jätevesijärjestelmän toiminnan verkoston ominaisuudet ja reunaehdot huomioiden. Vahvistetaan lämmön talteenottoa jätevedenpuhdistuksen jälkeen.

35. Kehitetään ja otetaan käyttöön uusia innovaatiota puhtaan veden kulutuksen minimoimiseksi

Selvitetään pääkaupunkiseudulla kehityshankkeessa seuraavia teemoja: vähävesijärjestelmät, harmaan veden uudelleen hyödyntäminen ja kuivakäymälöiden jätteet. Pilotoidaan yhteistyössä kaupunkien kanssa esimerkiksi saarien ja luonto-/ulkoilukohteiden kuivakäymäläjätteiden käsittelyä ja kompostoidun massan hyödyntämistä kaupunkien viherrakentamisessa.

5.5 Kiertotalous- ja teollisuuskeskukset kestävien ratkaisujen kiihdyttämöinä

Kiertotalous- ja teollisuuskeskittymillä on potentiaalia kehittää uusia kiertotaloutta edistäviä ratkaisuja hyödyntäen keskittymän luomaa synergiaa. Oleellista on, että toiminnalla on selkeä fasilitaattori, jolloin yritykset pystyvät luomaan yhteistyöhenkisen kulttuurin ja keskittymän luomia puitteita pystytään helposti hyödyntämään.

Pääkaupunkiseudulla toimii HSY:n fasilitoima, seudun yrityksiä palveleva ekoteollisuuskeskus Ekomo. Ekomon tavoitteena on olla sekä kansallisesti että kansainvälisesti kiinnostava ekoteollisuuskeskus, jossa toimii sekä kaupallisia että pilottivaiheen yrityksiä. Alueella on myös hyvät mahdollisuudet tutkimus- ja kehitystoimintaan. Ekomo tarjoaa alustan yrityksille ja luo edellytykset teollisten symbioosien kehittymiselle. Ekomossa yritys voi hyödyntää toisten toimijoiden tuottamaa jätettä sekä alueella syntyvää uusiutuvaa energiaa omassa toiminnassaan. Pääkaupunkiseudulla toimii myös muita kiertotalouskeskuksia ja -yritysekosysteemejä.

36. Tunnistetaan ja vahvistetaan kiertotalouden yritysekosysteemejä pääkaupunkiseudulla

Tunnistetaan olemassa olevat seudulliset mahdollisuudet erilaisille kiertotalouden ekosysteemeille yhdessä seudun eri toimijoiden ja yritysten kanssa. Tarjotaan yrityksille mahdollisuuksia keskinäiseen kiertotalousyhteistyöhön, jotta sivuvirrat löytävät sujuvasti käyttäjänsä. Toimenpide tukee myös kaupunkien tavoitteita luoda edellytyksiä teollisille ja urbaaneille symbiooseille, joissa toimijat tuottavat toisilleen lisäarvoa hyödyntämällä tehokkaasti toistensa sivuvirtoja, teknologiaa, palveluja ja energiaa.

Tuetaan julkisilla hankinnoilla kierrätysmateriaalien ja -tuotteiden markkinoita.

Jatketaan Ekomon toiminnan kehittämistä, ja mm. 6Aika Tulevaisuuden kiertotalouskeskukset -hankkeen kokemuksia ja tuloksia hyödynnetään myös muissa seudun kiertotalousekosysteemeissä. Ekomon toiminnan kehittämisessä mahdollistetaan entistä paremmin erilaisten kokeilujen ja pilottien toteuttaminen alueella. Piloteista tiedotetaan ja kerrotaan laajasti verkostoille, asiantuntijoille ja asukkaille.

37. Investoidaan jätteen laitosmaiseen esikäsittelyyn

Rakennetaan jätteen esikäsittelylaitos, jotta kierrätykseen kelpaavia materiaaleja, kuten muovia, metallia ja muita jakeita saadaan erotettua ennen energiahyödyntämistä. Erilliskerätyn poistotekstiilin kierrätyskelpoisuutta voidaan myös parantaa esikäsittelemällä materiaali ennen jatkohyödyntämiseen ohjaamista.

38. Otetaan käyttöön jätteenpolton tuhkien ja kuonien uudet ja turvalliset käyttötavat

Jätteenpolton tuhkille ja kuonille soveltuvista uusista ja turvallisista käyttömahdollisuuksista on käynnissä tutkimustyö. Varmistetaan, että turvalliset käyttömahdollisuudet otetaan mahdollisimman hyvin laajempaan käyttöön. Vaaralliseksi jätteeksi luokitellun tuhkan käsittelyä pyritään kehittämään niin, että tuhkien sisältämät arvoaineet saadaan talteenotettua ja mineraaliaines loppusijoittamisen sijaan hyötykäyttöön.

5.6 Mitä et voi mitata, sitä et voi johtaa – seudulliset kiertotalousindikaattorit

Yleisin mittari kiertotaloudesta on jätteiden kierrätysaste, ja tavoitteiksi yleensä asetetaan kierrätysasteen nousu. Koska kiertotalous on muutakin kuin jätteiden lajittelua, tulisi kiertotalouden edistymisen seurantaan pääkaupunkiseudulla kehittää suuntaan, joka huomioi kiertotalouden kokonaiskuvan. EU:n uudessa kiertotalouden toimintasuunnitelmassa (Euroopan komissio 2020) on tavoitteena vuodelle 2021 luoda uudet yhteneväiset kiertotalousindikaattorit, jotka voisivat ottaa huomioon kytkökset kiertotalouden ja ilmastotyön välissä. Esimerkiksi

uudelleenkäyttö ja materiaalien käyttö voivat toimia indikaattorina kiertotalouden edistymisestä tuotteiden ja palveluiden suunnitteluvaiheessa.

Valtakunnallisen yhdyskuntajätetiedon lisäksi tarvitaan mitä suurimmassa määrin myös seudullista tietoa. Seudullinen jätemäärä- ja kierrätysastetieto vastaa tietotarpeisiin, jotka ovat olennaista kierrätyksen tehostamisen suunnittelussa. Myös asukkaat ovat kiinnostuneita omista tuottamistaan jätemääristä ja seutunsa kierrätysasteesta. Tieto antaa vahvistuksen sille, että oman arjen teoilla on merkitystä.

39. Laaditaan uudet kiertotalousindikaattorit ja kehitetään jätetilastointia

Kehitetään indikaattoreita seudullisen kiertotalouden kehityksen seurantaan. Osana indikaattoreita tarkastellaan muun muassa uudelleenkäytön tilastointia ja materiaalien kulutusta.

Kehitetään hallinto-, elinkeino- ja palvelutoiminnan jätetilastointia ja muita kiertotalouden indikaattoreita yhteistyössä eri toimialojen kanssa.

Selvitetään mahdollisuutta kaupunkikohtaiseen jätetietoon osana jätemääräseurannan kehitystyötä.

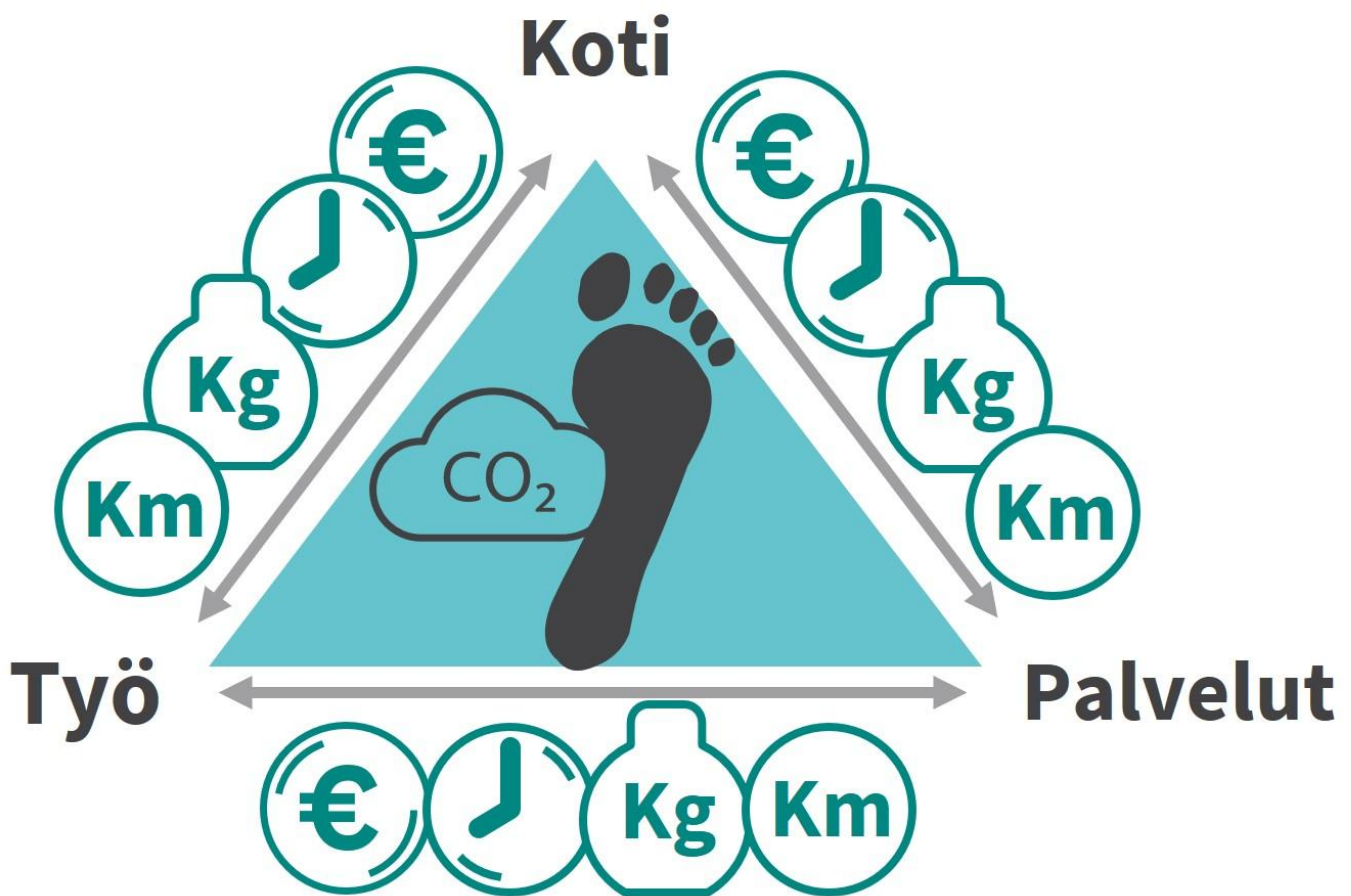
40. Parannetaan kaupunkilaisten tietopohjaa tuottamiensa jätteiden määrästä

Selvitetään yksilöityyn jätetietoon parhaiten soveltuvat järjestelmät, kuten esimerkiksi punnitsevat jäteautot ja tunnisteella toimivat putkikeräysjärjestelmät ja jätepuristimet. Kerätään tietoa syntyvistä jätemääristä ja tarjoamme asukkaille pääsyn heitä koskeviin jätetietoihin mahdollisuuksien mukaan. Tietoa käytetään kohdentamaan neuvontatoimintaa.

Selvitään kotitalouskohtaisesti kohdistettujen jätemaksujen edellytyksiä.

6 Suunnitellaan hiilineutraali ja terveellinen kaupunki

Visio: Hiilineutraalius, kiertotalous ja kestävä elämä tavoittelu ovat kaupunkisuunnittelun kulmakiviä. Kasvavalla seudulla eletään kestävä ja turvallista arkea. Yhdyskuntarakenne on eheytyne ja perustuu kestävä liikunnan yhteyksiin. Kävely ja pyöräily sekä raideliikenteen ja muun joukkoliikenteen käyttö on houkuttelevaa ja sujuvaa kaikille. Asuminen on energiatehokasta ja rakennettu ympäristö tarjoaa hyvät olosuhteet käyttäjilleen huomioiden myös ilmastonmuutokseen sopeutumisen. Palvelut perustuvat kestävä kuluttamiseen ja kiertotalouteen. Palvelurakenne on monipuolinen ja keskittynyt kestävä liikunnan solmukohtiin. Peruspalvelut ovat helposti saavutettavissa kestävä liikunnalla ja viheralue on turvallisen kävelymatkan päässä kaikille.

Kuva 9. Liikuminen, työskentely, asuminen ja palveluiden käyttö määrittelevät kuluttamisesta aiheutuvan hiilijalanjäljen. Kuva: HSY.

Rakennettu ympäristömme on alati kehittyvässä tilassa ja pääkaupunkiseudun voimakas kasvu tuo jatkossakin painetta uusille asunnoille, työpaikoille ja palveluille. Kaupunkirakenne täydentyy kaikissa seudun kaupungeissa ja rakentamista ohjataan nykyisiin kaupunkikeskittymiin, erityisesti raideliikenteen solmukohtiin. Kaupunkisuunnittelu on avainasemassa, kun kaupungeissa luodaan edellytyksiä vähäpäästöisiin matkaketjuihin, kestävä kehityksen mukaisiin palveluihin sekä hiilineutraaleihin kiinteistöihin ja asuin- ja työpaikka-alueisiin (Kuva 9).

Rakennusten energiankulutus ja liikenne ovat seudun kaupunkien suurimpia kasvihuonekaasupäästöjen lähteitä, ja toimintojen muuttaminen hiilineutraaliksi on valtava haaste myös kaupunkisuunnittelulle. Kasvihuonekaasupäästöjen vähenemisen lisäksi hiilineutraaliuteen tähtäävällä kaupunkisuunnittelulla vähennetään usein myös ilmanlaatua heikentäviä päästöjä, mikä parantaa ilmanlaatua ja edistää asukkaiden terveyttä ja elinympäristön viihtyisyyttä. Ilmastonmuutoksen hillinnän rinnalla uusia keinoja tarvitaan myös ilmastonmuutoksen vaikutuksiin sopeutumiseen ja varautumiseen.

YK:n uuden biodiversiteettiraportin mukaan kaupungeilla ja infrastruktuurilla on merkittävä rooli monimuotoisuuden kadon pysäyttämisen ja ekosysteemien korjaamisen kannalta. Yhtenä kahdeksasta tarvittavasta muutoksesta luonnon köyhtymisen pysäyttämiseksi tarvitaan vihreää infrastruktuuria sekä luonnolle tilan tekemistä rakennetussa ympäristössä (CBD 2020, Frilander 2020). Viheralueiden ja luontopohjaisten ratkaisujen säilyttäminen vahvistaa

kaupunkiympäristön arvonlisäystä ja parantaa asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia (WHO 2017). Kaupunkisuunnittelulla luodaan edellytykset kaupunkilaisten elämänlaadun ja luonnon monimuotoisuuden ylläpidolle ja parantamiselle. Samalla voidaan kiinnittää huomiota myös viheralueiden ja rakennetun ympäristön kykyyn sitoa ja varastoida hiiltä, mikä on tärkeää hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi.

Pääkaupunkiseudun kestävyystavoitteet haastavat kaupunkisuunnittelua aivan uudella tapaa, mutta toisaalta ratkaisujen käyttöönottoon ei ole tarjolla pitkää siirtymäaikaa – 2030-luvun hiilineutraaliuteen tähtäävä kaupunkiympäristö suunnitellaan käytännössä jo tänään. Seudullinen yhteistyö kaupunkien ja muiden sidosryhmien kesken antaa parhaat mahdollisuudet vastata tähän haasteeseen.

Kestävässä kaupunkielämässä vuonna 2030:

- Kaupunkisuunnittelulla ohjataan alueellista energiatehokkuutta ja hiilineutraalin rakennetun ympäristön toteutumista.
- Kestävään liikkumisen vyöhykkeille sijoittuvat hiilineutraalit asuin- ja työpaikka-alueet, erityisesti raideliikenteen asemanseuduilla, edistävät kestävän kaupunkielämän toteutumista.
- Kiertotalouden ylläpitäminen on yksi kaupunkisuunnittelun lähtökohdista.
- Ilmastonmuutoksen sopeutumiseen löydetään uusia hyviä käytäntöjä.
- Sosiaalisen eriytymisen kielteisiä vaikutuksia hillitään ja rakennettu ympäristö tukee tasa-arvoisia mahdollisuuksia kestävään ja terveelliseen kaupunkielämään.

Päätavoite: Hiilineutraalit asuin- ja työpaikka-alueet toimivat esimerkkinä kaupunkiseudun kiertotalouden edistämisen sekä ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen yhteensovittamisessa.

6.1 Osaamisen jakaminen hiilineutraalien alueiden kehittämisessä – seuraava askel seudullisessa yhteistyössä

Pääkaupunkiseudun kaupunkisuunnittelua tukemaan tarvitaan uusia työkaluja, toimintaa ohjaavia tavoitteita sekä konkreettisia esimerkkejä toimivista ratkaisuista. Kehittämistyön vaikuttavuutta lisätään suunnittelu- ja kehitystyötä palvelevalla vuorovaikutuksella. Tietoa hiilineutraalin kaupunkien suunnittelun parhaista käytännöistä on saatavilla yhä enemmän, ja on tärkeää tukea jo käynnistyneiden hankkeiden tuotosten jalkautumista käytäntöön.

41. Otetaan käyttöön parhaat käytännöt hiilineutraalien alueiden kaavoittamisessa ja rakentamisen ohjaamisessa

Ylläpidetään ja kehitetään hiilineutraalien alueiden suunnittelukriteeristöä ja vuorovaikutteiseen suunnitteluun hyödynnettäviä toimenpidekortteja Ilmastoviisas alue -suunnittelutyökalun muodossa (Low Carbon District). Ylläpidetään työkalun tavoitetasoa soveltaen uusinta tietoa.

Seurataan seudulla eteneviä ja toteutuneita aluekehittämishankkeita ja niissä todennettuja ilmastovaikutuksia. Kootaan parhaat käytännöt hiilineutraalien alueiden kaavoittamisessa ja rakentamisen ohjaamisessa yhteiseen tietopankkiin kaavoittajien ja muut maankäytön suunnittelijoiden hyödynnettäväksi.

Kehitetään seudullista verkostoa ja uusia, yhteistyötä tukevia toimintatapoja tukemaan eri sektoreiden välistä suunnittelua. Järjestetään kaupunkisuunnittelijoille vuorovaikutustilaisuuksia kaupunkikohtaisten tai alueellisten pilottien oppien saattamiseksi laaja-alaiseen käyttöön koko pääkaupunkiseudulla.

Osallistutaan kansainvälisiin TKI-hankkeisiin ja jalkautetaan seudulla kansainvälisiä hyviä käytäntöjä hiilineutraalien alueiden suunnittelussa ja rakentamisen ohjauksessa. Tuetaan myös jo käynnistyneiden hankkeiden tuotosten hyödyntämistä kaupunkisuunnittelussa (esim. CANEMURE-hankekokonaisuus; SYKE 2020). Huomioidaan uusista hiilijalanjälkitarkasteluista kertyvä tieto ja seurataan vähähiilisen rakentamisen etenemistä pääkaupunkiseudulla.

Määritetään ja asetetaan yleisiä tai aluekohtaisia linjauksia ja tavoitetasoja ilmastonäkökulmien huomioimiselle kaupunkisuunnittelussa.

42. Tiivistetään yhteistyötä hiilineutraalien asemanseutujen kehittämisessä pääkaupunkiseudulla

Kehitetään raideliikenteen asemanseutuja vähähiilisyyden ja kestävän kaupunkikehityksen edelläkävijäalueina.

Tuotetaan tietoa raideliikenteen asemanseutukehityksestä seudullisen monikeskuksisuuden kehittämiseksi ja vahvistetaan asemanseutukehittämisen yhteistyötä eri hallinnollisilla tasoilla sekä yli sektorirajojen. Tuetaan integroitua maankäytön, liikenteen, asumisen, palvelujen ja elinkeinojen suunnittelua. Vahvistetaan asemanseutujen kehittämisen johtajuutta, yhteiskehittämistä ja investointeja kansallisten, seudullisten ja paikallisten toimijoiden kanssa yhteistyönä. Pilotoidaan uusia yhteistyömalleja asemanseutukehittämisessä. Vahvistetaan asemanseututoimijoiden sitoutumista yhteisiin kehittämistavoitteisiin ja tunnistetaan uusia investointimalleja kehittämistoimenpiteiden rahoituksen turvaamiseksi. Tuotetaan tietoa asemanseutujen kehittämisen laatutekijöistä ja indikaattoreista.

43. Vahvistetaan ymmärrystä kierto- ja jakamistalouden edistämisestä kaavoituksessa

Edistetään kiertotalouskaupungin konkretisoitumista ja jalkautumista suunnittelukäytännöiksi kaavoituksessa. Tunnistetaan mahdollistavan, ohjaavan ja kannustavan kaavoituksen keinoja sekä arvioidaan niiden vaikuttavuutta kiertotaloustavoitteiden saavuttamiseksi. Mahdollistetaan kiertotalouden periaatteet, kuten rakennusten eliniän pidentäminen, monikäyttöisyys, muunneltavuus ja käyttötapa muutokset, sekä edistetään rakennusmateriaalien uudelleenkäyttöä ja kierrätystä kaikessa rakentamisessa. Tuetaan kiertotalousekosysteemien syntyä mahdollistamalla resurssien ja sivuvirtojen kiertoa. Tunnistetaan ja mahdollistetaan jakamistalouden, kiertotalouspalvelujen ja yhteiskäyttöisyyden edistämiseksi tarvittavien alueiden ja tilojen käyttö jo kaavoituksessa.

Toimenpide tukee mm. Helsingin kaupungin (2020b) kierto- ja jakamistalouden tiekartan toimeenpanoa.

6.2 Vastataan ilmastoviisaan kaupunkisuunnittelun uusiin tietotarpeisiin

Kestävää kaupunkielämää edistävien toimenpiteiden suunnittelu ja niiden vieminen käytäntöön tuo mukanaan uusia tietotarpeita. Etenevän digitalisaation myötä monen tyyppistä dataa on saatavilla entistä enemmän, ja datasta on mahdollista jalostaa käytettävyydeltään yhä parempaa ja merkityksellisempää tietoa myös kaupunkisuunnittelun tarpeisiin. Tiedon avulla voimme varmistaa tekevämme hiilineutraaliustavoitteiden näkökulmasta oikeita asioita, toimenpiteillä on toivottu vaikutus ja ohjaamme kehitystä haluttuun suuntaan.

44. Syvennetään liikkumista ja liikennettä koskevaa tietoa ja hyödynnetään sitä kestävän kaupunkiympäristön kehittämisessä

Tiivistetään yhteistyötä pääkaupunkiseudun liikkumista ja sen ilmastovaikutuksia koskevan tiedon keräämisessä ja tiedon hyödyntämisessä. Hyödynnetään tieliikenteen määrää ja ajoneuvojakaamaa, sekä pyöräilyn ja kävelyn toteutumista kuvaavaa tietoa kestävän kaupunkiympäristön suunnittelussa. Myös tiemaksujen järjestelmäratkaisut tuovat osaltaan mahdollisuuden kerätä ja analysoida nykyistä selvästi monipuolisempaa ja luotettavampaa tietoa tieliikenteen ominaisuuksista ja liikkumisen päästöistä (sekä ilmastopäästöistä että ilmanlaatua heikentävistä päästöistä). Analysoidaan tietoa uusien, hiilineutraaliustavoitetta edistävien suunnittelukäytäntöjen ja liikkumispalveluiden kehittämiseksi. Hyödynnetään jo olemassa olevia seudullisia yhteistyörakenteita ilmansuojelun ja aluesuunnittelun välillä. Tuetaan seuraavaa Helsingin seudun liikennejärjestelmän (HLJ:n) suunnittelua ja MAL-suunnittelutyötä.

45. Luodaan pääkaupunkiseudun hiilinielujen ja -varastojen tietovaranto

Määritetään pääkaupunkiseudun hiilinieluja ja -varastoja koskeva paikkatieto tuomaan esiin paikallisia maankäyttösektorin ilmastovaikutuksia. Tietovaranto kootaan yhteistyössä alan asiantuntijoiden kanssa. Analysoidaan tietovarannon avulla esimerkiksi metsienhoidon ja rakentamisen vaikutuksia pääkaupunkiseudun hiilivarastoihin ja hiilinieluihin sekä arvioidaan mahdollisuuksia vähentää maankäyttösektorin aiheuttamia kasvihuonekaasupäästöjä. Hyödynnetään varastoja ja nieluja koskevaa paikkatietoa myös muiden ympäristönäkökulmien, kuten luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemipalveluiden muodostaman kokonaisuuden alueelliseen arvioimiseen. Analysoidaan tuloksia yhdessä muiden alueellisia hiilitaseita tarkastelevien tahojen kanssa (kuten Uudenmaan liitto, ELY-keskus, tutkimuslaitokset).

Tuotetaan säännöllistä seurantatietoa hiilinielujen- ja varastojen kehittämisestä kaupunkiseudulla. Hyödynnetään syntyvää tietoa myös mahdollisen päästöjen kompensointitarpeen tunnistamisessa ja siihen kompensointiin liittyvien alueellisten toimenpiteiden yhteisessä suunnittelussa.

6.3 Rakennettu ympäristö sopeutuu ilmastonmuutoksen vaikutuksiin

Ilmastonmuutoksen sopeutumisen toimenpiteillä varaudutaan niihin muuttuvan ilmaston aiheuttamiin yhteiskunnallisiin, terveydellisiin ja ympäristöllisiin seurauksiin, joita ei voida enää välttää. Seudullinen näkökulma sopeutumistoimenpiteissä korostuu monien rakennettua ympäristöä kuvaavien alueellisten indikaattorien kuten esimerkiksi viher- ja vesialueiden, vettä läpäisemättömien pintojen ja lämpösaarekkeiden tarkastelussa sekä sopeutumiseen liittyvän tiedon yhteisessä tulkinnassa osana kaupunkisuunnittelua.

Hulevesien viivyttäminen on tärkeää erilaisilla rakenteilla, jotta hulevesistä ei aiheutuisi haittaa (kts. Tietolaatikko 8). Hulevesien hallinnan vastuut jakautuvat kaupunkien, HSY:n ja kiinteistön omistajan tai haltijan kesken. Hulevesiä koskevat toimenpiteet tulevat ensisijaisesti kaupunkien hulevesien hulevesiohjelmista. Tarvitaan kuitenkin yhteisiä hyviä käytäntöjä, tiedon jalostamista ja pilottien edistämistä.

Tietolaatikko 8. Hulevesi

Hulevedellä tarkoitetaan sade- ja sulamisvesiä sekä rakennusten perustusten kuivatusvesiä. Hulevettä syntyy rakennetussa ympäristössä sateen tai lumen sulamisen seurauksena. Hulevesi virtaa maan pintaa, rakennusten kattoja ja muita pintoja pitkin. Maanpinnalta hulevesi johdetaan yleensä hulevesiviemäriin tai avo-ojiin, joiden kautta se lopulta päättyy mereen tai vesistöön. Hulevettä ei saa johtaa jätevesiviemäriin. Kaupungit vastaavat huleveden hallinnan kokonaisuudesta omalla alueellaan sekä huolehtivat hulevesijärjestelmän rakentamisesta ja kunnossapidosta. HSY huolehtii huleveden runkoviemäriverkoston rakentamisesta ja kunnossapidosta, kun taas kiinteistön omistaja tai haltija vastaa rakennuksen kuivatuksesta ja kiinteistöllä muodostuvien hulevesien hallinnasta (HSY 2020h).

46. Kartoitetaan ja kehitetään pääkaupunkiseudun viher- ja sini-infrastruktuuria

Viher- ja vesialueiden kartoittaminen ja kehittäminen sopeutumisen näkökulmasta on kirjattu Helsingin sopeutumisen linjauksiin (Helsingin kaupunki 2018) seudullisena toimenpiteenä. Viher- ja vesialueiden tarkastelu pääkaupunkiseudulla on tärkeää erityisesti kaupunkien rajoilla, joilla rakentaminen voi aiheuttaa häiriöitä alueiden sopeutumiseen liittyvässä toiminnallisuudessa. Tässä työssä hyödynnetään pääkaupunkiseudulle rakennettavaa hulevesitiedon hallintajärjestelmää (HUTI-hanke), joka mahdollistaa monipuolisen hulevesiin liittyvän tiedon yhdistämisen suunnittelun avuksi.

47. Parannetaan pääkaupunkiseudun vettä läpäisevien ja läpäisemättömien pintojen erottelua kaukokartoitusmenetelmin

Vettä läpäisevän ja läpäisemättömän pinnan tarkka kartoittaminen on oleellista hulevesien hallinnassa, ja merkitys korostuu lisääntyvien sateiden ja hulevesitulvien myötä. Kehitetään päällystetyn ja päällystämättömän (vettä läpäisemättömän ja läpäisevän) pinnan erottelua HSY:n ylläpitämässä seudullisessa maanpeiteaineistossa.

48. Toteutetaan lämpösaarekemallinnus ja -skenaariot

Pääkaupunkiseudulta puuttuu tuoreen ilmastotiedon mukainen lämpösaarekemallinnus, jonka avulla voidaan tunnistaa hellepäivien ja pitenevien hellejaksojen aikana mikroilmastoltaan muita alueita kuumempia alueita kaupunkirakenteessa. Tämä on tärkeää tehokkaamman varautumisen ja paremman suunnittelun mahdollistamiseksi. Ilmiö lisää mm. jäähdytysenergian kulutusta. Mallinnukseen tulisi yhdistää keskilämpötilan nousun ja kaupunkirakenteen muutokset huomioivat skenaariot lämpösaarekeilmiöstä tulevalle vuosisadalle. Seudulla toteutettavat mallinnukset on tarpeen toteuttaa yhteistyössä pääkaupunkiseudun kaupunkien kanssa.

49. Vahvistetaan ilmastomuutokseen sopeutumisen verkostoyhteistyötä

Vahvistetaan pääkaupunkiseudun sopeutumisen- ja varautumisen verkostoyhteistyötä. HSY:n sopeutumisen seurantaryhmää täydennetään kutsuen kaupunkien eri toimialojen suunnittelijoita, asiantuntijoita sekä muiden sidosryhmien edustajia, tutkimuslaitokset ja järjestöt mukaan luettuna. Verkostolle laaditaan toimintasuunnitelma yhteiskehittämisen ja tiedonvaihdon vahvistamiseksi.

50. Vauhditetaan luontopohjaisten ratkaisujen käyttöönottoa

Luontopohjaisia ratkaisuja on jo jonkin verran käytössä tai niistä on kokemusta pääkaupunkiseudulla. Esimerkiksi Helsingin kaupunki käyttää kaavoituksessa apuna viherkerrointa, joka on ekologinen suunnittelutyökalu tonteille varmistettavan viherpinta-alan määrittelyyn (Helsingin kaupunki n.d.). Suomen ympäristökeskuksen Tehokkaat ja vaikuttavat luontopohjaiset ratkaisut ilmastomuutoksen sopeutumisen välineinä (TASAPELI) -hankkeessa (2018-2019) havaittiin, että luontopohjaisten ratkaisujen lisäämiseksi kaupungeissa tarvitaan kokonaisvaltaista, strategista suunnittelua ja laajaa yhteistyötä eri toimijoiden välillä (Paloniemi ym. 2019a). Hanke esitti toimintamallin, jolla pyritään vauhdittamaan luontopohjaisten ratkaisujen nykyistä vaikuttavampaa hyödyntämistä rakennetussa ympäristössä. Tässä toimenpiteessä otetaan kyseinen toimintamalli käyttöön, jotta luontopohjaiset ratkaisut otetaan huomioon kaikilla suunnittelu- ja päätöksentekotasolla. Mallissa esimerkiksi tunnistetaan päätöksentekotilanteet, jotka ovat ratkaisevia luontopohjaisten ratkaisujen käytäntöön viemisessä ja poistetaan esteitä hyvälle päätöksenteolle.

7 Rakentamisen kiertotaloustoimet ulottuvat maamassoista ja viherrakentamisesta talonrakentamiseen

Visio: Rakennuksia käytetään tilatehokkaasti ja energiataloudellisesti. Hyvä ylläpito tukee kestäväää käyttöä, pidentää rakennusten elinkaaria ja rakennusosat ja -materiaalit kiertävät tehokkaasti. Maamassat optimoidaan ja kierrätysmateriaalien käyttö rakentamisessa on arkipäivää. Toimivat ja kattavat viherrakenteet turvaavat luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemipalveluiden toiminnan.

Pääkaupunkiseutu on Suomen merkittävimpiä uudisrakentamisen painopistealueita, ja seudun kaupungit tulevat kasvamaan jatkossakin voimakkaasti. Tilastokeskuksen ennusteen mukaan väestönkasvu on Helsingin seudulla 225 000 henkilöä vuodesta 2019 vuoteen 2040. Rakennusalan suhdanneryhmän raportin mukaan vuonna 2019 pääkaupunkiseudun väkiluku kasvoi 9 prosentilla, väestön asunnonostoaikomukset olivat muuta maata korkeammalla ja asuin- ja muiden rakennusten lupamäärä korkealla (Valtiovarainministeriö 2020).

Kestävä kaupunkielämä nojaa materiaalitehokkaan uudisrakentamisen lisäksi vahvasti nykyisen rakennuskannan korjausrakentamiseen. Uudis- ja korjausrakentamisen osalta metropolialueen kehittämisellä on laajaa merkitystä myös valtakunnallisesti, sillä alueella sovellettavien uusien, kestävyttä ja kiertotaloutta tukevien linjausten ja kriteerien voidaan nähdä kehittävän koko rakennusala – ratkaisujen saatavuus paranee ja niiden kustannustaso madaltuvat, kun uusien kiertotalouteen nojaavien menetelmien kysyntä kasvaa.

Kun materiaaleja ja rakennusosia käytetään uudelleen, vältetään uusien valmistamisesta syntyvä ympäristökuormitus. Tästä syystä kierrätettävien ja uudelleen käytettävien materiaalien ja rakennusosien tai massojen hallintaan ja käytön suunnitteluun tarvitaan uusia voimavaroja, jotta kiertotaloutta voidaan toteuttaa käytännössä.

Kestävässä kaupunkielämässä vuonna 2030:

- Tilojen jakaminen ja yhteiskäyttö auttavat hyödyntämään nykyistä rakennuskantaa tehokkaammin, mikä vähentää painetta tarpeettomalle lisärakentamiselle.
- Seudullinen yhteistyö tukee ja kannustaa asuinrakennusten energiatehokkuuden parantamista.
- Kaupungit ja seudun toimijat ohjaavat yhdessä keskeisten kiertotalouden käytäntöjen jalkautumista rakennusosalalle ja niistä muodostuu olennainen osa laadukasta ja kestävään lopputulokseen tähtäävää rakentamista.
- Massatalouden suunnittelua ja koordinoitua kehitetään maa- ja infrarakentamisessa paikallisella ja seudullisella tasolla.
- Viherrakenteen moninaiset ratkaisut edistävät luonnon monimuotoisuutta ja ovat näkyvä osa kaupunkirakenteen arkea.

Päätavoite: Lisätään rakennusten käytönaikaista tehokkuutta ja toimivuutta sekä vahvistetaan kiertotaloutta tukevien toimien vaikuttavuutta alueen rakentamisessa seudullisten linjausten ja yhteistyön kautta.

Kuva 10. Viherkatot edistävät hulevesien hallintaa kaupunkiympäristössä. Kuva: HSY/ Kai Widell.

7.1 Kestävää rakentamista seuraa energia- ja materiaalitehokas rakennuksen käyttö

Talonrakentaminen on suurimpia luonnonvarojen kuluttajia Suomessa, ja tuottaa myös paljon jätettä. Rakennusmateriaaleja ja -tuotteita käytetään 10 miljoonaa tonnia vuosittain (Rakennusteollisuus RT N.d.), ja onkin ensiarvoisen tärkeää, että materiaaleja käytettäisiin kiertotalouden periaatteiden mukaisesti.

Valtioneuvoston (2012) asetuksen mukaan 70 % kaikesta rakennusjätteestä tulee kierrättää tai hyödyntää materiaalina vuoteen 2020 mennessä. Tällä hetkellä kiertoon päätyy noin 50-60 % rakennusjätteestä (Tolpo 2020, Salmenperä ym. 2016).

Helsingin seudun osuuden suunnitellusta (vapaarahoitteisesta) asuntotuotannosta arvioidaan tällä hetkellä olevan noin puolet koko Suomen asuntotuotannosta (Rakennusteollisuus RT 2020). Seuraavan 20 vuoden aikana seudun osuuden asuntotuotannon tarpeen arvellaan myös pysyvän noin 50 prosentissa (Vainio 2020). Koska uudisrakentamisen tarve tulee pysymään korkealla, rakennusosien uudelleenkäytön ja kierrätyksen merkitys kasvaa rakentamisen kiertotalouden edistämisessä. Betonin korvaaminen vähähiilillä rakennusmateriaaleilla, kuten uudelleenkäytetyillä osilla tai puulla, on keskeisessä asemassa rakentamisen päästöjen vähentämisessä. Merkittäväksi nousee myös olemassa olevien rakennusten parempi hyödyntäminen, muuntelu ja korjausrakentaminen, jotka vähentävät tarvetta uudisrakentamiseen ja rakennusmateriaalien käyttöön. Kun hyödynnetään paremmin jo olemassa olevaa rakennuskantaa ja uudistetaan olemassa olevia osia ja materiaaleja hyödyntäen, on rakentaminen kestävämmällä pohjalla.

Toimenpiteet, joissa HSY voi olla yhtenä toimijana

51. Tiivistetään seudullisen rakentamisen kiertotalousyhteistyötä

Luodaan yhteistyöverkosto rakentamisen kiertotalouden ympärille tiivistämään poikkihallinnollista yhteistyötä, ml. yksityisen sektorin toimijat (yritykset). Verkostoon sisällytetään seudullinen rakentamisen hankintojen yhteistyöverkosto talonrakentamisen kiertotalousosaamiseen (esim. rakennuttajat, ympäristöasiantuntijat).

52. Kannustetaan seudulla asuinrakennusten energiakorjauksiin

Nykyisen rakennuskannan energiakorjauksilla on merkittävä vaikutus kaupunkiseudun energiankulutukseen ja siten myös kulutuksesta aiheutuviin kasvihuonekaasupäästöihin. Erityisen suuri merkitys pääkaupunkiseudulla on yksityisomisteisten asuinkerrostalojen energiatehokkuuden edistämisessä. Näille rakennustyypeille sopivia energiakorjauskonsepteja tunnetaan useita, mutta haasteena on usein päätöksentekoon, rahoitukseen liittyvään riskinhallintaan ja hankkeiden toteuttamiseen liittyvät ongelmat. Keskeisessä roolissa ovat isännöitsijät ja taloyhtiöiden hallitukset.

Koska osa-alue linkittyy niin vahvasti kaupunkiseudun hiilineutraaliuden edistymiseen, on tärkeää edistää energiakorjaamista tarjoamalla taloyhtiöille ja omakotitaloasujille tarpeenmukaista energiakorjaamisen neuvontaa. Neuvonnan kehittämisessä voidaan hyödyntää Helsingin Energiarenessanssi-ohjelmassa tunnistettuja keinoja myös muualla kaupunkiseudulla. Lisäksi voidaan laajentaa Helsingin taloyhtiöklubimallia muihin kaupunkeihin. Helsinki on myös panostamassa energianeuvojen verkostoon.

53. Kehitetään seudun rakennus- ja purkuosien uudelleenkäytön koordinoitua

Edistetään pääkaupunkiseudulla rakennus- ja purkuosien uudelleenkäyttöä luomalla kaupunkien välinen koordinaatiojärjestelmä purkukohteiden rakennusosille ja irtaimistolle. Selvitetään tähän liittyvät lainsäädännölliset ym. esteet.

Toimenpiteet, joita HSY ehdottaa muille toimijoille (linjaukset)

54. Edistetään tilatehokkuutta ja yhteisöllisyyttä

Yhteiskäyttötiloja ja niiden käyttöä edistetään kaupungeissa (esim. käsityö- ja kotitalousluokat, liikuntasalit, asukastalot). Kehitetään uusia/lisää tilankäyttömuotoja, esim. tiloja ”korjauspajoille” ja tavaroiden vaihdolle / uudelleenkäytölle. Selvitetään mahdollisuuksia laajentaa tilatalkkaritoimintaa (tilojen ylläpito ja käyttöasteen lisääminen). Kehitetään alusta tilojen jakamiseen, operaattori, joka koordinoi tilojen käyttöä. Kehitetään konsepti, jolla samantyyppisiä kohteita voidaan muuttaa tehokkaampaan käyttöön. Toimenpide tukee Helsingin kaupungin (2020b) kierto- ja jakamistalouden tiekartan toimenpiteitä laatia kaupunkitasoiset suunnitteluohjeet asukaskäyttöisille tiloille koskien uusia ja peruskorjattavia rakennuksia, ja luoda seurantajärjestelmä kaupungin tilojen käytön tehostamiseen.

55. Selvitetään olemassa olevien rakennusten parempaa hyödyntämistä

Selvitetään mahdollisuuksia pidentää rakennusten elinkaaria paremmalla ylläpidolla ja edistää tarvittaessa rakennusten muuntelua asuin- tai muuhun käyttöön. Hyödynnetään CIRCUIT-hankkeessa saatuja tuloksia myös muualla kuin Vantaalla.

Käyttötarkoituksen muutos esimerkiksi teollisuusalueilla edellyttää, että ympäristö on asumiseen soveltuvaa (ilmalaatu, melu).

56. Hyödynnetään purettavien rakennusten rakennusmateriaaleja

Kaupungit selvittävät mahdollisuutta velvoittaa ympäristöministeriön ohjeistuksen mukaisen purkukatselmuksen tekemistä suuremmissa julkisissa ja yksityisissä purkukohteissa. Korjattavien ja purettavien rakennusten materiaalien hyötykäyttö ja logistiikka suunnitellaan ennen toimenpiteiden

aloittamista. Tässä painotetaan betonin kierrätystä ja uudelleenkäyttöä, joka on materiaaleista kokonaisuuden kannalta merkittävässä roolissa (materiaalimäärä ja hiili-intensiteetti). Kaupungit voivat velvoittaa tarvittaessa purkumateriaalien sääsuojattuun lajitteluun ja materiaalien kierrätykseen toimittamisen. Materiaalien työmaalla tapahtuvassa käsittelyssä otetaan huomioon käsittelyn vaikutukset ilmanlaatuun. Toimenpide tukee Helsingin kaupungin (2020b) kierto- ja jakamistalouden tiekartan toimenpiteitä lisätä purku-urakoihin kiertotalousvaatimuksia sekä luoda ja ottaa käyttöön toimintamalli purku- ja korjausrakentamishankkeiden irtaimiston ja rakennusosien uudelleenkäytölle.

57. Lisätään sopeutumistietoa rakentamisessa

Käynnistetään kartoitus uudis- ja peruskorjauskohteiden ilmasto- ja säänkestävyyden tietotarpeista ja tuotetaan tarvittavaa tietoa kaupunkisuunnittelun ja rakennuttajien saataville. Huomioidaan kasvavat haasteet erityisesti sosiaali- ja terveyssektorilla esimerkiksi varautumalla lisääntyviin helteisiin ja tilojen energiatehokkaaseen jäähdyttämiseen. Arvioidaan rakennusten korjaustarpeen ja maaperän kantavuusriskien kehittymistä seudulla.

58. Viitotetaan kiertotalouksesimerkeillä seudun rakentamista

Rakennushankkeissa lisätään kiertotalousnäkökulmia. Seudulle rakennetaan kiertotaloutta mahdollisimman laajasti toteuttava rakennus, jota hyödynnetään ohjaavana esimerkkinä kiertotalousrakentamisessa ja asukkaiden kiertotaloustietoisuuden lisäämisessä. Rakentamisessa voidaan ottaa huomioon muun muassa:

- Uudelleenkäytetyt rakennusosat ja kierrätetyt purkumateriaalit,
- Huollettavuus, uudelleenkäytön mahdollistaminen (purettavuus) ja materiaalien kierrätettävyyttä,
- Rakennuksen monikäyttöisyys ja muunneltavuus, ja
- Elinkaarenaikaiset CO₂-päästöt ja energiapositiivisuus.

Pilotin pohjalta kehitetään kaupunkien toimintamalleja kiertotalousnäkökohtien huomioon ottamiseksi julkisessa rakentamisessa.

Toimenpide tukee Espoon kaupungin aikomusta selvittää kaupungin mahdollisuuksia vaikuttaa älykotirakentamiseen sekä mahdollisesti myös tavoitetta lisätä puurakentamista ja seurata puurakentamisen edellytysten kehittymistä eri projektien ja toimenpiteiden osalta. Toimenpide tukee Helsingin kaupungin (2020b) kierto- ja jakamistalouden tiekartan toimenpiteitä toteuttaa elinkaari-pilottihankkeet eri tyyppisille alueille (rata, katu, puisto, esirakentaminen) sekä suunnitella ja toteuttaa kiertotalouden periaatteita noudattavia uudis- tai peruskorjaushankkeita.

59. Lisätään kiertotalousnäkökulmien huomioimista rakentamisen suunnittelussa

Kiertotalousnäkökulmien käsittelyä rakennushankkeissa edistetään asettamalla suunnittelua ohjaavia linjauksia tai kriteerejä. Asuin- ja toimitilarakentamisen kohdalla tontinluovutuksen yhteydessä voidaan velvoittaa huomioimaan esimerkiksi:

- Rakennusten monikäyttöisyys ja muunneltavuus,
- Purettavuuden huomioon ottaminen ja uudelleenkäytön mahdollistaminen suunnitteluvaiheessa (erityisesti toimitilarakentamisessa),
- Suunnittelun lähtökohtana ovat saatavilla olevat kierrätysmateriaalit, sekä julkisten hankkeiden kohdalla myös puurakentaminen,
- Rakennusosien huollettavuus ja kierrätettävyyttä, ja
- Elinkaarenaikaiset CO₂-päästöt ja energiapositiivisuus.

Hankkeissa on esitettävä näiden osa-alueiden käsittelyä koskeva suunnitelma ja/tai saavutettava tietty toiminnan taso. Lisäksi tontinluovutusehtoihin voidaan asettaa esim. velvoite olemassa olevan rakennuksen säilyttämisestä, purkumateriaalin hyödyntämisestä tai velvoittaa rakentamisessa käytettävien käytettyjä osia ja/tai kierrätysmateriaaleja. Kriteeristö kehitetään yhteistyössä kuntien ja alan sidosryhmien kesken (esim. Green Building Council) huomioiden myös muut rakentamista koskevat ilmastotavoitteet, sekä puurakentamisen tavoitteet. Toimenpide tukee Helsingin kaupungin (2020b) kierto- ja jakamistalouden tiekartan toimenpiteitä määritellä kiertotalouden edistäminen yhdeksi keskeiseksi maankäytön ja kaupunkisuunnittelun lähtökohdaksi, ja pilotoida kiertotalouskriteereiden käyttöä tontinluovutusehdoissa

7.2 Seudullisen yhteistyön voimaa maa- ja infrarakentamisessa

Rakentaminen tuottaa Suomessa toiseksi eniten jätettä, suurempana vain kaivostoiminta ja louhinta. Rakentamisen jätteistä valtaosa on läjitettyjä maamassoja (Jätetilasto 2018). Maa- ja infrarakentamisen arvioidaan pysyvän lievässä kasvussa myös tulevina vuosina (Rakentaminen 2020–2021, Rakennusalan suhdanneryhmä, kevät 2020). Helsingin seudulla suurimpia aluerakennushankkeita ovat (tällä hetkellä) Kalasataman ja Pasilan alueet, Länsimetron liikennejärjestelyt, Raide-Jokeri, sekä Espoon uusi jätevedenpuhdistamo. Maa- ja infrarakentamisen keskeisiä painopistealueita niiden kestävyys lisäämiseksi ovat maamassojen käytön optimointi ja kierrätysmateriaalien käytön lisääminen.

Seudullisen yhteistyön kautta esimerkiksi erilaisten massojen tunnistaminen, niiden nopea ja sujuva käsittely, siirto sekä varastointi muuttuvat kustannustehokkaammiksi ja ympäristöystävällisimmiksi kun ratkaisuja etsitään koko pääkaupunkiseudun potentiaali hyödyntäen. Esimerkkinä seudullisen yhteistyöpotentiaalista toimivat naapurikuntien tarjoamat mahdollisuudet massojen lyhytaikaisessa varastoinnissa.

Toimenpiteet, joissa HSY voi olla yhtenä toimijana

60. Optimoidaan massataloutta maa- ja infrarakentamisessa

Edistetään maa- ja infrarakentamisen kiertotaloutta velvoittamalla kaupungit paikalliset ja seudulliset mahdollisuudet huomioivaan massasuunnitteluun. Toimenpiteen keskiössä on massojen synnyn ja tarpeiden ennakointi ja massojen hallinnan suunnittelu kaavoituksen yhteydessä. Samalla voidaan arvioida uusien menetelmien, kuten kaivamattomien maarakennustekniikoiden käyttömahdollisuuksia, sekä tunnistaa ylijäämämaiden hyötykäyttökohteita kaupunkiseudulla.

Massojen käsittelyä ja hyödyntämistä pyritään toteuttamaan mahdollisimman lähellä syntypaikkaa, mikä edellyttää työmaiden sisäistä ja työmaiden välistä massakoordinaatiota. Maamassojen logistiikkaa pystytään parantamaan järjestämällä väliaikaisia maavastanottoaikoja ja massojen jalostusalueita.

Tehtäväkokonaisuus vastuutetaan selkeästi, jolloin alueelliset massatasapainolaskelmat ja niiden vaikutukset voidaan ottaa huomioon kaavoituksessa ja kunnallisteknisissä yleissuunnitelmissa.

Suunnittelun ja massojen hallinnan tukena hyödynnetään koko seudun yhteistä digitaalista maamassojen koordinointi- ja seurantajärjestelmää (SeutuMassa), jonka lisäksi yhdenmukaistetaan maamassojen tietojen seuranta ja laadun koordinointi sekä asiakirjakäytännöt (mm. raportointivaatimukset, digitaaliset siirtoasiakirjat ja asiakirjoja koskevat velvoitteet ylijäämämaille).

Toimenpiteet, joita HSY ehdottaa muille toimijoille (linjaukset)

61. Lisätään kiertotalousohjausta infrarakentamisessa

Määritetään nykyistä kunnianhimoisempia ohjauskeinoja kiertotaloudelle infrarakentamisessa, kuten velvoitteita, kannustimia ja suosituksia kierrätettyjen materiaalien käytön lisäämiseksi. Sallitaan myös laatuvaatimusten tilannekohtainen joustavuus alueen käyttötarkoituksen vaatimien laatuvaatimien puitteissa. Tuetaan kiertotalousnäkökulmien huomioon ottamista jo suunnitteluvaiheessa jakamalla tietoa vaihtoehtoista sekä kertynyttä kokemusperäistä tietoa pääkaupunkiseudulla. Pyritään ohjaamaan kehitystä siten, että infrarakentamisen tarjouspyyntövaiheessa painotetaan laatuvaatimuksissa kierrätettyjen materiaalien osuutta. Lisätään joustavuutta uusien kiertotaloutta edistävien maa- ja infrarakentamisen innovaatioiden käyttöönottoon.

Viherrakentamisessa käytetään pääosin kaupunkiseudulla syntyneitä kierrätysbiomassoja.

Rakentamisessa selvitetään materiaalien ja maa-ainesten myöhempi uudelleenkäyttö- ja/tai kierrätysmahdollisuus. Toimenpide tukee Helsingin kaupungin (2020b) kierto- ja jakamistalouden tiekartan toimenpidettä luoda kaupungin sisäinen toimintamalli infrarakentamisen ylijäämä materiaalien hyödyntämiselle.

7.3 Viherrakenteella viihtyisyyttä ja monia muita hyötyjä

Kattava ja toimiva viherrakenne luo osan viihtyisää ja terveellistä kaupunkiseutua. Hyvin suunniteltuna ja toteutettuna se auttaa turvaamaan luonnon monimuotoisuutta ja ekosysteemipalveluita myös kaupunkialueilla. Viherrakenne osana luontopohjaisia ratkaisuja tarjoaa myös keinon sopeutua ilmastonmuutoksen vaikutuksiin kuten lisääntynyt sadanta ja tulvat. Kattavan viherrakenteen ylläpito edellyttää panostamista erilaisten viheralueiden ja viherrakenteiden säilyttämiseen ja lisäämiseen. Katso myös kappale 6.3 rakennetun ympäristön sopeutumisesta ilmastonmuutoksen vaikutuksiin.

Toimenpiteet, joissa HSY voi olla yhtenä toimijana

62. Pilotoidaan viherkorjaamista (urban retrofitting)

Valitaan seudulta esimerkiksi palvelutaloja ja päiväkoteja pilottiin, jossa selvitetään niille sopivaa kasvillisuutta suojaamaan helteitä ja lisäämään vettä imeyttävää pintaa sekä toteutetaan mahdolliset viherrakenneratkaisut. Pilottien perusteella tehdään ohjeita ja suosituksia vastaavasta viherkorjaamisesta muissa vastaavissa kohteissa.

63. Pilotoidaan viherkerrointa peruskorjauskohteessa

Viherkerrointyökalua, jolla voidaan määrittää korttelille riittävä määrä vettä imeyttävää kasvillisuuspinta-alaa, on käytetty kaupungeissa enenevässä määrin kaavoituksessa ja pihasuunnittelussa. Tähän asti viherkerrointa on käytetty vain uusilla alueilla. Pääkaupunkiseudulla on tulossa runsaasti rakennuksia peruskorjausikään, jolloin päästään parantamaan rakennusten energiatehokkuutta muun muassa viherkatoin. Samalla voidaan tarkastella peruskorjauskohteiden piha-alueita. Toimenpiteessä valitaan pilotoitavaksi peruskorjauskohteita, joissa testataan viherkerroimen käyttöä jo rakennetuilla tonteilla (esim. kantakaupungin korttelipihoilla). Pilotin pohjalta kehitetään ohjeistusta ja suosituksia viherkerrointyökalun käytöstä peruskorjauskohteissa.

64. Edistetään urbaanien puutarhojen, viherkattojen ja -seinien rakentamista

Viherkatot ja -seinät edistävät hulevesien hallintaa kaupunkiympäristössä. Selvitetään esteitä viherkattojen ja -seinien rakentamiselle ja suunnitellaan niiden perusteella toimia, joilla urbaanien hyötypuutarhojen, viherkattojen ja -seinien rakentamista voidaan edistää. Esimerkkeinä näistä toimista on luoda luonnon monimuotoisuutta lisäävien viherkattojen ja -seinien kestävä rakentamisen opas, ja pilottien seuraaminen.

8 Edistetään asukkaiden hyvinvointia muuttuvassa ilmastossa

Visio: Pääkaupunkiseudun asukkaat ovat tietoisia ilmastomuutoksen vaikutuksista ja he osaavat varautua niihin. Heillä on myös työkaluja lisätä psyykkistä joustavuutta muutosten keskellä. Ilmastomuutoksen hyvinvointi- ja terveysvaikutuksiin varaudutaan ja niitä hallitaan kaupunkiseudulla niin, että haavoittuvimmillekin ihmisryhmille taataan hyvä ja oikeudenmukainen elämä. Turvallinen, inspiroiva, houkutteleva ja toimiva kaupunkiympäristö luo viihtyisyyttä sekä edistää terveyttä ja hyvinvointia.

Hyvinvointi on läpileikkaava teema läpi Kestävän kaupunkikehityksen ohjelman – kaupunkielämä ei ole kestävä ilman hyvinvoivia ihmisiä ja yhteisöjä. Tässä luvussa keskitytään ilmastomuutoksen vaikutuksiin varautumiseen ja sopeutumiseen erityisesti terveysnäkökulmasta (sekä psyykkisen että fyysisen terveyden). Hyvinvointia lisääviä näkökulmia ja toimenpiteitä löytyy muidenkin painopisteiden alta. Esimerkiksi kaupunkiluonnon merkitys on suuri ihmisten hyvinvoinnille ja luonnon monimuotoisuudelle, mikä tulee esiin luvussa 6. Urbaani viljely voi lisätä yhteisöllisyyttä ja sitä kautta hyvinvointia kaupungissa (luku 4). Viherrakentaminen luo monelta osin hyvinvointia ja tarjoaa samalla ekosysteemipalveluita mm. vedenpidättämisen ja tulvien hillinnän sekä hiilensidonnan kautta (luku 7).

Ilmastomuutos vaikuttaa monin eri tavoin kaupunkiympäristöön ja siten ihmisten arkeen. Lisääntyvät sään ääri-ilmiöt kuten rankkasateet ja niistä aiheutuvat kaupunkitulvat sekä helleaallot vaikuttavat ihmisiin eri tavoin (Kazmierczak & Kankaanpää 2016). On tärkeää tunnistaa esimerkiksi lumettomista ja lauhemmista talvista aiheutuvat mielenterveysriskit, jotka voivat yleistää ja pahentaa kaamos- ja masennusoireita. Haavoittuvimmiksi ryhmiksi ilmastomuutoksen haitallisille vaikutuksille on tunnistettu matalasta tulotasosta kärsivät ja syrjäytyneet ihmiset, vanhukset, lapset ja vammaiset sekä ihmiset, joiden asuinalueiden elinkeinorakenne on yksipuolinen ja ilmastomuutokselle herkkä. Yhteiskunnan tulee hallita näitä vaikutuksia, sillä muutoin eriarvoisuus voi lisääntyä ja yhteiskunnan yhteenkuuluvuus heikentyä (THL 2019).

Esimerkkinä ilmastomuutoksen etenemisestä pääkaupunkiseudulla on vuosittaisten hellepäivien lukumäärän kasvaminen 2010-luvulla (HSY 2020d). Espoossa on kestävän energian ja ilmaston toimintasuunnitelman yhteydessä tehtävän ilmastomuutoksen riskien ja haavoittuvuuksien kartoituksessa tunnistettu äärimmäisen kuumuuden olevan yksi merkittävimmistä ilmastoriskeistä (Sjöblom ym. 2019). Sosiaali- ja terveystoimi (sote) on tunnistettu sektoriksi, jossa ilmastomuutokseen sopeutumisen haasteet tulevat tulevaisuudessa kasvamaan. Helsingissä on selvitetty sote-toimialan sopeutumista ilmastomuutokseen ja keskeiseksi kehittämiskohteeksi on valittu helteisiin varautuminen (HSY 2020c). Kestävän kaupunkielämän ohjelman toimenpiteet tukevat kaupunkien sopeutumistyötä.

Sen lisäksi tunnistetaan, että ilmastomuutokseen liittyvien teknologisten ratkaisujen rinnalle tarvitaan enemmän psyykkisen ulottuvuuden huomioimista eli sitä, miten lisäämme psyykkistä joustavuutta ja hyvinvointiamme ja säilytämme toimintakykymme muutosten keskellä (resilienssi).

Kestävässä kaupunkielämässä vuonna 2030: Edistetään asukkaiden hyvinvointia varautumalla ilmastomuutoksen hyvinvointi- ja terveysvaikutuksiin tekemällä yhteistyötä seudullisten toimijoiden kanssa.

Kuva 11. Arabianranta Helsingissä tulvii helmikuussa 2016. Kuva: HSY/ Kai Widell.

65. Laaditaan ohjeistuksia hellehaittojen ehkäisemiseksi

Suuri osa kuumien sääjen vakavista terveyshaitoista ilmenee terveyden- ja sosiaalihuollon hoito- ja hoivalaitoksissa. Luodaan ja/ tai vahvistetaan voimakkaisiin hellejaksoihin liittyviä valmiussuunnitelmia ja laitosten sisäisiä ohjeistuksia henkilökunnalle.

Kotona asuvat vanhuksat ovat usein erityisen haavoittuvia pitkittyneissä hellejaksoissa, ja terveydenhuollon ammattilaisille suunnattua tietoa ja ohjeistuksia on toistaiseksi vähän. Sen vuoksi edistetään myös kotihoidossa olevien vanhusten hellesuojelua laatimalla ohjeistuksia ja tiedottamalla niistä laajasti. Hellehaittojen ehkäisemiseksi laaditaan ohjeistuksia myös päiväkodeille ja oppilaitoksille. Tähän sisältyy auringon säteilyn ja helteen terveyshaittojen ehkäisyn huomiointi leikki- ja ulkoilualueiden suunnittelussa.

66. Kerätään ja kehitetään haavoittuvuustietoa

Tehdään haavoittuvuuskartoitus, jolla tuotetaan seurantatietoa vuonna 2016 tehdyille haavoittuvuustarkastelulle (Kazmierczak & Kankaanpää 2016), ja luodaan haavoittuvuuden seurantaan malli, jolla tietoa saadaan vertailukelpoisessa ja sopeutumistoimien suuntaamisen kannalta käyttökelpoisessa muodossa. Haavoittuvuustarkastelussa huomioidaan erilaiset hyvinvointiin liittyvät seikat, ml. sosiaaliset tekijät.

Toimenpiteellä tuetaan Helsingin kaupungin (2018) ilmastonmuutokseen sopeutumisen linjaukset 2019-2025 -strategian toimenpidettä kehittää haavoittuvuuksien kartoitusta yhteistyössä pääkaupunkiseudun kaupunkien, HSY:n ja tutkimuslaitosten kanssa.

67. Käynnistetään sopeutumisneuvonta

HSY:n Ilmastoinfoon liitetään ilmastonmuutoksen hillinnän rinnalle varautumiseen ja sopeutumiseen liittyvää neuvontaa. Energiatieteiden neuvonnan osana otetaan esille myös ilmastokestäviä jäähdytysratkaisuja. Sopeutumisneuvonnan kautta toteutetaan myös esimerkiksi maahanmuuttajille ja haavoittuville ryhmille suunnattuja kampanjoita. Osana sopeutumisneuvontaa järjestetään urbaanin selviytymisen päivä, jolloin harjoitellaan sään ääri-ilmiöihin varautumista.

Koordinoidaan ilmastoriskeihin varautumisen ohjeistusta ja neuvontaa pääkaupunkiseudulla. Kohdennetaan

viestintää asukkaiden omakohtaiseen varautumiseen. Tiedotetaan oman asuinalueen onnistuneista sopeutumistoimista, esimerkiksi yleisötapauksissa ja opastetuilla kohdekäynneillä.

68. Käännetään ilmastoahdistus voimavaraksi

Lähes päivittäiset ilmastonmuutoksesta kertovat uutiset voivat ahdistaa. Ilmastoahdistus on ymmärrettävä reaktio maailman ympäristöongelmien suuruuteen ja vaikuttaa mielenterveyteen. Se voi lamaannuttaa, mutta myös toimia voimavarana. Tämä edellyttää riittävästi sekä tilaa ja aikaa tunteiden käsittelyyn että tarpeeksi toimintamahdollisuuksia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseen (Pihkala 2019).

Aihetta on jo jonkin verran käsitelty, kun HSY:n Ilmastoinfon julkaisema Ilmastoterapia-podcastsarja alkuvuonna 2020 (HSY 2020i) on tarjonnut vertaistukea, vinkkejä ja ratkaisuja ilmastoahdistukseen.

Lokakuuhun 2020 mennessä jaksoja on ilmestynyt kuusi. Jokaisessa jaksossa on ollut vieraana teemaan perehtynyt asiantuntija.

Tässä toimenpiteessä kiinnitetään huomio tunnistettuihin toimintamalleihin, jotka auttavat kääntämään ilmastoahdistuksen voimavaraksi. Niihin lukeutuvat ohjatut keskusteluryhmät ja vertaistukiryhmät ilmastonmuutoksesta keskustelemiseen ja toimintamahdollisuuksien etsimiseen (Pihkala 2019). Aito mahdollisuus vaikuttaa ilmastonmuutoksen hillintään muuttaa ahdistusta toiminnan kautta voimavaraksi ja kohti myönteistä kierrettä.

Toimenpiteessä lisätään tietoa ilmastonmuutoksen mielenterveydellisistä vaikutuksista ja kannustetaan kaupunkia tunnistamaan ne ilmastonmuutossuunnitelmissaan. Selvitetään mahdollisuuksia mm. kannustaa ryhmäkeskusteluja ympäristöahdistuksen käsittelyyn. Asukkaita osallistetaan kehittämällä asukastoimintaa ja ruohonjuuritason vaikuttamismahdollisuuksia esimerkiksi vihreän asukastoiminnan budjetoinnin tai kestävän toiminnan aluerahaston kautta ja järjestämällä kulttuuritapahtumia ilmastonmuutosteemalla.

9 Kestävän kaupunkielämän ohjelman valmistelu

HSY:n hallitus päätti Kestävän kaupunkielämän ohjelman valmistelusta syksyllä 2018 osana HSY:n strategian (Kuva 12) toimeenpanoa. Ohjelmatyötä varten muodostettiin HSY:n asiantuntijoista koostuva koordinaatioryhmä. Ohjelman valmistelussa on ollut keskeistä laaja-alainen ja osallistava prosessi yhdessä jäsenkaupunkien asiantuntijoiden ja sidosryhmien kanssa. Työ käynnistettiin HSY:n Ilmastoseminaarissa 2019, jossa esiteltiin ohjelman tarkoitus ja mahdolliset teemakokonaisuudet. Ohjelmatyö jakaantui valmistelussa viiteen teemaan. Teemakohtaisiin työpajoihin kutsuttiin asiantuntijoita Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupungeista ja muista julkisista organisaatioista, yliopistoista ja tutkimuslaitoksista, järjestöistä sekä kestävyysteemojen parissa toimivista yrityksistä. Työpajoissa tunnistettiin ajankohtaisia kestävyyshaasteita ja muovattiin ohjelman toimenpide-ehdotuksia.

Kuva 12. HSY:n strategia 2025. Kuva: HSY.

9.1 Kestävän kaupunkielämän ohjelman työpajat

Vähähiiliset asemanseudut ja kestävä liikkuminen 25.4.2019

Työpajassa pilotoitiin HSY:n kehittämää Ilmastoviisaan alueen työkalua (Low Carbon District -konsepti) osana Malmin asemanseudun kehittämistä ja kerättiin ajatuksia siitä, miten työkalun käyttöönottoa voisi parhaiten edistää Kestävän kaupunkielämän ohjelmassa.

Ilmastomuutokseen sopeutumisen seminaari ja työpaja 6.6.2019

HSY:n sopeutumisen seminaarissa tarkasteltiin sitä, miten tieto ilmastomuutoksen vaikutuksista ja ilmastoriskeistä muovautuu sopeutumistoiminnaksi. Työpajassa tunnistettiin Kestävän kaupunkielämän edellyttämiä

sopeutumistoimia kaupunkiseudulle.

Miten tuemme asukkaiden kestävästä kaupunkielämää? 5.9.2019

Pääteemoja työpajassa olivat kestävä ruokajärjestelmä, kulutus ja matkailu. Työpajassa pohdittiin pääkaupunkiseudun yhteisiä tavoitteita ja toimenpiteitä, joiden avulla mahdollistamme ja tuemme asukkaiden siirtymistä kestävästä kaupunkielämään erityisesti kiertotalouden näkökulmasta.

Miten edistämme kiertotaloutta pääkaupunkiseudulla? 11.9.2019

Pääteemoja työpajassa olivat rakennettu ympäristö, palveluiden ja teollisuuden sivuvirrat, yhdyskuntajätteiden kiertotalousratkaisut ja vesihuollon innovaatiot. Työpajassa ideoitiin pääkaupunkiseudun yhteisiä tavoitteita ja toimenpiteitä, joiden avulla tehostamme kiertotaloutta seudulla.

Mitä tietoa tarvitaan hiilineutraaliustavoitteiden edistämisessä? 3.10.2019

Työpajassa arvioitiin pääkaupunkiseudun ilmastotavoitteiden myötä syntyneitä uudenlaisia tietotarpeita yhdessä tietoa tuottavien, tietoa käsittelevien ja tietoa hyödyntävien osapuolten kanssa. Pääteemoja työpajassa olivat tietotarpeet koskien mm. pääkaupunkiseudun kulutuksesta aiheutuvia rakentamisen ja ruuan välillisiä päästöjä, hiilinielua ja musta hiiltä, tieliikenteen päästöjä, sekä energiatehokkaan rakennetun ympäristön kehittämistä.

9.2 Ohjelmaluonnoksen palaute syksyllä 2020

Ohjelmaluonnos valmistui lokakuussa ja se julkistettiin avointa vuorovaikutusta varten. Tällä haluttiin varmistaa, että ohjelmatyön teemat ja toimenpide-ehdotukset saavat tukea myöhemmin ohjelman toteuttamisvaiheessa.

Asiantuntijakysely ja -palaute

Luonnos lähetettiin yli 300:lle ohjelmatyöhön osallistuneelle tai ohjelman teemojen kannalta tärkeäksi tunnistetulle asiantuntijalle ja sidosryhmän edustajalle kommentoitavaksi. Asiantuntijakysely ohjelmaluonnokseen liittyen oli auki 4.–23.11. Palautetta pyydettiin erityisesti ohjelman painopisteistä ja toimenpiteistä.

Kyselyyn vastasi 66 henkilöä, joista noin 40 % oli julkishallinnon edustajia. Muutoin vastaajat jakautuivat melko tasaisesti (palvelutoiminta 11 %, konsulttitoiminta 9 %, tutkimus 17 %, järjestöt 15 %, teollisuus 2 % ja muut 8 %). Suurin osa vastaajista edusti työntekijätasoa (66 %) tai esihenkilöitä (25 %), yrittäjiä ja muita oli vastaajista yhteensä alle kymmenen prosenttia. Vastaajien organisaatiot toimivat pääasiassa pääkaupunkiseudulla (56 %). Valtakunnallisen tason toimijoita oli vähän yli kolmasosa (36 %) ja muita 8 %.

Kyselyssä pyydettiin arvioimaan jokaisen ohjelman painopisteen alaotsikon tärkeyttä asteikolla yhdestä viiteen. Ohjelman kaikki painopistealueet koettiin ”aika tärkeiksi” tai ”erittäin tärkeiksi”. Ohjelma koettiin ”laaja-alaisena”, ”tarpeellisenä” ja ”monipuolisena”. Painopisteitä koskeva avoin palaute jakautui melko tasaisesti, joskin kulutuksen painopiste sai eniten kommentteja. Yleisissä kommentteissa toivottiin muun muassa numeerisia tavoitteita, toimenpiteiden priorisointia sekä sosiaalisten näkökulmien, luonnon monimuotoisuuden ja luonnonvarojen kulutuksen voimakkaampaa esille nostamista.

Kyselyssä kartoitettiin myös yhteistyö-, verkostoitumis- ja tiedontuotannon tarpeita ja mahdollisuuksia. Ohjelman puitteissa tapahtuvasta yhteistyöstä ollaan kiinnostuneita laajalla skaalalla ja esiin nousi muun muassa tärkeys

määrittää yhteistyö yhdessä ja solmia pitkiä kehityskaaria sen pohjalta, tekemisten yhteensovittaminen ja päällekkäisen työn tunnistaminen sekä tarpeista lähtevät hankkeet.

Kysyttäessä mihin toimiin toivotaan kaupunkien ja HSY:n yhteistyötä mainittiin esimerkiksi hankeyhteistyö, apua verkostojen luomiseen, päästölaskenta ja indikaattorit, pientaloalueiden jätehuolto, kestävä julkinen ruokailu, sopeutumistiedon tuottaminen ja hyvien käytäntöjen jakaminen. Myös laaja yhteistyö rakennetun ympäristön energiatehokkuuden ja kiertotalouden kokonaisuudessa nostettiin erittäin toivottavana, koska kaupungeilla on hyvin samansuuntaiset tavoitteet eikä kilpailu ole kannatettavaa. Vaikka liikenne ja energiantuotanto eivät ole ohjelman teemoissa mukana, sen osalta toivottiin myös yhteistyötä (julkisen liikenteen käyttö, päästöt ja sen tekeminen kilpailukykyiseksi ja päästöttömien energialähteiden mahdollisuudet ja ympäristövaikutukset).

Asiantuntijoiden ja toimijoiden välisen verkoston tarpeellisuutta ohjelman teemojen suhteen tiedusteltaessa moni tunnusti sen tärkeyden useimmilla, ellei kaikilla osa-alueilla. Esiin nousi muun muassa ehdotukset kulutuksen, infra- ja maarakentamisen, kaavoituksen, kierto- ja jakamistalouden ja ruokahävikin verkostoista. Yhteistyö eri osa-alueiden väliseen verkostoitumiseen ja linkittämiseen, ja osa-alueiden väliseen vuoropuheluun siiloutumisen ehkäisemiseksi nähtiin myös tarpeellisenä. Asiantuntijoiden kuulemista toivottiin kaikissa osa-alueissa tehokkaimpien toimien asettamiseksi. Ilmastotyön monitahoisuuden haasteellisuus edellyttää laajaa yhteistyötä, uusia yhteistyömuotoja julkisen ja yksityisen sektorin välillä sekä TKI-sektorin kytkemistä mukaan ratkaisuihin. Pääkaupunkiseudun pienuus ja resurssien sirpaleisuus lisäävät yhteispotentialin merkittävyyttä.

Ilmasto- ja kiertotaloustyöhön liittyvän tiedontuotannon kehittämisen tarpeet nähtiin hyvin moninaisena. Esille nostettiin muun muassa alueellinen luonnonvarojen käyttö ja kiertotalousaste, kuluttajien tiedon lisääminen kestävästä mahdollisuudesta, yhtenäiset rajapinnat ja tietopalstat tiedon hyödyntämiseen käytännössä, viestintä kiertotalouden esimerkeistä ja kestävyys siirtymästä kertovat mittarit. Kiertotalous-, ympäristö- ja ilmastotyötä tulisi tarkastella yhdessä ja niistä koottua tiedontuotantoa kehittää yhtenäisemmäksi, jotta muutosten vaikuttavuutta voisi arvioida, ja kertoa siitä, paremmin.

Kaiken kaikkiaan ohjelman palautetta syksyllä 2020 antoi 80 sidosryhmän edustajaa palautekyselyn tai muuta kautta. Mitään toimenpidettä ei ollut syytä pudottaa ohjelmasta pois palautteen perusteella.

Asukaskysely

Samaan aikaan asiantuntijakommentoinnin kanssa käynnistettiin Kestävän kaupunkielämän asukaskysely, jolla kartoitettiin pääkaupunkiseudun ja muiden asiasta kiinnostuneiden asukkaiden näkemyksiä ohjelman teemoja kohtaan. Suomeksi toteutettu verkkokysely oli auki 5.-25.11. ja kyselylinkkiä jaettiin sekä HSY:n että pääkaupunkiseudun kaupunkien ja kaupunginosaryhmien sosiaalisen median kanavissa. Kyselyyn vastasi 616 henkilöä. Ohjelman teemoja ja sisältöä koskevaa avointa palautetta jätti kyselyn yhteydessä 101 henkilöä. 75 % vastaajista asui Helsingissä, Espoossa 14 %, Vantaalla 7 %, Kauniaisissa 1 % ja muualla 3 %.

Asukaskyselyyn vastaaminen ei edellyttänyt ohjelmaluonnoksen lukemista. Kyselyyn nostettiin mukaan erityisesti asukkaan näkökulmasta kiinnostavia tai olennaisia teemoja ja toimenpiteisiin liittyviä väittämiä, joiden tärkeyttä ja tarpeellisuutta pyydettiin arvottamaan: hyvinvointi, jätehuolto ja lajittelu, lisätieto oman toiminnan ja valintojen vaikutuksista, ruoan alkuperä ja hävikki, pihapiiri ja lähiympäristö sekä kiinnostavat palvelut ja uudet tuotteet. Yli 70 % vastaajista vastasi ”todella tärkeää” näihin väittämiin, kun kysyttiin ”Kun ajattelet omaa hyvinvointiasi muuttuvassa ilmastossa, kuinka tärkeitä seuraavat seikat ovat?”:

- Voin ostaa kestäviä ja ympäristöystävällisiä tuotteita.
- Tavaroiden korjaaminen, huolto ja kierrätys uuteen käyttöön on helppoa.
- Kotikaupunkini vähentää ilmastopäästöjä.
- Kotini ikkunasta näkyy vihreää.
- Kotikaupunkini huolehtii kaikkien asukkaiden hyvinvoinnista.

Esiin voidaan nostaa myös ohjelman painopisteittäin tärkeimpänä pidetyt väittämät yllä mainittujen lisäksi:

- Jos tiedän jonkin ostopäätökseni ilmastovaikutuksen, pyrin valitsemaan tuotteen, joka on ilmaston kannalta parempi. (Kulutus, 86 % vastaajista täysin tai pääosin samaa mieltä)
- Jos tiedän tarkasti ostamani ruoan alkuperän ja tuotanto-olosuhteet, tuntuu ruoka arvokkaammalta. (Ruoka, 80 % vastaajista täysin tai pääosin samaa mieltä)
- Lajittelen jätteeni, koska se on ympäristön kannalta tärkeää. (Jäte & vesi, 88 % vastaajista täysin samaa mieltä)
- Kotitaloni piha on osa kaupunkiluontoa. (Kaupunkisuunnittelu, 73 % vastaajista täysin tai pääosin samaa mieltä)

- Haluaisin, että kotitaloni energiatehokkuutta parannetaan. (Rakentaminen, 77 % vastaajista täysin tai pääosin samaa mieltä)
- Vanhusten kotihoitoon tarvitaan selkeät ohjeet asiakkaiden suojeluun ja hyvinvoinnin turvaamiseen helteiden aikaan. (Hyvinvointi, 85 % % vastaajista täysin tai pääosin samaa mieltä)

Avoimissa vastauksissa korostuivat muun muassa viheralueiden ja toimivan kaupunkirakenteen tärkeys hyvän kaupunkielämän mahdollistajina sekä monimuotoisen luonnon merkitys ihmisen ja ekosysteemien hyvinvoinnin kannalta.

Ohjelmaluonnosta on tarkennettu saadun palautteen perusteella ja esitetään lähetettäväksi lausunnoille kaupunkeihin. Ohjelman on määrä valmistua alkuvuonna 2021. Kyselyjen tuloksia ja muuta palautetta tullaan käyttämään hyväksi myös ohjelman toteuttamisvaiheessa.

10 Kestävän kaupunkielämän ohjelman toteuttaminen ja seuranta

Kestävän kaupunkielämän ohjelma on lähtölaukaus seudullisen yhteistyön vahvistamiselle. Aikomuksena on, että ohjelma kehittyy ja uudistuu vuosien varrella toimintaympäristön muutosten mukaan, kun toimenpiteiden kautta luoduissa hankkeissa ja kokeiluissa opitaan uutta ja verkostot rakentuvat. Ajatuksena myös on, että ohjelmalla pidetään elossa ja skaalataan jo tehdyissä tai meneillään olevissa hankkeissa opittua. Ohjelma on elävä ja uudistuva dokumentti, joka tarjoaa mahdollisuuden seudullisen kestävyysalustan ja verkoston luomiselle.

Maaillan kestävimpiä kaupunkiseutuja luominen edellyttää laaja-alaista yhteistyötä ja taloudellisia resursseja. Ohjelmaluonnos ei tällä hetkellä sisällä toimenpiteiden toteuttavia tahoja. Toimenpiteille määritellään vastuu- ja yhteistyötahot hyväksymisen jälkeen. Ohjelman toimenpiteitä – tai hyvin samankaltaisia hankkeita – saattaa käynnistyä tai olla jo käynnissä kaupunkien tai muiden toteuttamana. Tarkoituksena ei ole tehdä päällekkäisiä toimenpiteitä tai hankkeita, joten ohjelman raportoinnissa voidaan katsoa asian etenevän muuta kautta, mikäli näin käy.

Rahoitusmahdollisuuksia tullaan kartoittamaan ohjelmatyön seuraavassa vaiheessa. Koronaviruspandemian taloudelliset vaikutukset voivat jarruttaa osittain ohjelmatyön toteuttamista. Kuten kappaleessa 2.3. todettiin, Kestävän kaupunkielämän ohjelma voi kuitenkin myös auttaa tunnistamaan kaupunkien rajat ylittäviä kehityskohteita ja prosesseja, jotka vauhdittavat sekä alueen sisäisiä että valtakunnallisia kiertotalous- ja hiilineutraaliustavoitteita kestävä elpymisen näkökulmasta.

Ohjelman toteutuksen seuranta varten luodaan läpinäkyvä ja avoin järjestelmä. Helsingin kaupungin (2019b) Ilmastovahti -tyyppinen alusta mahdollistaa ajantasaisen seurannan ja vaikutusten arvioinnin. Järjestelmän avulla voi seurata, miten HSY ja muut seudulliset toimijat edistyvät toimenpiteiden toteutuksessa ja tavoitteiden saavuttamisessa.

Ohjelman valmistelun jatkovaiheessa loppusyksyllä 2020 toimenpiteille määritellään seurannan indikaattorit eli kriteerit, joiden avulla toteutumista voi seurata (mm. aikajänne, resurssit, tulokset). Myös toimenpiteiden tavoiteltua vaikuttavuutta tullaan arvioimaan tarkemmin.

11 Lähdeluettelo

- Berg, A., Lähteenoja, S., Ylönen, M., Korhonen-Kurki, K., Linko, T., Lonkila, K.-M., Lyytimäki, J., Salmivaara, A., Salo, H., Schönach, P. & Suutarinen, I. 2019. [POLKU2030 – Suomen kestävän kehityksen politiikan arviointi](#).
- CBD 2020. [Global Biodiversity Outlook 5](#). Secretariat of the Convention on Biological Diversity. Montreal.
- C40 2020. [Cities, Coronavirus \(COVID-19\) and a Green Recovery](#). C40 Knowledge Hub, C40 Cities Climate Leadership Group.
- EAT-Lancet Commission 2019. [Food, Planet, Health – Healthy Diets From Sustainable Food Systems. Summary report](#) (tiivistelmä julkaisusta Commission Food in The Anthropocene: the EAT-Lancet Commission on Healthy Diets From Sustainable Food Systems).
- Ekokumppanit 2020. [Älä heitä pois, KORJAA.SE](#).
- Ellen MacArthur Foundation 2017. [Learning path, Cities and the circular economy](#).
- Espoon kaupunki 2019. [Ohjelmasuunnitelma: Kestävä Espoo. 29.1.2018, päivitetty 26.8.2019](#).
- Euroopan komissio 2015. [Towards an EU Research and Innovation policy agenda for Nature-Based Solutions & Re-Naturing Cities](#). Final Report of the Horizon 2020 Expert Group on 'Nature-Based Solutions and Re-Naturing Cities' (full version).
- Euroopan unioni 2018. [Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi \(EU\) 2018/851, annettu 30 päivänä toukokuuta 2018, jätteistä annetun direktiivin 2008/98/EY muuttamisesta \(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti\)](#). Euroopan unionin virallinen lehti L 150/109, 14.6.2018.
- Euroopan komissio 2019. [Frequently asked questions: Reducing food waste in the EU](#). Press corner 11.12.2019.
- Euroopan komissio 2020. [Tuotanto- ja kulutustapojen muuttaminen: Uusi kiertotalouden toimintasuunnitelma viitoittaa tietä kohti ilmastoneutraalia ja kilpailukykyistä taloutta, jossa kuluttajilla on paremmat valinnanmahdollisuudet](#). Lehdistötiedote 11.3.2020, Bryssel.
- Fastenrath, S., Acuto, M., Coenen, L. & Keele, S. 2019. [What next after 100 Resilient Cities funding ends?](#) The Conversation 6.6.2019.
- Frilander, J. 2020. [Ihmiskunta tienristeyksessä – YK:n jättiraportti maapallon tilasta: Tarvitaan kahdeksan massiivista muutosta luonnon tuhon pysäyttämiseksi](#). Yle Uutiset 15.9.2020.
- Hanska, J. (toim.), Alén, H., Kankaanrinta, S. & Lehtopelto, J. 2020. Suomalaisen ruoan laatukirja. Vastapaino.
- Hartikainen, H., Timonen, K., Jokinen, S., Korhonen, V., Katajajuuri, J.-M. & Silvennoinen, K. 2013. [Ruokahävikki ja pakkausvalinnat kotitalouksissa – Kuluttajan matkassa kaupasta kotiin](#). ECOPAF 2011-2013 -hankkeen loppuraportti. MTT raportti 106.
- Hartikainen, H. 2018. Current situation with food waste: amounts, comparison of countries, biggest sources and information gaps. In: [\(Food\) Waste Not Want Not – Why food waste is a big deal and how to scale-up preventive action](#). Foundation for European Progressive Studies (FEPS).
- Heinonen, J. & Junnila, S. 2012. [Yhdyskuntarakenne, elämäntavat ja ilmastomuutos](#). Aalto-yliopiston julkaisusarja TIEDE + TEKNOLOGIA 19/2012. Maankäyttötieteiden laitos.
- Helsingin kaupunki 2018. [Helsingin ilmastomuutokseen sopeutumisen linjaukset 2019-2025](#). Helsingin kaupungin keskushallinnon julkaisu 2019:27.
- Helsingin kaupunki 2019a. [Hiilineutraali Helsinki 2035-toimenpideohjelma](#). Keskushallinnon julkaisu.
- Helsingin kaupunki 2019b. [Helsingin ilmastovahti](#).
- Helsingin kaupunki 2020a. [Helsinki julisti ilmastohätätilan](#). 25.9.2020.

Helsingin kaupunki 2020b. [Helsingin kierto- ja jakamistalouden tiekartta](#). Kaupunkiympäristön julkaisuja 2020:10. Kaupunkiympäristön toimiala.

Helsingin kaupunki N.d. [Viherkerroinmenetelmällä vihreitä ja viihtyisiä pihoja](#). Ilmastokestävän kaupungin suunnitteluopas.

HSL N.d. [MAL-yhteistyöllä rakennetaan erinomaista Helsingin seutua](#). Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä.

HSY 2012. [Pääkaupunkiseudun ilmastomuutokseen sopeutumisen strategia](#). HSY:n julkaisuja 10/2012. Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä.

HSY 2018. [Pääkaupunkiseutu matkalla kohti ilmastoviisasta tulevaisuutta, 10 v. yhteistä ilmastostrategiaa](#). Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä.

HSY 2019. [Pääkaupunkiseudun sekajätteen koostumus vuonna 2018, Kotitalouksien sekajätteen koostumustutkimuksen loppuraportti](#). Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä.

HSY 2020a. [Strategia ja vastuullisuus](#). Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä.

HSY 2020b. [Kasvihuonekaasupäästöt](#). Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä.

HSY 2020c. [Pääkaupunkiseutu sopeutuu ilmastomuutokseen – Katsaus sopeutumiseen vuonna 2019](#). Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä.

HSY 2020d. [Sopeutuminen](#). Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä.

HSY 2020e. [Kevään ilmanlaatu oli tavanomaista parempi pääkaupunkiseudulla - Mittaushistorian pisin puhtaan ilmanlaadun jakso](#). HSY tiedotteet 15.6.2020. Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä.

HSY 2020f. [Muovipakkausten ja kartongin määrä lisääntyi selvästi keväällä](#). HSY tiedotteet 25.6.2020. Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä.

HSY 2020g. [Jättemäärät ja kierrätysaste](#). Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä.

HSY 2020h. [Hulevesi](#). Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä.

HSY 2020i. [Ilmastoterapia-podcast](#). Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä.

Ilmastopaneeli 2020. [Suomalaisten kotitalouksien hiilijalanjäljen pienennytävä 70 prosenttia – vähähiilisiä vaihtoehtoja voidaan tukea myös ohjauskeinoin](#). Tiedotteet, 30.9.2020. Suomen ilmastopaneeli.

Ilmatieteen laitos 2020. [Vuosi 2019 oli lähes asteen tavanomaista lämpimämpi](#). Tiedote 2.1.2020.

Itämerihaaste N.d. [Mikä Itämerihaaste?](#)

Kauniaisten kaupunki 2020. [Resurssiviisauden tiekartta - Kohti hiilineutraalia Grania 2035](#). Valtuusto 15.6.2020.

Kazmierczak, A. & Kankaanpää, S. 2016. [Ilmastolähtöinen sosiaalinen haavoittuvuus pääkaupunkiseudulla](#). Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä.

Kallunki, E. 2020. [Kotitalouksien hävikistä löytyi yllätys: keitettyä kahvia menee hurjasti hukkaan – ruokahävikin puolittamiseen halutaan sitouttaa koko Suomi](#). Yle Uutiset 8.9.2020.

KEINO 2018. [Hankintojen green deal -sopimukset](#). Kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen verkostomainen osaamiskeskus.

Laaksonen, J., Salmenperä, H., Stén, S., Dahlbo, H., Merilehto, K. & Sahimaa, O. 2018. [Kierrätyksestä kiertotalouteen. Valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2023](#). Suomen Ympäristö 1/2018. Ympäristöministeriö.

Lettenmeier, M., Akenji, L., Toivio, V., Koide, R. & Amellina, A. 2019. [1,5 asteen elämäntavat – Miten voimme pienentää hiilijalanjälkemme ilmastotavoitteiden mukaiseksi?](#) Sitran selvityksiä 148.

Le Quéré, C., Jackson, R.B., Jones, M.W., Smith, A.J.P., Abernethy, S., Andrew, R.M., De-Gol, A.J., Willis, D.R., Shan, Y., Canadell, J.G., Friedlingstein, P., Creutzig, F. & Peters, G.P. 2020. [Temporary reduction in daily global CO2 emissions during the COVID-19 forced confinement](#). Nature Climate Change 10, 647–653 (2020).

Lindstedt, T. & Junnonen, J-M. 2009. [Energiatohokkaat ja teolliset korjausrakentamiskorjausratkaisut Suomessa ja kansainvälisesti](#). Sitran selvityksiä 11.

Luke 2020a. [Mitä Suomessa syötiin vuonna 2019?](#) Uutiset 25.6.2020, Luonnonvarakeskus.

Luke 2020b. [Ruokahävikki ja ruokajärjestelmän kiertotalous](#). Luonnonvarakeskus, esite.

Motiva 2020. [Reilu siirtymä kiertotalouteen kunnissa](#). Motivan uutiset 9.3.2020.

Mäkelä, A., Lehtonen, I., Ruosteenoja, K., Jylhä, K., Tuomenvirta, H. & Drebs, A. 2016. [Ilmastonmuutos pääkaupunkiseudulla](#). Raportteja 2016:8. Ilmatieteen laitos, Helsinki.

Nesslingin Säätiö 2016. [Millaista on ekologinen ja eettinen liha?](#) Ympäristödialogeja-blogi 20.10.2016, Maj ja Tor Nesslingin Säätiö.

Nissinen, A. & Savolainen, H. (toim.), 2019. [Julkisten hankintojen ja kotitalouksien kulutuksen hiilijalanjälki ja luonnonvarojen käyttö - ENVIMAT-mallinnuksen tuloksia](#). Suomen ympäristökeskuksen raportteja 15/2019.

Paloniemi, R. (toim.) 2019a. [Kestävää kaupunkisuunnittelua, luontopohjaiset ratkaisut maakunnissa ja kunnissa](#). Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:48. Valtioneuvoston kanslia, Helsinki.

Paloniemi, R. (toim.) 2019b. [Luontopohjaisten ratkaisujen käytännön toteuttaminen maakunnissa ja kunnissa](#). Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:49. Valtioneuvoston kanslia, Helsinki.

Pihkala, P. 2019. [Ilmastoahdistus ja sen kanssa eläminen](#). MIELI Suomen Mielenterveys ry.

Rakennusteollisuus RT 2020. [Asuntotuotantokysely elokuu 2020](#). 20.8.2020.

Rakennusteollisuus RT N.d. [Jätedirektiivi ja jätelainsäädäntö](#).

Saarinen, M., Kaljonen, M., Niemi, J., Antikainen, R., Hakala, K., Hartikainen, H., Heikkinen, J., Joensuu, K., Lehtonen, H., Mattila, T., Nisonen, S., Ketoja, E., Knuuttila, M., Regina, K., Rikkonen, P., Seppälä, J. & Varho, V. 2019. [Ruokavaliomuutoksen vaikutukset ja muutosta tukevat politiikkayhdistelmät](#). RuokaMinimi-hankkeen loppuraportti. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:47. Valtioneuvoston kanslia, Helsinki.

Salmenperä, H., Sahimaa, O., Kautto, P., Vahvelainen, S., Wahlström, M., Bachér, J., Dahlbo, H., Espo, J., Haavisto, T. & Laine-Ylijoki, J. 2016. [Kohdennetut keinot kierrätyksen kasvuun](#). Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 53/2016.

Siltasalmi, S. 2019. [Planetaarinen ruokavaliio suhteessa suomalaisiin ravitsemussuosituksiin](#). Kandidaatin tutkielma, Ravitsemustiede, Lääketieteen laitos, Terveystieteiden tiedekunta, Itä-Suomen yliopisto.

Sitra 2019a. [Mitä nämä käsitteet tarkoittavat?](#) Julkaistu 29.6.2016, viimeisin päivitys 20.6.2019.

Sitra 2019b. [Kriittinen siirto – Suomen kiertotalouden tiekartta 2.0](#).

Sjöblom, L., Stambej, T. & Olsen, S. 2019. [Espoon kaupungin kestävän energian ja ilmaston toimintasuunnitelma](#). Sustainable Energy and Climate Action Plan (SECAP) of Espoo under the Covenant of Mayors (CoM). Espoon kaupunki.

Smart & Clean 2018. [Pääkaupunkiseudulla muovin kierto uudelle tasolle](#). Kaikki muovi kiertää-hanke.

Smeds, P. 2017. [Farm Education – sustainability, food and education](#). Natural resources and bioeconomy studies 61/2017. Doctoral dissertation. Natural Resources Institute Finland (Luke), Helsinki 2017.

Suomen YK-liitto 2020. [Kestävän kehityksen tavoitteet](#).

SYKE 2011. [Kuntien hiilijalanjäljen laskentaan uusi työkalu](#). Tiedote 10.5.2011. Suomen ympäristökeskus.

SYKE 2020. [Kohti hiilineutraaleja kuntia ja maakuntia – CANEMURE](#). Hiilineutraalisuomi.fi.

The World Bank 2019. [Urban population \(% of total population\) - European Union](#). United Nations Population Division. World Urbanization Prospects: 2018 Revision.

THL 2019. [Ilmastonmuutos](#). Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos.

- Tiessalo, P. 2020. [WWF:n raportti: Maapallo ei kestä nykyisen kaltaista ruokavaliota – Asiantuntija: Vegaaniksi ei ketään pakoteta](#). Yle Uutiset 9.10.2020.
- Tiihonen, O., 2020. [Jäteasemilla on rikottu ennätyksiä: Korona-aika sai ihmiset hankkiutumaan eroon romuistaan – Sortti-asemilla 36 000 asiakasta enemmän kuin viime vuonna](#). MTV Uutiset 27.7.2020.
- Tikkanen, S., Antikainen, R., Kautto, P. & Salmenperä, M. 2018. [Katsaus kiertotalouden mahdollisiin taloudellisiin ohjauskeinoihin](#). Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 4/2018.
- Tilastokeskus 2020. [Vuoden 2018 jätekertymä palasi vuoden 2016 tasolle – materiaalina hyödynnettävän jätteen osuus kasvoi hieman](#). Jätetilasto, Suomen virallinen tilasto.
- Tolpo, A. 2020. [Suomi pulassa rakennusjätteen kanssa – neljän vuoden päästä alkaa aika kierrätyksen mallimaana, mutta omakin tavoite on liian kaukana](#). Yle Uutiset 9.5.2020.
- Tyrväinen, T. 2018. [Etelä-Korean ilmastostrategia: mitä Suomella on opittavaa ja miksi?](#) Sitran selvityksiä 135.
- UNEP 2020. [Cities - where the fight for a green recovery will be won or lost](#). United Nations Environment Programme (YK:n ympäristöohjelma).
- Uudenmaan liitto, 2020. [Hiilineutraali Uusimaa 2035 -tiekartta, Painopisteet ja toimintalinjaukset](#). Luonnos 17.6.2020.
- Vainio, T. 2020. [Asuntotuotantotarve 2020-2040](#). VTT Technical Research Centre of Finland. VTT Technology, No.377.
- Valsta, L., Kaartinen, N., Tapanainen, H., Männistö, S. & Sääksjärvi, K. (toim.) 2018. [Ravitsemus Suomessa - FinRavinto 2017 -tutkimus](#). THL Raportti 12/2018. Terveystieteiden tutkimuskeskus.
- Valtioneuvosto 2012. [Valtioneuvoston asetus jätteistä](#). FINLEX 19.4.2012/179.
- Valtiovarainministeriö 2020. [Rakentaminen 2020–2021, Rakennusalan suhdanneryhmä, kevät 2020](#). Valtiovarainministeriön julkaisuja 2020:17.
- Vantaan kaupunki 2018. [Resurssiviisauden tiekartta](#). Ympäristökeskus. Julkaisuja 2019:2.
- ViherKARA-verkosto 2013. [Kaupunkiseutujen vihreän infrastruktuurin käsitteitä](#). Suomen ympäristökeskuksen raportteja 2013:39.
- Viholainen, J., Kautto, N., Weckman, A. & Parry, M. 2020. [Poikkeuksellinen kevät 2020 ei vielä vähennä merkittävästi kasvihuonekaasupäästöjä pääkaupunkiseudulla](#). HSY tiedotteet 5.6.2020.
- Voytenko Palgan, Y., Mont, O. & Sulkakoski, S. 2021. [Governing the sharing economy: Towards a comprehensive analytical framework of municipal governance](#). Cities, vol. 108, 102994.
- WHO 2017. [Urban Green Spaces; A Brief for Action](#). World Health Organisation, Regional Office for Europe.
- WRI, C40 & ICLEI, 2014. [Global Protocol for Community-Scale Greenhouse Gas Emission Inventories. An Accounting and Reporting Standard for Cities](#). World Resources Institute, C40 Cities Climate Leadership Group and ICLEI – Local Governments for Sustainability.
- WWF 2020. [WWF: Ravitsemussuosituksien on muutettava planeetan hyvinvointia edistäväksi](#). Mediatiedotteet 09/10/2020.
- YK 2015. [Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development \(YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma, Agenda 2030\)](#). Yleiskokouksen päätöslauselma 25. syyskuuta 2015. (Epävirallinen suomennos).
- Ympäristö.fi 2020. [Tieliikenne on merkittävä mikromuovien lähde](#). Tiedote 24.3.2020. Valtion ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu.
- Ympäristöministeriö N.d. [Suomen kansallinen ilmastopolitiikka](#).
- Ympäristöministeriö 2018. [Suomen muovitiekartta: Vähennä ja vältä, kierrätä ja korvaa](#).
- Ympäristöministeriö 2020. [Kestävä elvytys vauhdittaa yhteiskunnan välttämättömiä murroksia](#). Valtioneuvoston tiedote 16.6.2020.
- YTV 2007. Pääkaupunkiseudun ilmastostrategia 2030. Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta.

12 Liite 1

Kaupunkien omat ohjelmat

Helsinki

Hiilineutraali Helsinki 2035-toimenpideohjelma

Toimenpideohjelma tukee Helsingin kaupunkistrategiassa 2017-2021 asetettua tavoitetta olla hiilineutraali vuonna 2035. Tämä tarkoittaa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä kaupungissa 60 prosentilla vuoteen 2030 mennessä ja 80 prosentilla vuoteen 2035 mennessä vuoden 1990 tasosta. Ohjelmassa esitetään 143 toimenpidettä, joiden avulla tavoite voidaan saavuttaa. Toimet kohdistuvat erityisesti helsinkiläisten liikkumisen, asumisen ja rakennusten päästöjen vähentämiseen.

Ilmastonmuutokseen sopeutumisen linjaukset 2019-2025

Toukokuussa 2019 kaupunginhallituksen hyväksymiä linjauksia toteuttamalla Helsinki voi sopeutua muuttuvaan ilmastoon. Toimillaan kaupunki pyrkii vähentämään ilmastonmuutoksen ja sään ääri-ilmiöiden haitallisia vaikutuksia yhteiskunnan toimintakykyyn, talouteen, luontoon ja ihmisten arkipäivään. Vaikka strateginen suunnitelma on voimassa kaksi valtuustokautta, ilmastonmuutosta tarkastellaan pitkällä tähtäimellä vuosisadan loppuun saakka. Sopeutumisvisio 2050 hahmottelee ilmastonkestävää Helsinkiä vuonna 2050.

Helsingin kierto- ja jakamistalouden tiekartta

Helsingin kaupunki on julkaissut vuonna 2020 jakamis- ja kiertotalouden tiekartan osana Hiilineutraali Helsinki 2035-toimenpideohjelmaa. Kaupungin ympäristöpolitiikan tavoitteena on, että vuoteen 2050 mennessä kaupunki toimii hiilineutraalissa kiertotaloudessa. Tiekarttaan on laadittu toimenpiteitä neljässä eri teemassa: rakentaminen, hankinnat, viherjätteet ja jakamistalous. Jokaiseen teemaan on asetettu omat tavoitteet vuoteen 2035 ja niitä tukevat toimenpiteet ja välitavoitteet.

Helsingin kaupungin ilmansuojelusuunnitelma 2017-2024

Helsingin ilmansuojelusuunnitelma 2017-2024 sisältää seudullisia toimenpiteitä puunpolton päästöjen vähentämiseksi. Toimenpiteitä ovat mm. viestintä oikeista polttotavoista ja polttopuun säilytyksestä sekä vähäpäästöisten kiukaiden tutkimus ja kehittäminen. HSY koordinoi näitä seudullisia toimia ja raportoi niistä vuosittain. Toimenpiteillä vähennetään myös ilmastonmuutosta kiihdyttävän mustan hiilen päästöjä.

Espoo

Espoon kaupungin kestävän energian ja ilmaston toimintasuunnitelma (SECAP)

Espoo sai valmiiksi Euroopan komission Kaupunginjohtajien energia- ja ilmastososopimusta (Covenant of Mayors for Climate and Energy) varten laaditun SECAP-suunnitelmansa (Sustainable Energy and Climate Action Plan) vuonna 2019. Suunnitelma sisältää toimenpiteet, joilla päästään Espoon hiilineutraaliustavoitteeseen vuoteen 2030 mennessä (80 % päästövähennys vuoden 1990 tasosta). Sopimuksen hengessä päästövähennystoimet keskittyvät energiankulutuksen vähentämiseen sekä energiatehokkuuden ja uusiutuvan energia lisäämiseen rakennuksissa ja katuvalaistuksessa; mukana on myös liikenteen ja jätehuollon päästöjen vähennystoimia. SECAP-suunnitelmassa on myös ilmastonmuutokseen sopeutumiseen keskittyvä osio, jossa on mukana ilmatoriskien arviointi, haavoittuvuuskartoitus sekä sopeutumisen tilannekatsaus ja toimenpiteitä.

Kestävä Espoo -kehitysohjelma

Kestävä Espoo -ohjelma on poikkihallinnollinen kehitysohjelma vuosille 2017-2021. Se tukee Espoon kaupungin strategian, Espoo-tarinan mukaista tavoitetta olla pysyvästi Euroopan kestävin kaupunki. Tähän sisältyy tavoite olla

hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Espoo on myös sitoutunut kansainvälisessä edelläkävijäkaupunkien johtajuusohjelmassa saavuttamaan YK:n kestävä kehityksen tavoitteet (Sustainable Development Goals) vuoteen 2025 mennessä. Ohjelmassa on viisi hyötytavoitetta älykkäitä ratkaisuja, liikkumista, energiaa, vastuullista toimimista ja lähiympäristöä koskien.

Kauniainen

Resurssiviisauden tiekartta - Kohti hiilineutraalia Grania 2035

Kauniaisten vuonna 2017 hyväksytyssä kaupunkistrategiassa 2018-2022 asetettiin ilmastopäästöjen vähentämistavoite 60 % vuoteen 2030 mennessä ja hiilineutraalisuus vuoteen 2035 mennessä. Kaupunki hyväksyi resurssiviisauden tiekartan vuonna 2020. Tiekartta tulee määrittelemään laajemmat asiakokonaisuudet ja niiden toteuttamisen valtuustokausittain kohti vuotta 2030 ja 2035. Tiekartta on laadittu neljän osateeman ympärille: vihreä kaupunkirakenne ja liikenne, kiinteistöjen energiankäyttö ja vähähiilinen energiantuotanto, kestävä ruokakulttuuri, luonnonvarojen kestävä kulutus ja kiertotalous, ympäristötietoinen kaupunkiorganisaatio ja asukkaat. Jokaiselle osateemalle on määritetty tavoitteet vuoteen 2035 sekä niitä tukevat toimenpiteet ja välitavoitteet.

Vantaa

Resurssiviisauden tiekartta

Vantaa tähtää hiilineutraaliuteen vuoteen 2030 mennessä (80 % päästövähennys vuoden 1990 tasosta) ja sitä edesauttavat toimenpiteet ovat osa kaupungin resurssiviisauden tiekarttaa. Vantaan resurssiviisauden tiekartalla edetään neljällä kaistalla, joita ovat energiankulutus ja -tuotanto, yhdyskuntarakenne ja liikkuminen, kulutus ja materiaalit sekä vastuullinen vantaalainen. Jokaiselle kaistalle on määritetty vuotta 2030 koskevat tavoitteet. Resurssiviisauden keskiössä on kiertotalous, uusiutuva energia sekä ympäristövastuullisesti toimivat asukkaat ja yritykset.

Muut alueelliset suunnitelmat

MAL2019

Helsingin seudulle on tehty 14 kunnan yhteinen strateginen maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitelma (MAL 2019), minkä toteuttamiseen tähdätään MAL-sopimuksilla. MAL-suunnitelmassa esitetään, miten seudun liikenteen päästöt saadaan laskuun ja asukkaiden arjesta tehdään sujuvaa maankäytön suunnittelulla, jossa asuntojen ja työpaikkojen sijoittelulla hyvien liikenneyhteyksien varrelle varmistetaan sujuvat kulkuyhteydet.

MAL 2019 -työssä muodostettiin yhteinen käsitys seudun kehittämisestä. Liikenteen osalta suunnitelmassa on esitetty, miten Helsingin seudulla voidaan saavuttaa kansallinen liikenteen päästötavoite, joka on 50 % vuoden 2005 päästöistä.

Hiilineutraali Uusimaa-ohjelma

Uudenmaan maakuntavaltuusto on asettanut maakunnalle tavoitteeksi olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Uudenmaan liitto julkaisi kesällä 2020 luonnoksen tiekartasta, jossa on tunnistettu ja esitetty keinoja ilmastopäästöjen vähentämiseksi ja hiilinelujen turvaamiseksi. Tiekartan avulla rakennetaan myös maakunnallista ilmastoyhteistyötä.

Tiekartan linjaukset ilmastoviisaasta maankäytöstä ja rakentamisesta sekä liikenteestä ja liikkumisesta nojaavat Uusimaa-kaava 2050 linjauksiin, joissa painotetaan yhdyskuntarakenteen leviämisen hillintää ja kestävää liikkumista. Tiekartalla nopeutetaan myös siirtymää päästöttömään energiantuotantoon uusiutuvia energialähteitä kehittämällä ja energiatehokkuutta parantamalla. Kestävän kaupunkielämän ohjelman kanssa yhteisiä kehityskohteita on erityisesti kiertotalouden sekä kestävä kulutuksen ja tuotannon edistämisessä.

Hiilineutraali Uusimaa 2035 -tiekarttatyö käynnistyi samaan aikaan kuin Kestävän kaupunkielämän ohjelman valmistelu, ja näitä kahta ohjelmaa on valmisteltu tiiviissä yhteistyössä maakunnallisten (Uudenmaan liitto ja Uudenmaan ELY-keskus) sekä seudullisten (HSY ja HSL) toimijoiden kesken.

Kansalliset suunnitelmat

Ympäristöministeriön Kestävä kaupunki -ohjelma

Kestävä kaupunki on ympäristöministeriön koordinoima viisivuotinen ohjelma (2019-2023), joka edistää kaupunkien ja kuntien kestävä kehitystä yhteistyössä ministeriön, kuntien ja muiden toimijoiden kanssa. Ohjelman pääteemat ovat vähähiilisyys, älykkyys, terveellisyys ja sosiaalinen kestävyys. Tuloksina ovat uudet kumppanuudet ja poikkisektoraalinen yhteistyö, uudet testatut kestävä kaupunkikehittämisen ratkaisut, kansalliset edelläkävijäesimerkit ja uudet liiketoimintamahdollisuudet sekä toimintamallit hyvien käytäntöjen laajempaan hyödyntämiseen.

Suomen hiilineutraaliuden ohjelma/ Marinin hallitusohjelma 2019

Pääministeri Sanna Marinin hallitus on asettanut tavoitteeksi kansallisen hiilineutraaliustavoitteen vuodelle 2035. Nykyisen ilmastolain tavoitteen mukaan päästöjä on vähennettävä 80 % vuoteen 2050 mennessä vuoden 1990 tasosta. Ilmastolakia uudistetaan parhaillaan yhdenmukaiseksi hiilineutraaliuden tavoitteen kanssa. Myös ilmasto- ja energiastrategia ja keskipitkän aikavälin suunnitelma (KAISU) päivitetään vuoden 2021 aikana.

Kansallinen ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelma ja väliarviointi

Ilmastomuutokseen sopeutumisen suunnittelua ja toimenpiteitä koordinoi valtakunnallisella tasolla maa- ja metsätalousministeriö. Vuonna 2014 julkaistun Kansallisen ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelman 2022 päämääränä on, että suomalaisella yhteiskunnalla on kyky hallita ilmastomuutokseen liittyvät riskit ja sopeutua ilmastossa tapahtuviin muutoksiin. Sen toimeenpanon väliarviointi julkaistiin huhtikuussa 2019 ja siinä arvioitiin sopeutumissuunnitelman toimeenpanon tilaa ja kehittämistarpeita toimeenpanon edistämiseksi.

Suomen kiertotalouden tiekartta 2.0

Sitran vuonna 2019 laatima kiertotalouden tiekartta 2.0 on jatkoa vuonna 2016 julkaistulle kansalliselle kiertotalouden tiekartalle. Se asettaa vision Suomelle olla hiilineutraalissa kiertotaloudessa vuoteen 2025 mennessä. Tiekartan tavoitteet leikkaavat koko yhteiskunnan läpi: kilpailukyvyyn perusta on laitettava uusiksi, on siirryttävä vähähiiliseen energiaan, luonnonvaroihin on suhtauduttava rajallisena resurssina ja arjen päätöksistä on löydettävä käyttövoimaa muutokselle. Avainpelaajina toimivat valtionhallinto, kunnat ja kaupungit, yritykset sekä kansalaiset. Tiekartan mukaan kiertotalous tarjoaa erityisesti kunnille ja kaupungeille uudenlaisen pohjan sekä elinkeinopolitiikalle ja julkisille hankinnoille että koulutukselle ja opetukselle, mutta myös ratkaisuja fiksumpaan alueiden käyttöön. Kunnat siis aktivoivat alueen toimijoita ja tarjoavat parhaat mahdolliset puitteet kiertotalouden edistämiseksi.

Kiertotalouden strateginen edistämishjelma

Valtakunnallisella tasolla ollaan laatimassa strategista kiertotalouden edistämishjelmaa vuoteen 2035. Ohjelmaehdotuksen on määrä valmistua syksyllä 2020 valtioneuvoston hyväksyttäväksi. Ohjelmassa on tarkoitus asettaa tavoitteet ja mittarit, määritellä tarvittavat toimet ja varata resurssit kiertotalouden edistämiseksi ja systeemisen muutoksen aikaansaamiseksi.

Jätelainsäädännön uudistus

Ohjelman kirjoitushetkellä uusi kansallinen jätelainsäädäntö on vielä valmistelussa. Tavoitteena on, että se astuu voimaan vuoden 2021 aikana. Uudessa jätelakiluonnoksessa on monia kirjauksia, jotka edistävät kiertotaloutta, jätteen kierrätystä ja tiedontuotantoa valtakunnallisesti. Lakiehdotus saattaa vielä muuttua ennen sen hyväksymistä. Esimerkiksi ehdotus siirtää kunnan vastuulla kuuluvien jätteiden kuljetukset kunnan keskitetysti kilpailuttamaan jätteenkuljetukseen on jo käytössä pääkaupunkiseudulla, kuten myös pakkausjätteen erilliskeräysvelvoite kiinteistöiltä, jossa on viisi huoneistoa. Pääkaupunkiseudulle uusi jätelakiehdotus tarkoittaisi kuitenkin ohjaavampaa hinnoittelua sen myötä, että tuottajan on korvattava yhdessä sovituin perustein pakkausten erilliskeräysten kustannuksia kunnalle. Tämä tarkoittaisi asuinkiinteistöiltä kerättävien pakkausjätteiden tyhjennyshintojen laskua. Samalla biojätteen erilliskeräysvelvoite laajennettaisiin edellyttämään kaikki kiinteistöjä, jotka sijaitsevat yli 10 000 asukkaan taajamissa, joka pääkaupunkiseudulla tarkoittaisi kutakuinkin kaikkia kiinteistöjä.

Jätelakiehdotuksessa myös tarkennetaan kierrätysasteen laskentasääntöjä niin, että ne ovat yhdenmukaisia EU:n asettamien laskentasääntöjen kanssa.

Kansallinen ilmansuojeluohjelma 2030

Kansallinen ilmansuojeluohjelma 2030 sisältää toimia puunpolton, liikenteen ja katupölyn päästöjen vähentämiseksi. Ympäristöministeriö koordinoi ohjelman toimeenpanoa, ja HSY osallistuu toimeenpanoon

EU-tason ohjelmat ja strategiat

Euroopan vihreän kehityksen ohjelma

Euroopan komission joulukuussa 2019 julkaisema Euroopan vihreän kehityksen ohjelma (European Green Deal) esittää EU:n kasvustrategian, joka toteuttaa paremmin ihmisten hyvinvoinnin, ilmastomuutoksen hillinnän ja luonnonympäristön suojelun. Ohjelman tavoitteina on EU:n ilmastoneutraalius vuonna 2050, talouskasvun erottaminen resurssien käytöstä ja oikeudenmukainen muutos kohti kestäväää taloutta. Näiden tavoitteiden saavuttamisessa yhtenä tärkeänä osana on keväällä 2020 ilmestynyt uusi kiertotalouden toimintasuunnitelma.

Uusi Euroopan unionin kiertotalouden toimintasuunnitelma

EU:n tasolla kiertotalouteen siirtymistä ohjaa vuonna 2020 hyväksytty uusi kiertotalouden toimintasuunnitelma (EU Circular Economy Action Plan), joka on yksi Euroopan vihreän kehityksen ohjelman kulmakivistä. Toimintasuunnitelman läpileikkaava periaate on jätemäärän vähentäminen ja tavoitteena on parantaa kilpailukykyä ja kestäväää talouskasvua. Toimenpiteiksi ehdotetaan tuotteiden kestävyuden oletusarvoistamista EU:ssa lainsäädännöllisin keinoin, kuluttajien vaikutusmahdollisuuksien lisäämistä tarjoamalla tietoa esimerkiksi tuotteiden korjattavuudesta sekä erityishuomion kiinnittämistä aloihin, jotka käyttävät eniten resursseja ja joilla on paljon kiertotalouteen liittyvää potentiaalia. Konkreettisia toimia suunnitelmassa käynnistetään mm. elektroniikkatuotteiden elinkaaren pidentämiseksi, akkujen kestävyuden ja kierrätyspotentiaalin parantamiseen tähtäävän sääntelykehityksen edistämiseksi, vaatimusten laatimiseksi esimerkiksi (yli)pakkaamisen vähentämiseksi ja muovien kierrätettyjen materiaalien osuuden ja mikromuovien sekä biopohjaisten ja biohajoavien muovien huomioon ottamiseksi, rakennettua ympäristöä ja tekstiilialaa koskevien strategioiden laatimiseksi ja lainsäädäntöaloitteen edistämiseksi kertakäyttöisten tuotteiden korvaamiseksi uudelleenkäytettävillä elintarvikepalveluissa.

Lisäksi ohjelmassa halutaan vahvistaa alueiden ja kaupunkien roolia kiertotaloustoimissa. Toimintasuunnitelmassa myös nostetaan esille tiedontuotannon kehittämisen tarpeita, jotta kehitystä kohti hiilineutraalia ja kestäväää yhteiskuntaa voidaan mitata ja seurata. Kiertotalousindikaattorien tulisi ottaa huomioon kytkökset kiertotalouden ja ilmastotyön välillä.

Toimintasuunnitelma hakee systemaattista muutosta kohti kiertotaloutta, mutta periaatteet, kuten jätemäärän vähentäminen ja kuluttajaoikeuksien lisääminen sekä seuranta, ovat myös seudullisesti ajankohtaista. Toimintasuunnitelma toimii näin kannustimena kaupunkiseututason kiertotaloustyölle.

EU:n ilmastomuutokseen sopeutumisen suunnitelma

EU:n sopeutumisen suunnitelma (EU Adaptation Strategy) julkaistiin vuonna 2013. Sitä ollaan parhaillaan päivittämässä osana Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa ja uutta, kunnianhimoisempaa strategiaa odotetaan alkuvuodesta 2021. EU Adaptation Strategy Blueprint-dokumentti, joka julkaistiin toukokuussa 2020, esittelee uuden strategian. Strategiassa huomioidaan ilmastotoimien kiireellisyys ja ilmastokestävyuden kasvattaminen mahdollisuutena yhteiskunnalle.

Eurooppalainen ilmastositimus

Euroopan komissio on aloittanut Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan kuuluvan prosessin eurooppalaisen ilmastositimuksen (European Climate Pact) laatimiseksi. Vuoden 2020 loppupuolella käynnistettävän ilmastositimuksen tavoitteena on saada kansalaiset ja yhteisöt mukaan ilmasto- ja ympäristötoimiin.

Kestävän kaupunkielämän ohjelma toteuttaa osaltaan HSY:n strategian kunnianhimoista visiota "Yhdessä teemme maailman kestävimmän kaupunkiseudun". Ohjelman tarkoituksena on tukea pääkaupunkiseudun kaupunkien ilmastotavoitteiden toteutumista sekä hillinnän että sopeutumisen osalta, tuoda kulutuksesta aiheutuvat päästöt ja niiden vähentäminen näkyvämmiin mukaan kaupunkiseudun kestävä kehityksen työhön, ja vauhdittaa siirtymistä kiertotalouden periaatteiden mukaisiin ratkaisuihin. Ohjelmaluonnoksessa ehdotetaan toimenpiteitä, jotka voidaan toteuttaa seudullisessa yhteistyössä julkisten organisaatioiden, yritysten, tutkimuslaitosten ja asukkaiden kanssa seuraavan kymmenen vuoden aikana.

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä
PL 100
00066 HSY
puhelin 09 156 11
faksi 09 1561 2011
www.hsy.fi

Lisätietoja:
Maaria Parry
maaria.parry@hsy.fi

Kuvat: HSY (/valokuvaaja)

22 § **Etuosto-oikeuden käyttäminen 10.12.2020 vahvistetussa kiinteistökaupassa / Kiinteistö 92-420-4-553 Tönsä**

VD/10943/10.00.01.01.01/2020

HP/AK/AVP/JK/LS

Esitetään käytettäväksi etuosto-oikeutta 10.12.2020 vahvistetussa kiinteistökaupassa, joka koskee Sotungin kylässä sijaitsevaa kiinteistöä 92-420-4-553 Tönsä. Kauppahinta on 189 000 euroa.

Vantaan kaupungille on jätetty ilmoitus seuraavasta 10.12.2020 vahvistetusta kiinteistökaupasta:

Myyjä: yksityishenkilö

Ostaja: yksityishenkilö

Kaupan kohde: Vantaan kaupungin Sotungin (420) kylässä sijaitseva kiinteistö 92-420-4-553 Tönsä rakennuksineen osoitteessa Bisajärventie 48, 01260 Vantaa. Kiinteistön pinta-ala on kiinteistörekisteriotteen mukaan 10 000 m². Kaupan kohde on osoitettu oheisessa liitekartassa.

Kauppahinta: 189 000 euroa (18,90 € / m²)

Kaupan kohteena oleva kiinteistö on osoitettu sekä voimassa olevassa yleiskaavassa että hyväksytyssä uudessa yleiskaavassa retkeily- ja ulkoilualueeksi (VR). Alueella ei ole asemakaavaa. Kiinteistö rajoittuu valtion omistamaan Sipoonkorven kansallispuistoon sekä Bisajärveen. Kiinteistöllä on 1956 valmistunut vapaa-ajan rakennus sekä saunarakennus.

Kauppahinta 189 000 € vastaa Tontit- ja maanhankinta- yksikön näkemyksen mukaan kohteen käypää hintaa.

Vantaan kaupungilla on etuosto-oikeus kyseessä olevassa kiinteistökaupassa. Etuostolain mukaan kaupungin on tehtävä päätös etuosto-oikeuden käyttämisestä kolmen kuukauden kuluessa luovutuskirjan oikeaksi todistamisesta. Kiinteistöjohtaja puoltaa etuosto-oikeuden käyttämistä, koska

- Kaupan kohteessa on virkistyskäyttöpotentiaalia sen sijaitessa Sipoonkorvessa Bisajärven rannalla yleiskaavassa retkeily- ja ulkoilualueeksi osoitetulla alueella.
- Uudessa yleiskaavassa ympäröivät maa-alueet on osoitettu luonnonsuojelualueeksi (SL). Kiinteistö rajoittuu kaikilta maarajoiltaan Sipoonkorven kansallispuistoon.
- Kiinteistön hankinta mahdollistaisi ulkoilureitin Bisajärven ympäri.
- Kiinteistöllä sijaitsevaa rakennusta voi mahdollisesti hyödyntää vuokraamalla sitä esimerkiksi luontoalan yrittäjille tai urheiluseuroille.
- Usea kaupungin taho, mm. yleiskaavapäällikkö, kaupunkikulttuurin toimialan Kuusijärven koordinaattori sekä liikuntapalvelut, pitää hankintaa tärkeänä.

Vantaan kaupungin maa- ja asuntopoliittisten linjausten (kaupunginvaltuusto 18.6.2018) mukaan ennakoiva ja kauaskantoinen maanhankinta auttaa kaupunkia varautumaan tuleviin yhdyskuntarakentamisen tarpeisiin ja varmistamaan asunto- ja työpaikkarakentamiseen soveltuvan maan riittävyyden tulevaisuudessa unohtamatta yleisen virkistyskäytön ja luonnonsuojelun tarpeita.

Kauppakirja on kaupunginhallituksen kokousasiakirjoissa.

Vantaan kaupungin hallintosäännön 9. luvun 1 §:n mukaan kaupunginhallitus päättää kaupungin etuosto-oikeuden käyttämisestä.

Kaupunginhallitus 8.2.2021 § 22

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään, että

- a) Vantaan kaupunki käyttää etuosto-oikeuttaan edellä esitetyssä 10.12.2020 tehdyssä kiinteistökaupassa, joka koskee Sotungin (420) kylässä sijaitsevaa noin 10 000 m² suuruista kiinteistöä 92-420-4-553 Tönsä. Kauppahinta on 189 000 euroa.
- b) päätöksestä ilmoitetaan etuostolain mukaisesti ostajalle ja myyjälle sekä maanmittauslaitokselle.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

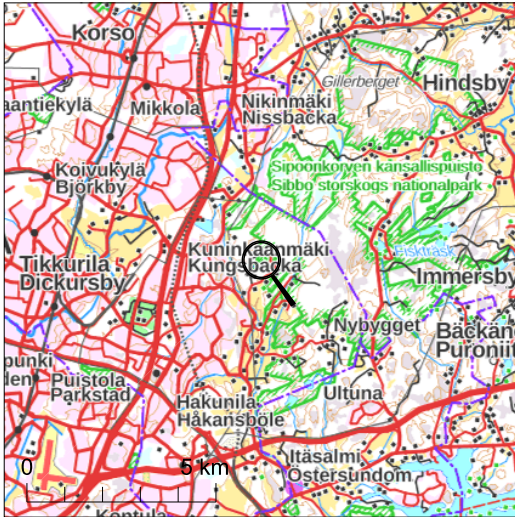
- Liitekartat kaupan kohteesta (kiinteistörekisterin karttaote, kiinteistö voimassa olevassa yleiskaavassa, kiinteistö uudessa yleiskaavassa)

Täytäntöönpano: Laki- ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 7. Valitus etuosto-oikeuden käyttämistä koskevassa asiassa

Lisätiedot:

maankäyttöinsinööri Jouni Kahila, puh. 043 826 6116, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

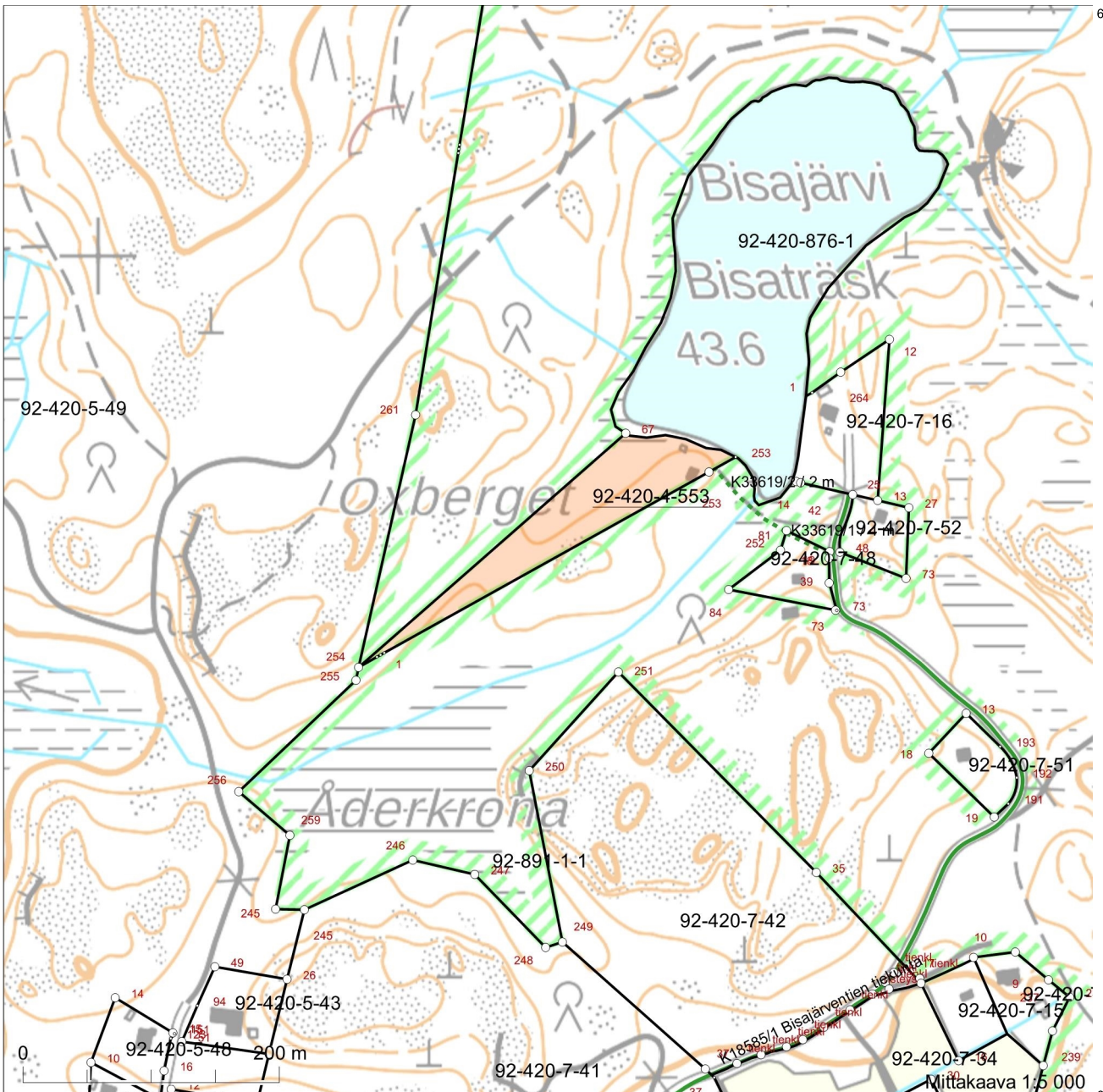

Kiinteistötunnus: 92-420-4-553
 Nimi: Tönsä
 Rekisteriyksikkölaji: Tila
 Kunta: Vantaa (92)
 Palstojen lukumäärä: 1

Rekisteriyksikön alueella on yleiskaava.

Tulostettu kiinteistötietojärjestelmästä 8.1.2021.

Kiinteistörekisterin tiedoissa voi olla puutteita ja epätarkkuuksia.
 Rekisteriyksikön tarkka alueellinen ulottuvuus selviää
 toimitusasiakirjoista ja maastosta. Rekisteritiedoista katso tarkemmin
www.maanmittauslaitos.fi/rekisteritiedot.

6687196

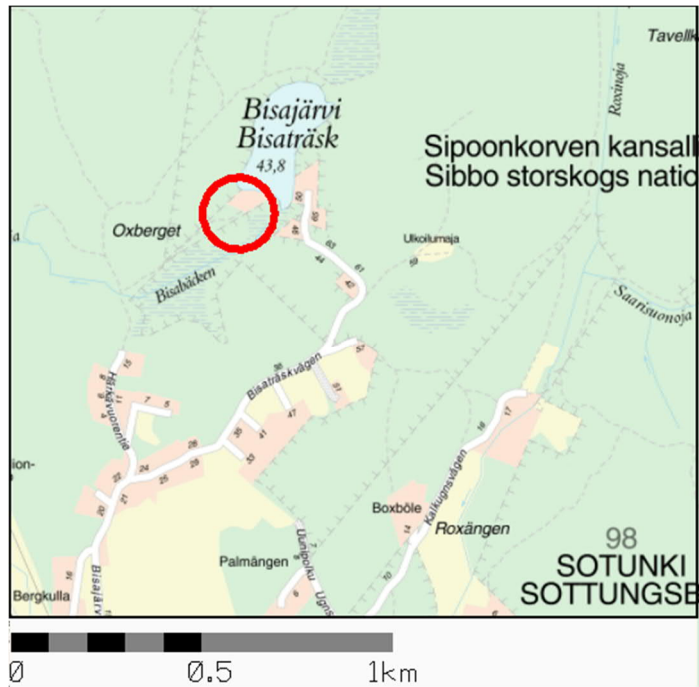
396925

Kartta on tulostettu
 ETRS-TM35FIN-koordinaatistossa.
 Taustakartta on viitteellinen.

397775

6686346

KOHTTEEN SIJAINTI

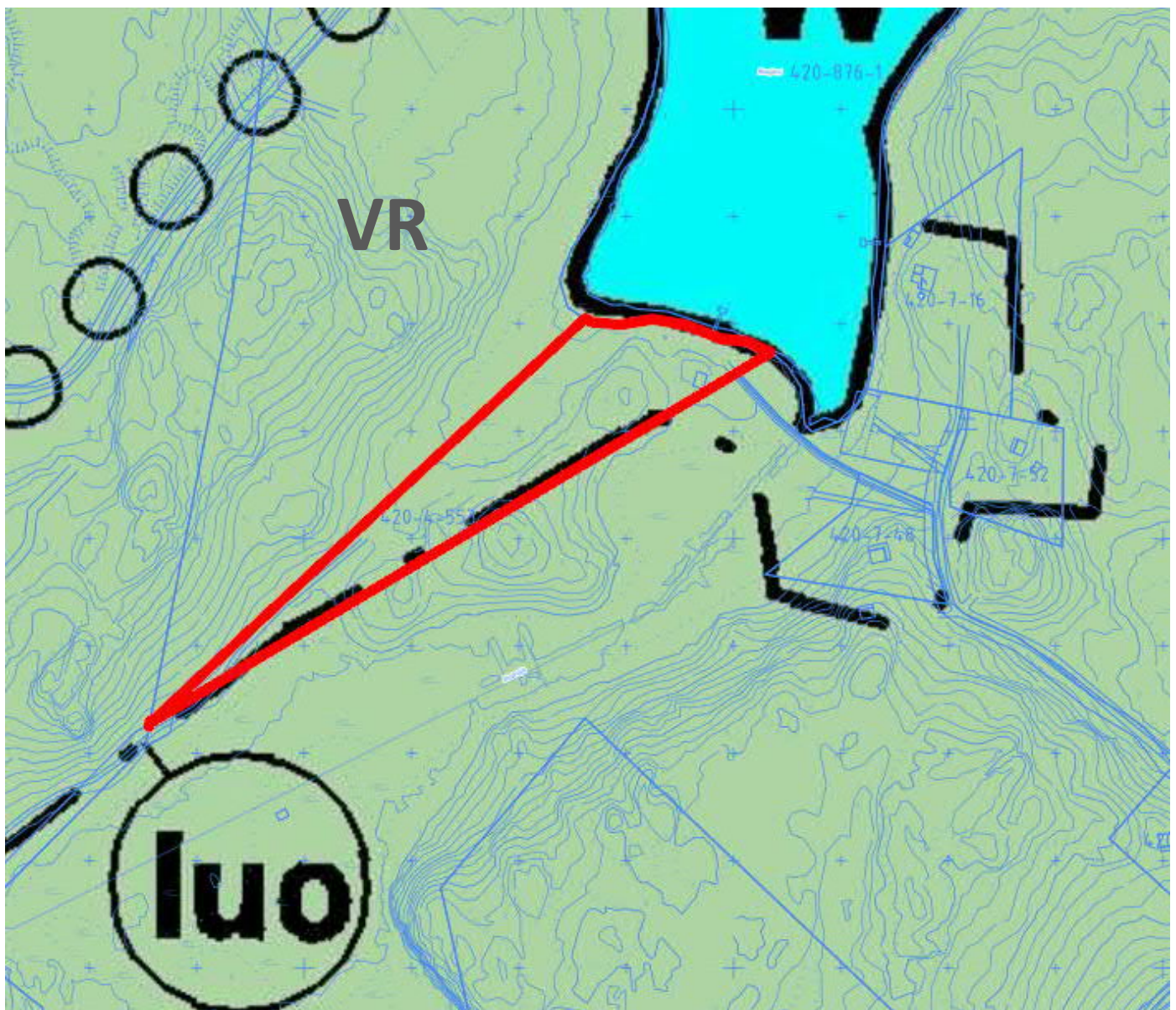
KARTTA ETUOSTOA VARTEN

Kaupunginosa: SOTUNKI

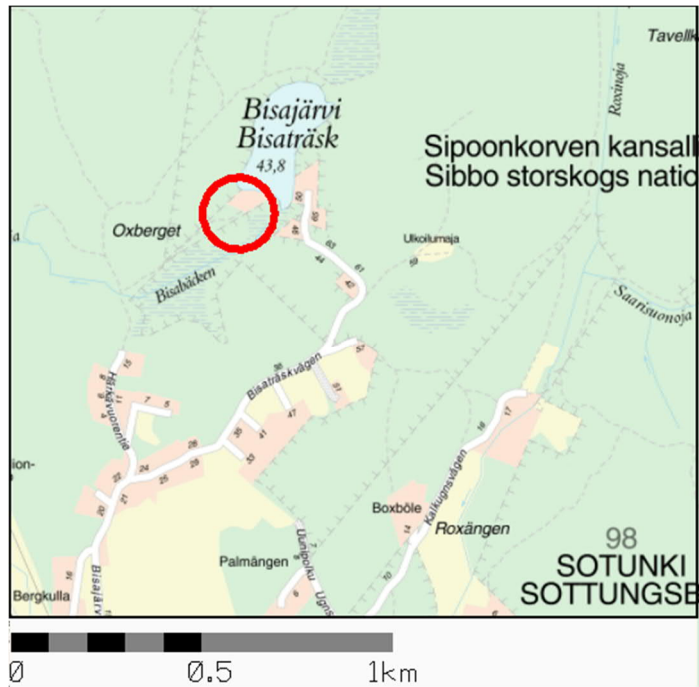
Kiinteistö: 92-420-4-553

Pinta-ala: 10000 m²

Voimassa oleva yleiskaava

KOHTTEEN SIJAINTI

KARTTA ETUOSTOA VARTEN

Kaupunginosa: SOTUNKI

Kiinteistö: 92-420-4-553

Pinta-ala: 10000 m²

Vireillä oleva uusi yleiskaava

23 § **Ennakkolausunto etuosto-oikeuden käyttämättä jättämisestä kiinteistökaupassa:
Kiinteistö 92-68-12-9 (Köyhämäentie 12)**

VD/1108/10.00.01.01.00/2021

HP/AK/AVP/JK/LS

Vantaan kaupungilta on pyydetty 22.1.2021 ennakkolausuntoa etuosto-oikeuden käyttämisestä seuraavassa kiinteistön kaupassa:

Myyjä:	Kiinteistö Oy Köyhämäentie 12 (Y: 0202658-9)
Ostaja:	Erikoissijoitusrahasto Trevian Suomi Kiinteistöt I (Y: 2841723-8)
Kaupan kohde:	Kaupan kohteena on Koivuhaan (68) kaupunginosassa sijaitseva noin 22 240 m ² suuruinen kiinteistö 92-68-12-9 rakennuksineen osoitteessa Köyhämäentie 12, 01510 Vantaa. Tontin rakennusoikeus on 13 344 k-m ² (e = 0.60).
Kauppahinta:	3 600 000 euroa, noin 162 € / m ² , noin 270 € / k-m ²

Kaupan kohteena oleva kiinteistö on osoitettu asemakaavassa teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueeksi (T-6). Kiinteistöllä sijaitsee teollisuusrakennus. Kiinteistö ei rajoitu kaupungin omistamiin maihin lukuun ottamatta katualueita.

Hakija on pyytänyt, että Vantaan kaupunki antaisi etuostolain 8 §:ssä tarkoitetun ennakkotiedon siitä, että Vantaan kaupunki ei tule käyttämään etuostolain mukaista etuosto-oikeuttaan edellä selostettuun kauppaan. Etuostolain mukaan kiinteistönomistajan kirjallisesta pyynnöstä kunta voi etukäteen ilmoittaa, ettei se tule käyttämään etuosto-oikeuttaan, jos kiinteistö kahden vuoden kuluessa kunnan päätöksestä myydään ilmoitetuilla ehdoilla.

Kiinteistöjen ja tilojen palvelualueen mukaan kaupungilla ei ole tarvetta hankkia kyseistä kaupan kohteena olevaa teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueeksi osoitettua rakennettua kiinteistöä. Kiinteistöjohtaja esittää vastattavaksi hakijalle, että Vantaan kaupunki ei käytä etuosto-oikeuttaan kyseessä olevassa kiinteistökaupassa, mikäli kaupan kohde kahden (2) vuoden kuluessa luovutetaan ilmoitetulla tavalla.

Vantaan kaupungin hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus päättää etuosto-oikeuden käyttämisestä ja ennakkolausunnon antamisesta etuostoasioissa.

22.1.2021 päivätty ennakkolausuntopyyntö ja kauppakirjaluonnos ovat nähtävillä kokoussihteerillä.

Kaupunginhallitus 8.2.2021 § 23

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) etuostolain 8 §:n mukaisena ennakkolausuntona ilmoittaa hakijalle, että Vantaan kaupunki ei käytä etuosto-oikeuttaan edellä esitetyssä kiinteistökaupassa, mikäli kaupan kohde kahden vuoden kuluessa kaupunginhallituksen päätöksestä luovutetaan ilmoitetulla tavalla, ja että

- b) hakijalta peritään tästä lausunnosta kaupunginhallituksen 16.11.2020 § 23 päätöksen mukaisesti 300 euron korvaus.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liite:

- Kartta kaupan kohteesta

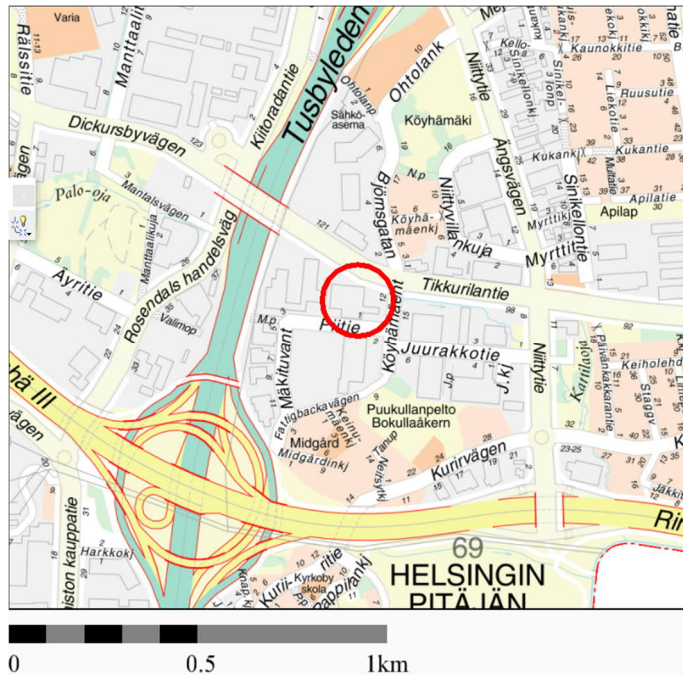
Täytäntöönpano: Kiinteistöt ja tilat

Muutoksenhakuohje: 3.3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

maankäyttöinsinööri Jouni Kahila, puh. 043 826 6116, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

KOHTTEEN SIJAINTI

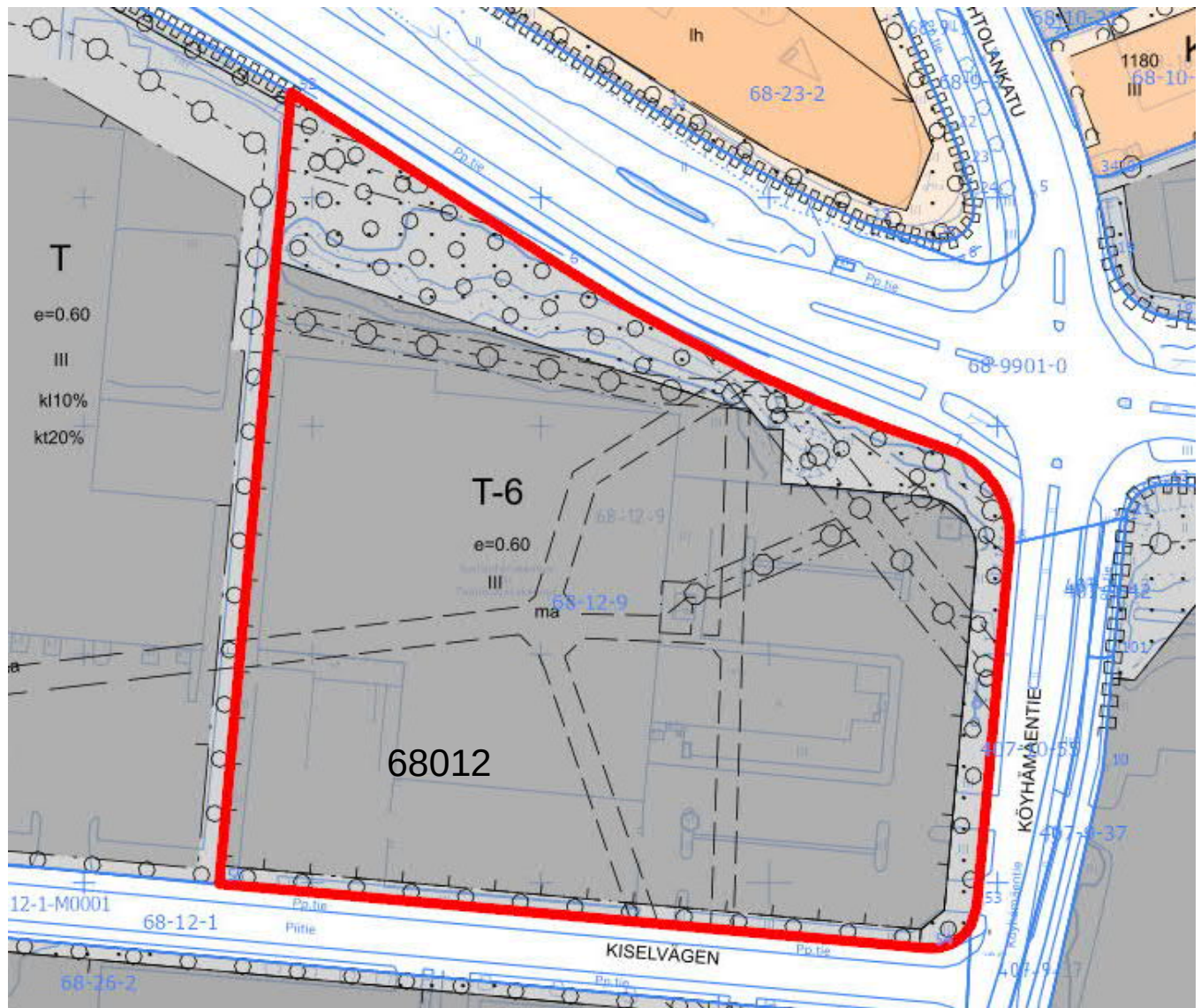

KARTTA ETUOSTON ENNAKKOLAUSUNTOA VARTEN

Kaupunginosa: KOIVUHAKA (68)

Kiinteistö: 92-68-12-9

pinta-ala: 22240 m²

24 §

Vastaus Minna Kuuselan ja 17 muun valtuutetun aloitteeseen glyfosaattipohjaisten torjunta-aineiden käytöstä luopumisesta

VD/5561/00.02.00.03/2020

JS/LS

Minna Kuusela sekä 17 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Glyfosaattien käyttö aiheuttaa pölyttäjien määrän radikaalia vähenemistä. Pölyttäjäkato on monessa tutkimuksessa todettu yhdeksi tämän hetken isoimmista ongelmista. Kaikista maailman kasveista 90 % ja viljelykasveista 75% tarvitsee eläimiä pölyttyäkseen. Pölyttäjähönteisten kato merkitsee suoraan ruuan vähenemistä. Glyfosaatit myös kertyvät kotieläinten ja ihmisten elimistöön ollen suoraan ja välillisesti vaikuttamassa monen sairauden syntyyn.

Glyfosaatti on Suomen suosituin rikkakasvien torjunta-aine, jota käytetään noin 850 tonnia vuodessa. Vantaan kaupunki käyttää sitä myös valitettavasti edelleen esimerkiksi liikenneviheralueilla, myös kevyen liikenteen väylillä, joita käyttävät ihmiset ja lemmikkieläimet, sekä jättiukonputken torjumisessa. Kaupungeissa glyfosaatin käyttöä voidaan kuitenkin korvata mekaanisilla sekä termisillä menetelmillä. Termisiä menetelmiä ovat muun muassa liekitys, kuuma vesi, höyry ja kuuma ilma. On tiedossa, että jotkut menetelmät ovat glyfosaattia hintavampia, mutta tekniikat ja aineet kehittyvät koko ajan. Vantaan kaupungin on tässä huolestuttavassa tilanteessa tehtävä myös uudelleen tarkistuksia aiempiin vertailuihin, ja selvitettävä uusia mahdollisuuksia.

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Vantaan kaupunki luopuu kokonaan glyfosaattipohjaisten torjunta-aineiden käytöstä ja siirtyy käyttämään kaikessa rikkakasvien torjunnassa mekaanisia ja termisiä menetelmiä, sekä ympäristöystävällisempiä valmisteita.”

Kaupunginvaltuusto 15.6.2020 § 24

Kaupunkiympäristön toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Vantaan kaupungissa on noin 1600 kilometriä katuja ja väyliä sekä noin 860 hehtaaria puistoja. Katujen varsilla on ns. katuvihreää ja puistoissa paljon hoidettavaa viherpinta-alaa.

Koko Suomen mittakaavassa taajamaviheralueilla käytettävä glyfosaatin määrä on prosentin luokkaa glyfosaatin vuotuisesta kokonaiskäytöstä. Vantaan viheralueilla torjunta-aineita käytetään vain vähän ja niiden käyttöä pyritään myös koko ajan vähentämään. Rikkaruohottumisen torjunta aloitetaan jo viheralueita suunniteltaessa ja rakennettaessa käyttämällä hyvin menestyviä kasvilajikkeita, terveitä taimimateriaaleja ja rikkaruohottomia sekä kuorikatteellisia kasvualustoja. Kunnossapitovaiheessa puistoissa olevista pensas- ja perennaryhmistä rikkaruohot kitketään pääosin käsin, ja nurmialueilta rikkaruohoja ei torjuta ollenkaan. Kasvitauteja tai –tuholaisia ei viheralueilla torjuta.

Katuviheralueilla torjunta-aineita kuitenkin joudutaan jonkin verran käyttämään, koska rikkakasvikasvustot peittävät usein näkyvyyttä risteys- ja suojatiealueilla ja vaikeuttavat katuviheralueiden roskienkeruuta ja muuta kunnossa- ja puhtaanapitoa. Lisäksi osa kevyenliikenteen väylillä kulkijoista kokee heinittäviltä kiveysalueilta jalkoihin tai lemmikkieläinten turkkiin mahdollisesti

tarttuvat punkit haitallisina, jopa pelottavina. Katuviheralueiden kiveysten rikkaruohontorjuntaa ei voida korvata kitkemällä, koska kiveysten käsin kitkeminen on erittäin kallista, tehotonta (rikkakasvit lähtevät uudelleen kasvuun jopa muutamassa päivässä) ja sisältää merkittäviä työturvallisuusriskejä (liikenne ja pakokaasut).

Puistoalueilla glyfosaattipohjaisia torjunta-aineita käytetään vain jättiukonputken torjuntaan. Jättiukonputki on haitallinen vieraslaji, joka aiheuttaa vakavia allergisia ihoreaktioita. Tällä hetkellä torjunta-aineet ovat ainoa toimiva menetelmä jättiukonputken torjunnassa. Torjunnan lopettamisen katsotaan johtavan tämän vieraslajin hallitsemattomaan leviämiseen.

Vaihtoehtoiset torjunta-aineet, esimerkiksi etikka- ja pelargonihapot, ovat osoittautuneet glyfosaattia tehottomimmiksi kasvinsuojeluaineiksi kaupunkiympäristössä. Lisäksi näiden aineiden tietyt myrkkypitoisuudet voivat olla glyfosaattia voimakkaampia. Vaihtoehtoisia torjuntamenetelmiä, kuten kuumavesikäsitteilyä tai liekittämistä voitaisiin soveltaa joillekin alueille, mutta nämä menetelmät ovat kalliita, eivätkä ne toimenpiteinä sovellu alueille, joissa voi toimenpiteiden aikana olla muuta liikennettä ja/tai ihmisiä. Lisäksi esimerkiksi kuumavesikäsitteily joudutaan tekemään useaan kertaan kasvukauden aikana. Vaihtoehtoisten menetelmien hinta muodostuu helposti noin kymmenkertaiseksi glyfosaattitoimiin verrattuna. Tämä tarkoittaisi Vantaan viherkunnossapidolle yli puolen miljoonan euron vuotuista lisärahoitustarvetta. Glyfosaatin käytöstä luopuminen tarkoittaisi samalla katuviheralueiden kunnossapitokustannusten suhteetonta, arviolta jopa 50 %:n nousua.

Kaiken lisäksi, jättiukonputken torjuntaan vaihtoehtoiset menetelmät eivät valitettavasti sovellu, koska kasvustojen polttaminen saa juurakot haaromaan ja kasvustot todennäköisesti leviäisivät entistä suuremmalle alueelle. Juurakoiden poistaminen ei ole tehokas torjuntamenetelmä, koska jättiukonputki lähtee uuteen kasvuun pienestäkin maahan jääneestä juurenpalasta ja kaivuutyö parantaa maassa jo olevan siemenpankin mahdollisuuksia muodostaa uusia taimia. Lisäksi lukuisat massiiviset kaivuutyöt eri puolilla Vantaata olisivat erittäin suuri rasitus ympäristölle ja tuhoaisivat luontaista kasvustoa ja eläimistöä. Riskinä olisi myös jättiukonputken leviäminen yhä uusille alueille kaivuumaisten mukana.

Vantaan kaupunki käyttää omassa toiminnassaan glyfosaattipohjaisia kasvintorjunta-aineita todella vähän ja tarkkaan harkintaan perustuen. Vantaan kaupungin kunnossapito tunnistaa rikkakasveihin kohdistettavien torjuntamenetelmien ongelmallisuuden, mutta ei toistaiseksi ole vielä täysin valmis luopumaan glyfosaattipohjaisten kasvintorjunta-aineiden käytöstä aivan kokonaan. Kunnossapito seuraa koko ajan uusien torjunta-aineiden ja -menetelmien kehittymistä. Kaikki Vantaan kunnossapidon käyttämät torjunta-aineet ovat sekä Suomen että EU:n viranomaisten tähän käyttötarkoitukseen hyväksymiä. Kaikki torjunta-aineruiskutuksia tekevät ja työtä valvovat henkilöt ovat suorittaneet kasvinsuojelututkinnon.

Kaupunginhallitus 8.2.2021 § 24

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään:

- antaa valtuutetulle Minna Kuuselalle ja 17 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus,
- esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Päätettiin yksimielisesti palauttaa asia valmisteluun.

Liite:

- Minna Kuuselan ja 17 muun valtuutetun aloite glyfosaattipohjaisten torjunta-aineiden käytöstä luopumisesta

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

kunnossapitopäällikkö Jyrki Vättö, puh. 043 824 9311, (etunimi.sukunimi@vantaa.fi)

Valtuustoaloitteen otsikko & Aloite	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
Valtuustoaloite glyfosaattipohjaisten torjunta-aineiden käytöstä luopumisesta Glyfosaattien käyttö aiheuttaa pölyttäjien määrän radikaalia vähenemistä. Pölyttäjäkato on monessa tutkimuksessa todettu yhdeksi tämän hetken isoimmista ongelmista. Kaikista maailman kasveista 90% ja viljelykasveista 75% tarvitsee eläimiä pölyttyäkseen. Pölyttäjähönteisten kato merkitsee suoraan ruuan vähenemistä. Glyfosaatit myös kertyvät kotieläinten ja ihmisten elimistöön ollen suoraan ja välillisesti vaikuttamassa monen sairauden syntyyn. Glyfosaatti on Suomen suosituin rikkakasvien torjunta-aine, jota käytetään noin 850 tonnia vuodessa. Vantaan kaupunki käyttää sitä myös valitettavasti edelleen esimerkiksi liikenneviheralueilla, myös kevyen liikenteen väylillä, joita käyttävät ihmiset ja lemmikkieläimet, sekä jättiukonputken torjumisessa. Kaupungeissa glyfosaatin käyttöä voidaan kuitenkin korvata mekaanisilla sekä termisillä menetelmillä. Termisiä menetelmiä ovat muun muassa liekitys, kuuma vesi, höyry ja kuuma ilma. On tiedossa, että jotkut menetelmät ovat glyfosaattia hintavampia, mutta tekniikat ja aineet kehittyvät koko ajan. Vantaan kaupungin on tässä huolestuttavassa tilanteessa tehtävä myös uudelleen tarkistuksia aiempiin vertailuihin, ja selvitettävä uusia mahdollisuuksia. Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Vantaan kaupunki luopuu kokonaan glyfosaattipohjaisten torjunta-aineiden käytöstä ja siirtyy käyttämään kaikessa rikkakasvien torjunnassa mekaanisia ja termisiä menetelmiä, sekä ympäristöystävällisempiä valmisteita. 15.6.2020	<u>Aloitteen tekijän nimi:</u> Minna Kuusela <u>Aloitteen allekirjoittajat:</u> 1. Sirpa Siru Kauppinen 2. Emmi Pajunen 3. Maija Rautavaara 4. Anssi Aura 5. Anniina Kostilainen 6. Eve Rämö 7. Siri Ahokas 8. Jari Jääskeläinen 9. Minna Atiye 10. Jussi Saramo 11. Minttu Sillanpää 12. Sveta Silvennoinen-Hiisku 13. Vaula Norrena 14. Ulla Kaukola 15. Kati Tyystjärvi 16. Timo Juurikkala 17. Pirkko Kotila

25 §

Vastaus Chau Nguyen ja 5 muun valtuutetun aloitteeseen ympäristön siistinä pitämiseksi koirankakkapussitelineillä ja roskakoreilla / HP

VD/7811/00.02.00.03/2020

JS/LS

Chau Nguyen sekä viisi muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Me valtuutetut esitämme, että Vantaan kaupunki selvittää yhteistyömahdollisuuksia yritysten kanssa ja asentaa koirankakkapussi-telineitä ja roskakoreja puistoihin ja teille, jotta pidetään ympäristö siistinä kesät ja talvet.

Vantaalla asuu yhä useampi koiratalous. Useammassa kunnassa on asennettu telineitä, joista saa ilmaisia koirankakkapusseja. Useat yhteiskuntavastuulliset yritykset osallistuvat telineiden rahoitukseen ja tähän Vantaallakin tulisi pyrkiä. Erityisesti kevään tullessa ympäristön epäsiisteys vie puistoista ja teiltä viihtyvyyden, kun talven lumet ovat sulaneet. Tämän vuoksi kaupungin tulisi edistää kaupunkiympäristön viihtyvyyttä niin koiran omistajille kuin muille Vantaan luonnosta nauttiville.”

Kaupunginvaltuusto 21.9.2020 § 21

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kaupunkiympäristön toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Vantaan kaupungissa on noin 1600 kilometriä katuja ja väyliä sekä noin 860 hehtaaria puistoja, joihin on rakennettu 25 koirapuistoa. Koko Vantaan alueella on yli 2 000 roska-astiaa. Jokainen astia vaatii säännöllistä tyhjennystä ja hoitoa. Roska-astioiden ja syväkeräysastioiden asentaminen vaatii myös logististen hoito- ja tyhjennysreittien suunnittelua sekä ympärivuotista kunnossapitoa.

Kaikissa julkiseen kaupunkitilaan asennettavissa kalusteissa ja laitteissa on aina ilkvallan mahdollisuus, joka Vantaalla nykyisin on varsin suurta, ikävä kyllä. Bussikatoksia, roska-astioita ja muita rakenteita rikotaan, töhritään, sytytetään tuleen tai muuten vain tuhotaan käyttökeltvottomiksi. Kunnossapidon vahva epäily on, että myös osa koirankakkapussitelineistä joutuisi ilkvallan kohteeksi. Tämä ei lisäisi yhtään puistojen viihtyisyyttä eikä myöskään yksityisten yritysten kiinnostusta yhteistyöhön.

Vantaan kaupunki ei ole vielä katsonut tarpeelliseksi itse asentaa alueilleen erillisiä koirankakkapussitelineitä tai koirankakka-astioita. Sama käytäntö on mm. Helsingissä. Tällä hetkellä koirankakkapussit saa, ja tulee, laittaa normaaleihin jäteastioihin. Tällaiseen jätehuoltoratkaisuun on Vantaalla päädytty, koska koirien ulosteet käsitellään joka tapauksessa muun jätteen mukana (muovipussissa oleva kakka ei ole biojätettä eikä sitä voi kompostoida) ja näin roska-astioiden tyhjennyskin voidaan suorittaa tehokkaammin.

Viimeisen vuoden aikana vallinneena poikkeuksellisina aikoina Vantaan kaupungin puistojen käyttöaste on huomattavasti noussut. Samalla on noussut myös puistojen roskaisuus ja viheralueiden siivoamiseen tarvittavien työtuntien määrä. Kaupunki yksinään ei voi olla vastuussa roskien ja koirankakkojen

keräämisestä tai julkisten kaupunkitilojen viihtyisyydestä, vaan kaikkien kaupunkilaisten tulisi myös kantaa asiassa oma vastuunsa. Ympäristön epäsiisteys on lähtökohtaisesti ihmisten asenteista ja välinpitämättömyydestä johtuvaa. Roska-astioita on kaupungin puistoissa ja väylien varsilla kohtalaisen paljon, lähes jokaisen ulkoilijan saavutettavissa. Tarvittaessa roska-astioita voidaan asentaa lisää ja tyhjennysväliä tehostaa. Roska-astioiden tyhjennysvastuuta ei ole tarkoituksenmukaista ulkoistaa yhteistyötahoille.

Aloitteen mukaisesti Vantaan kaupungin kunnossapito selvittää keväällä 2021 eri yhteistyötahojen kiinnostusta ja rahoitushalukkuutta koirankakkapusselle ja pussitelineille, mutta korostaa, ettei kaupungin tehtävänä ole hankkia verorahoilla koirankakkapussia niitä tarvitseville. Vastuullinen ja huomaavainen koiran omistaja kantaa aina vastuunsa ja oman koiransa jätökset lähimpään roska-astiaan.

Lähtökohtaisesti, voimassa olevan Järjestyslain (612/2003) 14§ 3. momentin mukaan ”Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden säilymiseksi koiran omistajan tai haltijan on pidettävä huolta siitä, että koiran uloste ei jää ympäristöön hoidetulla alueella taajamassa”. Hoidetuilla alueilla laki tarkoittaa kuntien ylläpitämiä ja yksityishenkilöiden hoitamia alueita, joilla on mm. hoidettu nurmikko, istutettuja kasveja, päälyllystettyjä tai kunnossapidettäviä reittejä.

Kaupunginhallitus 8.2.2021 § 25

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään antaa valtuutetulle Chau Nguyelle ja viidelle muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- Chau Nguyen ja 5 muun valtuutetun aloite ympäristön siistinä pitäminen koirakakkapussitelineillä ja roskakoreilla

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

kunnossapitopäällikkö Jyrki Vättö, puh. 043 824 9311, (etunimi.sukunimi@vantaa.fi)

VALTUUSTOALOITE: YMPÄRISTÖN SIISTINÄ PITÄMINEN KOIRANKAKKAPUSSITELINEILLÄ JA ROSKAKOREILLA	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
VALTUUSTOALOITE: YMPÄRISTÖN SIISTINÄ PITÄMINEN KOIRANKAKKAPUSSITELINEILLÄ JA ROSKAKOREILLA Me valtuutetut esitämme, että Vantaan kaupunki selvittää yhteistyömahdollisuuksia yritysten kanssa ja asentaa koirankakkapussi-telineitä ja roskakoreja puistoihin ja teille, jotta pidetään ympäristö siistinä kesät ja talvet. Vantaalla asuu yhä useampi koiratalous. Useammassa kunnassa on asennettu telineitä, joista saa ilmaisia koirankakkapusseja. Useat yhteiskuntavastuulliset yritykset osallistuvat telineiden rahoitukseen ja tähän Vantaallakin tulisi pyrkiä. Erityisesti kevään tullessa ympäristön epäsiisteys vie puistoista ja teiltä viihtyvyyden, kun talven lumet ovat sulaneet. Tämän vuoksi kaupungin tulisi edistää kaupunkiympäristön viihtyvyyttä niin koiran omistajille kuin muille Vantaan luonnosta nauttiville. 21.9.2020	<u>Aloitteen tekijän nimi:</u> Chau Nguyen <u>Aloitteen allekirjoittajat:</u> 1. Kati Tyystjärvi 2. Antero Eerola 3. Jari Jääskeläinen 4. Sveta Silvennoinen-Hiisku 5. Jussi Saramo

26 §

Vastaus Minna Kuuselan ja Maija Rautavaaran sekä 16 muun valtuutetun aloitteeseen viljelyosuuskuntien perustamisesta

VD/4720/00.02.00.03/2020

HP/HW/JV/LS

Minna Kuusela ja Maija Rautavaara sekä 16 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Kaupunkiviljelypalstojen kysyntä on kasvanut merkittävästi tänä keväänä aiempaan verrattuna. Koronakriisillä on todennäköisesti vaikutusta kysyntään. Kiinnostus kaupunkiviljelyä kohtaan on ollut kuitenkin kasvussa jo vuosia. Omaa palstaa jonotetaan.

Kaupunkiviljely nostaa kaupunkilaisten hyvinvointia ja viihtyvyyttä. Lisäksi se tukee hiilineutraaliustavoitteita, tarjoaa lähiruokaa ja osoittaa pienille - ja isoillekin - kaupunkilaisille, miten ruoka saadaan pöytään. Muissa pääkaupunkiseudun kunnissa on jo olemassa perinteisten viljelypalstojen lisäksi ruokaosuuskuntia, esim. Herttoniemen, Kirkkonummen ja Espoon Pienkylän ruokaosuuskunnat. Näissä kaupunkiviljelyosuuskunta vuokraa kaupungilta pellon ja palkkaa puutarhurin, joka ohjaa viljelytoimintaa ja ehkäisee virhearviointeja. Osuuskunnan jäsenet, tavalliset kaupunkilaiset, tekevät pellolla töitä talkooperiaatteella. Herttoniemen ruokaosuuskunta on vuokrannut viljelymaata Korsosta. Toiminnan laajentaminen ja kehittäminen Vantaalla olisi tervetullutta.

Kaupungin rooli on tarjota osuuskunnan toiminnalle maa-alue vuokrattavaksi. Lisäksi kaupunki voi tarjota apua ja tarvikkeita muun muassa maanparannukseen, tarvittavien vajojen rakennukseen ja kompostointiin. Perinteisiin viljelypalstoihin verrattuna osuuskuntamallin merkittäviä hyötyjä on yhteisöllisyys ja ruuantuotannon varmuus. Lisäksi yhdessä tekemällä säästetään logistiikkakustannuksissa ja siten pienennetään hiilijalanjälkeä.

Osuuskuntia voisi hyödyntää vaikeasti työllistyvien osa-aikaisena työpaikkana tai nuorten kesätyöpaikkana. Lisääntyvä kaupunkiviljely, jonka osana viljelyosuuskunnat olisivat, edistää alueen taloutta, viihtyvyyttä, ruokakulttuuria ja työllisyyttä. Urbaani ruuantuotanto on osa kestäväää kaupunkikehitystä.

Me allekirjoittaneet esitämme, että kaupunki selvittää kaupunkiviljelyosuuskuntien perustamisen mahdollisuudet ja aikataulun. Lisäksi esitämme, että kaupunki selvittää, miten kaupungilla on mahdollisuus tukea toimintaa ja millaiset mahdollisuudet on löytää sopivia peltoalueita.”

Kaupunginvaltuusto 18.5.2020 § 27

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kaupunkiympäristön toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Vantaan kaupungin alueella on yhteensä noin 4 000 hehtaaria peltoja, joista Vantaan kaupunki omistaa noin 755 hehtaaria, ja loput noin 3 245 hehtaaria ovat yksityisten omistuksessa. Kaupungin omistamasta osuudesta noin 393 hehtaaria (52 %) on vuokrattu yksityisille maanviljelijöille. Loppuja noin 362

hehtaaria (48 %) hoitaa ja viljelee Kaupunkiympäristön toimialan Kunnossapitoyksikön Maatilat -niminen vastuualue.

Vuonna 2020 näistä kaupungin viljelemistä pelloista oli ruuantuotannossa (vehnä, ruis, ohra, rapsi) noin 303 hehtaaria. Loput peltoalat olivat kesannolla (n. 50 ha) tai kukkapeltona (n. 9 ha). Viljelyssä ja hoidossa olevat pellot painottuvat maisemallisesti ja virkistyskäytön kannalta tärkeille alueille. mm. Vantaanjokilaakso, Petikon luontovirkistysalue sekä Tuomelan kylätien ympäristö. Pääosa (noin 80 %) pelloista sijaitsee yleiskaava 2020:ssä joko ”Maisemallisesti arvokas alue tai muu arvokas kulttuuriympäristö” tai ”Kulttuurihistoriallisesti ja maisemakuvallisesti erityisen arvokas kylämaisema” -merkityillä alueilla.

Yksityisillä elinkeinonharjoittajilla on käytössään joko kaupungin omistamat tai omat EU - tukioikeutensa ja he ovat myös sitoutuneet pitämään pellot tukikelpoisina. Em. perusteella yksityisille jo vuokrattuja kaupungin pelloja ei ole mahdollista osoittaa osuuskuntatoimintaan ennen em. vuokrasopimusten päättymistä. Myös kaupungin viljelemien peltujen osalta tulee varmistaa maatalan toiminnan tuottavuuden ja kaupungin saamien EU-tukien säilyttäminen, ennen kuin niitä luovutetaan esim. viljelyosuuskunnan käyttöön.

Osuuskunta on yhtiömuoto, jonka tarkoituksena on sen jäsenistön taloudenpidon tai elinkeinon tukeminen harjoittamalla taloudellista toimintaa siten, että osuuskunnan jäsenet käyttävät hyväkseen osuuskunnan tarjoamia palveluita. Osuuskunnan voi perustaa yksi tai useampi luonnollinen henkilö, yhteisö, säätiö tai muu oikeushenkilö. Perustajat liittyvät samalla osuuskunnan jäseneksi. Aloitteen mukaisen kaupunkiviljelyosuuskunnan perustamisessa kaupungilla ei voi olla mitään muuta roolia kuin peltoalueen maanomistajan rooli. Aloite osuuskunnan perustamiselle täytyy tulla yksityisiltä henkilöiltä ja/tai yhteisöiltä. Kaupunkiympäristön toimiala osoittaa toimintaan sopivan peltoalueen, mikäli osuuskunta on riittävän järjestäytynyt kantaakseen vastuun toiminnasta.

Käytännössä kohteen saavutettavuus mm. julkisilla liikennevälineillä on ensiarvoisen tärkeää ja pinta-alaltaan Vantaan kokoisessa kaupungissa kohteen sijainnilla joko itäisellä tai läntisellä Vantaalla on suuri merkitys osuuskunnan toiminnan onnistumiselle. Kaupungilla ei ole todellista tietoa osuustoiminnan tarpeista ja ilman yhteistyötä osuuskunnan edustajien kanssa selvitystyö on vaarassa jäädä varsin teoreettiseksi. Siksi olisi erittäin suotavaa, että osuuskunta tai sen aktiiviset vastuuhenkilöt ottaisivat suoraan yhteyden Katujen ja puistojen Luvat ja valvonta palveluyksikköön. Yhteydenotto käynnistää toimialalla prosessin, jossa hyvässä yhteistyössä kartoitetaan juuri tämän osuuskunnan toimintaan soveltuvia pelloja. Kun toiminnalle soveltuvat alueet yhdessä löydetään, niin tarvittavat luvat alueelle myöntää Luvat ja valvonta yksikkö.

Osuuskunnan peltoalue rajataan pois kaupungin kunnossapidon piiristä ja osuuskunta huolehtii alueen kunnossa- ja puhtaanapidosta, jätehuollosta ja ennallistamisesta em. luissa mainituin ehdoin.

Kaupunginhallitus 8.2.2021 § 26

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään:

- a) antaa Minna Kuuselalle ja Maija Rautavaaralle sekä 16 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus,
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- Minna Kuuselan ja Maija Rautavaaran sekä 16 muun valtuutetun aloite viljelyosuuskuntien perustamisesta

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys kaupunginvaltuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

kunnossapitopäällikkö Jyrki Vättö, puh. 043 824 9311 , etunimi.sukunimi@vantaa.fi

VALTUUSTOALOITE VILJELYOSUUSKUNTIEN PERUSTAMISESTA

Kaupunkiviljelypalstojen kysyntä on kasvanut merkittävästi tänä keväänä aiempaan verrattuna. Koronakriisillä on todennäköisesti vaikutusta kysyntään. Kiinnostus kaupunkiviljelyä kohtaan on ollut kuitenkin kasvussa jo vuosia. Omaa palstaa jonotetaan.

Kaupunkiviljely nostaa kaupunkilaisten hyvinvointia ja viihtyvyyttä. Lisäksi se tukee hiilineutraaliustavoitteita, tarjoaa lähiruokaa ja osoittaa pienille - ja isoillekin - kaupunkilaisille, miten ruoka saadaan pöytään.

Muissa pääkaupunkiseudun kunnissa on jo olemassa perinteisten viljelypalstojen lisäksi ruokaosuuskuntia, esim. Herttoniemen, Kirkkonummen ja Espoon Pienkylän ruokaosuuskunnat. Näissä kaupunkiviljelyosuuskunta vuokraa kaupungilta pellon ja palkkaa puutarhurin, joka ohjaa viljelytoimintaa ja ehkäisee virhearviointeja. Osuuskunnan jäsenet, tavalliset kaupunkilaiset, tekevät pellolla töitä talkooperiaatteella. Herttoniemen ruokaosuuskunta on vuokrannut viljelymaata Korsosta. Toiminnan laajentaminen ja kehittäminen Vantaalla olisi tervetullutta.

Kaupungin rooli on tarjota osuuskunnan toiminnalle maa-alue vuokrattavaksi. Lisäksi kaupunki voi tarjota apua ja tarvikkeita muun muassa maanparannukseen, tarvittavien vajojen rakennukseen ja kompostointiin. Perinteisiin viljelypalstoihin verrattuna osuuskuntamallin merkittäviä hyötyjä on yhteisöllisyys ja ruoantuotannon varmuus. Lisäksi yhdessä tekemällä säästetään logistiikkakustannuksissa ja siten pienennetään hiilijalanjälkeä.

Osuuskuntia voisi hyödyntää vaikeasti työllistyvien osa-aikaisena työpaikkana tai nuorten kesätyöpaikkana. Lisääntyvä kaupunkiviljely, jonka osana viljelyosuuskunnat olisivat, edistää alueen taloutta, viihtyvyyttä, ruokakulttuuria ja työllisyyttä. Urbaani ruoantuotanto on osa kestäväää kaupunkikehitystä.

Me allekirjoittaneet esitämme, että kaupunki selvittää kaupunkiviljelyosuuskuntien perustamisen mahdollisuudet ja aikataulun. Lisäksi esitämme, että kaupunki selvittää, miten kaupungilla on mahdollisuus tukea toimintaa ja millaiset mahdollisuudet on löytää sopivia peltoalueita.

18.5.2020

Minna Kuusela ja Maija Rautavaara

Aloitteen allekirjoittajat (allekirjoittaa voi myös sähköisesti)

1. Emmi Pajunen
2. Juha Hirvonen
3. Jouko Jääskeläinen KD
4. Anssi Aura
5. Kai-Ari Lundell
6. Jenni Chen-Ye
7. Eve Rämö
8. Minttu Sillanpää
9. Sveta Silvennoinen-Hiisku

10. Sirpa Siru Kauppinen
11. Vaula Norrena
12. Minna Atiye
13. Anniina Kostilainen
14. Timo Juurikkala
15. Päivi Laakso
16. Joel Linnainmäki
- 17.
- 18.
- 19.
- 20.
- 21.
- 22.

27 §

Vastaus Anssi Auran ja 32 muun valtuutetun aloitteeseen Kivistön suuralueen liikenneturvallisuuden parantamiseksi

VD/5551/00.02.00.03/2020

HP/HW/TeVi/OT/LS

Anssi Aura sekä 32 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Kivistön asukkaat ovat havainneet alueella toistuvaa ihmisten turvallisuutta vaarantavaa liikennekäyttäytymistä, joka vaikuttaa paitsi ihmisten turvallisuuteen niin myös alueella asuvien ja aikaansa viettävien ihmisten viihtyvyyteen. Erityisesti keskustelua ja huolta ovat aiheuttanut alueella havaitut tarpeettomat kiihdyttelyt ja räikeät ylinopeudet taajama-alueella.

Me allekirjoittaneet valtuutetut vaadimme pikaisia toimenpiteitä asian kuntoon saattamiseksi. Toivomme, että kaupunki edistää asiaa pikaisesti omin toimin sekä viestii myös asianomaisille viranomaisille asiasta. Aloitteen tekijät vaativat asiasta avointa ja aktiivista viestintää asukkaiden, alueen yrittäjien, alueella työskentelevien sekä luottamushenkilöiden suuntaan.”

Kaupunginvaltuusto 15.6.2020 § 21

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kaupunkiympäristön toimiala totesi vastauksenaan seuraavaa:

Liikenneturvallisuuden parantamiseksi tehdään Vantaalla töitä päivittäin, monella eri tasolla ja monin eri keinoin. Osa ratkaisuista tehdään jo laadittaessa yleiskaavaa, mutta monilta osin tärkeimmät ratkaisut tehdään asemakaavojen laatimisen yhteydessä. Liikenneturvallisuutta parannetaan esimerkiksi vaikuttamalla ajonopeuksiin sekä etenkin jalankulkijoiden kadunylitysten turvallisuuteen. Mahdollisia toimenpiteitä liikenteen rauhoittamiseen ja turvallisuuden parantamiseen ovat muun muassa suojatien välisaarekkeet, korotetut suojatiet ja hidastetöyssyt, ajoradan kavennukset, kiertoliittymät, liikennevalot ja nopeusrajoitukset. Toimenpiteitä toteutetaan niin kuntalaisten, valtuutettujen kuin virkamiestenkin tekemien havaintojen perusteella.

Nopeusrajoituksia on alennettu kaduilla tarpeen mukaan, ja nopeusrajoitus 30 tai 40 km/h on nyt noin puolella Vantaan katuverkosta. Nopeusrajoituksia noudattamaan kannustetaan nopeusnäyttötauluilla, minkä lisäksi poliisi ja maanteiden automaattiset kameravalvontapisteet valvovat nopeusrajoitusten noudattamista.

Vantaalla toteutettavaa liikenneturvallisuustyötä koordinoidaan ja edistetään poikkihallinnollisessa liikenneturvallisuustyöryhmässä. Liikenneturvallisuuden edistämiseksi Vantaalla on laadittu liikenneturvallisuussuunnitelma (2011), jossa määritellään tavoitteita kaupungin liikenneturvallisuudelle. Lisäksi on tehty koulumatkojen turvallisuusselvitys (2014, aineistopäivitykset 2017 ja 2020), jonka tuloksia hyödynnetään tulevien parannustarpeiden kohdentamisessa. Tilastokeskuksen onnettomuustietoja hyödynnetään mm. valittaessa liikenneturvallisuustoimenpiteitä nykyiselle katuverkolle ja suunniteltaessa uusia katuja.

Liikenne- ja viestintäministeriön valvonnassa toimiva Liikenneturva vaikuttaa kansalaisten arvoihin, asenteisiin ja liikennekäyttäytymiseen sekä liikenneturvallisuustietouden ja turvallisuuden arvostuksen lisäämiseen yhteiskunnassa mm. viestimällä ja kampanjoimalla. Perusta hyvälle liikennekäyttäytymiselle luodaan kodeissa ja kouluissa.

Liikennekäyttäytymistä valvova viranomainen on poliisi. Mahdolliset havainnot toistuvista ylinopeuksista tai muista liikennetrikkeistä on siis syytä lähettää suoraan poliisille osoitteeseen liikennepalaute.ita-uusimaa(at)poliisi.fi

Edellä on kerrottu lyhyesti liikenneturvallisuustyöstä Vantaalla. Valtuustoaloitteessa esitettyjen pikaisten toimien toteutettavuuden arvioimiseksi tarvitsemme katukohtaisia kuvauksia ongelmista ja toiveista niiden ratkaisemiseksi.

Kaupunginhallitus 7.9.2020 § 22

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa valtuutettu Anssi Auralle ja 32 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Päätettiin palauttaa asia valmisteluun saatteella:

”Kivistön keskustassa erityisen vaarallinen risteys on Ruusukvartsitien ja Ruusukvartsikujan risteys. Risteyksessä ei ole liikennevaloja eikä hidasteita. Risteyksessä sijaitsee myös keskusta-alueen ainut kauppa ja vieressä on Aurinkokiven koulun. Risteyksen turvallisuutta ja sen kehittämistä tulee selvittää ja arvioida seuraavassa toimialan vastauksessa tarkemmin.”

Kaupunkiympäristön toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Ruusukvartsinkadun ajonopeuksien hillitsemiseksi on toteutettu useita eri toimenpiteitä: koulun molemmin puolin on rakennettu korotetut liittymäalueet, kadun bussipysäkit ovat ajoratapysäkkejä ilman syvennystä, kadulla on runsaasti kadunvarsipysäköintipaikkoja, nopeusrajoitukseksi on asetettu 30 km/h, nopeusrajoitus on ilmoitettu liikennemerkkien lisäksi ajoratamerkintänä, ja kadulle on lisätty lapsista varoittavat liikennemerkit. Lisäksi Ruusukvartsinkadun ja Ruusukvartsinkujan liittymässä on toteutettu ajoradan korotus Ruusukvartsinkujan ylittävälle suojatielle. Ruusukvartsinkatu on joukkoliikennereitti ja yleisesti ottaen joukkoliikennereiteillä pyritään välttämään hidasteiden rakentamista, koska ne haittaavat kohtuuttomasti joukkoliikenteen matkustajia. Poliisin tietoon ei ole tullut yhtään Ruusukvartsinkadun ja Ruusukvartsinkujan liittymässä tapahtunutta onnettomuutta viimeisen viiden vuoden, eli liittymän olemassaolon aikana.

Uutena ajonopeuksien hillitsemistoimenpiteenä tutkitaan nopeusnäyttötaulun asentamista Ruusukvartsinkadulle. Nopeusnäyttötaulun avulla saataisiin myös kerättyä tarkentavaa tietoa ajonopeuksista. Vantaan kaupungilla on noin 50 nopeusnäyttötaulua, joista suurin osa on koulujen ja päiväkotien kohdilla pysyvästi. Osaa nopeusnäyttötauluista kierrätetään noin puolen vuoden välein. Selvityksessä on, josko seuraavan siirron yhteydessä olisi mahdollista siirtää yksi nopeusnäyttötaulu Ruusukvartsinkadulle.

Ruusukvartsinkujalla ja päivittäistavarakaupan edessä on ilmennyt myös liikennesääntöjen vastaista pysäköintiä. Ruusukvartsikujan toimivuutta, turvallisuutta ja valvontamahdollisuuksia tullaan

parantamaan asettamalla Ruusukvartsinkadun ja Jaspiskujan väliselle katuosuudelle pysäyttämiskielto. Lisäksi kaupan edustalla olevan neljän kadunvarsipysäköintipaikan pysäköintiaikarajoitus lyhennetään puoleen tuntiin (30 min) kaupan aukioloaikoina. Myös pysäköinninvalvontaa alueella tehostetaan.

Kaupunginhallitus 8.2.2021 § 27

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa valtuutettu Anssi Auralle ja 32 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- allekirjoitettu Anssi Auran ja 32 muun valtuutetun aloite pikaisista toimista Kivistön suuralueen liikenneturvallisuuden parantamiseksi.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätöksenteko, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

kaupungininsinööri Henry Westlin, puh. 0400 417 436, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Valtuustoaloitteen otsikko & Aloite	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
Valtuustoaloite Kivistön suuralueen liikenneturvallisuuden parantamiseksi Kivistön asukkaat ovat havainneet alueella toistuvaa ihmisten turvallisuutta vaarantavaa liikennekäyttäytymistä, joka vaikuttaa paitsi ihmisten turvallisuuteen niin myös alueella asuvien ja aikaansa viettävien ihmisten viihtyvyyteen. Erityisesti keskustelua ja huolta ovat aiheuttanut alueella havaitut tarpeettomat kiihdyttelyt ja räikeät ylinopeudet taajama-alueella. Me allekirjoittaneet valtuutetut vaadimme pikaisia toimenpiteitä asian kuntoon saattamiseksi. Toivomme, että kaupunki edistää asiaa pikaisesti omin toimin sekä viestii myös asianomaisille viranomaisille asiasta. Aloitteen tekijät vaativat asiasta avointa ja aktiivista viestintää asukkaiden, alueen yrittäjien, alueella työskentelevien sekä luottamushenkilöiden suuntaan. 15.6.2020 i	<u>Aloitteen tekijän nimi:</u> Anssi Aura <u>Aloitteen allekirjoittajat</u> 1. Lauri Kaira 2. Kai-Ari Lundell 3. Juha Hirvonen 4. Emmi Pajunen 5. Minna Kuusela 6. Jouko Jääskeläinen 7. Sirpa Kauppinen 8. Markus Lyyra 9. Sakari Rokkanen 10. Maija Rautavaara 11. Sami Kanerva 12. Maarit Raja-Aho 13. Tiina Tuomela 14. Mika Kasonen 15. Stefan Åstrand 16. Anniina Kostilainen 17. Markku Weckman 18. Siri Ahokas 19. Jan Edelmann 20. Kirsi Mäkilaine 21. Minna Atiye 22. Paula Lehmuskallio 23. Jari Jääskeläinen 24. Janne Leppänen 25. Anitta Orpana

	26.Sveta Silvennoinen-Hiisku 27.Vaula Norrena 28.Jarno Eskelinen 29.Niilo Kärki 30.Sari Multala 31.Jussi Vähäkangas 32. Pirkko Kotila

Muutoksenhakuohje 1. Oikaisuvaatimus

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit vaatia siihen oikaisua **Vantaan kaupunginhallitukselta**, eli tehdä siitä oikaisuvaatimuksen.

Oikaisuvaatimuksen voit tehdä

- lainmukaisuusperusteella, eli jos
 - päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
 - päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa
 - päätös on muuten lainvastainen

ja/tai

- tarkoituksenmukaisuusperusteella, eli päätöksen sisältöön liittyvillä perusteilla

Voit tehdä oikaisuvaatimuksen, jos olet kunnan jäsen. Asianosaisena voit tehdä oikaisuvaatimuksen kunnan jäsenyydestä riippumatta, jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuuksiisi tai etuihisi.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen

Toimita oikaisuvaatimus **14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Oikaisuvaatimus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta oikaisuvaatimusta ei tutkita.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä

- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana

Voit toimittaa oikaisuvaatimuksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa oikaisuvaatimuksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee oikaisuvaatimus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä oikaisuvaatimukseen mukaan vaatimusta tukevat asiakirjat. Ilmoita oikaisuvaatimuksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, oikaisuvaatimuksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotilunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot.

Oikaisuvaatimus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Vantaan kaupunginhallituksen yhteystiedot:

Postiosoite: Vantaan kaupungin kirjaamo, PL 1100, 01030 Vantaan kaupunki

Käyntiosoite: Kirjaamon asiakaspalvelu/Tikkurilan Vantaa-Info, Dixi (2. krs.), Ratatie 11, 01300 Vantaa

Puhelin: (09) 8392 2184

Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi

Virka-aika: klo 8.15 - 16.00

Muutoksenhakuohje 2. Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet tehnyt päätöksestä aiemmin oikaisuvaatimuksen. Kunnan jäsenenä voit tehdä valituksen, jos päätös on muuttunut oikaisuvaatimuksen takia.

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusajkaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä:

- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä,
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat (ellet ole niitä aiemmin toimittanut oikaisuvaatimuksen yhteydessä). Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotilunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Vahingonkorvausasiassa hallinto-oikeus voi tutkia ainoastaan, onko päätös tehty muodollisesti oikein. Vahingonkorvauksen perustetta tai määrää koskevan riita-asian käsittelee sen sijaan toimivaltainen yleinen tuomioistuin (käräjäoikeus).

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa **260** euroa. Lisätietoja valituksen maksullisuudesta saa Helsingin hallinto-oikeudesta. Maksua ei peritä silloin, kun hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaisen päätöksen valittajan eduksi.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki

Puhelin: 029 56 42000, faksi: 029 56 42079

Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi

Asiointipalvelun osoite: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Virka-aika: klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

3.1. Tähän päätökseen, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa hakea muutosta.
(Kuntalaki 136 §)

3.2. Tähän päätökseen, joka koskee hankinto-oikaisua, ei saa hakea muutosta.
(Hankintalaki 135 §)

3.3. Tähän päätökseen, joilla on päätetty olla käyttämättä etuusto-oikeutta, ei saa hakea muutosta.
(Etuostolaki 22 § 3 mom.)

3.4. Tähän oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen, joka koskee verotusta, ei saa hakea muutosta.
(Veronkantolain 51 § 1 mom. ja 50 § 7 mom.)

Muutoksenhakuohje 4. Hankintaoikaisuohje ja valitusosoitus

Julkista hankintaa koskevaan päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun voidaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016, jäljempänä hankintalaki) mukaan hakea muutosta vaatimalla hankintayksiköltä oikaisua (jäljempänä hankintaoikaisu). Asia voidaan myös saattaa valituksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Hankintaa koskevasta asiasta voi tehdä hankintayksikölle oikaisuvaatimuksen tai markkinaoikeudelle toimitettavan valituksen se, jota asia koskee (jäljempänä asianosainen). Asianosainen on se, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa.

I Hankintaoikaisuohje

Hankintaoikaisuvaatimuksen kohde

Hankintayksikön päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun tyytymätön voi vaatia hankintalain 132–135 §:n mukaan hankintaoikaisua. Hankintaoikaisua voi vaatia hankintayksiköltä kirjallisesti tarjouskilpailuun osallistunut tarjoaja tai osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee.

Hankintaoikaisuvaatimuksen tekemiselle säädetty aika

Asianosaisen on vaadittava hankintaoikaisua 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä valitusosoituksineen tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta. Vaatimus on esitettävä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, voi oikaisuvaatimuksen tehdä ennen viraston aukioloajan päättymistä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Sähköinen tiedoksianto

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi sähköisesti, asianosaisen katsotaan saaneen tiedon hankintapäätöksestä oheisasiakirjoineen sinä päivänä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Asianosainen on saanut tiedon päätöksestä lähettämispäivänä, jollei asianosainen esitä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut asianosaiselle myöhemmin.

Tiedoksianto kirjeitse

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi hallintolain (434/2003) 59 §:n mukaisesti postitse kirjeellä, katsotaan asianosaisen saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei asianosainen näytä saaneen tiedon myöhemmin.

Tiedoksianto saantitodistuksella

Mikäli hankintapäätös on annettu todisteellisesti tiedoksi hallintolain (434/2003) 60 §:n mukaisesti, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Hankintaoikaisua koskevan vaatimuksen sisältö

Hankintaoikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Vaatimuksesta on käytävä ilmi oikaisua vaativan nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi.

Vaatimukseen on liitettävä asiakirjat, joihin vaatimuksen tekijä vetoaa, mikäli ne eivät jo ole hankintayksikön hallussa.

Toimitusosoite

Hankintaoikaisu toimitetaan osoitteeseen:

Vantaan kaupungin kirjaamo
Kaupunginhallitus
PL 1100, 01030 Vantaan kaupunki
Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
Puhelin (kirjaamo): 09-839 22184, fax: 09-8392 4163

Virka-aika: ma - pe 8.15 - 16.00

Hankintaoikaisun vireilletulo ja käsittely eivät vaikuta siihen määräaikaan, jonka kuluessa asianosainen voi hankintalain nojalla hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen.

II Valitusosoitus markkinaoikeuteen

Muutoksenhaun kohde ja rajoitukset

Tarjoaja, osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee, voi saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi tekemällä valituksen.

Valituksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi voidaan saattaa hankintayksikön päätös tai hankintayksikön muu hankintamenettelyssä tehty ratkaisu, jolla on vaikutusta ehdokkaan tai tarjoajan asemaan.

Markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella ei voida saattaa hankintayksikön sellaista päätöstä tai muuta ratkaisua, joka koskee:

- 1) yksinomaan hankintamenettelyn valmistelua;
- 2) sitä, että hankintasopimusta ei jaeta osiin 75 §:n nojalla; tai
- 3) sitä, että 93 §:ssä tarkoitetun kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena käytetään yksinomaan halvinta hintaa tai kustannuksia.

Puitejärjestelyyn perustuva hankinta

Puitejärjestelyyn perustuvaan hankintaan ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa hankintalain 146 §:n mukaisesti. Lupa on myönnettävä, jos asian käsittely on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeää, tai siihen on painava, hankintayksikön menettelyyn liittyvä syy.

Dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskeva ratkaisu

Dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskevaan hankintayksikön ratkaisuun ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa hankintalain 146 §:n mukaisesti. Lupa on myönnettävä, jos asian käsittely on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeää tai siihen on painava, hankintayksikön menettelyyn liittyvä syy.

Sähköinen tiedoksianto

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi sähköisesti, asianosaisen katsotaan saaneen tiedon hankintapäätöksestä oheisasiakirjoineen sinä päivänä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Asianosainen on saanut tiedon päätöksestä lähettämispäivänä, jollei asianosainen esitä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut asianosaiselle myöhemmin.

Tiedoksianto kirjeitse

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi postitse kirjeellä, asianosaisen katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei asianosainen näytä saaneen tiedon myöhemmin.

Tiedoksianto saantitodistuksella

Mikäli hankintapäätös on annettu todisteellisesti tiedoksi, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Muutoksenhaku aika

Valitus on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintaa koskevasta päätöksestä valitusosoituksineen. Tiedoksisaantipäivää ei lasketa mukaan valitusaikaan.

Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen markkinaoikeuden virka-ajan päättymistä.

Muutoksenhaku aika suora hankinnassa

Mikäli hankintayksikkö on toimittanut julkaistavaksi hankintalain 131 §:ssä tarkoitetun suora hankintaa koskevan ilmoituksen Euroopan unionin virallisessa lehdessä, valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa ilmoituksen julkaisemisesta.

Mikäli hankintayksikkö on julkaissut suora hankinnasta jälki-ilmoituksen, mutta ei suora hankintaa koskevaa ilmoitusta, suora hankintaa koskeva valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun suora hankinnasta on julkaistu jälki-ilmoitus Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Mikäli hankintayksikkö ei ole julkaissut suora hankinnasta ilmoitusta tai jälki-ilmoitusta, suora hankintaa koskeva valitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hankintasopimus on tehty.

Sopimusmuutosta koskeva ilmoitus

Mikäli hankintayksikkö on toimittanut julkaistavaksi hankintalain 58 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitetun sopimusmuutosta koskevan ilmoituksen Euroopan unionin virallisessa lehdessä, on valitus tehtävä 14 päivän kuluessa ilmoituksen julkaisemisesta.

Poikkeukset säännönmukaisesta valitusajasta

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista, jos hankintayksikkö on tehnyt hankintapäätöksen jälkeen hankinta- tai käyttöoikeussopimuksen 130 §:n 1 tai 3 kohdan nojalla noudattamatta odotusaikaa. Odotusaikaa ei tarvitse noudattaa, jos sopimus koskee puitejärjestelyn perusteella tehtävää hankintaa tai sopimus koskee dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä tehtävää hankintaa.

Valitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa hankintapäätöksen tekemisestä siinä tapauksessa, että ehdokas tai tarjoaja on saanut tiedon hankintapäätöksestä valitusosoituksineen ja hankintapäätös tai valitusosoitus on ollut olennaisesti puutteellinen.

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava hankinta-asia, jota valitus koskee, sekä valittajan vaatimukset ja niiden perusteet. Puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan ja dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskevan ratkaisun osalta valituskirjelmässä on esitettävä, minkä vuoksi käsittelylupa tulisi myöntää.

Valituksessa on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatija on joku muu henkilö, valituksessa on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Lisäksi on ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Valitukseen on liitettävä alkuperäisenä tai jäljennöksenä päätös, johon haetaan muutosta, sekä todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta. Valitukseen on liitettävä asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi. Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja, kuten hallintolainkäyttölain 21 §:ssä säädetään.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava markkinaoikeudelle. Valituksen voi toimittaa markkinaoikeuden kansliaan henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen, lähetin välityksellä, postitse, telekopiona, asiointipalvelussa tai sähköpostin avulla kuten sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) säädetään. Jos vireillepanon viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, voi asiakirjat toimittaa markkinaoikeudelle ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valitusperusteeseen perustuva muutoksenhakukielto

Hankintalain 163 §:n mukaan markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvaan asiaan ei saa hakea muutosta kuntalain eikä hallintolainkäyttölain nojalla.

Muutoksenhausta ilmoittaminen hankintayksikölle

Hankintalain 148 §:n nojalla hankinta-asiaan muutosta hakevan on kirjallisesti ilmoitettava hankintayksikölle asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikölle viimeistään silloin, kun hankintaa koskeva valitus toimitetaan markkinaoikeuteen. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikön kohdassa I mainittuun osoitteeseen.

Oikeudenkäyntimaksu

Muutoksenhakijalta peritään käsittelystä markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksua 2050 euroa alle miljoonan euron hankinnassa. Jos hankinnan arvo on vähintään 1 miljoona euroa, käsittelymaksu on 4100 euroa. Mikäli hankinnan arvo on vähintään 10 miljoonaa euroa, käsittelymaksu on 6140 euroa.

Yksityishenkilön oikeudenkäyntimaksu markkinaoikeudessa on 510 euroa.

Markkinaoikeuden osoite ja muut yhteystiedot

Markkinaoikeus
Radanrakentajantie 5
00520 Helsinki

puh. 029 56 43300

fax 029 56 43314

markkinaoikeus(at)oikeus.fi

asiointipalvelun osoite: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Muutoksenhakuohje 5. Valitus asemakaavan muutosta koskevassa asiassa

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet asianosainen, eli jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuuksiisi tai etuihisi.

Voit tehdä valituksen myös, jos olet kunnan jäsen. Poikkeuksen tähän muodostavat vaikutukseltaan vähäiset muutokset muuhun asemakaavaan kuin ranta-asemakaavaan. Näihin vaikutukseltaan vähäisiin muutoksiin kunnan jäsenellä ei ole valitusoikeutta. Vaikutukseltaan vähäisenä ei ole pidettävä asemakaavan muutosta, jossa

- muutetaan rakennuskorttelin tai muun alueen pääasiallista käyttötarkoitusta
- supistetaan puistoja tai muita lähivirkistykseen osoitettuja alueita
- nostetaan rakennusoikeutta tai rakennuksen sallittua korkeutta ympäristöön laajemmin vaikuttavalla tavalla
- heikennetään rakennetun ympäristön tai luonnonympäristön arvojen säilymistä tai
- muutetaan kaavaa muulla näihin rinnastettavalla tavalla.

Valituksen voi tehdä myös

- viranomainen toimialaansa kuuluvissa asioissa
- maakunnan liitto ja kunta, joiden alueella kaavassa osoitetulla maankäytöllä on vaikutuksia
- rekisteröity paikallinen tai alueellinen yhteisö toimialaansa kuuluvissa asioissa toimialueellaan

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusajaksi. Valitus on tehtävä viimeistään määrääjän viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita. Kunnan jäsenen ja asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat. Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotilunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot. Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa **260** euroa. Lisätietoja valituksen maksullisuudesta saa Helsingin hallinto-oikeudesta. Maksua ei peritä silloin, kun hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaisen päätöksen valittajan eduksi.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki

Puhelin: 029 56 42000, faksi: 029 56 42079, Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi

Asiointipalvelun osoite: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Virka-aika: klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje 6. Valitus rakennuskieltoa koskevassa asiassa

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet asianosainen eli päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuuksiisi tai etuihisi.

Valituksen voi tehdä myös asiassa julkista etua valvova viranomainen.

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita.

Asianosaisten katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat. Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotilunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa **260** euroa. Lisätietoja valituksen maksullisuudesta saa Helsingin hallinto-oikeudesta. Maksua ei peritä silloin, kun hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaisen päätöksen valittajan eduksi.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki

Puhelin: 029 56 42000, faksi: 029 56 42079

Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi

Asiointipalvelun osoite: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Virka-aika: klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje 7. Valitus etuosto-oikeuden käyttämistä koskevassa asiassa

Jos olet tyytymätön tähän päätökseen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet

- ostaja tai
- myyjä.

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä:

- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat. Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotikunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa **260** euroa. Lisätietoja valituksen maksullisuudesta saa Helsingin hallinto-oikeudesta. Maksua ei peritä silloin, kun hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaisen päätöksen valittajan eduksi.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki

Puhelin: 0295642000, faksi: 0295642079

Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi

Asiointipalvelun osoite: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Virka-aika: klo 8.00 - 16.15